

Täysistunto

Keskiviikko 18.5.2016 klo 13.58—21.38

2. Välikysymys Suomen suunnasta

Välikysymys VK 2/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Antti Rinteen ym. välikysymykseen Suomen suunnasta. Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Rinne. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.01 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Välikysymys käsittelee Suomen suuntaa. Vastaan mielelläni tähän kysymykseen. Suomella viimeinkin on nyt suunta. Vuosi sitten tunnustimme tosiasiat ja ryhdyimme töihin. Etenemme määrätietoisesti hallitusohjelman mukaisesti. Suomi oli liian pitkään uudistamatta, nyt uudistuksia tehdään rytinällä.

Teemme samanaikaisesti yhteiskuntasopimusta, työllisyys- ja yrittäjyyspakettia, sote- ja maakuntauudistusta, kuntien tehtävien karsintaa, muutosta valtion omistajapolitiikkaan, lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa, liikenneuudistuksia, toisen asteen koulutuksen reformia, normien purkua, digitalisaation ja kokeilujen edistämistä ja vauhditamme biotalouden läpimurtoa.

Arvoisa puhemies! Viime kauden onnettoman työllisyyskehityksen vuoksi tämä hallitus joutuu tekemään leikkauksia ja hakemaan kasvun eväitä uusilla keinoilla. Vanhojen vaikutukset on nähty. Olemme velkaantuneet vuosia tulevien sukupolvien kustannuksella. Nyt tälle tulee piste. Hallitus lähti taklaamaan noin 10 miljardin kestävyysvajetta. Siitä 4 miljardia tehdään isoilla rakenteellisilla uudistuksilla, 4 miljardia säästöillä ja 2 miljardia paremmalla kasvulla ja työllisyydellä. Hallituksen talousohjelman mukaan velaksi eläminen loppuu vuonna 2021.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen ensimmäinen kysymys liittyy sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistukseen. Pidämme kiinni päätavoitteista: terveyserojen kaventamisesta, kustannusten hallinnasta ja katkeamattomista hoitoketjuista. Lääkärille on päästävä nykyistä nopeammin koko maassa. Sote etenee määrätietoisesti kuin juna. Hallitusneuvotte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

luissa teimme päälinjaukset. Marraskuussa päätettiin, että järjestäjiksi tulee 18 maakuntaa. Huhtikuussa linjasimme rahoitusratkaisun, monituottajamallin ja kiinteistöjä koskevan linjauksen. Valinnanvapauden suomalainen malli linjataan kesäkuun aikana.

Reformiministeriryhmän linjauksen perusteella kesäkuussa valmistuvat julkisesti keskusteltavaksi ja lausuntokierrokselle järjestämislaki, maakuntalaki, maakuntien rahoituslaki, kuntien valtionosuuslaki ja voimaannpanolaki. Valinnanvapaus- ja rahoituslait lähtevät lausunnoille marraskuussa. Kaikki tähän kokonaisuuteen kuuluvat lait tulevat eduskuntaan talven ja ensi kevään aikana. Ne ovat valmiita kesäkuussa 2017. Näin maakunnille jää puolitoista vuotta aikaa toimeenpanna historiallisen suuri uudistus. On myönteistä, että useissa maakunnissa valmistaudutaan muutoksen käytännön toimeenpanoon jo etuajassa.

Uudistuksen keskiössä on ihminen. Sote-linjausten lähtökohtana on perustason palvelujen saatavuus ja katkeamaton hoitoketju eli integraation toteuttaminen. Tulevaisuudessa tieto liikkuu yhteen toimivilla tietojärjestelmillä. Ihmisten pompottelu paikasta toiseen päättyy.

Arvoisa puhemies! Hallituksen linjaukset lähtevät siitä, että maakuntien palvelutuotanto on yhtiötettävä silloin, kun on kyse markkinoilla olevista palveluista. Markkinoilla toimivan tuotannon yhtiöittämisvelvollisuudesta säädettiin edellisellä vaalikaudella kunta-laissa. Yhtiöittämisvelvollisuus ei siten ole mitenkään uusi asia. Sote-palveluista markkinoilla tulevat olemaan esimerkiksi laajan valinnanvapauden piirissä olevat palvelut. Laaja valinnanvapaus tulee pääsäännöksi erityisesti perustason palveluissa. Niissä julkinen, yksityinen ja kolmannen sektorin palvelutuotanto tulevat saman vahvan järjestäjän ohjaukseen, ja niitä voidaan vertailla yhtenäisten periaatteiden pohjalta.

Muun kuin markkinoilla toimivan palvelutuotannon osalta hallitus lähtee siitä, että maakunta voi hyödyntää yhtiömuotoa tai muodostaa esimerkiksi erillisen maakunnan julkisoikeudellisen laitoksen. Julkisoikeudellinen laitos voi tuottaa vaativimmat palvelut mukaan lukien myös virkavastuulla hoidettavat palvelut ja tehtävät. Monet viranomaistehtävät ovat sellaisia, joita ei voi antaa osakeyhtiöiden hoidettaviksi.

Osa maakunnan tuottamista palveluista on sellaisia, joita varten voidaan muodostaa maakunnan omistamia yhtiöitä, aivan kuten nykyisinkin on tehty. Monet kunnat ja kuntayhtymät ovat yhtiöittäneet osia omasta palvelutuotannostaan. Käsitys, jonka mukaan maakuntien on siirrettävä oma palvelutuotanto kokonaisuudessaan yhtiömuotoiseksi ja markkinaehtoisesti toimivaksi, on virheellinen.

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys koskee valtion liikenneverkko-yhtiötä. Suomea uudistettaessa on etsittävä uusia ratkaisuja muun muassa teiden ja siltojen rahoittamiseksi. Korjausvelkaa on vuosien varrella kertynyt yli 2 miljardia euroa. Tämä hallitus on tehnyt poikkeuksellisia panostuksia korjausvelan kuromiseen: 600 miljoonan euron korjausvelkapaketti alkaa tulevana kesänä näkyä tietyömaina koko maassa. Lisäksi sovimme kehysriihessä lukuisista työllisyyttä, asuntorakentamista ja kaupunkiseutujen kehitystä edistävistä liikennehankkeista, kuten Mikkeli—Juva- ja Oulu—Kemi-valtateiden kunnostamisesta, Raide-Jokerista, Tampereen ratikasta ja Turun nopean junan suunnittelusta.

Tämä välikysymys kertoo ennen muuta opposition kyvyttömyydestä uudistaa Suomea. Hallitus ei esimerkiksi saisi edes selvittää sellaisen valtionyhtiön perustamista, joka vastaisi liikenneverkon ylläpidosta ja kehittämisestä. Haemme nyt avoimesti uusia tapoja rahoituksen löytämiseksi ja vireyttä niille investoinneille, jotka ovat ehdottomia edellytyksiä sille, että voimme pitää koko maan asuttuna ja tukea sen kautta esimerkiksi biohankkeita, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

ta meillä on ympäri maata. Nyt olemme sitoutuneet selvitykseen, mitään päätöksiä ei ole tehty.

Mitä tulee liikennekaareen, niin taksiliikenteen vapauttaminen on vain yksi osa valmistelussa olevaa liikennekaarihanketta. Asia on nyt lausuntokierroksella, jonka jälkeen hallitus muodostaa kantansa kokonaisuuteen. Olemme sitoutuneet turvaamaan joukkoliikenteen ja taksin kulun koko maassa myös tulevaisuudessa. Tästä myös digitalisaatiota ja avointa dataa hyödyntävässä liikennekaareissa on kyse. Sitä Suomi tarvitsee, jotta koko maa pysyy asuttuna.

Arvoisa puhemies! Kolmas kysymys koskee valtion omistajapolitiikkaa. Kävimme eilen keskustelun omistajapolitiikan linjauksista tässä salissa. Kyse on merkittävästä muutoksesta, jossa valtion tasetta laitetaan uudella tavalla töihin. Rakenteita muutetaan palvelemaan myös aktiivista kehittämistä ja uuden synnyttämistä. Linjaukset sisältävät myös vahvan yhteiskuntavastuun ja kohtuuden viestin. Periaatepäätös ei sisällä mitään välikysymyksessä mainittujen yhtiöiden, VR:n ja Postin, yhtiökohtaisia päätöksiä, lukuun ottamatta Postin omistajarajan laskemista. Hallitus ei kuitenkaan missään oloissa sulje pois keinovalikoimastaan sitä vaihtoehtoa, että olemassa olevien yhtiöiden sisältä syntyisi uutta ja erikseen kehitettävää. Näin ovat syntyneet muun muassa Neste Oyj, Outotec ja Tikkurila, hienoja yhtiöitä kaikki.

Arvoisa puhemies! Hallituksella ei voi olla tärkeämpää tekemistä kuin luoda edellytykset työttömän ihmisen työllistämiseksi. Tavoitteemme on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin, mikä tarkoittaa noin 110 000 uuden työpaikan luomista. Yhteiskuntasopimuksen on arvioitu tuovan tästä tavoitteesta 35 000—45 000 uutta työpaikkaa. Olemme linjanneet lukuisista uusista työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistävästä toimista.

Esimerkiksi itsensä työllistävien asemaa parannetaan, työttömyysturvaa on jatkossa mahdollista käyttää starttirahana ja palkkatukena ja innovaatioaseteli ja innovaatiopankki otetaan käyttöön. Lisätoimia tulee budjettiriihessä. Syksyllä tuomme eduskuntaan myös yrittäjyysveropaketin.

Tarvitsemme toimia, joilla madalletaan työnantajien kynnystä palkata työntekijöitä, ja toimia, jotka parantavat työttömien työnhakijoiden työllistymistä. Sitran aloitteesta on syntynyt ehdotus uuden työnäytepalvelun kokeilemisesta. Neljäs kysymys koskee tätä. Se olisi työttömille työnhakijoille tarkoitettu vapaaehtoinen ja lyhytkestoinen mahdollisuus osoittaa mahdolliselle työnantajalle, millaista osaamista hänellä on.

Olemme kuulleet asiasta työmarkkinajärjestöjä. Niiden kommentit huomioidaan valmistelussa. Selvityksen valmistuttua katsotaan, onko työnäyteelle luotavissa sellaiset pelisäännöt, että sitä olisi mahdollista kokeilla. Jos ei, sitä ei kokeilla. Ministeri Lindström lähtee tästä noin tunnin päästä keskustelemaan tästä asiasta ja muista tärkeistä työelämäkysymyksistä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Tehdään tästäkin yhdessä hyvä.

Arvoisa puhemies! Viidennessä kysymyksessä mainittu Itä-Suomen yliopiston päätös Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen siirtämisestä Joensuun kampukselle on Savonlinnan kannalta ikävä. Vierailin 14. päivä maaliskuuta Joensuussa. Vetosin yliopiston johtoon hajautetun kampusmallin säilyttämisen puolesta. Opetusministeri on käynyt keskusteluja Itä-Suomen yliopiston johdon ja Savonlinnan kaupungin kanssa. Minä tapasin johtoa viimeksi toissa päivänä. Olen vedonnut useaan otteeseen jatkon puolesta ja ideoinut eri toimijoiden kanssa lukemattomia ratkaisuja OKL:n säilyttämiseksi. Päätöksentekijä tässä kysymyksessä on lain mukaisesti Itä-Suomen yliopisto, ei Suomen hallitus. (Jukka Gustafsson: Mutta ministeriö voi olla!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Olemme esittäneet jo viime kuussa 2 miljoonan euron strategiarahoitusta opettajakoulutuksen jatkumiseksi Savonlinnassa, kuten neljä vuotta sitten. Lisäksi hallitus tarjoutui keskustelemaan ratkaisusta liittyen yliopistokiinteistöihin. Yliopiston hallitus ei tarttunut ehdotuksiimme. Itä-Suomen yliopisto perustelee päätöstään sillä, että viime kaudella yliopistolle annetun rahoituksen ehtona oli tiettyjen tuloksellisuusmittareiden täyttyminen. Yliopisto on itse arvioinut, että nykyrakenteella toivottuihin tuloksiin ei päästä. Rehtorin mukaan opettajankoulutus Savonlinnassa ei ole tarpeeksi vetovoimainen, hakijoista noin 18 prosenttia asettaa sen ensisijaiseksi toiveeksi, keskeyttäneiden määrä yliopiston mukaan on liian suuri ja jatko-opiskelijoita on liian vähän.

Keskusteluissa kävi selväksi, että Suomen hallituksella ei ole keinoja muuttaa yliopiston päätöstä. (Antti Lindtman: Pesetekö te kätenne?) Tätä kysyin monta kertaa. Tein myös oman tahtotilani yksiselitteisen selväksi.

Pellervon taloustutkimuksen selvityksen alustavien johtopäätösten mukaan OKL:n lakauttamisella on negatiiviset vaikutukset Savonlinnan alueen talouteen. Ei silti niin suuret kuin julkisuudessa on esitetty. Vaikka alueella näinä päivinä ei siltä tunnu, vaikeasta muutoksesta pitäisi löytää myös mahdollisuus. Hallitus työskentelee sen puolesta, että Savonlinnaan syntyy korvaavaa toimintaa, joka tukee alueen kehitystä. Nyt meillä on vuoden 2017 loppuun saakka aikaa hakea yhdessä ratkaisuja alueen toimijoiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Kuudenteen kysymykseen on helppo vastata. Hallitus toteuttaa yksimielisesti ja määrätietoisesti ohjelmaansa, Ratkaisujen Suomea. Uudistamisessa on osattava luopua vanhoista toimintatavoista. Nyt ei ole syytä katsoa peruutuspeiliin vaan ennakkoluulottomasti tulevaisuuteen.

14.16 Antti Rinne sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ennen kevään 2015 eduskuntavaaleja yksikään puolue ei kertonut, että velkaantuvan julkisen talouden sopeuttaminen tehdään leikkaamalla heikoimmassa asemassa olevien ihmisten turvasta ja heidän tarvitsemistaan palveluista. Päinvastoin, kaikki puolueet painottivat oikeudenmukaista sopeuttamista ja että siihen osallistutaan ihmisten kantokyvyn mukaan. Yksikään puolue ei linjannut, että pieni- ja keskituloiset lapsiperheet, eläkeläiset, työttömät ja opiskelijat osallistuvat menojen leikkauksiin ja maksujen korotuksiin pakolla, mutta hyvätuloiset ja varakkaat ihmiset, ne, joilla on maksukykyä, tulevat mukaan halutessaan vapaaehtoisen hyväntekeväisyyden kautta.

Pääministeri Sipilä, te ette saanut eduskuntavaaleissa kansalaisilta valtakirjaa politiikkaan, jossa lapsiperheet, työttömät, pienituloiset eläkeläiset ja opiskelijat ovat maksumiehiä talouden tasapainottamiselle ja rikkaat vain vapaaehtoisesti hyväntekeväisyyden hengessä osallistuvat — jos osallistuvat. Tällä tavalla te nyt kuitenkin teette vallassa ollessanne. Teidän puheenne ja tekonne ovat vakavassa ristiriidassa. Monet teitä äänestäneet ihmiset kokevat, että olette johtanut heitä vaalipuheillanne harhaan.

Arvoisa puhemies! Viime eduskuntavaaleja ennen keskusteltiin paljon siitä, miten tärkeää on Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden kannalta jatkuva osaamisen kehittäminen, koulutustason nostaminen ja vahvistaminen aina varhaiskasvatuksesta yliopistotason koulutettuihin. Meidän kaikkien puolueiden yhteinen lupaus, koulutuslupaus, oli, että tällä vaalikaudella koulutuksesta ei leikata. Pääministeri Sipilä, te annoitte kansalaisille koulutuslupauksen, lupauksen siitä, että koulutuksesta ei tällä vaalikaudella enää leikata. Ja mitä te teette? Pääministeri Sipilä, te ja porvarihallituksenne leikkaatte koulutuksesta, osaamisesta, tutkimuksesta ja innovaatioista, siis kansakunnan tulevaisuudesta, 3 000 miljoonaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

euroa tällä vaalikaudella. Pääministeri Sipilä, teidän puheenne ennen vaaleja ja tekonne valtaan päästyänne ovat vakavassa ristiriidassa. Te ette ennen vaaleja hakeneet valtakirjaa suomalaisen koulutustason laskemiselle ja kansakunnan tulevaisuuden vaarantamiselle koulutusleikkausten kautta. Pääministeri Sipilä, te ette saaneet kansalaisilta valtakirjaa toimia niin kuin nyt vallassa ollessanne toimitte.

Arvoisa puhemies! Olen monella tavalla etuoikeutettu ihminen. Kaikkein eniten siinä mielessä, että minä ja koko minun ikäluokkani olemme saaneet kokea hyvinvointivaltion parhaimmillaan: sellaisen yhteiskunnan, sivistysvaltion, jossa ihmisten peruspalvelut ja tarvittavat turvaverkot pääsääntöisesti toimivat ja ne rahoitetaan yhdessä. Maksukyvyyn mukaan määräytyvä verotus — siis niin, että isommat tulot omaava ihminen maksaa enemmän veroja kuin pienet tulot omaava ihminen — on solidaarisuutta, joka on hyvinvointiyhteiskunnan toimivuuden perusedellytys.

Pääministeri Sipilä, nyt te ja porvarihallituksenne olette purkamassa hyvinvointivaltion perustaa alistamalla sen monet perustoiminnot ennenkuulumattomalla tavalla ja todella vahvasti markkinavoimien valtaan. (Ben Zyskowicz: Tämähän ei pidä paikkaansa!) Sipilän hallitus tekee Suomen historian kokoomuslaisinta politiikkaa, aivan kuten valtiovarainministeri Stubb osuvasti totesi. (Vasemmalta: Näin on!) Teidän hallituksenne sote-uudistus johtaa siihen, että ihan tavallisten suomalaisten tarvitsemiin peruspalveluihin kerätyt veroeurot voivat pahimmillaan päätyä rikastuttamaan veroparatiiseissa lymyileviä tahoja sen sijaan, että ihmisten lääkäriin pääsy helpottuisi ja kustannusten kasvua kyettäisiin laadun tai saatavuuden kärsimättä hillitsemään. Pääministeri Sipilä, ette te tällaiseen sote-uudistukseen kansalta valtakirjaa vaaleissa pyytäneet.

Arvoisa puhemies! Pääministerin 110-prosenttista luottamusta nauttiva liikenne- ja viestintäministeri Berner on esittänyt, että tiet, raiteet ja vesiväylät yhtiöitettäisiin uuteen valtionyhtiöön. Tämän yhtiön tarkoituksena on kerätä väyläverkon käyttäjiltä sen ylläpitoon ja investointeihin tarvittavat varat väylien käytön mukaan — käytännössä siis kerätä kulut uudestaan veronmaksajilta, jotka ovat olemassa olevat väylät jo kertaalleen maksaneet. Tällä periaatteella lasten harrastuksiin kuljettaminen, lääkäriin pääseminen ja jopa töissä käyminen on kiinni maksukyvystä.

Edes hallituksen omat rivit eivät ole suorassa tämän asian suhteen. Perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja Sampo Terho totesi: "Näin isoa asiaa ei voi kuvitella toteutettavaksi hallitusohjelman ulkopuolelta. Tällainen valtava uudistus vaatii myös kansalaisten vaaleissa antamaa valtakirjaa."

Arvoisa puhemies! Nykyisen hallituksen kokoonpanon selvittyä monet ihmiset maakunnissa arvioivat tilanteen alueiden kehityksen kannalta parhaimmaksi mahdolliseksi, mutta maakuntien ihmiset ovat joutuneet pettymään. Pääministeri Sipilä, kuka uskoo, että joku sijoittaja kiinnostuu liiketaloudellisilla perusteilla Lieksa—Nurmes-tievälin kehittämisestä ja ylläpidosta? Mikä voittoa, maksimaalista voittoa, tavoitteleva yritys on kiinnostunut huolehtimaan siitä, että ihmiset Vesannolla saavat laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut lähellä heitä? (Markku Rossi: Ne on eduskunnan vastuulla!) Minkä yksityisen yrityksen intressissä on toimittaa postia kymmenien kilometrien taipaleen päähän Lapissa? Voi olla kovin vähän toimijoita markkinaehtoisesti, liiketaloudellisin perustein, näihin tehtäviin.

Arvoisa pääministeri, puheissanne te olette halunneet estää Suomen kylien ja pienempien kaupunkien autioitumista. Teoissanne te autioitatte niitä. Tästä räikeimpänä esimerk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

kinä ovat yliopistojen menoleikkaukset, joiden seurauksena opettajankoulutus loppuu nyt Savonlinnassa. Hallitus näyttää, kuten äsken kuultiin, jättävän savonlinnalaiset yksin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on koko vallassaolonsa aikana esittänyt vääriä väitteitä siitä, ettei SDP:llä ole esittää hallituksen politiikalle vaihtoehtoja. SDP on hallituksen poliittisen linjan vaihtoehto ja meillä on olemassa hallituksen politiikalle ja päättämille asioille vaihtoehtoja. Tästä esimerkkinä seuraavat 10 esitystä hallituksen linjaamaan Suomen väärän suunnan korjaamiseksi. (Ari Jalonen: Autossakin on peruutuspeili!)

Kasvuun ja työllisyyteen liittyen esitämme, että työmarkkinaratkaisun varmistamiseksi hallitus luopuu suunnitelmista heikentää työttömien asemaa useamman kuukauden niin sanotulla vapaaehtoisella ilmaistyoilla ja siitä esityksestä, että se pakottaa työntekijät ottamaan vastaan työtä työttömyysturvan alittavalla palkalla.

Esitämme, että sovitaan hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen kesken työeläkemaksujen määräaikaaisesta alentamisesta Emu-puskureita käyttäen ja sen takaisinmaksusta. Alennetaan näitä työeläkemaksuja väliaikaisesti 1.7.2016 lukien.

Otetaan käyttöön niin kutsuttu Rinteen mallin mukainen työllistämisseteli. Se ei ole siis sama kuin Lindströmin työllistämisseteli. Käynnistetään SDP:n valmistelemalla tavalla nopeasti pitkäaikaistyöttömien vähentämiseen tähtäävä ohjelma.

Arvoisa puhemies! Yrittäjyyden tukemiseksi ja vahvistamiseksi esitämme, että otetaan käyttöön nopeasti ensimmäisen työntekijän palkkaamisen verotuki, 20 000 euroa.

Esitämme, että pk-sektorin yritysten viennin edistämiseksi toteutetaan esittämämme jallustayhtiö. Sen tehtäviin kuuluu muun muassa koota rahoitusta, huolehtia markkinoinnin tukemisesta ja tehdä markkina-analyysseja sekä luoda ja johtaa laajojen hankekokonaisuuksien yritysverkostoa.

Esitämme, että julkisten pääomapanostusten osuutta innovaatioihin vahvistetaan, niin että julkiset rahoitusvälineet tukevat suunnitelmallisesti tulevaisuuden suomalaisia vahvuusalueita.

Esitämme myös, että rakennetaan kestävät sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille, niin että sote-uudistukselle kauan sitten asetetut tavoitteet toteutuvat. Ihmiset pääsevät lääkäriin, ihmisiä käsitellään kokonaisuutena, ja sote-palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti integroituina, niin että säästöt tuleviin kustannuksiin saadaan toteutettua. Tämän varmistamiseksi esitämme, että sote-kokonaisuuteen kuuluvat lakiesitykset annetaan heti niiden valmistuttua ulkopuolisen riippumattoman arviointiryhmän arvioitavaksi. Esitämme myös, että julkinen valta säilyy keskeisten terveys- ja sosiaalipalveluiden järjestämisvastuun lisäksi keskeisenä palvelutuottajana ilman yhtiöittämisvelvoitetta. Vielä esitämme, että sote-uudistuksen laajojen ja osin vaikeasti ennakoitavien vaikutusten johdosta uudistus toteutetaan alueellisesti ja/tai toiminnallisesti porrastettuna. Näin uudistuksen toimivuudesta saadaan kokemusta ja toimeenpanoa voidaan parantaa, täsmentää ja ohjata paremmin.

Arvoisa puhemies! Suomeen suuntautuvan maahanmuuton, tapahtuu se sitten millä perusteella tahansa, kannalta on tärkeää, että tänne tulevien ihmisten kotouttaminen toimii. Esitämme, että Suomi tekee esityksen muille Pohjoismaille yhteisistä periaatteista turvapaikanhakijoiden vastaanottamisessa. On tärkeää, että Pohjoismaat on tässä suhteessa yhtenäinen, kokonainen alue. Käytännön kielikoulutusta aloitetaan jo vastaanottokeskuksissa, jotta oleskeluluvan saaneet ihmiset voivat siirtyä nopeasti työelämään tai koulutukseen. Esitämme myös, että turvapaikan vastaanotosta ja kotouttamisesta valmistellaan laaja, yli vaalikausien kestävä hallituksen ja opposition yhteinen linjaus parlamentaarisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tiivis ja laaja rahoituspohja on tärkeä. Esitämme, että hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen varmistamiseksi otetaan käyttöön pohjoismainen rahoitusvero, joka kohdistuu aliverotettuihin rahoituslaitoksiin. Lisäksi esitämme, että Suomi ajaa EU:n veronkiertodirektiiviin tiukennusta ja tehostamista, muun muassa puuttumalla konsernien korkovähennyskikkailuun. Vielä esitämme, että Suomi EU-valtioiden epäriilun verokilpailun vähentämiseksi toimii maailmanlaajuisten omistajatietojen julkistamisen vahvistamiseksi muun muassa sillä tavalla, että Suomessa peruutetaan hallintarekisterilaki.

SDP:n lähtökohta on, että kaikkialla Suomessa turvataan säälliset elämän edellytykset. SDP haluaa, että koko Suomen tulevaisuuteen investoidaan. Nyt tasapainoinen aluekehitys on vaarassa, niin kuin tuo Savonlinnan esimerkki osoittaa. Esitämme, että tasapainoisen aluetalouden ja inhimillisen pääoman laajamittaisen hyödyntämisen takia käynnissä olevien hallituksen hankkeiden osalta tehdään perusteellinen aluetalouden ja aluekehityksen arvio. Esitämme, että selvitetään, pitääkö esimerkiksi yliopistolaissa huomioida toimintojen vaikutukset aluetalouteen ja tulevaisuuden edellytyksiin. Esitämme, että maksuttomat tiet säilyvät Suomessa tulevaisuudessakin. Se toteutetaan kehysbudjetointia kehittämällä, niin että suuret investointihankkeet irrotetaan selkeästi kulutusmenoista ja niin että isoissa uusissa väylähankkeissa haetaan toteuttamismalleja, joissa toteutus tapahtuu julkisen ja yksityisen rahoituksen yhdistelmällä. (Matti Vanhanen: Väyläyhtiö!) — Voi olla väyläyhtiökin, kunhan se on oikein toteutettu, mutta ei tällainen väyläyhtiö, jossa on vanhaa kamaa. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltiota on rakennettu kymmeniä vuosia. Maailma muuttuu. Me olemme eläneet ja elämme vastakin historiallisesti merkittävää murrosta. Moni asia on tullut jäädäkseen: globaali talous, digitalisoituminen, monikulttuurisuus, perinteisten teollisten työpaikkojen vähentyminen ja aivan uudenlaisten työpaikkojen syntyminen. Ne ovat asioita, joihin meidän on sopeutettava yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Muuttuvassa maailmassa meidän tärkein tehtävämme on pitää huolta siitä, että meillä suomalaisilla on mahdollisimman hyvät edellytykset selviytyä ja menestyä elämässä. Meidän pitää uskaltaa muuttua, meidän pitää uskaltautua kokeilemaan uutta rohkeastikin, rakentaa tulevaisuuden yhteiskuntaa romuttamatta kuitenkaan hyvinvointivaltion, sivistyneen yhteiskunnan peruspilareita. Vain siten me voimme menestyä.

Pääministeri Sipilä, te saitte kansalta mandaatin rakentaa Suomea ja olette käyttämässä sitä väärin. Te olette rapauttamassa Suomesta sivistyksen ja inhimillisyyden, globaalin ja kilpailukykyisen Suomi Finlandin perustan. Te olette asettaneet valtioneuvoston suuryritysten puolelle ja ajaneet tavalliset suomalaiset nurkkaan. Te olette romuttaneet yhdessä tekemisen ja sopimisen mallin ja teette asioita mieluummin oman päännne mukaan tee se itse -tyyliin. Te olette harhauttaneet kansaa antamalla aikeistanne aivan toisenlaisen kuvan ennen vaaleja. Te olette sanoneet yhtä ja tehneet toista. Pääministeri, teillä ja hallituksellanne ei ole vastauksessanne jälkeäkään kansalaisten antamasta valtakirjasta tällaiselle politiikalle.

Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen:

"Eduskunta katsoo, että hallitus on harhauttanut kansaa puhumalla yhtä ennen vaaleja ja tekemällä toista vaalien jälkeen eikä hallituksella ole kansalaisten antamaa valtakirjaa sen harjoittamalle politiikalle. Hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Tästä syystä eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

14.31 **Antti Kurvinen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP:n väliskysymys käsittelee Suomen suuntaa. Olen itse tullut politiikkaan mukaan rakentamaan tulevaisuutta, enkä mielelläni siksi katso peruutuspeiliin, mutta nyt peruutuspeiliin vilkaisu on kyllä syytä. Viime vaaleissa oli kysymys Suomen suunnasta. Suomi oli ajalehtinut neljä vuotta. Maassa kasvoivat vain velka ja työttömyys. Työttömiä tuli viime vaalikaudella satatuhatta kappaletta lisää. Suomen suunta oli muutettava. Siksi suomalaiset antoivat vaaleissa luottamuksensa Sipilälle ja Suomen Keskustalle. Siksi SDP joutui oppositioon. Missä on uskottavuus, kun oma politiikka vei Suomen konkurssin partaalle?

Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen tehtävä on nostaa maa lamasta ja laittaa Suomi kuntoon. Se tarkoittaa ennen muuta Suomen uudistamista, työllisyyden parantamista, palvelujen turvaamista ja velaksi elämisen lopettamista. Näissä tulevaisuuden isoissa asioissa on ensimmäisen vuoden aikana saatu tai ollaan saamassa ratkaisuja aikaan. Suomen ajalehtiminen on päättynyt. Taloudessa etumerkki on vihdoinkin kääntynyt miinuksesta plussaksi.

Herra puhemies! Meillä on edelleen ongelmia ratkaistavana. Työttömyys on niistä vakavin. Nyt on tehtävä kaikki voitava, jotta työttömille saadaan töitä. Mitä paremmin tässä onnistumme, sitä kestävämmän voimme pitää huolta heikoimmista ja kehittää tasapuolisesti koko maata. Yhteiskuntasopimuksen toteutuminen on työllisyys- ja talouskäänteen edellytys. Metsäalalla ja kemianteollisuudessa on jo sopu saatu aikaan. Uskon muidenkin ammattiliittojen ja työnantajaliittojen vastuullisina toimijoina pääsevän neuvottelutulokseen. Etenkin nuoret ja pitkäaikaistyöttömät tarvitsevat valoisamman näkymän. Työllisyys- ja yrittäjyyspaketit, koko maahan kohdistuvat elvyttävät liikennehankkeet ja se, että valtion tase laitetaan luomaan uutta työtä, täydentävät tätä yhteiskuntasopimusta. Budjettiriihessä on haettava lisää uusia ratkaisuja työttömyyden ja etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen. Työttömät nuoret tarvitsevat nyt täsmätoimia.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus joutuu säästämään, koska viime vaalikaudella SDP:n ollessa hallituksessa kaikki jäi tekemättä: talouspolitiikka epäonnistui, ja työttömyyden annettiin räjähtää käsiin. Muistutan, että viime vaalikaudella SDP:llä oli kaikki keskeiset työllisyyteen ja talouteen liittyvät ministerinsalkut. Karmeasta perinnöstä huolimatta keskustalle on tärkeää, että myös parannuksia tavallisten suomalaisten arkeen tehdään ja on tehty. Pienituloisimpien takuueläkettä on korotettu ja tullaan korottamaan. Tähän SDP ei pystynyt. Omais- ja perhehoitoa parannetaan. Tähänkään SDP ei viime kaudella pystynyt. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja uudistetaan. Tämäkin jäi viime kaudella demareilta tekemättä. (Susanna Huovinen: Sosiaalihuoltolaki on se keskeisin uudistus!) Suurituloisten verotusta on kiristetty ja pieni- ja keskituloisten verotusta on kevennetty. Keskustan mielestä on oikein, että myös mahdolliset yhteiskuntasopimuksen veronalennukset tullaan kohdistamaan pieni- ja keskituloisiin.

Herra puhemies! Sinipunahallituksen epäonnistumisen vuoksi olemme pakotettuja säästämään myös koulutuksesta. Pääpaino on kuitenkin koulutuksen uudistamisessa. Tähänkään SDP ei viime kaudella pystynyt, vaikka sillä oli koko kauden opetusministerin salkku. Suomalaisten on hyvä muistaa, että SDP esitti ennen vaaleja omassa eduskuntavaaliohjelmassaan satojen miljoonien eurojen säästöt koulutukseen. Keskustan eduskuntaryhmä on erittäin pettynyt Savonlinnan opettajankoulutuksen tilanteeseen. Pyytäisinkin, että opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen vielä tarkentaisi asian yksityiskohtia. Savonlinnalaisille ja savonlinnalaisille keskustalaisilla on vain yksi viesti: (Ben Zyskowiec: Eikö äsken

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

pääministeri kertonut, miten asiat on?) teitä ei jätetä yksin, Savonlinnaa ei tulla jättämään yksin.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että SDP alkoi tukea yhteiskuntasopimusta. Tämä SDP on rakentanut suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, ja tämän SDP:n kanssa olen itsekin tehnyt yhteistyötä esimerkiksi kunnallispolitiikassa ja nuorisopolitiikassa. Tästä välikysymyksestä en kuitenkaan tätä SDP:tä tunnista. Arvoisat edustajat Lindtman, Marin, Razmyar, Räsänen, Nurminen, olen oppinut tuntemaan teidät visionäärisinä nuorina poliitikkoina. Eikö juuri meidän sukupolvemme pitäisi yhteistyössä hakea ratkaisuja paremman tulevaisuuden rakentamiseksi ja vahvistaa uskoa siihen, että tästäkin selvittää? En voi ymmärtää, että tekin olette lähteneet mukaan tähän SDP:n vastakkainasetteluun ja ihmisten pelotteluun hyvinvointiyhteiskunnan alasajosta ja kaiken myymisestä. Se on epä-älylistä ja vastuutonta ja lisää epävarmuutta kodeissa.

Herra puhemies! (Puhemies koputtaa) Keskustan eduskuntaryhmä antaa tukensa Sipilän hallituksen politiikalle. Suomi on laitettava uudistamalla ja sopimalla kuntoon. (Välihuutoja)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Terho. (Hälinää — Puhemies koputtaa) — Arvoisat edustajat, terävät välikommentit ja välihuudot ovat aina paikallaan ja oikeastaan ryydittävätkin hyvää keskustelua. Toivon, että siitä ei tule kuitenkaan sellaista yleistä mölinää, joka peittää sen sanoman, mitä puhuja yrittää kertoa. Tällä toiveella, edustaja Terho.

14.36 Sampo Terho ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä oleva välikysymys on epätavallinen. Yleensä välikysymys tehdään jostain tietystä poliittisesta päätöksestä. Tällä kertaa kysymys on tehty epämääräisesti Suomen suunnasta. Kysymyksen on tehnyt sosialidemokraattinen puolue yksin.

Hyvät sosialidemokraatit, te kysytte Suomen suunnasta, joka kieltämättä viime aikoihin asti on ollut aika huono. Tästä luullakseni meillä vallitsee harvinaislaatuinen yhteisymmärrys. Sitä sen sijaan on vaikeampi ymmärtää, miksi sitten olette joka käänteessä yrittäneet vastustaa tämän huonon suunnan muuttamista. Läpi vaalikauden jatkunut vastustuksenne on nyt käynyt jo niin sokeaksi, että tässä välikysymyksessä vastustatte jo selvityksiäkin Suomen suunnan muuttamisesta.

Jos sekä Suomen suunta että hallituksen yritykset kääntää se ovat teidän mielestänne kaikki yhtä huonoja, on tietysti keskeistä vertailla, mitä te tekisitte toisin. Tutkitaanpa: Te olette pelotelleet valtion valmistelevan Suomen valtionyhtiöitä myyntikuntoon. Kuitenkin te itse myitte valtion omaisuutta yli 3 miljardilla eurolla, mukaan lukien Fortumin sähköverkot Carunalle. (Oikealta: Ohhoh!) Te olette syyttäneet hallitusta Suomen tieverkon yksityistämisestä, jollaista päätöstä ei ole tehty. Sen sijaan te itse myitte viime vaalikaudella valtion Tieliikelaitoksen pääomasijoittajien rahastettavaksi. Te olette myös pelotelleet, että Suomen metsät on myyty tai ainakin myydään. No, näin ei ole, paitsi tietysti siltä osin, että viime vaalikaudella te itse käskitte Metsähallituksen myydä maitaan ennätysmääriä. (Naurua) Te syytätte hallitusta huonosta työllisyyden hoidosta ja työttömien aseman heikentämisestä. Te itse leikkasitte viime vaalikaudella ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja vaalikauden aikana hävititte Suomesta satatuhatta työpaikkaa. (Välihuutoja) Te syytätte hallitusta lapsiperheiden aseman heikentämisestä. Te itse leikkasitte 108 miljoonaa lapsilisistä. Te syytätte hallitusta 3 miljardin koulutusleikkauksista. Samalla laskentaperiaatteella te

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

itse leikkasitte 3,5 miljardia koulutuksesta. Te syytätte hallitusta vähävaraisiin kohdistuvista indeksileikkauksista. Te itse teitte indeksileikkaukset työeläkkeisiin, koulutukseen, sosiaalietuuksiin ja lapsilisiin. Ja te syytätte hallitusta kuntien talouden kurjistamisesta. Te itse leikkasitte kuntien valtionosuuksia kumulatiivisesti melkein 4 miljardilla eurolla.

Niin, toverilliset sosialidemokraatit, en nyt ehdi luettelemaan enempää, mutta tiivistäen voisi sanoa, että kaikkea, minkä te nyt sanotte Suomessa ja sen suunnassa olevan huonoa, te olette itse olleet tekemässä. (Jukka Gustafsson: Oliko hallituksessa porvarienemmistö?) Lisäksi en voi olla panematta merkille, että kun te täällä jatkuvasti ja tänään viimeksi niin mielellänne puhutte, että hallituspuolueet ovat harhauttaneet äänestäjiä, niin kieltämättä teillä on kyllä vahvat perusteet pitää itseänne poliittisen harhauttamisen asiantuntijoina. Mutta onko teillä varaa arvostella muita, se on sitten toinen asia. Puhutaan nyt totta: Te syytätte hallitusta siitä, mitä te häpeätte itsessänne ja omissa teoissänne. (Välihuutoja vasemmalta) Te kyynisesti luotatte siihen, ettei yksikään media muka tuo näitä teidän yllättäviä linjanmuutoksianne Suomen suunnasta ilmi ja että äänestäjät sitten unohtaisivat teidän sanojenne ja tekojenne irvokkaan ristiriidan. (Jukka Gustafsson: Oijoi!)

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet ovat tunnustaneet isänmaan huonon suunnan jo hallitusohjelmassa, jonka keskeisin sisältö on kääntää tämä huono suunta. Käänteiden aikaansaamiseksi olemme tehneet paljon avauksia, vaikeita päätöksiä ja rakentavia kompromisseja. Jokaista näistä sosialidemokraattinen puolue on äänekkäästi arvostellut ja vastustanut. Kun hallitus on rakentanut, sosialidemokraatit ovat nyt vuoden verran repineet. Entinen valtionhoitajapuolue on vajonnut vastustuspuolueeksi. Samalla on käynyt ilmeiseksi, ettei sosialidemokraateilla ole mitään eväitä kääntää Suomen huonoa suuntaa: te käytännössä lupaatte vain olla tekemättä mitään, mutta sitäkin lupausta te ette pysty pitämään. Edellinen vaalikausi osoitti kiistattomasti, että pakon edessä tekin leikkaatte valtion menoja, aivan kuten jokainen täällä oleva puolue. No, tämä ei tietenkään estä jatkossakaan valittamasta kaikesta, kuten on kysymys tässäkin välikysymyksessä. Mutta kun verrataan teidän nykyisiä puheitanne ja aiempia tekojanne — siis lupauksianne ja tosiasioita — ei jäljelle jää mitään. Ei mitään paitsi pohjaton, mittaamaton, tekopyhä puoluepolitiikointi. (Välihuutoja — Jukka Gustafsson: Tervetuloa Tampereen Teatterikeskseen! Tervetuloa mukaan!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, nyt tämän ilottelun jälkeen edustaja Vartiainen.

14.42 Juhana Vartiainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymykset ovat tilaisuus suurten kysymysten käsittelyyn. Käsillä oleva välikysymys alentaa vanhan instituution karnevaalitasolle. Se on todellisuusotteensa menettäneen puolueen paniikkihuuto. Sen voi tiivistää kolmeen sanaan: apua, jokin muuttuu! (Naurua) Sen esittää puolue, joka päätoimittaja Torbjörn Kevinin sanoin pelkää nykyaikaa. (Naurua)

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on yhteiskuntajärjestelmien kilpailun ja kylmän sodan voittaja. Siinä yhdistyvät liberalismiin ja sosialidemokratian parhaat piirteet, ja sen ansiosta Pohjoismaat ovat kärjessä, kun vertaillaan aineellista vaurautta ja oikeudenmukaisuuden ja turvallisuuden indikaattoreita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Pohjoismaiden hyvinvointivaltiomalli, kuten sen tutkijat hyvin osaisivat välikysyjille kertoa, ei ole joukko muuttumattomia instituutioita, kuten 100-prosenttisen julkisia terveyskeskuksia, keskitetysti sovittuja yhtäläisiä palkkojen yleiskorotuksia, kiveen hakattuja eläkeikiä, alati muuttumattomia sosiaaliturvaetuja tai kilpailulta suojattuja elinkeinoja. Hyvinvointivaltio on kykyä jatkuvaan muutokseen, jota ajaa eteenpäin Pohjolan vahvojen kansalaisyhteiskuntien ja terveen edustuksellisen demokratian — siis Pohjolan vapaiden ja valistuneiden naisten ja miesten — ymmärrys siitä, että haluamme jatkuvasti tavoitella sekä yhä vauraampaa yhteiskuntaa että suurinta mahdollista oikeudenmukaisuutta. Ja teemme sen parhaiten ymmärtämällä ympäristön muutoksen, globaalin talouden mekanismit, väestön ikääntymisen merkityksen, digitaalisen ympäristön — kaiken sen, mikä ympärillä muuttuu. Hyvinvointivaltion uudistaminen on sen ylläpitämistä.

Tämän ovat hallituksemme ja kokoomus ymmärtäneet mutta SDP ei. Siksi välikysymyksessä huudetaan paniikissa apua. Se on osoitus SDP:n älyllisesti romahtaneesta analyyysistä.

SDP:n pelottelutodellisuudessa terveydenhoito yhtiöitetään kuvitellun ideologisen salaliiton vuoksi. Kokoomukselle kysymys on yleiseurooppalaisesta pyrkimyksestä nostaa julkis palvelujen tuottavuutta sallimalla yksityinen palvelutuotanto, jos se säästää niukkoja julkisia varoja, jotta kansalaisten oikeudet hyvinvointipalveluihin voidaan rahoittaa. Jos välikysyjät kysyvät alan parhailta tutkijoilta, nämä kertovat, että pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa on olennaista, että julkinen valta järjestää ja takaa palvelut, mutta ei se, että niistä jokainen tuotetaan julkisessa palvelumonopolissa. Edunvalvontakoneeksi taantunut SDP ei taida enää itse edes muistaa, että se aikoinaan loi terveyskeskukset kansalaisia varten, ei palveluja tuottavaa — toki arvokasta työtä tekevää — henkilöstöä varten. Ja kyllä, toimivat hoivaketjut ovat tärkeitä, ja niistä huolehditaan nykyaikaisella, valinnanvapautta ja digitaalista tietoa hyödyntävällä tavalla.

SDP:n pelottelutodellisuudessa hallitus syyllistää työttömiä, kun kokoomukselle on kysymys yhteispohjoismaisesta pyrkimyksestä modernisoida sosiaaliturvaa niin, että työn tekeminen olisi aina houkuttelevaa, tietoisena siitä, että sosiaaliturva on luonut kannustinloukkuja. SDP:n harhatodellisuudessa hallitus pakottaa ihmiset ilmaistyöhön, kun meille muille kysymys on siitä, että luodaan uusia vapaaehtoisia polkuja työelämään. Me muut kun emme voi olla sokeita sille, että työsuhteita syntyy Suomessa liian vähän — eikä siihen auta yksin se, että julkisia työllisyysmenoja kasvatetaan.

Onko SDP tänä päivänä todella sama puolue, jota johtivat vastuulliset realistit Väinö Tanner, Kalevi Sorsa, Paavo Lipponen; sama liike, jonka johtajat Willy Brandt ja Olof Palme uursivat uria Euroopan rauhan ja hyvinvoinnin hyväksi? Sosialidemokratian luomukset eivät ole turvassa sosialidemokratialta itseltään. En ole ainoa suomalainen, joka kokee vahvaa yhteyttä sosialidemokraattisten arvojen kanssa mutta samalla kerta toisensa jälkeen toteaa, että niitä edistetään parhaiten muissa puolueissa kuin SDP:ssä. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Hallituksen kelpo ministerit osaavat tässä salissa kyllä ratkaisujaan puolustaa. Ja syytä onkin, koska ilman hallituksen uudistuspyrkimyksiä suomalaisten hyvinvointipalvelut todella olisivat uhattuina. Olen varma siitä, että täysistunto kuittaa tämän välikysymyksen sellaisin äänestysluvuin, jotka se ansaitsee.

Ärade talman! Jag är säker att riksdagen kommer att kvittera bort den här interpellationen med sådana röstsiffror som den rejält förtjänar. — Tack. (Suosionosoituksia oikealta — Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Ojala-Niemelä. (Hälinää — Puhemies koputtaa) — Pyydän Ojala-Niemelän puhujapöytäön sen jälkeen, kun edustajat hivenen rauhoittuvat. Olkaa hyvä.

14.47 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jani From Maaseudun Tulevaisuudessa kirjoitti seuraavasti: "Monikansalliset Panamasta toimivat yritykset kuorivat kermat ja poimivat rusinat pullista, julkiselle puolelle jäädessä hoidettavaksi tuottamattomat tehtävät. Onko valinnan vapaus sitä, että Pihtiputaan mummu joutuu lähtemään jonnekin kauas pois hoitoa hakemaan, kun ei yksityisiä yrityksiä paikkakunnalle tulo kiinnosta ja julkinen puoli ajetaan alas." Tähän kiteytyvät monen suomalaisen ajatukset hallituspolitiikasta tänä päivänä. Hallitus on lähtenyt uudistamaan Suomea voimalisesti, mutta samalla muutoksen keskiössä oleva kansalainen on unohtunut. Hallituksen tavoite on ottaa iso harppaus kohti markkinaliberalistista yhteiskuntaa, kohti eriarvoistumista. Siksi SDP avaa keskustelun koko hallituksen linjasta, Suomen suunnasta.

Arvoisa puhemies! Kevään aikana tehty linjaukset — sosiaalipalvelujen ja terveydenhoidon yhtiöittämiset, teiden, rautateiden ja vesiväylien yhtiöittämissuunnitelmat sekä taksi liikenteen ja postin vapauttaminen kilpailulle — ovat kääntäneet hallituksen kurssia markkinaliberalistiseen suuntaan. Metsähallitushan yhtiöitettiin jo osittain. Hallitus ei ole kertonut perusteluja sille, miksi sote-uudistuksessa yhtiöittämisvaatimukseen päädyttiin. Vaikuttavuusarviointeja ovat peränneet myös monet asiantuntijat. Meidän huolestamme on se, että yhtiöittämisen seurauksena kansanvallan mahdollisuudet vaikuttaa kansalaisten peruspalveluihin vaarantuvat vakavasti. Tämä puolestaan johtaa siihen, että hyvinvointi- ja terveyserot eivät suinkaan vähene vaan kasvavat. Myöskään palveluiden saumattomuudesta ei pystytä uudessa monimutkaisessa mallissa huolehtimaan. Uudesta sotesta tulevat hyötyvät eniten hyvinvoivat ja hyvätuloiset, kun taas maksajiksi jäävät vähävaraiset ja paljon sairastavat. Kokoomuksen kansanedustaja Mykkänen totesi: "Kuka olisi uskonut muutama vuosi sitten, että tämä hallitus, jossa kokoomus on vasta kolmanneksi suurin puolue, yhtiöittää terveyskeskukset?" Niinpä, kuka olisi uskonut? (Jukka Gustafsson: Aivan!)

Arvoisa puhemies! Markkinaliberalismin ihanteet ovat uineet myös liikenteeseen. Hallitus on siirtämässä suuria omaisuusmassoja pois demokraattisen päätöksenteon piiristä. Pelkästään liikenteen osalta kyse on 20 miljardin euron omaisuudesta, jonka veronmaksajat ja suurelta osin aiemmat sukupolvet ovat rahoittaneet. Nämä investoinnit ovat mahdollistaneet elinvoimaisen Suomen joka kolkassa. Ihmetystä herättävätkin hallituksen kaavailemat suunnitelmat tehdä vapaa liikkuminen tässä maassa maksulliseksi.

Ministereiden Sipilä ja Berner suunnitelmat ovat herättäneet laajaa kritiikkiä. "Valtiovallan tehtävänä on huolehtia siitä, että koko maassa on toimivat liikenneyhteydet. Jos mennään osakeyhtiöihin, se tarkoittaa, että vähempiliikenteisten teiden ja maaseudun teiden hoidon laatu laskee radikaalisti." Nyt ministeriaitiossa varmaan ajatellaan, että tämä on opposition pelottelua. Näin ei suinkaan ole, vaan näin totesi keskustan kansanedustaja Hannu Hoskonen Maaseudun Tulevaisuudessa viime kuussa.

Kun hallitukselle on iskenyt yhtiöittämisbuumissaan vauhtisokeus, niin on hyvä muistaa osakeyhtiölain lähtökohdat. Yhtiön toiminnan tarkoituksena on aina tuottaa voittoa osakkeenomistajille. On selvää, että osingoille haluavat yksityiset terveysalan yritykset ja liikenne- ja jakeluyhtiöt, mutta vain silloin kun toiminta on kannattavaa. Julkisen sektorin kontolle jäisivät kuitenkin ne osat palveluista, jotka eivät yrityksiä kiinnosta, koska tuotto on olematonta tai jopa miinusmerkkistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Otetaan esimerkiksi postipalvelut. Jos hallitus ottaa Postiin osakkaiksi voittoa tavoittelevia yksityisiä sijoittajia, niin mikä olisi heidän intressinsä turvata haja-asutusalueiden postipalvelut tai muut sellaiset toiminnot, jotka eivät tuota yhtiölle rahaa? Nuo palvelut ovat kuitenkin tärkeitä kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta ja myös elinehto monille alueellisille ja paikallisille sanomalehdille. Miten Postin toiminta paranee sillä, että yksityisten sijoittajien pitäisi vielä päästä ottamaan voitto-osuutensa välistä?

Arvoisa pääministeri, lopuksi: Näyttää siltä, että hallituksen sisällä on epäselvää, onko teillä mandaattia tehdä näin vakavia uudistuksia, ja kysymys herääkin, onko teillä edes puolueenne mandaattia tähän. Onko niin, että hallitus tekee historian kokoomuslaisinta politiikkaa viis veisaten siitä, ettei kansalaisilta ole haettu valtakirjaa tällaisen politiikan harjoittamiselle? (Puhemies koputtaa) Tämän hämmennyksen seurauksena keskustan kansanedustajat puhuvat kotikonnuilla yhtä ja täällä pääkaupungissa toista. Arvot, joilla tätä maata johdetaan, ovat kovat. Ne ovat taloudellisen voiton maksimointiin (Puhemies koputtaa) ja voittojen siirtämiseen yhtiöiden käsiin tähtäävät arvot.

14.54 Ville Niinistö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maassa on aina rakennettu parempaa huomista lapsillemme. Suomi on maa, joka sanoo lapsilleen: Me koulutamme teidät paremmin. Me pidämme terveydestänne huolta. Me säilytämme luonnon teille arvokkaana ja puhtaana.

Tämä on se lupaus, jonka eteen suomalaiset ovat valmiita tekemään aina töitä, valmiina myös luopumaan asioista. "Kunhan vain lapsillamme on sitten asiat paremmin." Tämä on siis se lupaus, joka meidän on pidettävä, ja se on vihreiden vaihtoehto Suomen suunnaksi.

Sipilän hallitus ei tätä ihmisille suo. Hallitus leikkaa siitä, mikä on kaikkein arvokkainta. Se leikkaa heikompiosaisilta ja lastemme koulutuksesta. Se ohjaa naisia työstä kotiin ja sulkee Suomea maailmalta. Hallitus ei luo toivoa, vaan hallitus luo näköalattomuutta. Siksi sen leikkaukset tuntuvat erityisen kovalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on erityisen kova naisia ja lapsiperheitä kohtaan. Silti hallitus ei tee päätöksistään vaikutusarvioita. Vihreät teetti eduskunnan tietopalveluilla laskelman hallituksen toimien vaikutuksista lapsiperheiden toimeentuloon. Luvut ovat hätkähdyttäviä. Lapsiperheet menettävät 625 miljoonaa euroa vuoteen 2019 mennessä. Niistä tuloveron kevennykset korvaavat vain 95 miljoonaa euroa, eli miinukselle menee yli 500 miljoonaa euroa. Esimerkkiperheistä kahden julkisella sektorilla työskentelevän aikuisen perhe, jossa on kaksi lasta päivähoidossa, menettää kuukaudessa 261 euroa eli 6 prosenttia tuloistaan. Yksinhuoltaja, jolla on yksi lapsi päivähoidossa ja toinen iltapäiväkerhossa, menettää 110 euroa kuukaudessa eli 4,3 prosenttia. Entäs opiskelijaperheet? Kahden opiskelijan perhe, jossa toinen on osapäivätoisissa ja jolla on yksi lapsi päivähoidossa, menettää 165 euroa kuukaudessa eli 8,4 prosenttia tuloistaan. Onko tämä hallituksen mielestä vastuullinen tapa kohdella Suomen lapsiperheitä?

Me vihreät vaadimme, että hallitus peruuttaa kohtuuttomat korotukset lasten päivähoitomaksuihin. Päivähoidon maksukorotukset ohjaavat naisia kotiin, lisäävät työnteon kannustinloukkuja ja kasvattavat entisestään lapsiperheiden suurta taakkaa. Sipilän hallituksen 1950-lukulainen perhepolitiikka ei ole se Suomen suunta, jota me vihreät kannatamme.

Me haluamme myös uudistaa vanhempainvapaita: pidentäisimme vanhempainvapaan kestoa, lisääisimme isille varattua kiintiötä ja joustavoittaisimme sen käyttöä. Uudistus parantaa isien osallisuutta lasten kasvatukseen sekä helpottaa äitien paluuta työelämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Vietin itse molempien lasteni kanssa vanhempainvapaalla lähes puoli vuotta. Se on valintaa, jota en tiedä yhdenkään isän tässä maassa katuvan. Yhä tänä päivänä tiedän, että päävastuu pienen vauvan hoidosta kantaa isän ja lapsen suhdetta joka ikinen päivä. Se, miten toimin isänä, miten kasvaton niin tyttärentäni kuin poikaani, on minulle feministinä myös kaikkein tärkein tekoni tasa-arvon puolesta.

Arvoisa puhemies! Me vihreät uskomme, että nostamalla, tukemalla ihmisiä Suomi pärjää, uudistamalla elinkeinojamme Suomi pärjää ja koulutuksella ja kansainvälisyydellä Suomi pärjää, ei nöyryytyksellä ja leikkauksilla. Perustulo voisi olla Suomen seuraava peruskoulu, sellainen uudistus, josta on esimerkiksi muulle maailmalle. Sen avulla yritteliäisyys ja omat valinnat kannattavat, ja se nostaa ihmisiä köyhyydestä osallisuuteen.

Meistä on myös viisaampaa leikata asioista, jotka ovat ikäviä, kuin leikata asioista, jotka ovat arvokkaita. Siksi vihreät leikkaisivat ympäristölle haitallisia tukia. (Ben Zyskowicz: Kuten?) Hallitus sen sijaan ottaa uuden saastutustuen käyttöön: se kannustaa yrityksiä olemaan vähentämättä ilmastopäästöjä, ja sillä ei rakenneta hiilineutraalia yhteiskuntaa.

Kalleinta hallituksen politiikassa on kuitenkin sulkeutuminen. Tänä aikana on yleistynyt tiedon, sivistyksen ja ihmisarvon väheksyntä. Afganistania, Irakia ja Somaliasta kutsutaan turvallisiksi maiksi, ja hallitus poistaa ilmastopakolaisuuden oleskeluluvan saamisen kriteerinä. Samalla korkeakoululeikkaukset ajavat lahjakkaita tutkijoita ulkomaille. Tämä näköalattomuus tulee kalliiksi. Vihreille sivistys ja edistys ovat puolustamisen arvoisia asioita, kuten myös ihmisarvo.

Arvoisa puhemies! Suomen ei siis kannata sulkeutua maailmalta ja heikentää jo valmiiksi heikompiensa asemaa, ja näin ollen teen seuraavan esityksen epäluottamuslauseesta hallitukselle: "Eduskunta katsoo, että hallitus toimillaan heikentää lapsiperheiden ja pienituloisten asemaa sekä nuorten koulutuslupausta ja Suomen kansainvälisyyttä. Hallituksen toimet vaarantavat suomalaisten luottamusta parempaan huomiseen. Eduskunta toteaa, ettei hallitus enää nauti eduskunnan luottamusta."

Arvoisa puhemies! (Puhemies koputtaa) Meillä suomalaisilla on oltava malttia toteuttaa viisaita uudistuksia, jotka puolustavat sitä, mikä on arvokasta. Se on vihreiden vaihtoehto.

15.00 Aino-Kaisa Pekonen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyhallitus on onnistunut vuodessa pettämään lähes kaikki ennen vaaleja antamansa lupaukset. Koulutusjärjestelmää romutetaan, työttömiltä, pienituloisilta, naisilta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä leikataan. Valtionyhtiöistä kirjoitetaan myyntilistoja. Metsähallituksen yhtiöittäminen on jo ajettu läpi opposition ja kansalaisten kiivaasta vastustuksesta huolimatta. Nyt hallitus on päättänyt yhtiöittää sosiaali- ja terveyspalvelumme. Seuraavaksi valmistellaan liikenneverkkomme yhtiöittämistä. VR:n pilkkomista ja osittaista yksityistämistä suunnitellaan. Jo nyt on selvää, että tämä hallituksen pakkomielle tulee suomalaisille vielä erittäin kalliiksi. Hallitus on tekemässä yhteiskunnassamme sellaista tuhoa, että sen jälkiä on vaikea korjata, vaikka valta vaihtuisikin seuraavissa vaaleissa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen alkuperäisenä tarkoituksena oli perusterveydenhuollon vahvistaminen ja palvelujärjestelmän yhtenäistäminen. Nyt siitä on tullut yhtiöittämisen ja yksityistämisen projekti. Vaikuttaa siltä, että ihmisten palveluita ei pyritä enää turvaamaan asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti, (Ben Zyskowicz: Päinvastoin!) vaan halutaan luoda bisnesmahdollisuuksia kansainvälisille terveysyhtiöille. Hallituksen ehdotuksessa sote-uudistukseksi palveluiden järjestäminen ja tuottaminen erotetaan. Vasemmistoliitto kannattaa valinnanvapautta, mutta nyt se yhdistetään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

täysin vapaaseen kilpailuun. Tämä merkitsee sitä, että monikansallisille yrityksille avataan mahdollisuus rahastaa ihmisten sosiaali- ja terveystalvveluiden tarpeella. (Oikealta: Ei pidä paikkaansa!) Näiden yritysten tavoitteena ei ole ihmisten hyvinvointi vaan lihava osinko. On myös todennäköistä, että suuret monikansalliset yhtiöt ostavat pienet kotimaiset toimijat ulos markkinoilta. (Riitta Myller: Näin on jo tapahtunut!) Vastuu sote-palveluiden kokonaisuudesta katoaa yhtiöihin. Kulut kasvavat, vaikka uudistuksen alkuperäisenä tarkoituksena oli hillitä väestön ikääntymisen aiheuttamaa kulupainetta. Asiakasmaksut todennäköisesti nousevat, terveyserot kasvavat.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole ottanut kantaa siihen, kuinka sosiaali- ja terveydenhuollon julkisissa yhtiöissä toimivien ihmisten työsuhteille käy ja millä ehdoilla töitä tulevaisuudessa tehdään. Kun julkiset ja yksityiset kilpailevat keskenään, paine kohdistuu noin 280 000 ihmisen työsuhteen ehtoihin julkisissa yhtiöissä. Kilpailutuksen jälkeen syntyvät sopimukset ovat määräaikaisia. On vaarana, että henkilökunta joutuu hakemaan toistuvasti omaa työtään. Nollatuntisopimukset todennäköisesti lisääntyvät.

Arvoisa puhemies! Vähintään yhtä tärkeä kysymys on se, miten käy asiakkaan ja potilaan. Yhtiö voi mainostaa palveluitaan lupaamalla vaikkapa tietyn määrän hoitajia vanhus- ta kohti. Kun sopimus yhtiön kanssa on tehty, se voi muuttaa sopimusta yksipuolisesti, ja hoitajia onkin luvattua vähemmän. Tämäkö on sitä hallituksen mainostamaa valinnan- vapautta? Ruotsissa on myös huomattu, että valinnanvapaus lisää alueellista eriarvoisuutta, kun raha seuraa potilasta kasvukeskuksiin ja syrjäseutujen palvelut heikkenevät entises- tään. Äskettäin uutisoitiin siitä, kuinka valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden kus- tannukset ovat nousseet jopa 50—100 prosenttia Tukholmassa.

Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa siitä, että aiemmin keskusta ja perussuomalaiset ovat liputtaneet julkisten sosiaali- ja terveystalvveluiden turvaamisen ja alueellisen tasa- arvon puolesta. Siksi on täysin käsittämätöntä, että ne ovat nyt hyväksyneet kokoomuksen ta- voitteen palveluiden yksityistämisestä. Kysymys on liian isoista asioista poliittiseen kau- pankäyntiin.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on tähän saakka pitänyt sote-uudistusta erittäin tärkeänä palveluiden sujuvuuden näkökulmasta. Tämä uusin yhtiöittäminen ja yksityistämi- sen käänne on kuitenkin todellinen pommi. Sote-uudistuksesta on tullut bisnesuudistus. On aika palata sote-uudistuksen alkuperäiseen tarkoitukseen, yhdenvertaisten palveluiden tur- vaamiseen. Tästä syystä vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on koonnut omia sote-linjauk- siaan, jotka on julkaistu tänään. Toivottavasti hallitukselta löytyy aikaa tutustua niihin.

Arvoisa puhemies! Tähän lopuksi, tämän perusteella esitän seuraavan epäluottamuslau- se-esityksen: "Pääministeri Sipilän hallitus on aikeissa yhtiöittää sosiaali- ja terveyden- huoltopalvelumme. Sen seurauksena ei ole enää mahdollista turvata yhdenvertaista ja de- mokraattisesti hallintoitua julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa koko maassa. Tällä perus- teella eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

15.05 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Förbättrandet av sysselsättningen är regeringens och hela Finlands största utmaning för tillfället. Regeringens förslag till att förbättra sysselsättningen är en helt bra början, men redan nu står det klart att dessa åtgärder inte räcker. Därför borde regeringen ta i bruk ett bredare urval åtgärder.

I vår skuggbudget har svenska riksdagsgruppen presenterat en rad åtgärder för att för- bättra sysselsättningen. Den inkomstrelaterade dagpenningen borde utvecklas att vara

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

mera sporrande, möjligheten att ta i bruk en minijobmodell borde utredas och arbetskrafts-servicen borde kunna konkurrensutsättas.

Samalla sopii toivoa, että liittokohtaiset neuvottelut onnistuisivat. Olisi täysin välttämätöntä, että paikalliselle sopimiselle luotaisiin todelliset edellytykset. Se joustavoittaa taloutta, parantaa pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia ja on avainasemassa työllisyyden parantamisessa. Mallia voisi hakea esimerkiksi Ruotsista, jossa työmarkkinoita on uudistettu rohkeasti.

Työn tarjonnan lisäämiseksi hallituksen tulisi myös heti nopeasti ryhtyä uudistamaan perhevapaajärjestelmää ja kotihoidon tukea. Tällä hetkellä nämä järjestelmät eivät riittävästi kannusta nuorempien naisten osallistumista työelämään tai edesauta miesten ja naisten tasa-arvoa työelämässä. Ministeri Rehula, onko hallitukselta ideologinen valinta jättää nämä asiat pois tasa-arvo-ohjelmasta?

Työmarkkinoita koskevassa keskustelussa on ollut silmiinpistävää, että ehdotukset työhyvinvoinnin parantamiseksi ovat kokonaan loistaneet poissaolollaan niin hallituksen kuin työmarkkinaosapuolten puheissa. Sairauspoissaolot ja työkyvyttömyyseläkkeet maksavat valtavia summia yhteiskunnalle. Työterveyslaitoksen mukaan kyse on miljardeista euroista vuosittain. Panostukset työhyvinvointiin maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin, siksi tämä olisi syytä ottaa vakavasti.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointikysymykset ovat nyt muutenkin todella ajankohtaisia. Hallitus julkaisee ilmeisesti huomenna päivystysuudistuslinjauksensa. Se on aiemmin ker-tonut, että täysi ympärivuorokautinen päivystys keskitetään ainoastaan 12 sairaalaan. On myös täysin epäselvää, miten perusterveydenhuollon päivystys tullaan järjestämään. Sel-vää on, että keskustavetoiseen hallitukseen on iskenyt valtaisa keskittämisisinto. Etäisyydet lähimpään päivystävään sairaalaan pitenevät ja kiireellisen hoidon saanti ajoissa vaikeu-tuu. Tämä on paradoksaalista, kun ottaa huomioon sote-uudistuksen päätavoitteen eli kan-salaisten yhdenvertaisen hoidon ja hoivan turvaamisen koko maassa. Ministeri Rehula, mi-ten kansalaisten yhdenvertaisuus paranee, jos palveluita keskitetään ja etäisyydet lähim-pään sairaalan pitenevät ja jos terveyskeskusten ilta-, viikonloppu- ja yöpäivystyksiä rajoi-tetaan?

Voi myös kysyä: miksi päivystysuudistusta tehdään niin kiireellisellä aikataululla, sa-malla kun varsinainen sote-uudistus näyttää olevan myöhästymässä? Tämä ei ole järkevää. Päivystysuudistuksen tulisi kulkea käsi kädessä sote-uudistuksen kanssa eikä irrallaan sii-tä. Nyt vaikuttaa siltä, että hallitus haluaa ensin lakkauttaa sairaaloita, sulkea lisää synny-tysosastoja ja vähentää niin erikoissairaanhoidon kuin perusterveydenhuollon päivystystä ja vasta sitten sen jälkeen muodostaa 18 maakuntaa, joille annetaan vastuu siitä, mitä jää jäljelle. Pääministeri Sipilä, millaisesta itsehallinnosta on kyse, jos hallitus Helsingistä kä-sin päättää sairaaloiden ja terveyskeskusten päivystyksestä ennen kuin vastuu sotesta siir-tyy maakunnille?

Värderade talman! I en reform som den stora vårdreformen är det avgörande viktigt att trygga medborgarnas språkliga rättigheter. Var och en ska ha rätt att få kvalitativ vård på sitt modersmål också i framtiden. Minister Rehula, kommer regeringen i morgon — eller när det nu sedan blir — att presentera en grundlig konsekvensbedömning om hur medbor-garnas språkliga rättigheter förverkligas i samband med ändringen av jourförordningen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Avslutningsvis, herr talman, det är med kunskap, kunnande, bildning, forskning och utbildning (Puhemies koputtaa) som vi ska lyfta Finland. Därför vill SFP och svenska riksdagsgruppen än en gång uppmana regeringen att ompröva sina för landets framtid destruktiva beslut om nedskärningar i utbildningen och forskningen.

15.11 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sotien jälkeisellä rakentajasukupolvella oli selkeä näkemys Suomen suunnasta. Heidän työllään luotiin hyvinvointia ja edistystä suurin harppauksin lähimmäisyyden arvoihin nojaten. Tänä päivänä yhteinen visio ja yksituumaisuus ovat kadoksissa, kuten tämäkin keskustelu osoittaa.

Elämme nopean teknologian murroksen aikaa. Digitaalisuus, robotisaatio, keinoäly, edistykset materiaalitekniikassa, lääketieteessä ja tiedon soveltamisen kaikilla aloilla avaavat huikaita näköaloja. Tekniseen tutkimukseen sijoitettu euro tuo 3 euroa takaisin. Toivomme, että hallitus tämän ymmärtää ja suuntaa tutkimukseen tarpeelliset resurssit. Vain innovatiiviset kasvuyritykset vetävät Suomen suosta ja luovat työllisyyttä. Vain hyvin koulutettu Suomi pärjää edessämme olevassa murroksessa. Meidän on kyettävä vaalimaan vahvuksiamme koulutuksen ja innovaatiotoiminnan kärkimaana.

KD on muun opposition tavoin huolissaan työllisyysmäärärahojen leikkauksista. Työllisyys- ja yrittäjyyspaketin kannatettavia esityksiä ovat meidänkin ajamat yrittäjävähennys, ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen ja työttömyysetuuden käyttäminen palkkatukeen tai itsensä työllistämiseen. Vaikeimmin työllistettävät tarvitsevat kuitenkin myös perinteisiä työvoimapolitiikan tukitoimia.

Kristillisdemokraateilla ei ole ideologisia silmälappuja palvelujen tuotantotavan suhteen. Kuitenkin huoli hallituksen yhtiöittämislinjauksista kaikkiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja koko väyläverkostoon maanteiltä meriväylille on aiheellinen. Yritysmailman työkalupakki ei ole ratkaisu kaikkiin ongelmiin. Ratkaisujen tulee kestää vuosikymmeniä, yli monien vaalikausien, siksi linjaukset pitäisi valmistella huolella ja mahdollisimman suurella konsensuksella.

Arvoisa puhemies! Julkisten sote-palvelujen yhtiöittämisvelvoitteesta on tulossa uudistuksen sudenkuoppa, joka luo ratkaisujen sijaan monia ongelmia ja mutkistaa hankkeen toteutumisen jälleen kerran. Miten huolehditaan sujuvista hoitoketjuista, ja kuka kantaa kokonaisvastuun potilaasta? Entä miten varmistetaan demokraattinen päätöksenteko ja avoimuus, jos tuotannosta vastaa yhtiöhallitus? Olisiko kertaalleen neuvotteluissa hyllytetty palvelusetelijärjestelmä aihetta kaivaa esille valinnanvapauden mahdollistamiseksi ja pienten paikallisten sote-yritysten tueksi? Kristillisdemokraatteina emme voi hyväksyä sitä, että potilaiden tarpeet jäävät poliittisten pelikiemuroiden ja hallintokompromissien jalkoihin.

Väylästä korjaustarpeita viime kaudella pohtinut parlamentaarinen työryhmä ei esittänyt yhtiöittämistä tai tiestön käyttömaksuja, joita hallituksen liikennekaareissa nyt esitetään. Haja-asutusalueilla jo polttoaineen veronkorotukset iskevät kaksi kertaa voimakkaammin, vaikka auto on julkisen liikenteen surkastuessa useimmiten välttämättömyys. Markkinaehtoisuus ei myöskään toimi siellä, missä kuluttajia on vähän. Syrjäseutujen kuljetuspalveluita ei voi rakentaa pelkkien mobiilipalveluiden ja ei-ammattillisen, pienimuotoisen toiminnan varaan.

Arvoisa puhemies! Julkista taloutta pitää tasapainottaa, tarvitaan tiukkaa menokuria ja toimivia rakenteellisia uudistuksia. Samalla tarvitaan panostuksia, joilla luodaan tulevaisuudenuskoa ja pitkän aikavälin kasvua. Hyvät kollegat, eikö visiomme olekin yhteisvas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tuun Suomi, jossa välitämme toisistamme ja kannamme huolta heikoimmista, perheistä ja lasten hyvinvoinnista?

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus on murentamassa suomalaisten tulevaisuuden uskoa leikkaamalla muun muassa lapsiperheiltä, koulutuksesta ja tutkimuksesta sekä ryhtymällä merkittäviin palvelujen yhtiöittämistoimiin, joilla ei ole laajaa yhteiskunnallista tukea, eikä hallitus tämän vuoksi nauti eduskunnan luottamusta."

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri Sipilä. Puhujakorokkeelta 5 minuuttia.

15.16 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Vielä viisi vuotta sitten katseilin näitä keskusteluja satunnaisesti omalta kotisohvalta, ja tässä osittain tämä keskustelu kyllä täyttää sen kriteerin, mikä minulla oli aina tv:n kiinni laittamiselle. (Naurua) Eiköhän meillä olisi nyt aika yhdessä ja nöyrästi myöntää se, että tämä rapautuminen on tapahtunut pidemmällä aikavälillä eikä riitely poista sitä tosiasiaa?

Tämä uudistamatta jättäminen näkyy näivettymisenä, ja meidän talouteemme on tullut omituisia joustoelementtejä. Yksi niistä on työttömyys, joka kasvaa tilanteessa, kun työmarkkinat eivät jousta. Me jätämme pitämättä huolta meidän teistämme, meillä on noin 2,5 miljardin euron korjausvelka. Vaikka korjaamme sitä 600 miljoonalla eurolla tämän kauden kertapanostuksena, tiet ovat siitä huolimatta huonossa kunnossa ja estävät investointien sijoittumista Suomeen omalta osaltaan. Palveluiden taso on rapautunut osittain. Omaisuuden myynnillä on tilkitty taloutta. Mielestäni nyt meidän pitäisi hyvin avoimesti hakea niitä keinoja, millä otamme tämän uudistamattoman ajan kiinni, ja katsoa kukin peiliin siinä, että olemme kukin osaltamme myöskin nykytilanteeseen syyllisiä. Yhdessä löydetään ratkaisu tästä ulospääsyyn.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on yksi niistä asioista, jotka ovat pitkällä ajalla tekemättä. Tähän haetaan nyt Suomen mallia. Minusta tämä yhtiöittämisellä pelottelu on tarpeetonta. Tämä yhtiöittäminen ei ole yksityistämistä. Yhtiöitä on perustettu myöskin kuntiin ja kaupunkeihin. Vantaalla on 70 liikelaitosta, yhtiötä, yhtymiä, Tampereella 56, Turussa 25. Tätä ei kannata pelätä, yhtiöittäminen tuo mukanaan vertailtavuutta. Pitää muistaa, että rahat kuitenkin on maakunnilla ja sitä myöten myöskin päätösvalta niistä.

No, sitten tästä VR:stä ja Postista. Kyllä Postilla palveluvelvoite on edelleenkin, ja palveluvelvoite voi olla myöskin pörssissä olevalla yhtiöllä. VR:n pilkkomisesta täällä on käytetty puheenvuoroja. Ministeri Paatero, edellisellä kaudella olitte ministerinä, te pilkoitte viimeksi VR:ää irrottamalla siitä Finrailin. Minusta se oli erittäin hyvä päätös, että Finrail-osuus VR:stä erotettiin, koska siellä on rautatieliikenteen ohjausjärjestelmät. Minusta tämä pilkkomis-sana herättää ihan vääriä mielikuvia siitä, mistä asiassa itse asiassa on kysymys.

Jos puhutaan aluepolitiikasta, niin meillä on biotaloudessa noin 30 hanketta ympäri Suomea tällä hetkellä, valtava buumi menossa, joka alkoi Äänekosken hankepäätöksellä viime kaudella. Tierahoilla, tällä 600 miljoonan paketilla, on pystytty sitä kehitystä myöskin autamaan. Mutta pidän aluehallinnon puolella ja aluepolitiikan puolella historiallisena tätä maakuntauudistusta, jossa viedään aitoa itsehallintoa lähemmäs ihmisiä päättämään heitä koskevista asioista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Liikennekaaresta ja monista muistakin asioista: Minä kyllä suhtautuisin huomattavasti avoimemmin niihin kysymyksiin, mitä selvitetään, tai olipa sitten tätä työnäytekokeilua, niin se on kokeilu. Sitten liikennekaareissa on selvitettavia asioita, samoiten kuin tämä liikenneverkkoyhtiö on selvitettavia asioita. Emmekö me voi avoimesti selvittää näitä, ja sitten tehdään yhdessä johtopäätökset? Tämän hallituksen yhtenä toiminnan lähtökohtana on ollut se, että avoimesti keskustellaan asioista silloin, kun ne ovat pöydällä, ja sitten tehdään päätöksiä. Luulen, että se on kaikkien meidän yhteinen etumme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuoron valtiovarainministeri Stubbille, 2 minuuttia, ja myöskin ministeri Soinille, 2 minuuttia. Sen jälkeen käynnistyy debattiosa, jossa debatissa myönnän ensimmäisen puheenvuoron, hivenen pitemmän, välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle edustaja Rinteelle.

15.22 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa herra puhemies! Toisin ehkä yhden lisäulottuvuuden tähän keskusteluun, jota on käyty Suomen suunnasta, nimittäin komissio on tänään antanut lausuntonsa Suomen talouden tilasta. Mehän teemme kaikkemme julkisen talouden sopeuttamisessa sen eteen, että välttäisimme komission liiallisen alijäämän menettelyn. Hyvä uutinen on se, että me olemme sen välttäneet, mutta huono uutinen on se, että me olemme edelleen ikään kuin riskialueella.

Komissio antaa meille kuitenkin monta sellaista suositusta, joista tässäkin salissa on tänään käyty keskustelua ja joita noissa välikysymyshuomioissa esitettiin. Numero 1 on se, että sosiaali- ja terveyspalvelut ja niiden uudistaminen pitää saada maaliin. Numero 2 on se, että meillä pitää edelleen olla palkkamallit. Numero 3 on se, että meidän pitää edistää paikallista sopimista. Numero 4 on se, että meidän täytyy mennä kilpailukyky ja vienti edellä. Numero 5 on se, että meidän on purettava kannustinloukkuja eli tehtävä työn vastaanottamisesta kannattavaa. Numero 6 on se, että turvapaikanhakijoita pitäisi saada nopeammin työllistettyä. Numero 7: kilpailua palvelusektorilla, mukaan lukien kaupan alalla, pitää edistää. Ja numerot 8 ja 9 ovat yrittäminen ja investoinnit sekä normien purku. Eli paljon niitä asioita, joita tässä salissakin on tänään läpi käyty.

Jotta Suomen suunta saadaan muutettua, niin me hallituksen puolelta uskomme vahvasti siihen, että yhtäältä pitää olla uskottava ja tasapainoinen julkinen talous, toisaalta on tehtävä pitkällekin meneviä rakenteellisia uudistuksia juuri sillä linjalla, jota hallituksen puolelta olemme tänäänkin esittäneet.

15.24 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensiksi hallituksen kyvystä tehdä päätöksiä, oikaista vanhoja virheitä ja tehdä uusia hyviä päätöksiä: Jätevesiasetus oli haja-asutusalueiden kannalta erittäin huono päätös. Tämä hallitus korjasi sen kohtuuttoman päätöksen, jota suuri osa oppositiosta oli tekemässä. Tämä virhe on korjattu. (Välihuutoja vasemmalta) Takuueläkettä on nostettu kahdella eri päätöksellä, omaishoidon tuki nousee, valtionyhtiöiden erorahat puolitetaan. Ei Rooma päivässä tullut valmiiksi, mutta paremmaksi tulee hallituksen ja perussuomalaisten politiikalla Suomi.

Sitten minua, arvoisa puhemies, kiinnostaa: mitä vikaa SDP:n mielestä on muussa oppositiossa, kun te teette tämän yksin? Onko vasemmistoliitto liian vasemmalla, ovatko vihreät liian oikealla? Kristillisistä minä en löydä mitään vikaa, ja RKP:kin oli maltillinen. Mikä on opposition linja, mikä on teidän linjanne? Vaihtoehtoa teillä ei ole, mutta mikä teillä on linja? (Riitta Myller: Siellä on viisi puoluetta!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Edustaja Rinne, ja vain edustaja Rinne tässä vaiheessa, 2 minuuttia.

15.25 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies!

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tätä keskustelua, erityisesti hallituspuolueitten ryhmäpuheenvuoroja ja sitten osittain nyt myöskin ministereitten vastauksia tämän keskustelun jälkeen, niin kyllä huoli tulevaisuudesta, Suomen suunnasta, entisestään lisääntyi. Olisin odottanut tämän välikysymyksen pohjalta analyttistä arviota siitä, mihin Suomea ollaan viemässä. Sen sijaan kuulimme täällä aika ala-arvoista arviointia siitä, mitä oppositiopuolueet — ja erityisesti SDP välikysymyksen tekijänä — nyt sitten esittävät tässä. On kummallista tämmöisessä keskustelussa kuulla arvioita, joissa SDP:tä syytetään epä-älyllisyydestä. Ei kai se, että ollaan hallituksen kanssa eri mieltä, demokratiassa tarkoita sitä, että ollaan epä-älyllisiä. Meillä on erilaiset näkemykset, erilaiset arvopohjat verrattuna hallitukseen. Tämä ei voi olla sitä johtamistyyliä, millä maata viedään eteenpäin. Emme me tarvitse mitään yritysjohtajuutta täällä eduskunnassa tai hallituksessa — tämä on demokraattinen yhteiskunta, jossa erilaisilla tahoilla, erilaisista arvopohjista lähtevillä puolueilla, on erilaiset näkemykset siitä, mihin yhteiskuntaa kehitetään, ja me olemme syvästi huolissamme siitä suunnasta, mihin hallitus on sitä viemässä nyt erittäin kokoomuslaisella politiikalla, niin kuin valtiovarainministeri Stubb on tässä useampaankin otteeseen korostanut matkan varrella.

Olisin toivonut tässä keskustelussa osoituksia siitä, että te olette vaalikeskusteluissa hakeneet valtakirjaa tällaiselle politiikalle. Mitään sellaista tämän keskustelun kautta ei tullut esille, pelkkää ivaa, pilkkaa suhteessa oppositioon, ja minusta se on huono tilanne. Me tarvitsemme avointa, reilua keskustelua, jossa asioiden pohjalta viedään asioita eteenpäin. Kummeksuttaa ulkoministerin käytös ministeriaitiossa tässä tilanteessa. — Kiitoksia.

15.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Luen tästä muutamaa sitaatin lähiaikojen mediasta.

SDP:n pitkäaikainen vaikuttaja, tohtori Lasse Lehtinen, kirjoitti pitkän kirjoituksen viime viikonloppuna Ilta-Sanomissa: "Poliittisen voiman vähenemisen myötä SDP on siirtynyt aloitteiden tekijästä jarrumieheksi. Omia saavutuksia, kuten kansanterveysjärjestelmää ja peruskoulua, on mieluummin varjeltu kuin haluttu uudistaa ajan vaatimuksia vastaavasti." Lehtinen jatkoi: "Puolueen pitää kiihkeästi toivoa, että Juha Sipilän hallitus saa läpi isot rakenteelliset päätökset. Jos näin ei tapahdu, ongelmat ovat joka tapauksessa seuraavan hallituksen pöydällä odottamassa. Silloin vaihtoehtoja on kaksi: joko asiat jumittuvat taas neljäksi vuodeksi tai SDP:n kasvanut kannatus sulaa nopeasti petettyihin vaalilupauksiin." (Eduskunnasta: Hyvä kirjoitus!)

Myös SDP:n kansanedustaja Timo Harakka totesi alkuvuodesta, että "SDP pitää kiinni enemmän menneisyydestä ja vastustaa tulevaisuutta".

Kansanedustaja Antti Rinne, SDP:n puheenjohtaja, (Puhemies koputtaa) miltä nämä sitaatit kuulostavat? Onko SDP:kin muuttanut keskustelun aikana mieltään, sillä en huomannut, että teidän ryhmäpuheessanne olisi edes esitetty epäluottamuslausetta hallitukselle?

15.29 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Rinne valitti keskustelun epä-älyllisyyttä tai sitä, että hallitus on muka halveksinut oppositiota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Tästä ei ole kysymys. Me käymme hyvin asiallista keskustelua kerran toisensa jälkeen, ja te esitätte todella vaihtoehtojanne, joita jostain syystä ette vain viime vaalikaudella halunneet toteuttaa, silloin kun itse olitte hallituksessa. Mutta siis kaikki se, mitä Suomen suunnassa te olette sanoneet nyt olevan huonoa, on sellaista, mitä te itse olette olleet tekemässä, ja kaikki, mitä me olemme tehneet suunnan muuttamiseksi, on sellaista, mitä te olette olleet vastustamassa. Ei tästä kovin helpolla saa älyllistä keskustelua aikaiseksi.

Sen haluan tuoda esiin, että käänne on jo lähellä, hyviä merkkejä näkyy: talous kasvaa pitkästä ajasta edes hieman, meillä on verokertymä nousussa ja TEMin ennusteen mukaan jopa työllisyydessä on tulossa kauan kaivattu käänös. Tämä ei tietenkään vielä riitä, mutta merkkejä näkyy jo siitä, että Suomen suunta muuttuu.

15.30 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän viimeisessä puheenvuorossa oli loistava lähtökohta tässä suuntautumisessa tulevaisuuteen. Siinä samaisessa Torbjörn Kevinin pääkirjoituksessa, jossa ihmeteltiin tätä SDP:n nykyajan pelkoa, toivottiin myös sitä, että porvarilliset puolueet toimisivat sillä tavalla, että ne onnistuisivat lievittämään tätä vanhan hyvinvointivaltiorakentajapuolueen eli sosiaalidemokratian uudistumisen ja muuttumisen pelkoa. Ehkäpä se velvoittaa sitten meitä tämän hallitusrintaman puolueita, että näyttäkäämme, että itse asiassa meillä ei näissä arvoissa ja pyrkimyksissä — niin luulen — suomalaisten kesken kovin suuria eroja ole. Meillä voi olla jonkinlaista eroa siinä analyysissa, miten me näemme talouden toimivan, mutta loppujen lopuksi (Puhemies koputtaa) meitä yhdistävät aika samanlaiset arvot, ja se on hyvä lähtökohta tulevaisuudelle, mikä tuli myös loistavasti esille pääministeri Sipilän puheessa. — Kiitos.

15.31 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soinille sanoisin sen verran, että se oli kyllä Paula Lehtomäki keskustasta, joka oli jätevesiasetuksen pääarkkitehti, ja on siten kyllä ymmärrettävää, että keskustavetoinen hallitus paikkailee tässä asiassa omia jälkiään. (Välihuutoja)

Mutta tässä hallituksessa on kovin vähän tilaa minkäänlaiselle aluepolitiikalle, kuten Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen lakkauttamisesta nähtiin. Junareittejä lakkautetaan, poliiseja, käräjäoikeuksien toimipaikkoja vähennetään, koulutusleikkaukset uhkaavat opinahjoja, lentokenttien ja aluesairaaloitten puolesta on taisteltava.

Kuten edustaja Essayah sanoi täällä, niin tämmöistä keskittämispolitiikkaa ei ole tuolla maakunnissa aikoihin nähty. Arvot, joilla tätä maata johdetaan, ovat kovat. Ne ovat taloudellisen voiton maksimointiin ja voittojen siirtämiseen yhtiöiden käsiin tähtäävät arvot. Hallituksen politiikka palveleekin vain liikemiehiä ja pörssiyhtiöitä. Hallituksen on muutettava politiikkansa suuntaa. (Puhemies koputtaa) Suomen suunta on väärä.

15.32 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella pahoillani tästä keskustelun sävystä täällä täysistunnossa tänään, kun puhumme Suomen tärkeistä asioista. Arvoisa pääministeri Sipilä, te sanoitte, että yhtiöittäminen ei ole yksityistämistä, mutta yhtiöittämisessä vaarana on demokraattisen päätöksenteon katoaminen. Päätökset ihmisille tärkeistä peruspalveluista tehdään yhtiösalaisuuden suojissa. Ihan yhtenä esimerkkinä tästä on Valtionrautatiet. Ensin valtio leikkaa rahoitusta, sitten yhtiö tekee ihmisille tärkeitä päätöksiä junavuorojen lakkauttamisesta ja siitä, etteivät junat pysähdy enää kaikilla asemilla, ja tämä tulee meille kaikille vain ilmoitusasiana, myös päättäjil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

le, kansanedustajille. Näinkö tulee käymään myös muissa palveluissa? Arvoisa ministeri, miten te takaatte sen, että sosiaali- ja terveystalvet pysyvät yhdenvertaisina ja koko maan kattavina ja että demokratia toteutuu?

15.33 Ville Niinistö vihr (vastaustuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole sosialidemokraatti, mutta sanoisin hallituspuolueiden edustajille kuitenkin sellaisen viestin, että se kertoo myös jotain ihmisestä, miten vastaa itselleen esitettyyn kritiikkiin. (Silvia Modig: Juuri näin!)

Arvoisa puhemies! Suomea pitää uudistaa, mutta nyt on kysymys siitä, tehdäänkö maltilla sellaisia uudistuksia, joissa vaalitaan arvokkaita asioita, hyvinvointiyhteiskuntaa, ihmisten edellytyksiä päästä työelämään ja lasten koulutusta. Minulla on semmoinen olo, että tämä hallituksen kiire on osalle ehkä sellaista ideologista valintaa, oikeistolaista politiikkaa, jossa on tarkoituskin supistaa julkisen sektorin roolia, ja osan kohdalla tuntuu, että se on vähän hutilointia, jos ei sitten tarkoituksellista, koska vihreidenkin nyt tilaama selvitys osoittaa, että jos lapsiperheiltä leikataan yli puoli miljardia euroa muutamassa vuodessa, niin se on todella paljon: se heikentää kotimaista ostovoimaa, se heikentää heidän toimeentuloaan. Miten te aiotte varmistaa sen, että lapsiperheet tässä maassa pärjäävät? Ja miten se voi olla uudistamista, että naisten työmarkkina-asemaa, päivähoitoa, heikennetään niin, että naiset jäävät yhä enemmän kotiin? Mielestäni (Puhemies koputtaa) se on 50-lukulaista.

15.35 Anna-Maja Henriksson r (vastaustuheenvuoro): Värderade talman! Det är klart att det behövs reformer i Finland, men det behövs också en god lagstiftning och det behövs ordentliga utredningar om konsekvenserna av de stora reformer som man nu föreslår.

Herr statsminister, vi efterlyser fortsättningsvis svaret på frågan: Är det klokt att genomföra en drastisk nedskärning av sjukhus och jourer före man har drivit vårdreformen framåt, och kommer regeringen att presentera en ordentlig språkkonsekvensutredning när det gäller det framtida sjukhusnätet och journätverket i landet?

Arvoisa puhemies! Totta kai me tarvitsemme uudistuksia mutta me tarvitsemme myös sellaisia uudistuksia, joissa on tehty hyvää ja perusteellista lainsäädäntötyötä ja joissa on tehty myös vaikutusten arviointeja. Nyt tiedetään, että lähipäivinä hallitus ilmeisesti julkaisee muun muassa omat linjauksensa sote-uudistuksen päivistysasetuksen suhteen, ja sillä tulee olemaan merkittävä merkitys sille, miten kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen käy tulevaisuudessa, joten kysymys on myös: tullaanko tässä tekemään myös kunnon kielellisten vaikutusten arviointia? Tähän haluaisin saada vastauksen.

15.36 Sari Essayah kd (vastaustuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun masentavin tieto oli se, että hallituksella ei ole mitään keinoja estää Savonlinnan opettajan-koulutuslaitoksen lakkauttamista. Kuitenkin on aivan selvää, että hallituksen rajut leikkaukset koulutukseen ja tutkimukseen ovat syynä siihen, miksi yliopistot joutuvat irtisanomaan ja myöskin lakkauttamaan. Me kristillisdemokraatit pelkäämme sitä, että tällä menolla me olemme kyllä syömässä omaa tulevaisuuttamme, sillä tässä ajassa ainoastaan koulutettu ja tutkimukseen perustava kansakunta pystyy pärjäämään.

Olisin halunnut kysyä: kun julkisuudessa on liikkunut huhuja siitä, että myös ammatillisen koulutuksen puolella yhtiöittäminen ollaan ottamassa yhdeksi keinoksi, pystytäänkö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

varmistumaan siitä, että myöskin paikalliset tarpeet ja paikallisten yritysten tarpeet voidaan huomioida tämäntyyppisissä ratkaisuisa, ja ollaanko tätä tuomassa yhteiseen keskusteluun siinä yhteydessä, (Puhemies koputtaa) kun päätetään, millä tavalla ammatillisen koulutuksen reformi ollaan tekemässä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, keskustelun aikaan täällä on esitetty suoraan eräille ministereille kysymyksiä. Nyt pieni hetki näihin kysymyksiin vastauksia. Sen jälkeen jatkamme edustaja—ministeri-debattia. Ensimmäisenä ministeri Rehula, kommenttipuheenvuoro, 2 minuuttia.

15.37 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisestä kertoo myös se, malттаako lukea asiakirjoja otsikkoa pidemmälle.

Ensinnäkin vesantolaisen terveyspalvelujen tulevaisuus on yhtäältä kiinni siitä, millaisen lainsäädännön me rakennamme, toisaalta kiinni siitä, miten se maakunta, johon Vesanto kuuluu, pystyy rakentamaan oman palveluverkkonsa yhdessä yli kuntarajojen. Yhtä tärkeää kuin se, että lainsäädännön valmistelu etenee, on se, että alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen uusi tulevaisuus rakennetaan siellä alueella ja yhdessä.

Toisekseen yksityistäminen ja yhtiöittäminen eivät ole synonyymeja. Meillä on jatkosakin vahva julkinen valta, vahva julkinen toimija, joka vastaa perustuslain 19 §:n mukaisesti siitä, että koko Suomessa rahapussin paksuudesta riippumatta palvelut ovat saatavilla. Jos yhtään malttaa lukea hallituksen linjauksia, siellä jo neljännessä rivissä lukee se, että julkinen valta vastaa.

Kolmas asia: Olen huolissani toki siitä, miten meidän veroeurot käytetään, mutta yhtä tärkeää on olla huolissaan niistä 15 000:sta terveyspalvelualan pk-yrityksestä ja 3 000:sta sosiaalihuollon pk-yrityksestä, jotta heilläkin on sijansa tässä yhteisessä savotassa, ja millä muun muassa on merkitystä laajan maaseudun terveys- ja sosiaalipalveluiden osalta.

Arvoisa edustaja Henriksson, päivystyksen kokonaisuus tulee tarkoittamaan muun muassa sitä, että nykyisissä terveyskeskuksissa joillakin alueilla päivystetään nykyistä pidempään. Toisekseen: miksi tätä muutosta ollaan tekemässä? Juuri siksi, että esimerkiksi kolaritilanteessa mennään siihen sairaalaan, jossa varmuudella ovat palvelut saatavilla. Se, että valot palavat yötä päivää, ei vielä tällä hetkellä takaa sitä, että päivystyksen palvelut ovat saatavilla. (Puhemies koputtaa) Tämä päivystyksen kokonaisuus on rakennettava uudestaan palvelutarpeiden mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Berner, 2 minuuttia paikan päältä.

15.39 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me maksamme tälläkin hetkellä väyläverkon käytöstä. Me maksamme polttoaineveroa, ajoneuvoveroa, autoveroa, ja nämä varat käytetään ennen kaikkea budjetin yleiskatteeksi. Samalla kuitenkin meidän korjausvelka on kasvanut ja meidän väyläinvestoinnit ovat jatkuvasti vähentyneet. Nyt me pyrimme hakemaan tähän kysymykseen ratkaisua.

Liikenneverkkoyhtiöselvitystä tehdään kokonaisen vuoden. Siinä selvitetään parlamentaarista päätöksentekomekanismia. Siinä selvitetään, millä perustein investointeja tehtäisiin. Siinä selvitetään maksujärjestelmiä ja palveluiden kehittämistä. Jokainen meistä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tottunut käyttämään kännykkää, ja jokainen meistä käyttäessään kännykkää maksaa siitä liittymismaksun verkkoon. Jokainen meistä maksaa käytetystä ajasta tai datasiirrosta. Ja samanaikaisesti me tulemme maksaneeksi myöskin osan siitä, miten televerkoja investoidaan ja jatkuvasti kehitetään. Me teemme sen, ja se ei vaikuta siihen, missä kohtaa maassa televerkoja kehitetään, vaan siinä on mukana regulaatio, joka ohjaa sitä, että rakenteita ja investointeja syntyy koko maahan.

Liikennekaareissa ei ole kyse yhtiöittämisestä, vaan kysymys on digitaalihankkeesta, jossa aidosti pyritään huolehtimaan siitä, että liikenne palveluina kehittyy. Me teemme merkittävän digiloikan toimialalla ja sitä kautta mahdollistamme yrittäjyyttä, kasvua ja työllisyyttä, uusia palveluita, ja myöskin parannamme kuntien mahdollisuutta luoda palveluita koko maahan.

Haluaisin myöskin todeta tässä yhteydessä kotouttamiseen liittyen, että pohjoismaisessa yhteistyössä olemme Pohjoismaiden ministerineuvostossa sopineet yhteisestä pohjoismaisesta hankkeesta. Sen tarkoituksena on pyrkiä huolehtimaan siitä, että pystyisimme Pohjoismaissa mahdollisimman hyvin keskinäisiin oppeihin ja myöskin keskinäisiin projekteihin ja ratkaisuihin (Puhemies koputtaa) tämänkin kysymyksen osalta.

15.42 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP ja vihreät, korjatkaa jos olen väärässä, mutta ilmeisesti tämän keskustelun perusteella opposition vastustamien asioiden listalle voidaan lisätä myöskin yliopistoyhteisön ja tiedeyhteisön autonomia. Hallitus noudattaa yliopistolakia, ja hallitus noudattaa perustuslakia, hallitus kunnioittaa siinä määritettyä yliopistojen autonomiaa. Rahoituksen ehdoksi ei voida asettaa, että yliopisto toimii tai ei toimi tietyllä paikkakunnalla. Tämä tulkinta on peräisin perustuslakiasiantuntija Olli Mäenpään kynästä.

Savonlinnalle opettajankoulutuksen loppuminen on tietysti aluetaloudellisesti raskas isku, ja hallitus on valmistautunut tukemaan Savonlinnaa tällä raskaalla hetkellä. Muun muassa olemme valmiita keskustelemaan siitä, miten Savonlinnassa olevaa Kuitulaboratoriota voitaisiin vahvistaa ja tuoda sinne uutta tutkimusta, joka tukee myöskin alueen elinkeinoelämää, samoin ammattikorkeakouluja voidaan siellä alueella vahvistaa.

Puhutaanpa hetki opettajankoulutuksen kehittämisestä. Hallitus on asettanut, tai itse asiassa opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut, opettajankoulutusfoorummin uudistamaan suomalaista opettajankoulutusta. Tässä Itä-Suomen yliopiston ratkaisussa ei ole kysymys niinkään koulutukseen kohdistuvista leikkauksista, vaan siitä tavoitteesta, että Itä-Suomen yliopistoon voidaan rakentaa vahvempi opettajankoulutus tuomalla ne toiminnot yhteen Joensuun kampukselle, jolloin opiskelijoilla on myös laajemmat mahdollisuudet esimerkiksi opiskella monitieteellisesti erilaisia aineita omissa kokonaisuuksissaan ja voidaan vahvistaa myöskin tutkimusta sillä alueella.

Samoin hallitus panostaa 50 miljoonaa kolmen vuoden aikana opettajien osaamisen vahvistamiseen uran aikana, eli suomalaisiin opettajiin panostetaan vaikeina taloudellisina aikoina 50 miljoonan euron satsaus. Pidän tätä erittäin tärkeänä valintana, vaikka elämme näitä vaikeita aikoja taloudellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Näissä vastauksissa nousi kolme teemaa selvästi esille, ensimmäisenä sosiaali- ja terveyspalvelut. — Ensimmäisenä vastauspuheenvuoro edustaja Huovinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

15.44 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi on todettava, että ei isänmaan asioita kyllä ratkota sillä, että meuhkataan ja oppositiota täällä solvataan ihan aiheellisista kysymyksistä, niin kuin siltä tässä keskustelussa vähän vaikutti.

Tämän sote-villakoiran keskeisin ydin on mielestäni seuraava: hallitus tekee nyt jättimäisen yhtiöittämispäätöksen, jonka vaikutuksia te ette ole selvittäneet, jonka vaikutuksia te ette tunne. Ja kun maakunnille tulevaisuudessa annetaan sitten tiukka sote-raami kaulaan, hyvin niukat rahat, on kyllä uhkana se, että terveysbisnes kasvattaa omia voittojaan ja me hyvätulaiset voimme hankkia sitten lisää palveluja omalla rahalla siihen päälle. Näinkö hyvinvointi- ja terveyserot kapenevat? Miten te vakuutatte nyt, pääministeri, kansalaisille, ettei tämä yhtiöittämispäätös johda siihen, että päädytään rajaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja niiltä, (Puhemies koputtaa) jotka niitä eniten tarvitsisivat?

15.45 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointipalveluiden kehittämisessä hallitus on nyt päättänyt asettaa markkinat ja kilpailun keskeiseksi voimaksi kehittää hyvinvointipalveluita. Taka-alalle tuntuvat jäävän sen sijaan ne tavoitteet, joita asetettiin koko sote-uudistukselle, eli kansalaisten tasa-arvoinen hoitoonpääsy, terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Käytännössä nämä nykyiset kunnalliset palvelut näiden linjausten johdosta on vietävä yhtiöihin eli yhtiöitettävä ja nämä yhtiöt heitetään sitten markkinoille kilpailemaan muiden suuryritysten kanssa asiakkaita. Eli kilpailu ja markkinat on se, jolla nyt sitten näitä palveluita keskeisesti on alettu kehittää. Se on se iso linjanmuutos, joka tässä on tapahtunut.

Mutta siteeraan nyt tässä professori emeritus Martti Kekomäkeä Keskisuomalaisessa 24.4. Hän sanoo näin: "Kilpailun ei ole vielä missään päin maailmaa osoitettu pienentävän terveydenhuollon kustannuksia tai parantavan väestön terveyttä. Semmoista tutkimusta ei ole olemassakaan, hän huomauttaa." (Puhemies koputtaa) Arvoisa pääministeri, voisitteko kertoa, mihin...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt menee niin reippaasti yli minuutin, että minun on pakko keskeyttää ja myöntää puheenvuoro edustaja Anderssonille.

...tutkimukseen perustuvat nämä linjaukset?

15.46 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä ole kyse siitä, onko oppositio uudistushalukas vai ei, vaan siitä, minkälaisia uudistuksia Suomessa tehdään.

Sote-uudistus on hyvä esimerkki reformista, jonka tärkeydestä ja tavoitteista vielä viime kaudella vallitsi jonkunlainen yhteisymmärrys kaikkien eduskuntapuolueiden kesken tästä perustuslaillisesta kompuroinnista huolimatta. (Ben Zyskowicz: Ja tulosta syntyi!) Tätä laajaa poliittista tukea tämä hallitus on nyt valitettavasti murentamassa näillä aivan uusilla linjauksilla valinnanvapaudesta ja yhtiöittämisestä.

Pääministeri, te painotitte avoimuuden ja tiedonsaannin tärkeyttä julkiselle keskustelulle, mutta meillä ei edelleenkään ole tietoa siitä, miten tämä valinnanvapausmalli käytännössä tullaan toteuttamaan. Me emme tiedä vielä, miten se tulee eroamaan siitä mallista, mikä Ruotsissa on käytössä, emmekä edelleenkään tiedä, miten hallitus aikoo varmis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

taa hoitoketjujen saumattomuuden mallissa, jossa kuitenkin siirrytään laajaan valinnanvapauteen peruspalveluissa.

15.47 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eniten ehkä tässä keskustelussa häiritsee se, että nyt oppositio kääntää tilanteen päinvastoin, ikään kuin te olette nyt pahoillanne siitä, että hallitus antaa perusteltuja vastauksia niihin huoliin, mitä te perusteetta esitätte. Ihmiset ottavat yhteyttä siitä, että tässä salissa pelkätään tapellaan.

Juuri ministeri Rehula kertoi, että yhtiöittäminen on eri asia kuin yksityistäminen, ja toivon, ministeri Rehula, että te vielä kerran avaatte sen suunnitelman, mikä on jo linjattu sote-sovussa marraskuussa: Mitä tarkoittaa julkinen vastuu? Mitä tarkoittaa valinnanvapaus? Mitä hallitus on tekemässä sen tavoitteen aikaansaamiseksi, että palvelut paranevat koko Suomessa, terveyserot pienenevät koko Suomessa? Nämä kaksi asiaa ovat meidän sote-uudistuksemme kärkikohdat, että palvelut saadaan (Puhemies koputtaa) tasapuolisesti jatkossa joka puolella Suomessa kukkaron paksuudesta riippumatta.

15.49 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa täytyisi antaa arvoa edustaja Heikkisen puheenvuorolle, koska siinä tuli näitä tärkeitä kysymyksiä. Nyt näyttää siltä, että hallituspuolueilla on tällainen klassinen asia, että kun tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, josta me kaikki olemme samaa mieltä, että se pitäisi tehdä, ja sitten kaikkien mielestä pitäisi olla tärkeintä se, että saadaan palveluketjut kuntoon ja palvelu nopeasti, ajoissa, oikea-aikaisena ja oikealaatuisena ihmisille, jotta terveyttä ylläpidetään, niin nyt näyttää vähän siltä, että kokoomukselle on tosi tärkeää, että kilpailutus ja markkinallisuus toimivat mahdollisimman laajasti, ja keskustalle on tosi tärkeää, että tulee maakuntamalli, ja sitten näiden välillä tehdään kompromissia, jossa tämä päätavoite voi kärsiä. Sanon tämän suoraan, koska siltä se näyttää. Ja siksi teidän pitää kyetä vastaamaan niihin kysymyksiin, että miten ne yhtenäiset hoitoketjut voidaan varmistaa ja mitä järkeä on yhtiöittää neuvolapalvelut. Pitää olla markkinat toiminnalle, joka yhtiöitetään. Vain osa toiminnasta on sentyyppistä, jota on järkevää yhtiöittää, mutta kaikkea kunnallista toimintaa ei ole järkevää yhtiöittää. Miten te perustelette, että tämä uudistus pysyy hanskassa kokonaisuuden kannalta?

15.50 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean aivan ensin, että hallituksen sote-uudistuksen keskeinen tavoite on se, että ihmiset saavat ajoissa yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Tästä ei ole tingitty. Yhdeksi keinoksi on valittu valinnanvapaus, ja se on valittu juuri siksi, että pääsemme tästä tilanteesta, että työttömät, lapsiperheelliset, monet suomalaiset joutuvat odottamaan terveyskeskusjonoissa. Jos heillä ei ole vakuutusta tai rahaa mennä yksityiselle, he odottavat. Me kansanedustajat menemme työterveyshuoltoon, jota myöskin yksityinen voi tuottaa. Valinnanvapausmallissa julkinen valta vastaa palveluista, asettaa tavoitteet, ja siinä saa myöskin yksityinen yritys, pk-yritys tai järjestö tuottaa palveluita, mutta ihminen saa tasavertaisesti sen palvelun. Ja mielestäni on todella ikävää, että täällä esimerkiksi SDP vääristelee totuutta ja sanoo, että me annamme sote-palvelut vapaalle kilpailulle. Ei, me laitamme markkinataloudelle suitset. (Puhemies koputtaa) Julkinen valta vastaa, että palvelut saadaan tulevaisuudessa. Näin on hallitus päättänyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

15.51 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vain annettu hoito auttaa, niin kuin myös määrätty lääke pitää muistaa ottaa, ja se on se, mikä auttaa. Elikkä kyllä ihmisen täytyy saada hoitoa oikea-aikaisesti, ja siihen sote-uudistus myös tähtää.

Sote-uudistuksen keskiössä ovat myös ikääntyneet ihmiset. Meillä on kärkihankkeena perhe- ja omaishoidon kehittäminen. Se, että ikääntyneet ihmiset saavat myös hoitoa ja hoivapaikan tulevaisuudessa, on hyvin tärkeää ja merkittävää. Kysyisin ministeriltä liittyen nyt tähän omaishoidon kehittämiseen, koska myös se, että omaishoitajat saavat välillä raskaaseen työhönsä lepoa, on hyvin tärkeää: millä tavalla nyt tulevaisuudessa tuetaan siten omaishoitajia, jotta he jaksavat siellä kodeissaan hoitaa myös omaisia tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehula paikan päältä, ja yhdessä minuutissa pitäisi selviytyä.

15.52 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-muutoksen tavoitteet ovat ihan ennallaan: 1) ihmisiä varten, 2) yhdenvertaisuus toteuttaen asuinpaikasta riippumatta. Perustason palvelut ovat ne rapautuneet palvelut, joita tässä nyt yritetään kuntoon laittaa. Integraatio on edelleen tämän muutoksen ydin, integroidut palvelut. Miten tähän tavoitteeseen päästään? Siihen on olemassa erilaisia toimintatapoja, ja tällä hetkellä ihan yhtä tärkeää kuin lainsäädännön valmistelun eteneminen on se, että alueellinen valmistelu etenee.

Arvoisa puhemies! Yhtiöittäminen ja yksityistäminen eivät ole synonyymeja. Valinnanvapaus ja kilpailuttaminen eivät ole synonyymeja. En voi muuta kuin toivoa, että tästä välikysymyskeskustelusta jäisi sellainen jälki, että luettaisiin esimerkiksi 5.4. hallituksen linjaus — löytyy paljon vastauksia kysymyksiin. (Sari Sarkomaa: Kotiläksy oppositiolle!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän teemaan palataan debatissa. Nyt muutama puheenvuoro liittyen erityisesti koulutukseen. Ensimmäisenä edustaja Järvinen, Gustafsson, Turunen ja sitä rataa.

15.53 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeri Grahn-Laasoselle tiedoksi: akatemiaprofessori Kaarlo Tuori on lausunut tänään, että "alueellinen sijainti on sekä alueellisesti että valtakunnallisesti suuri tiede- ja koulutuspoliittinen kysymys, jossa yliopistojen itsehallinto eli autonomia ei estä valtion ohjaustoimivaltaa". Tämä tiedoksi. Jos hallitus ei aio kantaa vastuuta Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksesta, haluan muistuttaa sitä siitä, että viime kädessä valta ja vastuu on tällä eduskunnalla, jokaisella meistä. Viimekätinen lainsäädännöllinen keino on muodostaa Savonlinnaan oma yliopisto. Siitä on lakialoite tässä, ja tulen pyytämään joka ainoalta tässä salissa istuvalta tähän nimen allekirjoitukseksi. Jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa siihen ja nyt ratkaista, haluatteko ylläpitää koulutuksen Savonlinnassa vai ette.

15.54 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä Savonlinnan koulutus pitää nyt kytkeä isompaan kuvaan, ja sen takia se on mukana tässä välikysymyksessä. Hallituksen suunta on tässäkin asiassa aivan väärä. Laadukkaan opettajakoulutuksen lakkauttamisen aluevaikutukset ovat dramaattisia. Minulla on paha mieli tämän asian suhteen, ja on loistavaa, että professori Tuori, joka on perustuslakivaliokunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

johtavia asiantuntijoita, on todella todennut näin, että "yliopistojen itsehallinto ei estä valtion ohjaustoimivaltaa". Yliopistojen toimintayksiköiden sijaintikunnasta päättäminen ei ole sellainen perustuslain 16 §:n 3 momentissa mainittu asia, jota yliopistojen itsehallinto suojaisi.

Uskon, että pääministeri on vilpitön, (Puhemies koputtaa) kun hän on pyrkinyt vaikuttamaan, mutta poliittinen vastuu on hallituksella ja opetusministerillä, joka on asennevampainen tässä asiassa, (Eduskunnasta: Ohoh! — Hälinää — Puhemies koputtaa) suhteessa Savonlinnaan. — Kyllä.

15.55 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtajana voin todeta, että Suomen linja on ihan oikea, mutta savonlinnalaisena kansanedustajana tämä on pettymyksen musta päivä. Tänään on selvinnyt tämä, että OKL ei jatka Savonlinnassa. Tämän johdosta olen yhdessä kansanedustaja Hanna Kososen keskustasta kanssa tehnyt ja jo jättänyt lakialoitteen yliopistolain muuttamiseksi, sen 1 luvun 1 §:n, johon lisätään Savonlinnan yliopisto.

On hyvä, että ammattikorkeakoulua kompensaatona kehitetään ja Kuitulaboratoriota, mutta ihan kaiken totuuden nimessä voi sanoa, että sehän ei ole millään tavalla riittävä, hyvä ele tietysti mutta ei riittävä.

Kysynkin pääministeriltä: Olisiko mahdollista palauttaa Savonlinna saaristokunnaksi? Se kompensoisi edes jollakin tavalla tätä menetystä Savonlinnaan. (Puhemies koputtaa) Lupaatteko, pääministeri, että Savonlinnaa ei jätetä tämän asian kanssa yksin?

15.56 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnä vielä tästä isosta kuvasta ja keskustelun sävystä sen myötä. Kun tuolla kentällä kiertää, niin sieltähän ihmisiltä tulee perusteltua palautetta ja kritiikkiä yksittäisistä asioista. Se on aivan oikein, se kuuluu meidän työhömmä, mutta ehkä sitten kuitenkin päällimmäisenä ja suurimpana, isoimpana asiana, ihmisten viestinä tulee se, että uudistakaa, älkää antako periksi, älkää riidelkö vaan nyt pitää saada aikaiseksi. Suomen suunta on pakko ja välttämätöntä kääntää. Väitän, että tämä on kuitenkin se päällimmäinen asia, mikä tulee. Kun me tätä taustaa vasten näemme vähän kauemmaksi, niin siellähän meillä on luvassa kasvua, orastavaa kasvua on näköpiirissä. Luottamuksen saavuttaminen on erittäin tärkeää. Sitä taustaa vasten sillä, miten me täällä kukakin puhumme, on tietysti iso merkitys, että me aidosti saamme muutoksen aikaiseksi.

Mutta olisin toivonut ministeriltä vielä vähän konkretiaa tuon Savonlinnan osalta. Tämä on todella surullinen asia, niin kuin tässä on monella suulla todettu, mutta nyt meidän pitää ryhtyä voimakkaasti työhön sen eteen, että Savonlinnaan saadaan (Puhemies koputtaa) vahvaa tulevaisuusorientoitunutta toimintaa. Voitteko avata konkreettisesti, mitä me voimme tehdä?

15.58 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun aikana on useamman kerran syytetty oppositiota ja erityisesti sosialidemokraatteja pelottelusta ja harhaan johtamisesta. Onko mielestänne pelottelua kertoa, että yhteisestä veneestä tulppa on irti ja meillä ei ole pitkään aikaan ollut sitä yhteistä venettä olemassa? Mielestäni se on vastuullista politiikkaa. Sen sijaan on vastuutonta, edustaja Kurvinen, väittää, että tulevilla sukupolvilla olisi samat mahdollisuudet kuin sinulla ja minulla. Heillä on täysin erilaiset mahdollisuudet, täysin erilaiset edellytykset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Me olemme leikanneet merkittävästi koulutuksesta. Me leikkaamme merkittävästi lapsiperheiltä. Me leikkaamme merkittävästi eläkeläisiltä. Tämä Savonlinna on yksi hyvin suullinen esimerkki kaikkien muiden joukossa. Odotetaan vain, kuinka paljon näitä on tulossa vielä tulevaisuudessa lisää. Minusta on vastuullista ja rehellistä myös tässä salissa kertoa ihmisille, mikä on se Suomen suunta, mihin Suomea ollaan viemässä. Ja silloin kun kaverilla tosiaankin homma menee täysin väärälle raiteelle, (Puhemies koputtaa) silloin on vastuullista myös se kertoa teille ääneen.

15.59 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on vastauspuheenvuoro edustaja Kurvisen Savonlinna-viittauksen vuoksi. Puheenjohtaja Rinne ja sosialidemokraatit, te olette nyt täysin samassa tilanteessa kuin keskusta viime vaalikaudella. Samoin kuin keskusta silloin, te vastustatte oppositiosta kaikkia säästöjä. Näin teki keskustakin. Erityisesti jäi mieleen välikysymys koulutuksesta. Erityisesti jäi mieleen siemämätön hurskastelu lapsilisien säästöillä. Mitä tapahtui, kun keskusta pääsi valtaan? Peruiko se ensimmäistäkään viime vaalikaudella vastustamaansa säästöä? Ei perunut, päinvastoin: lisäsäästöjä koulutukseen, lisäsäästöjä lapsiperheille.

Nyt kysyn teiltä, edustaja Rinne: Lupaatteko te nyt tässä, että jos te pääsette ensi vaalikaudella valtaan, niin perutte kaikki ne säästöt, joita tällä vaalikaudella olette vastustaneet? Pyydän vastaamaan: jaa vai ei?

16.00 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kommentoin ensin lyhyesti arvostamani edustaja Razmyarin puhetta. Aivan totta, tulevilla sukupolvilla, meidän polvellamme, meidän lapsillamme, meidän lapsenlapsillamme, on todella synkkä tulevaisuus, jos Suomen talouden suuntaa ei saada käännettyä, jos ei saada julkista taloutta kuntoon, jos emme saa uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Siitä on kysymys, sitä hallitus tekee. Se vaatii kipeitä säästöjä. Se vaatii todella surullisia ja ikäviä päätöksiä, mutta ne tehdään meidän sukupolvemme ja meidän lasten ja meidän lastenlastemme takia.

Kommenttina edustaja Zyskowiczin ehkä vähän tuommoiseen ärhäkkään tai jotenkin ärtyneeseen puheenvuoroon haluan muistuttaa, että kun keskusta oli viime kaudella oppositiossa, me jopa autoimme hallitusta. Silloinen kansanedustaja Juha Sipilä, nykyinen pääministeri, muun muassa neuvoi silloista kokoomuslaista valtiovarainministeri Jyrki Kataista — ja taisi neuvoa vähän Paavo Arhinmäkeäkin. Se oli keskustan linja, ja sama rakentava linja jatkuu hallituksessa.

16.01 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ydinkysymys. Me kukin olemme vuorollamme oppositiossa. Näin demokratiassa pitääkin olla: valta ajoittain vaihtuu. Oppositiossa on helppo vastustaa kaikkia ikäviä ratkaisuja. Viime vaalikaudella jouduttiin tekemään ikäviä ratkaisuja, säästettiin koulutuksesta. Mitä teki keskustasta? Vastusti vimmatusti, aivan vaalikauden lopulla teki välikysymyksen siitä, että kehtaattekin koulutuksesta säästää. Hallitus säästi lapsilisistä. Mitä teki keskustasta Annika Saarikon johdolla? Vastusti vimmatusti ja haukkui, että hallitus tekee arvovalinnan, että sillä on jotain lapsiperheitä vastaan. Mitä tällä vaalikaudella tekee keskustasta? Säästää koulutuksesta lisää saman verran kuin viime vaalikaudella säästettiin. Mitä tekee lapsiperheille? Leikkaa lapsilisistä ja muullakin tavoin säästää lapsilisistä. Näin toimii oppositio, näin toimii hallituspuolue. Sen takia haluan nyt edustaja Rinteen vastauksen: Jaa vai ei? Jos te pääsette valtaan ensi vaalikaudella, perutteko kaikki ne säästöt tai ainakin...

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja nyt on edustaja Rinteellä puheenvuoro, joka voi olla minuutin mittainen — pitempi kuin jaa tai ei. (Naurua)

...keskeisimmät, joita tällä vaalikaudella vastustatte?

16.02 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies, tästä lupauksesta.

Ymmärrän hyvin, että edustaja Zyskowicz käy kuumana tästä keskustelusta, joka syntyi edustaja Kurvisen ryhmäpuheenvuorosta. Tämä hallitus tekee niin kokoomuslaista politiikkaa, että on helppo kokoomuslaisista puhua tällä tavalla. (Ben Zyskowicz: Kyllä vai ei?) Haluan todeta, että mitä nopeammin te, arvoisa hallitus — ja kokoomus — jätätte tämän hallituksen, kaadutte, niin sitä vähemmän niitä säästöjä jää, jotka pitää purkaa sitten tulevaisuudessa. (Ben Zyskowicz: Mikä oli vastaus?)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niinistö, vastauspuheenvuoro, 1 minuutti.

16.03 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz on kärkevä kuten aina, mutta hänellä on myös pointti, koska kokoomus on yleensä toistuvasti halunnut toteuttaa näitä leikkauksia. He ovat jopa vaalien alla sanoneet, että he haluavat leikata, ei toki koulutuksesta, vaan siinä kohtaa hekin pettivät vaalilupauksensa — sanoivat, että koulutuksesta ei leikata — mutta he muuten sanoivat, että sopeuttaa pitää paljon. Minusta se oli heiltä selkeää puhetta.

Silloin kun mietitään, miten Suomea tästä eteenpäin pitää uudistaa, niin minä olen samaa mieltä, että hallituksessa ja oppositiossa pitäisi olla jokaisella puolueella sama linja. Vihreiden vaihtoehto tässä on selkeä: me olemme sitä mieltä, että koulutuksesta nyt leikatavat rahat pitää sinne palauttaa. Jos te kuuntelette meitä, niin te jätätte nämä leikkaukset nyt toteuttamatta, koska jos me nyt leikkaamme koulutuksesta — olen kuullut esimerkiksi sellaisia viestejä, että tämän kuuluisan nyhtökauratuotteen tuotekehittäjä, joka on sitä kehittänyt, on saanut koulutuksensa sellaisessa tutkimusyksikössä Helsingin yliopistossa, functional foods -yksikössä, joka ollaan lakkauttamassa leikkausten takia — niin mitä tulevaisuutta se on, että huippuosaamista ajetaan alas? Kysyn vain.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myönnän puheenvuoron ministeri Grahn-Laasoselle.

16.04 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko todeta, että välillä saa aika populistisia laineita tämä keskustelu. Haluan vielä palata näihin perustuslakiasiantuntijoiden tulkintoihin: Tuori ja Mäenpää, erinomaisia asiantuntijoita molemmat, eivätkä heidän tulokulmansa tai lausuntonsa tässä asiassa ole ristiriidassa. Sijaintipaikoista voidaan sopia, mutta ei yliopiston tahdon vastaisesti, eli me emme voi kävellä yliopistojen autonomian yli, emmekä edes halua tehdä niin, koska kunnioitamme yliopistojen autonomiaa. Aluepolitiikka ei ohjaa tämän hallituksen yliopisto- ja tiedepolitiikkaa. Tämän hallituksen yliopisto- ja tiedepolitiikka on kirjattu hallitusohjelmaan. Me tavoittelemme vaikeassa taloudellisessa tilanteessakin sitä, että yhdessä yliopistojen kanssa vahvistamme suomalaista osaamista, korkeakoulutusta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tutkimusta, ja myöskin hallitusohjelman mukaisesti opettajankoulutusta siten, että rakennamme yhteistyössä opettajankoulutuksen uudistuksen, turvaamme opettajille mahdollisuuden uranaikaiseen kouluttautumiseen. Savonlinnalle tämä on kova isku, enkä sitä väheksy ollenkaan. Itse asiassa tunnen suurta myötätuntoa Savonlinnan kaupunkia kohtaan, mistä syystä (Puhemies koputtaa) olen valmis käynnistämään heti keskustelut siitä, miten voimme auttaa Savonlinnaa tässä vaikeassa tilanteessa.

16.05 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laa-sonen on jättänyt vastaamatta yhteen erittäin tärkeään koulutuspoliittiseen kysymykseen, joka tässä on esitetty edustaja Essayah'n toimesta, joka liittyy niihin huhuihin, jotka nyt ovat liikkeellä siitä, että hallituksen yhtiöittämisvimma olisi iskemässä myös koulutukseen. Muun muassa Kuntaliitto on tänään ilmaissut huolensa hallituksen aikeista yhtiöittää koko ammatillinen koulutus, ja haluaisin nyt ministeriltä suoran vastauksen siihen, pitävätkö nämä huhut paikkaansa. Suunnitteleeko hallitus siis ammatillisen koulutuksen rahoituksen siirtämistä kunnilta valtiolle sellaisella tavalla, joka myös tarkoittaa ammatillisen koulutuksen yhtiöittämistä?

16.06 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä SDP:n välikysymys ja tämä keskustelu, joka tässä salissa on tänään käyty, osoitti, että huoli Suomen suunnasta on aivan oikea. Ja kun kuuntelin nämä hallituspuolueiden aika kiihtyneet puheenvuorot, joissa katsottiin peräpeiliin — katsottiin peräpeiliin niin paljon, että hallituspuolueet alkavat täällä jopa keskenään tappelemaan historiasta — niin ei voi sanoa muuta kuin että huoli on kasvanut.

Markkinat ovat hyvä renki mutta huono isäntä, ja nyt tämä hallituksen väärä suunta kiiteytyy siihen, että te uskotte sokeasti markkinavoimiin eri sektoreilla. Jos pitää valita alueiden elinvoima tai markkinat, te valitsette markkinat ja leikkaukset, ja tästä osoituksena on juuri tämä Savonlinnan jättäminen yksin. Te petitte Savonlinnan, ja ette te, ministeri, pääse tämän yliopistolain taakse. Sama laki oli voimassa viime kaudella, kun silloinen opetusministeri Gustafsson Savonlinnan pelasti. Kyse on siitä, onko poliittista tahtoa, että Savonlinnassa jatkuu opettajakoulutus. Näin teidän oma puolueenne on sieltä sanonut. (Puhemies koputtaa) Mutta keskustahan sanoikin jo, että tämä Savonlinnasta lakkauttaminen oli kokoomuksen vika.

16.07 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Myönnän, että oli erittäin traumaattinen kokemus olla koulutusryhmässä Smolnassa hallitusta rakennettaessa, hallitusohjelmaa suunniteltaessa. Koulutusleikkaukset ei ole mikään hieno asia, mutta niin kuin tiedämme, innovaatiot syntyvät vain yrityksen ja erehdyksen kautta, vain harvat kokeilut johtavat lopullisiin innovaatioihin. Demareitten linja on se, että puhutaan Suomen suunnasta ajatuksella, että mitään ei saa muuttaa. Kun hallitus teettää selvityksiä, ei ole suinkaan tarkoitus, että kaikki sellaisinaan toteutetaan. Otetaan parasta, kun on selvitetty, ja sillä tavoin rakennetaan Suomen suuntaa.

16.08 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutushan on äärimmäisen tärkeää. Itse olen käynyt oikeustieteellisen linjan Helsingin yliopistossa, ja sen takia tiedän myös, miten tärkeää lainsäädäntö on. Tässä ministeri Rehula viittasi siihen, että on tärkeätä, että alueet tekevät yhteistyötä. Mutta on äärimmäisen tärkeätä, mitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

laissa säädetään. Ja sen takia, kun just sain myös edustaja Zyskowieciltä vahvistuksen siitä, että huomenna tulevat nämä hallituksen linjaukset tästä päivystysasetuksesta, haluan vastauksen siihen, ollaanko tehty kielellisten vaikutusten arviointia tässä asiassa vai eikö. Lyhyt vastaus riittää: kyllä vai ei?

Det vill säga, ännu en gång så upprepar jag det: Har man gjort språkliga konsekvensbedömningar eller inte? Det är en väsentlig fråga, och den frågan ska riksdagen kunna få ett svar på. Det räcker med ja eller nej.

16.09 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri kuvasi tuossa hyvin pitkän listan niistä uudistuksista, joita hallituksen on tarkoitus toteuttaa tällä vaalikaudella, ja toiset ministerit ovat lisänneet tätä listaa. Tämä kertoo siitä, että nyt todellakin halutaan Suomen suuntaa muuttaa ja Suomen asioita saada kuntoon. Miksi näin tehdään? Tehdään kahdesta syystä: jotta saadaan velkaantumiskehitystä pysäytettyä ja saadaan lisää työpaikkoja Suomeen. Miksi taas sillä tavalla täytyy toimia? Sen takia, että meillä jatkossakin riittää rahaa sosiaali- ja terveystalouteen ja koulutukseen. Jos näitä uudistuksia ei toteuteta eikä niissä onnistuta, niin on aivan varma, että hyvinvointiyhteiskunnan perusta murenee. Tässä mielessä on hyvin surullista, että SDP ei kykene uudistamaan ja uudistamaan. Teillä oli viime kaudella avainministerit esimerkiksi sote-uudistuksessa, mutta käteen ei jäänyt mitään. Tässä mielessä on täysin kohtuutonta hallitusta kohtaan esittää tätä kritiikkiä, kun nyt oikeasti pannaan asioita kuntoon, jotta meillä on palveluita koko Suomessa ja meillä on hyvinvointiyhteiskunnan perusta turvattu. (Eduskunnasta: Hyvä! — Juuri näin!)

16.10 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin pääministeriltä: Kannan erittäin suurta huolta sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudesta ja ennen kaikkea, kuten ministeri Rehula totesi äsken, sosiaali- ja terveystaloutten integraatiosta, koska yksi tärkeimpiä asioita tämän uudistuksen osalta oli se, että palveluita voidaan tehdä yhteistyössä mutta ennen kaikkea myös yhdessä. Silloin se, että palveluja pilkotaan ja pakkoyhtiöitetään, tulee vaikeuttamaan tämän yhden perusperiaatteen toteuttamista jatkossa. Kun meillä on hyviä kokemuksia Etelä-Karjalasta Eksotessa, jossa nyt tätä toimintaa on tehty ja jossa on voitu todeta, että vahvalla ja hyvällä integraatiolla, julkisten palveluiden toteuttamisella, jota täydentävät yksityiset palveluntuottajat, ollaan saatu niitä tavoitteellisia säästöjä, joita nytkin hallitus hakee ja joita me kaikki haemme, niin miten, pääministeri, te (Puhemies koputtaa) turvaatte sen, että tällä pilkotulla yhtiömallilla turvataan tämä vahva integraatio?

16.12 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun kysyy Suomen suunnasta, on hyvä, että itsellä on siitä joku käsitys. Täällä edustaja Rinne esitti 11 kohtaa. Hyvä kun esititte, mutta kysyn teiltä ihan vakavasti: jos Gerhard Schröderillä olisi ollut nuo kohdat käytössään, olisiko Saksa tällä hetkellä talouden mallimaa? Ei varmaan-kaan olisi. Ja se on vakava kysymys, että suomalaiset sosialidemokraatit eivät ole kyenneet uudistamaan sillä tavalla, että työllisyyskehitys olisi teidän aikanne, olette te olleet hallituksessa millä paikalla tahansa, kääntynyt positiiviseen suuntaan. Se on tapahtunut Tony Blairin aikana Isossa-Britanniassa. Ruotsin sosialidemokraatit ovat siihen kyenneet. Ja on tietysti niin kuin Vartiainen sanoi, että meidän muiden puolueiden pitää kantaa nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

vastuu siitä, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pystytään rahoittamaan tulevaisuudessaakin, mutta olisi ollut paljon helpompaa ja olisi paljon helpompaa, jos te olisitte myös siinä oikeasti mukana.

16.13 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy vain todeta sen verran historiaa taaksepäin, että kokoomuspuolue oli pääministeripuolue näissä hallituksissa, missä minä olen ollut mukana ja missä edellisessä hallituksessa olimme mukana, ja aika usein kävi sillä tavalla, että kokoomus vastusti niitä esityksiä, jotka SDP teki nimenomaan muutoksiksi tämän kansakunnan parhaaksi. (Ben Zyskowicz: Menojen lisäyksiksi!)

Mutta haluan todeta tulevaisuuteen nähdessä, arvoisa puhemies, että meillä on olemassa vaihtoehtobudjetti, jossa on hallitukselle selkeästi ja konkreettisesti esitetty vaihtoehto, joka tuottaisi tänä vuonna 35 000 uutta työllistä, työpaikkaa. Jos hallitus olisi tarttunut niihin esityksiin, suunta olisi muuttunut ihan oikeaan suuntaan. Nyt te viette markkinavaltaiseksi yhteiskunnaksi suomalaista hyvinvointivaltiota, johdatte tilanteeseen, jossa käyttäjä, aiheuttaja maksaa, ja se tarkoittaa sitä, että köyhien lompakolla ei pysty maksamaan niitä palveluita tulevaisuudessa. Se on se iso ero ja väärä suunta tämän hallituksen osalta.

16.14 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraatit on ollut rakentava oppositiopuolue ja samalla linjalla niin hallituksessa kuin oppositiossa, ja olemme myös tukeneet hallitusta tässä erittäin tärkeässä sote-uudistuksessa, mutta nyt, arvoisa pääministeri, täytyy sanoa, että olen kyllä erittäin huolestunut näistä viimeisistä käänteistä ja hallituksen linjauksesta julkisen sosiaali- ja terveystuotannon pakkoyhtiöittämisestä. Se on puhdas poliittinen valinta, ja pelkään, että tämä linjaus vaarantaa koko sote-uudistuksen (Vasemmalta: Juuri näin!) etenemisen. Olen itse parlamentaarisen työryhmän jäsen, ja täytyy sanoa, että en ole kyllä vakuuttunut lainkaan niistä perusteluista, joilla sitä on tuotu.

Ja toinen keskeinen asia: koko tämän uudistuksen lähtökohta on ollut integraatio, myös tämä vertikaalinen integraatio perus- ja erikoispalveluiden välillä, (Puhemies koputtaa) ja nyt näyttää siltä, että tämäkään ei valitettavasti toteudu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä kolme neljä vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen pääministerille vastauspuheenvuoro.

16.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että täällä hallituspuolueiden keskuudessa näyttää olevan suurta halua käyttää tämä aika historiankirjoitukseen ja siitä tappeluun, mutta jos olen oikein katsonut, niin entinen ministeri, edustaja Tuomioja pitää tuolla Helsingin yliopistolla parhaillaan kansainvälistä historianystävien seminaaria, suosittelen sinne osallistumista. [Erkki Tuomioja on paikalla salissa.] (Eduskunnasta: Tuli just äsken! — Naurua)

Täällä sen sijaan pitäisi puhua siitä, miten tätä Suomea uudistetaan, ja siinä tilanne on se, että emme ole siitä eri mieltä, pitääkö tehdä uudistuksia. Kyllä me kannatamme uudistuksia, mutta me olemme huolissamme siitä suunnasta, jonka te haluatte esittää ainoana vaihtoehtona. Ja jos teidän kanssanne on eri mieltä ja kyseenalaistaa tämän yhtiöittämismän tai Savonlinnan opettajankoulutuksen lakkautuksen, niin sitten saakin tällaisen sadan vuoden historiallisen lastin, miten on epäonnistunut ideologisesti. Liittykää demareihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

hin, jos haluatte osallistua SDP:n ideologiseen keskusteluun. (Puhemies koputtaa) Vartiainen, tulkaa takaisin! (Naurua)

16.16 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä paperissa tietenkin on aika paljonkin sellaista asiaa, mitä ei ihan mielellään lue, mitä hallitusohjelmassa on, mutta on siellä jotakin hyvääkin. Siellä pyritään ihan aidosti purkamaan sellaisia rakenteita, mitä meillä on rakennettu tähän maahan, kuten kannustinloukut. Niitä ei kukaan rakentanut tahallisesti, mutta ne tulivat sinne ikään kuin varkein. Nyt siellä on semmoisia asioita, missä pyritään näistä pääsemään pois, muun muassa työttömyysetuuksien käyttötarkoitusten laajentaminen on sellainen. Kun alueellista liikkuvuutta edistetään, niin ihmiset pääsevät liikkumaan paremmin sellaisille paikoille, missä työtä on. Starttiraha: jos yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle työnhakijalle myönnetään vuoden ajaksi peruspäivärahan suuruinen starttiraha, niin tokihan se auttaa ihmisiä työllistymään, ja se auttaa tätä maata eteenpäin.

Kyllä täältä löytyy niitä hyviä asioita, ja minun mielestäni meidän kannattaisi yhdessä tukea niitä, jotka ovat hyviä ja joihin (Puhemies koputtaa) me pystymme vaikuttamaan.

16.17 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on uudistusten, yhteisen vastuun ja yhteisen ponnistelun aika. Kun tätä välikysymyskeskustelua seuraa, niin tämä ei ole kyllä ollut kunniaksi eduskunnalle eikä meidän päätöksentekojärjestelmälle. Olen tottunut pitämään SDP:tä yhteistyöpuolueena ja valtionhoitajapuolueena. Siksi minä ihmettelen tätä kysymyksen esittämistä ja sävyä. Kun kuuntelin tätä ensimmäistä puheenvuoroa, niin se sisälsi mielestäni enemmän syytöksiä kuin kysymyksiä. Joutuu kysymään: oletteko tosissanne? Kyllähän se asia on sillä lailla, että jos kaikkia asioita vastustaa, niin osuu joskus kohdalle. (Naurua) Tätä maata rakennetaan yhteistyöllä, enkä halua historiaa kaivaa, mutta jos edellisen hallituksen aikaansaannokset olisivat jotakin, niin tämän kysymyksen sävyn ymmärtäisin.

Olen samaa mieltä kuin edustaja Heinäluoma, että nyt meidän pitää katsoa (Puhemies koputtaa) yhdessä eteenpäin. Jätetään joutavanpäiväinen syyttely vähemmälle ja katsotaan, mitä yhteisiä ratkaisuja meidän pitää tehdä.

16.18 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin ryhmäpuheenvuorojen kohdalla minusta ei tuntunut, että SDP on ollut pääministeripuolueena hirtittävän kauan aikaa sitten, koska tuntui, että kaikki, mitä on tapahtunut, on SDP-johtoista, mutta ehkä muilla on toisenlainen historian näkemys.

Tässä iso kuva on se, että hyvinvointivaltion lähtökohtia halutaan toisenlaisiksi. Esi-merkki on tästä vaikka tämä sote-puoli, koska nyt tällä mallilla asetetaan markkinaehtoiset jopa parempaan asemaan palveluiden tuottajina, siitä syystä, että ne tulevat samalle viivalle ja sen jälkeen vielä maakunnat määrittävät, kuinka paljon pitää antaa yksityiselle puolelle joka tapauksessa. Tämä on iso periaatteellinen muutos samalla tavalla kuin se, kun täällä on viitattu, että kunnat ovat yhtiöittäneet. Kunnissahan on koko ajan (Puhemies koputtaa) ongelma siitä, mitenkä hallinnoidaan, mitenkä johdetaan demokraattisesti näitä yhtiöitä.

16.19 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa ja tämän viikon aikana on annettu ymmärtää, että nyt hallitus myy kaiken, myy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

halvalla ja myy Panamaan. Kuitenkin kun etsin tuollaisen taulukon, mitä on näytetty, niin tässä näkyy, [Puhuja näytti kädessään olevaa paperia.] millä tavalla on myyty. Sosialidemokraattien ollessa pääministeripuolueena on myyty lähes 10 miljardilla valtion omaisuutta, keskusta ja kokoomus siellä häntää pitävät.

Sosialidemokraattien aikana nämä rahat menivät valtion budjetin tilkkeeksi. Nyt olen ymmärtänyt, että nämä laitetaan tuottamaan uutta hyvää, uusia työpaikkoja ja kasvua, ja kysyisin teiltä, arvoisa pääministeri: kumpaa te pidätte parempana suuntana Suomelle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustaja Hoskonen ja edustaja Rinne, ja sitten pääministerin vastauspuheenvuoro.

16.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tätä keskustelua on seurannut, on ihmetelty sitä, että joka tapauksessa emme vielä ole ainaakaan tässä talossa kaikilta osin ymmärtäneet Suomen tilannetta. Kaikki luvut, mitkä me olemme nähneet niin oppositiossa kuin hallituspuolueissa — emme ole niitä varmasti opposition taholta ehkä niin hyvin selittäneet — kertovat, että totuus on se, että Suomen talous on huonossa kunnossa, ja sen parantaminen pitää ottaa todesta. Pääministeri on tehnyt monia monia hyviä avauksia ja esityksiä. Niitä on jatkettava empimättä, epäilemättä, koska se toinen vaihtoehto, mikä Suomella on edessä, on todella huono. Sille tielle ei pidä lähteä. Meidän on löydettävä uutta työtä, pantava tase töihin, niin kuin pääministeri on monta kertaa sanonut. Mutta keskinäisellä riitelyllä ja epäkunnioittavilla puheenvuoroilla emme saavuta mitään muuta kuin riitaa ja toraa, ja se ei ole tässä tilanteessa mikään ratkaisu.

16.21 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmi, että arvostamani edustaja Tölli nyt kerkisi poistua. Minusta hänen puheenvuorostaan kuului valitettavasti se sama ilmiö, mitä tässä koko keskustelussa on ollut: ikään kuin se, että nostaa epäoikeudenmukaisiksi ja huonoiksi asioiksi koettuja asioita, johtaa siihen, että on ilkeä, ei ymmärrä mitään, ei halua tehdä yhteistyötä. Minä olen ymmärtänyt näin, että pääministeri Sipilä on myöskin täällä todennut näitten leikkausten, jotka kohdistuvat työttömiin, ikäihmisiin, lapsiperheisiin, koulutukseen, olevan epäoikeudenmukaisia ja huonoja leikkauksia. Hän on todennut nämä asiat täällä. Me haluamme, että näitä asioita ei tehtäisi sillä tavalla kuin hallitus tekee, ja me olemme tarjonneet vaihtoehdon omassa vaihtoehtobudjetissamme. Minusta olisi järkevää ja tämän eduskunnan arvovallan kannalta erittäin tärkeätä se, että kunnioittaisimme kuitenkin toistemme mielipiteitä, kun halutaan suuntaa muuttaa suuntaan tai toiseen. Se tässä keskustelussa mielestäni on unohtunut tosi rajusti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pääministeri 2 minuuttia, ja sitten ministeri Grahn-Laasonen 1 minuutti.

16.23 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme varmaan olleet pitkään yksimielisiä siitä, että Suomea pitää uudistaa, mutta uudistamista ei ole pistetty toimeen. (Riitta Myller: Kenen uudistamista?) Tämä on se ongelma, ja ihan yksimielisillä päätöksillä me emme pääse eteenpäin.

Sitten kahteen yksityiskohtaan, ensinnäkin tähän valinnanvapauteen ja sote-uudistukseen. Meillä oli kauhea häly syksyllä siitä, ketkä järjestävät palvelut. Nyt me tiedämme: maakunnat järjestävät, ja niitä on 18 kappaletta. Sitten talvella meillä oli kauhea häly siitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

mitä kautta tulee rahoitus, tuleeko maakuntaveron. Nyt me tiedämme, että se tehdään valtion kautta. Sitten meillä oli kova huoli siitä, miten kiinteistöt järjestyvät, koska on kysymys valtavasta kiinteistömässasta, mikä siirtyy maakunnille. Nyt me tiedämme, miten se tehdään. Tällä hetkellä auki meillä on se, miten Suomen malli valinnanvapaudesta järjestetään. Siitä on nyt kova huoli tällä hetkellä päällä, mutta kohta me tiedämme senkin.

Tässä olen miettinyt keskustelun aikana, onko tämä oikea tapa nyt sitten tehdä tätä asiaa, että me piirrämme prosessikaavion, kerromme, mitä päätetään milloinkin, ja käymme keskustelua siinä välissä asioista. Toinen vaihtoehto olisi tietenkin se, että me käymme keskustelua suljettujen ovien takana ja kerromme sitten, että näin tämä koko homma muuten tehdään. (Välihuutoja) Olen itse tämän avoimen tavan kannalla.

Sitten tähän Savonlinna-asiaan. Edustaja Turunen, emme jätä Savonlinnaa yksin. Katsoimme yhdessä ratkaisua, ja sen lähtökohtana täytyy olla se, että muutaman vuoden päästä Savonlinna on tyytyväinen siihen, että se tehty ratkaisu oli alueen elinvoiman kannalta parempi kuin se, että roikimme vanhassa kiinni. Se on meille kaikille vaikea asia. Minun täytyy nyt kyllä oikaista se käsitys siitä, etteikö opetusministeri olisi tässä tehnyt töitä sen eteen, että tähän löytyy oikea ratkaisu. Olen itsekin käynyt monta monituista keskustelua (Puhemies koputtaa) yliopiston rehtorin ja yliopiston johdon kanssa ja tullut samaan lopputulokseen kuin opetusministeri: (Puhemies koputtaa) rahoituksen keinoin emme pysty ohjaamaan sitä päätöstä muuksi kuin mitä yliopisto on päättänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia, pääministeri. — Nyt vielä vastauspuheenvuorot pääministerin puheenvuoron johdosta edustajille Niinistö, Heinäluoma, Adlercreuz, ja sen jälkeen sitten opetusministeri. Eli edustaja Niinistö ensimmäisenä, yksi minuutti.

16.25 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isäni on emeritus kasvatustieteen professori ja entinen laitoksen johtaja pienehkössä opettajankoulutuslaitoksessa, ja vähän kuulosti pahalta, että te pidätte vanhassa kiinni pitäytymisenä sitä, että Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen kaltainen laitos voisi jatkossa jatkaa. Minusta se on väärä käsitys Suomen koulutustarpeesta, ja tälle opettajankoulutuslaitokselle on paikka myös kasvatuksellisesti. Silloin on kysymys siitä, miten opetusministeriö varmistaa koko koulutuksen resurssit.

Mutta puhutaan niistä uudistuksista. Vihreiden mielestä pitää tehdä uudistuksia, mutta kysymys on siitä, uudistetaanko työelämää ja sosiaaliturvaa sellaiseksi, että se lisää ihmisten valinnanvapauksia, vai rajoittaako se. Me kannatamme sitä, että ulkomaalaisen työvoiman tarveharkinta poistettaisiin. Se toisi yrittäjille ja työntekijöille ulkomailta mahdollisuuksia tulla Suomeen luomaan lisää työtä. Perustulo lisäisi yritteliäisyyttä ja toimeliaisuutta. Me kannatamme sitä, että elinkeinoja uudistetaan julkisilla investoinneilla ja avaamalla vaikka julkista dataa avoimeksi, niin että saadaan digitalisaatiota, energiaremonttia. (Puhemies koputtaa) Mutta kaikki nämä asiat meillä viipyvät. Ei tule. Ei tule oikeita uudistuksia.

16.26 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa pääministeri, kun te toistuvasti sanotte, että Suomi on uudistamatta, niin on kyllä pakko sanoa, että viimeisten 13 vuoden aikana 9 vuotta meillä on ollut keskustalainen pääministeri. 9 vuotta ollut keskustalainen pääministeri, 4 vuotta ollut kokoomuslainen pääministeri. Tämän jälkeen toivon,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

että tämä voisi jäädä tähän, tämä osio, että mitä on tapahtunut tai jäänyt tapahtumatta, koska vastuutkin kyllä löytyvät, ja jokainen joka ajattelee, löytää, että vastuullisia on aika paljon ja iso osa on myös tällä hetkellä hallituksessa.

Mutta sitten tullaan tähän Savonlinnaan, joka on mielestäni esimerkki siitä, mitä te olette nyt tekemässä. Te siirrätte kaiken vallan yhteiskunnalta ulos. Te vetoatte yliopistojen autonomiaan, ja me pelkäämme, että seuraavaksi te tulette vetoamaan myös sosiaali- ja terveyspalveluissa, ettei näihin osakeyhtiöihin voida vaikuttaa, että kun osakeyhtiöllä raha loppuu, niin sitten sen pitää lopettaa palvelut ja erityisesti syrjäseuduilla. Te ajatte markkinayhteiskuntaa erittäin lujasti lävitse, ja sitä valtakirjaa suomalaiset eivät ole teille antaneet.

16.28 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ministeri Sipilä sanoi tuossa alkupuheenvuorossaan, että sote etenee kuin juna. Tämä jostain syystä ei rauhoita minua kovinkaan paljon, tietenkin riippuen siitä, minkä hallituksen joukkoliikennepolitiikkaa vastaan tätä peilataan. Edustaja Tolppanen sanoi, että liikkuvuutta työn perään parannetaan. Isossa osassa Suomea, varsinkin Uuttamaata, tilanne on lähinnä päinvastainen.

Hallituksella on ohjelmassaan strateginen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta. Tämä on hyvä ja oikea tavoite. Ministerit Grahn-Laasonen ja Toivakka tekivät suoraan tähän liittyen hyvän, kaivatun ja tärkeän aloitteen vanhempainvapaan ja kotihoiton tuen uudistamisesta. Se tyrmättiin suoraan hallituksen sisältä, ei siksi, että se olisi strategisen tavoitteen vastaista, vaan siksi, että siitä ei ole kirjaimellista, mekaanista kirjausta hallitusohjelmassa. Nyt työskentelyn helpottamiseksi, voisiko hallitus tehdä listan siitä, mitkä toimenpiteet ovat sallittuja ja mitkä eivät sallittuja (Puhemies koputtaa) tämän 72 prosentin tavoitteen saavuttamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Grahn-Laasonen paikan päältä, 1 minuutti.

16.29 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoin, ettei tarvitsisi muistutella menneistä, mutta palaan kuitenkin siihen, että SDP:n opetusministerin Jukka Gustafssonin aikakaudella ajettiin alas Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos. Eli laitetaanko nyt täällä edustaja Gustafsson tilille siitä, miksi te ette tehnyt toimia sen pelastamiseksi silloin kun Hämeessä oli vaikea paikka? Tiedän, että se on edelleen kipeä asia Hämeenlinnassa, mutta tosiaan teidän aikakaudellanne näin kävi.

Haluan oikaista käsityksen edustaja Niinistön puheenvuorosta. Opettajankoulutuksen määrä ei vähene tämän myötä. Itse asiassa näissä tulossopimusneuvotteluissa, joita yliopistojen kanssa nyt käydään, pyrimme erityisesti lisäämään yliopistossa koulutettavien lastentarhanopettajien määrää voidaksemme nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja luottamusta siihen, että meidän varhaiskasvatus kehittyy pedagogisesti ja menee eteenpäin.

16.30 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti: Näen asian sillä tavalla, että Hämeenlinnan ja Savonlinnan vertaaminen ja asettaminen nyt jotenkin vastakkain ei ole perusteltua. Valitsin itse asiassa sellaisen toimintatavan siinä, kun nyt olen tamperelainen, että en nähnyt olevan tarvetta tähän asiaan puuttua. (Naurua)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Olen edelleen objektiivisesti sitä mieltä, että tämän rinnastaminen Savonlinnaan ei ole paikallaan.

16.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut kyllä hyvin järkyttävää kuunnella hallituksen käsienspesuoperaatiota näiden koulutus- ja tutkimusleikkausten suhteen. Ensin te leikkaatte yliopistoilta satoja miljoonia euroja, te leikkaatte enemmän kuin yksikään toinen hallitus itsenäisen Suomen aikana. Sen jälkeen te valittelette ja pahoittelette sitä, että yliopisto hakee joitain säästökohteita. Uskotteko te, että Itä-Suomen yliopisto olisi kajonnut tähän maineikkaaseen, perinteiseen opettajankoulutuslaitokseen, ellei sen olisi pakko hakea säästöjä jostakin?

Hyvin tiedätte, toivottavasti, opetusministeri Grahn-Laasonen, että Suomessa on yliopistoilla autonomia. Se tarkoittaa sitä, että sen jälkeen kun yliopistot on ensin laitettu polvilleen ja pakotettu hakemaan säästökohteita, opetusministerin ei ole hyvä enää mennä ohjeistamaan, mitä sopii leikata ja mitä ei. Yliopistojen autonomia tarkoittaa sitä, että yliopistot yliopistolain puitteissa etsivät niitä säästökohteita, joista ne voivat säästää ilman, että niiden tehtävä, joka yliopistolaissa on määritelty, vaarantuu. (Puhemies koputtaa) Suositelen opetusministerille vahvasti, että perehtyisitte yliopistolain sisältöön.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Debatti jatkuu.

16.32 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väistämättä, arvoisat sosialidemokraatit, tällainen keskustelu on myös kuin ripillä käynti: kaikki vanhat synnit kaivetaan, kun aihetta on. Teillä tuntuu vähän olevan tässä valikoiva historiallinen muisti, joten sitä täytyy vielä virkistää.

Edustaja Rinne kritisoi hallituksen toimia myyntiohjelmaksi tässä omistajaohjauksessa, ja se tuli myös tässä välikysymyksessä esille, vaikka nimenomaan SDP on ansioitunut kansallismaisuuden myynnissä. Te menitte sen taakse, että ei ollut pääministeri meillä. No, pääministeri Lipposen hallituksen aikana omistajaohjauksesta vastasi muun muassa edustaja Tuomioja. Yksityistäminen tarkoittaa valtion omaisuuden myyntiä. Lipposen toisessa hallituksessa siinä tehtiin Suomen ennätys: 6,8 miljardia euroa yksityistettiin valtion omaisuutta, ja vielä vasemmistoliiton myötävaikutuksella. Eli tämäkö on se sosialidemokratien linja: täällä puhutaan toista, aikaisemmin tehtiin toista? Tämä on juuri sitä Toveri Tuuliviiri -politiikkaa, mistä olen teitä koko ajan kritisoinut.

16.33 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan kiistattomia saavutuksia ei olisi ikinä saatu aikaan itsekkyydellä, ahneudella, syrjimisellä, ylimielisyydellä tai välinpitämättömyydellä. Valitettavasti täällä salissa on tänään ollut tämänkaltaista henkeä. Todella surullista kuunneltavaa hallituspuolueiden edustajilta.

Ei ole pelottelua, kun me toteamme, että massiiviset leikkaukset Suomen arvokkaimmasta pääomasta eli koulutuksesta ovat olleet hätkähdyttäviä. Me emme ole ainoita, jotka ovat tätä mieltä. Esimerkiksi Jorma Ollila on antanut hallitukselle pyyhkeitä tästä samasta asiasta. On selvää, että kun maailma muuttuu yhä kiihtyvämpää tahtia, on myös Suomen muututtava pärjätäkseen. Mutta nyt hallitus on avaamassa Suomen sepposen selälleen monikansallisten yritysten temmellyskentäksi ja harvojen kohtuuttoman voitontavoittelun vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

lineeksi. Enkä usko, että ennen viime vaaleja kukaan kansalainen tällaista tilasi ja tällaista halusi.

16.34 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! SDP:n välikysymyksen loppuehdotus oli, että hallituksella ei ole mandaattia toimiinsa ja että tämä ei ole demokration mukaista. Minun mielestäni vaalitulos on vahvistettu ajat sitten ja kaikki hallituspuolueet lupasivat juuri näin, mitä on nyt tehty, uudistaa Suomea ja saada Suomi uudelleen käyntiin, ja nyt sitä tehdään.

Puhemies! Mitä tulee Savonlinnan OKL:ään, niin on erittäin ikävä päätös sen lakkautamisesta. Mutta kuitenkin pitää todeta, että hallitus lupasi lisärahoituksen, se lupasi muita erityistoimia Savonlinnan opettajankoulutuslaitokselle. Mitä teki sen hallitus? Ylimielisyydessään ilmoitti ensin, että se ei ole kuullutkaan tällaisesta lisärahoituksesta, sen jälkeen kun joutui tunnustamaan, että semmoinen on luvattu, sanoi, että mikään raha ei riitä pelastamaan Savonlinnaa. Käsittämätöntä! Siinä mielessä meidän kaikkien kannattaa kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia henkilöitä me valitsemme kunkin yliopiston hallintoon ja hallitukseen. On selvää, niin kuin pääministeri totesi täällä, että Savonlinnaa ei jätetä yksin, ja se on ihan näin. Ei saa jättää yksin tällaisessa tilanteessa, joka on nyt on kohdattu, (Puhemies koputtaa) mutta vastuuta on myös Savonlinnan ja Itä-Suomen yliopiston hallituksella.

16.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että edustaja Leppä otti tämän mandaatin esiin. Onko saatu valtakirja kansalta tehdä näitä uudistuksia, yhtiöittää tiet, muuttaa Suomen teillä liikkuminen maksulliseksi tai vapauttaa taksiliikenne? Onko teillä edes oman puolueenne mandaattia? Nimittäin edustaja Kulmuni Lapista totesi Bernerin ja Sipilän suunnitelmista: "On kieltämättä erikoista, että ministeri nyt esittää päinvastaista kuin keskustan puoluekokouksessa on demokraattisesti päätetty." Arvoisa pääministeri, onko teillä edes oman puolueenne mandaattia ajaa näitä uudistuksia?

Mutta vielä mitä tulee tähän Savonlinnaan, niin nyt on käynyt selväksi, että hallitus ei ota vastuuta tästä asiasta, vaikka teillä olisi kaikki mahdollisuudet ja työkalut. Itse asiassa äskeisessä puheenvuorossa Sipilähän totesi, että hän on käynyt tämän asian läpi ja todennut, että asia saa olla näin. Lopputulos on se, että te petitte Savonlinnan. Tämä on osoitus siitä, että kun te asetatte vastakkain markkinat ja leikkauspolitiikan (Puhemies koputtaa) tai aluekehityksen, te valitsette markkinat ja petätte alueen ihmiset. (Puhemies: Aika!) Te petitte Savonlinnan.

16.37 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Savonlinnasta kaksi asiaa:

Siis paras kompromissihan olisi se, että yliopistojen tulosohtausjärjestelmää, rahoitusmallia, uudistettaisiin niin — nyt kun tänä keväänä niitä neuvotteluja käydään — että sen sisällä olisi paremmin tämentyypiset erityistehtävät, niin kuin alueellisesti sijoittuva opettajankoulutuslaitos, ja silloin saataisiin pitkäjänteinen rahoitus. Tällaisesta valmiudesta en ole opetusministeriöstä kuullut, ja tätä Itä-Suomen yliopisto olisi halunnut.

Sitten toinen kysymys, joka liittyy tähän lastentarhanopettajapaikkojen määrään, mistä ministeri puhui. Minulla on sellainen käsitys, että kun yliopistot ovat näitten kovien leikkausten kohteena, niin vaikka te valtakunnallisesti lisäätte sitä mahdollisuutta ottaa näitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

lastentarhanopettajapaikkoja, niin on epävarmaa, ovatko kaikki yliopistot halukkaita ottamaan ne paikat vastaan, koska heidän taloudelliset resurssinsa ovat näistä koulutusleikauksista johtuen niin tiukkoja. Voitteko vastata tähän?

16.38 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Leppä tässä totesi, että hallitus ei ole pettänyt lupauksiaan, niin ei voi olla siihen puuttumatta. Valitettavasti jokainen hallituspuolue on pettänyt sen koulutuslupauksensa. Joka ikinen teistä lupasi ennen vaaleja, että koulutuksesta ei leikata, ja nyt tiedetään, missä ollaan, ja tiedetään myös, että meidän yliopistot ovat erittäin haasteellisessa tilanteessa. Helsingin yliopistolta lähtee ehkä tuhat henkilöä. Itse olen tällä viikolla keskustellut tutkijojen ja opettajien kanssa, ja he ovat erittäin huolissaan. Ja nyt on näköpiirissä myös se, että ne nuoret tutkijat, joilla olisi hyvä tulevaisuus myös Suomessa — jos heille annettaisiin mahdollisuus — lähtevät ja kysyvät, mihin maahan kannattaa lähteä. Tälle meidän on tehtävä jotain, ja toivon, että hallitus peruisi vielä nämä säästöt. Se on ikävästi kyllä jo tehnyt sen suuntaisia päätöksiä, (Puhemies koputtaa) että ne eivät vie Suomea eteenpäin. Tähän pitää saada nyt muutos.

16.39 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän välikysymyksen aihe nyt kuitenkin on Suomen suunta — ymmärrän, että sinne alle voi ottaa ihan mitä tahansa, mutta kyllähän se Suomen suunta riippuu siitä, mikä meidän työllisyyskehityksemme on. Siinä ei ole aiemmin pärjätty, se on fakta. Se on täällä moneen kertaan käyty läpi. Jos emme saa niitä 110 000 uutta työpaikkaa aikaan, meidän hyvinvointiyhteiskuntamme rahoituspohjalle — on se sitten koulutusta, terveydenhoitoa, on se yhtiöitetty tai ei ole yhtiöitetty, tai ollaan tehty mitä hyvänsä — tulee isoja vaikeuksia. Se on se kaiken ydin, ja siinä pitää onnistua, ja siinä hallitus on ottanut aivan oikean linjan ja johdonmukaisen tavoitteen. Mutta hallitus ei onnistu siinä yksin, se tarvitsee myös yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kanssa, se tarvitsee sitä, että yrittäjät ovat valmiita investoimaan, ja se tarvitsee sitä yhdessä tekemisen henkeä, jota tästäkin salista toivoisi enemmän löytyvän.

16.40 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Satonen osui naulan kantaan: työllisyys on tärkeä asia. Meillä on lähes puoli miljoonaa työtöntä ja pitkäaikaistyöttömiä 122 000 — 20 000 enemmän kuin viime vuonna. Ja mitä hallitus tekee? Työllisyyden hoito on täysin laiminlyöty, työllisyysmäärärahoja leikataan, yliopistojen henkilökuntaa irtisanotaan ja työehtoihin tehdään jatkuvasti esityksiä heikennyksistä.

Eli hallituksen omat toimet ja onnistuminen ovat kiinni täysin siitä, miten työmarkkinaratkaisu syntyy tässä maassa. Työttömät eivät tarvitse keppiä, he tarvitsevat töitä. Sitten vielä yritätte pakottaa ihmiset ilmaistyöhön. Kyllä sen näkee työnäytteen osalta viikossa, osaako ihminen vai ei, ei tarvitse 4:ää kuukautta sitä varten. Tämä tiedetään jo ilman mitään selvityksiäkin.

16.41 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suuntaan tässä maailmantilanteessa vaikuttaa myös maahanmuuttopolitiikka, ja täällä on SDP:n edustaja Rinne ryhmäpuheessaan sanonut, että hallitus on pettänyt kaikki vaalilupauksensa. Mielestäni näin ei ole. Esimerkiksi perussuomalaiset lupasivat jo ennen vaaleja, jo ennen massiivista turvapaikanhakijatulvaa, että maahanmuuttopolitiikkaa tiukennetaan. Nyt näin tapahtuu ennennäkemättömällä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Saimme jo viime kevään hallitusohjelmaan meille tärkeitä kirjauksia, lähtien toteamuksesta, että maahanmuuton tulee olla hallittua. Siinä myös sanotaan, että turvapaikkahakemuksen käsittelyä nopeutetaan, päätökset tehdään viipymättä, väärinkäytöksiä torjutaan ja osallistuminen YK:n ja EU:n terroristijärjestöksi luokitellun organisaation toimintaan kriminalisoidaan, ja myöskin tämä, että törkeisiin rikoksiin syylistyneiden, rikoksien uusijoiden ja yleiselle järjestykselle vaarallisten henkilöiden maasta poistamista nopeutetaan. Tämä viimeksi mainittu on itsellenikin henkilökohtaisesti erittäin tärkeä asia.

16.42 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on monella tavalla hieno maa, ja meidän päättäjien tehtävänä on totta kai omalla vahtivuorollamme sitä vaalia ja kehittää hallitusti ja vastuullisesti niin, että ajattelemme kaikkien suomalaisten etua ja kaikkien alueitten etua.

Pääministeri Sipilä, olette usein sanonut, että johdatte hallitusta kuin yritystä. Mutta minusta on tärkeää, kun puhumme Suomen suunnasta, huomata ja pysähtyä sen ääreen, että Suomi ei ole yritys, vaan Suomi on yhteiskunta, ja yhteiskunnassa täytyy olla myös muita arvoja kuin markkinat. Nyt näyttää siltä, että joka kerta kun hallitus tekee valinnan, se tekee sen markkinaintressi edellä. Tätä hallitusta ei ohjaa sosiaalipolitiikan intressi, vaan markkinaintressi, ei aluepolitiikan intressi, vaan markkinaintressi. Ja tästä me olemme huolissamme. Te ette puhunut tästä ennen vaaleja ettekä ole saanut tälle valtakirjaa. Tällaista yhtiöittämismisvimmää ei ole tässä mittakaavassa nähty missään muussa maassa, ei varsinkaan muissa Pohjoismaissa.

Edeltävät sukupolvet ovat rakentaneet pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Älkää te muuttako Suomen suuntaa markkinavoimien temmellyskentäksi.

16.43 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on todettava, että yleensä koen välikysymykset ja keskustelut relevanteiksi ja eteenpäin vieviksi, osin jopa yhteisymmärrystä lisääviksi. Nyt tuntuu siltä, että synkkyys on tiivistynyt tähän saliin, tietysti niitä alun ryhmäpuheenvuoroja lukuun ottamatta. Pakko on kyllä muistuttaa, että tässä vaikeassa tilanteessa ja siitä huolimatta hallitus on kyllä kyennyt moniin eri uudistuksiin ja parannuksiin, kun puhutaan omaishoitajuudesta, ja perheittenkään tilanne ei ole niin synkkä kuin täällä annetaan ymmärtää, ja myöskin naisten työmarkkina-asemaa ollaan parannettu.

Jatkossa on kuitenkin välttämätöntä, että yhteiskuntasopimus saataisiin maaliin. Meillä on melkein 400 000 työtöntä kontollamme, ja parasta työllisyyden hoitoa on kyllä uusien työpaikkojen luominen. Kysynkin pääministeriltä: mitä kuuluu yhteiskuntasopimukselle tällä hetkellä?

16.44 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Anderssonia, joka on myös yrittänyt saada täällä nyt vastausta tähän kysymykseen. Kolmas kerta toivon mukaan toden sanoo: voisiko opetusministeri Grahn-Laasonen vastata niihin huhuihin, mitä liikkuu tällä hetkellä, että yhtiöittämistä halutaan myöskin tuonne ammatillisen koulutuksen puolelle ja valtion vahvaa ohjausta? Kristillisdemokraatteja erityisesti huolestuttaa tässä se, ollaanko nyt sitten paikallisen työelämän koulutustarpeet kenties sivuuttamassa. Esimerkiksi siinä paikallisten yhteyksien luomisessa, mikä on onnistunut erinomaisen hyvin yritysten kanssa, siellä esimerkiksi vaikka Ylä-Savossa on saatu metallipuolen ammatillista koulutusta kehitettyä yhteistyössä alan pörssi-yhtiö Ponssen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

kanssa ja sinne on luotu hyviä koulutuspolkuja, jotka tällä hetkellä ovat sentyyppisiä, että muuallakin Suomessa niitä katsotaan. Tämäntyyppisten koulutusyhteistyöasioitten ja alueellisen ja paikallisen tuntemuksen hyödyntäminen on tässä nyt myöskin vaarassa, ja sen takia olisi tärkeää tietää: onko tämä yhtiöittäminen ja valtion vahva ohjaus tulossa nyt myöskin sitten sinne koulutusreformin puolelle ammatillisessa koulutuksessa?

16.46 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon hallituksen ideologisesta tavoitteesta yhtiöittää, ja oppositio on halunnut vastauksia kysymyksiin siitä, miksi hallitus ajaa nimenomaan tätä yhtiömuotoa niin voimakkaasti sekä meidän hyvinvointipalveluihin että meidän yhteiskunnan perusinfrastruktuuriin. Itse näen, että nämä kysymykset, kuten tämä välikysymyskin, kumpuavat nimenomaan siitä, että näin isoista, perustavanlaatuisista muutoksista meidän hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteisiin ei puhuttu mitään vaalien alla.

Kun pääministeri tässä itse peräänkuulutti avoimuutta, niin toivoisin minäkin, että ministeri Grahn-Laasonen avoimuuden hengessä voisi vastata kysymyksiin tästä ammatillisen koulutuksen yhtiöittämisestä.

Lopuksi: Tässä edustaja Niinistö aikaisemmin sanoi, että kertoo henkilöstä paljon se, miten hän vastaa hänelle esitettyyn kritiikkiin. Kyllä minusta kertoo tämän hallituksen arvopohjan ja politiikan heikkoudesta hyvin paljon se, että tehtyjä arvovalintoja, tehtyjä poliittisia linjaratkaisuja perustellaan muiden hallitusten ja poliittisten toimijoiden tekemillä virheillä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan muutama vastauspuheenvuoro vielä tähän, ja sen jälkeen ministerit voivat vastata.

16.47 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne ja muut opposition jäsenet: Kun lähtee haastamaan, niin sitten pitää itsekkin hieman sietää sitä kritiikkiä, ja tänään hallitus on perustellusti onnistunut osoittamaan tyhjäksi teidän kritiikinne. Ymmärrän, että se harmittaa.

Viime vaalikaudella SDP:n ollessa hallituksessa leikattiin OKM:n hallinnonalalta kumulatiivisesti laskettuna enemmän kuin tällä vaalikaudella leikataan. Uskottavuus sille, että SDP ei olisi leikannut koulutuksesta tällä vaalikaudella, on nolla. On nolla. SDP on myös lähes aina ollut vallan kahvassa, kun perinteisiä valtionyhtiöitä on pistetty lihoiksi. Oppositiolla ei ole tarjota mitään parempaa vaihtoehtoa. On aina niin helppo sanoa ei, sanoa ei, kun tehdään uudistuksia ja päätöksiä, sanoa ei, kun tehdään selvityksiä.

16.48 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ei voi kilpailla työn hinnalla maailmanmarkkinoilla, mutta me pärjäämme kilpailussa tiedolla, taidolla ja osaamisella sekä kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla.

Hallituksen pitäisi käynnistää toimia uuden työn löytämiseksi, mutta mitäpä hallitus tekee — toimii ihan päinvastoin eli vähentää koulutukseen, tieteeseen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan suunnattua rahoitusta. Tutkimuksella edistetään innovaatioita, joiden avulla on mahdollista saada uusia tuotteita maailmanmarkkinoille. Erityisen huolestuttavaa tästä näkökulmasta on muun muassa Tekesin rahoituksen ja Suomen Akatemian tutkijalähtöiseen perustutkimukseen suunnatun rahoituksen huomattava vähentäminen. Rahoituksen vähentäminen tarkoittaa käytännössä, että moni innovaatio jää synty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

mättä, kehittymättä ja tuotteistamatta. Ja eikö tämä ole hallituksen tavoitteiden vastaista toimintaa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen, ja sen jälkeen ministeri Grahn-Laasonen.

16.49 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Hallituksen keino uudistuksiin näyttää vahvasti olevan yhtiöittäminen. Yhtiöittämisessä ongelma tulee siinä, että osakeyhtiölaki on suunniteltu yritysmaailmaan ja markkinoiden ehdoille. Yhtiöiden tarkoitus on tuottaa voittoa omistajilleen. Se ei huomioi kokonaistaloudellisia vaikutuksia, ei omistajansa etua kokonaisuudessaan — vain sen yhtiön osalta. Ja yhtiöiden päätöksenteko on piilossa.

Edustaja Leppä totesi tässä, että yliopistojen suhteen olisi kannattanut miettiä, keitä hallitukseen valittiin. Jos meillä jää nyt yhtiöissä, jotka kuitenkin tuottavat julkisia palveluja ja toimivat julkisilla rahoilla, ainoaksi vallan välineeksi se, keitä valitsemme hallitukseen, ovat kyllä yhteiskunnan keinot aivan liian kapeat. Tämä sama ongelma on myös kunnissa.

Aiotteko, pääministeri, miettiä, miten uudistaa osakeyhtiölakia niin, että se huomioisi sellaiset yhtiöt, jotka ovat täysin julkisen sektorin omistamia? Miten avoimuus, päätöksenteko ja kokonaisuus niissä tulisi huomioida?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Paikalla olevat ministerit ovat kaikki pyytäneet puheenvuoroa. Aloitetaan pääministeri Sipilästä, ja sitten Grahn-Laasonen, Rehula ja Berner. — Pääministeri, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

16.51 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Jos vastaan tähän viimeiseen kysymykseen ensimmäisenä. Eihän tästä yhtiöittämisestä missään lue, että se on osakeyhtiö. Se voi olla vaikka osuuskunta, ja osuuskuntalaissa esimerkiksi osuuskunnan tehtävänä on tuottaa etua jäsenilleen. Se voi olla erittäin tehokas työkalu juuri näissä yhteiskunnallisissa palveluissa, erittäin hyvä ja hyväksi todettu työkalu. Ei sitä ole määriteltä, että se olisi osakeyhtiö.

Kaikkein tärkein tehtävä on ilman muuta tämä työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin. Jos me olisimme nyt siellä, näitä ikäviä keskusteluja ei tälläkään hetkellä käytäisi, ja jos emme onnistu siinä, näitä ikäviä keskusteluja käydään vielä neljän vuoden päästäkin tässä salissa. Tämä on ehdottomasti se meidän kaikkein tärkein tehtävämme. 110 000 uutta työpaikkaa vaatii tämä 4 prosenttiyksikön työllisyysasteen nostaminen. Sinne on esitetty lukuisia keinoja, joista tärkein on yhteiskuntasopimuksen solmiminen, mistä monet puolueet puhuivat jo ennen vaaleja. Nyt se on seitsemän kuukautta etuajassa siinä vaiheessa, jossa me ajattelimme, että se olisi tammikuun lopulla. Nyt ollaan siinä vaiheessa. Toivottavasti päästään eteenpäin. Edustaja Katainen kysyi, että missä siellä mennään. Ensimmäiset ovat jo solmineet sopimuksen, ja sillä tavalla siellä ovat päänavaajat jo olemassa, mistä kiitos näille parille ensimmäiselle järjestölle, jotka ovat maaliin jo päässeet. Tässä pitää olla meidän kaikkien fokus, ja samaan aikaan meidän pitää rohkeasti uudistaa yhteiskunnan palveluja.

Täällä jotkut edustajat viittasivat edelleenkin historiaan ja siihen, että keskustakin on ollut päättämässä näistä asioista. Se on totta, ja minä omassa puheenvuorossani mielestäni sanoin, että kaikkien meidän täytyy katsoa peiliin siinä, jos ei ole tehty ajoissa niitä uudis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tuksia. Se pitää meidän rehellisesti myöntää, että näin on tapahtunut, että emme ole uudistaneet yhteiskuntaamme riittävän nopeasti, koska tilanne on tämä, että nyt kahdeksatta vuotta peräkkäin elämme velaksi. Tämän hetken suunnitelman mukaan tuo jakso tulee olemaan ainakin 13 vuotta, ja sekin edellyttää sitä, että tässä työllisyysasteen nostamisessa onnistumme edes osittain. Tämä olkoon se yhteinen ja suurin tehtävämme.

16.53 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä puheenvuoro pääministeriltä. Minustakin on järkeä siinä ja tärkeää se, että katsotaan eteenpäin asioissa, vähemmän peruutuspeiliin. Meillä on kaikilla puolueilla omat ristimme tässä suhteessa.

Mutta tällä välikysymyksellä on ollut tarkoitus avata keskustelua siitä, että me sosiaalidemokraatit näemme hallituksen politiikan Suomea väärään suuntaan vievänä, siis ei sen takia, että haluaisimme olla eri mieltä, vaan siitä syystä, että me näemme aidosti, että hallituksen politiikka johtaa Suomea väärään suuntaan. Meidän arviomme mukaan hallitus ei saanut tälle vaihtoehdolle, jota nyt viedään eteenpäin, vaaleissa valtakirjaa kansalaisilta. Te ikään kuin vaalien jälkeen rakensitte tämän politiikan sisällön, joka on epäoikeudenmukainen, niin kuin te olette myöntäneet leikkauspolitiikan osalta, epäoikeudenmukainen koulutuspolitiikassa eikä järkevää koulutuspolitiikassa. Tässä suhteessa me haastamme nyt hallitusta uuden suunnan hakemiseen. Me olemme tuoneet vaihtoehtoja (Puhemies koputtaa) teille tässä istunnossa (Puhemies: Aika!) ja aikaisemmin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia.

16.55 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Tavoitteena on rakentaa uutta osaamista Suomeen ja vahvempaa koulutusjärjestelmää. Tietenkin taloudellinen niukkuus ja resurssitilanne aiheuttaa siihen ylimääräisen ison haasteen, mutta yhteistyöstä kertoo se, että meillä on tällä hetkellä yliopistojen kanssa käynnissä sopimusneuvottelut. Kun edustaja Niinistö epäili, onko halukkuutta yliopistoissa lisätä yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien koulutusmääriä pysyvästi ja tuntuvasti, niin tässä vaiheessa neuvotteluja näyttää siltä, että tätä halukkuutta on paljon ollut. Eli pyrimme vahvistamaan varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa sillä, että tulevaisuudessa meillä olisi enemmän yliopistoissa koulutettuja lastentarhanopettajia, ja että pystyisimme vastaamaan tällä hetkellä olevaan lastentarhanopettajapulaan, joka on erityisen akuutti erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla.

Ammatillisen koulutuksen reformi on hallituksen koulutusreformista suurin. Se on suuri lainsäädännöllinen ponnistus, jota rakennetaan tällä hetkellä opetus- ja kulttuuriministeriössä innostuneessa tunnelmassa siitä syystä, että me olemme saaneet tähän hyvin ammatillisen koulutuksen kentän mukaan. Myöskin elinkeinoelämä, tulevaisuuden työelämä on tästä hyvin kiinnostunut. Yksi tavoite siinä reformissa monien muiden joukossa on se, että rakennetaan vahvempia yhteyksiä siellä alueella, elinkeinoelämän eli tulevaisuuden työnantajien kanssa paikallisella tasolla rakennetaan sille alueelle elinvoimaa koulutetun henkilökunnan, koulutettujen osaajien kautta. Tällä hetkellä jo ammatillisen koulutuksen toimijoista merkittävä osa toimii yksityisessä toimintamuodossa voittoa tavoittelemattomasti. Se on aivan tavallista ja tänä päivänä ihan arkipäiväistä, ja tietysti tähän liittyen harkitaan tällä hetkellä eri puolilla Suomea, missä muodossa halutaan jatkossa toimia, ja siinä on monia etuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Hallitus ei ole tehnyt tämän reformin yksityiskohtiin vielä kaikkia linjauksia valmiiksi, eli tulemme keskustelemaan niistä, kun virkamiesvalmistelu edistyy. Hyvin on menty opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntevien virkamiesten ja tämän kentän yhdessä rakentamisen tahdon pohjalta eteenpäin näissä linjauksissa. Näen, että tämäntyyppinen rakenteellinen uudistaminen, mitä tässä tavoitellaan, osaamisen ja alueiden vahvuuksien vahvistaminen ja alueiden osaamistarpeisiin vastaaminen, on se tapa, jolla haluamme tehdä näitä koulutukseen kohdistuvia reformeja.

Kiitan muutenkin tästä keskustelusta. Vaikka se välillä laineita saikin, niin on hyvä, että koulutuskysymykset kiinnostavat. Uskon, että tulevina vuosina tulemme niissä vielä kohtaamaan monta kertaa, ja erityisesti toivon tietysti, että saisimme näihin meidän uudistusajatuksiimme teiltä uutta virtaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rehula, 3 minuuttia.

16.57 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Yksittäisen edustajan tai yksittäisen ministerin toive on varmaan näiltäkin osin täysin turha, mutta sanonpa kuitenkin ääneen: Jos jotakin voi toivoa, niin sitä, että kunnioittaisimme toinen toistemme mielipiteitä. Jos jotakin voi toivoa, niin sen lisäksi, että puhutaan, myös kuunnellaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksessa ensinnäkään osakeyhtiö ei ole synonyymi yhtiöittämiselle. Yhtiöittäminen voi olla muutakin. Toisekseen valinnanvapaus ei ole synonyymi kilpailuttamiselle. Sen Suomen mallin, jota ollaan rakentamassa ja jonka tulee olla sellainen, jossa meidän rahat tulevat riittämään, sen tulee olla sellainen, missä ne toimijat, jotka ovat palvelutuottajina, sitoutuvat, kantavat vastuuta, heillä on oma roolinsa — mutta kilpailuttaminen on jotakin aivan muuta. Meillä julkinen valta vastaa jatkossakin siitä, että niin taajamissa, kaupungeissa, ympäristökunnissa kuin hieman etäämmällä maakuntakeskuksesta palvelut ovat saatavilla. Julkinen valta vastaa. Täällä sosialidemokraatit kysyivät: miten vesantolaisten lääkäripalvelut? Vesantolaisten lääkäripalvelut ovat yhtäältä toki riippuvaisia siitä, millainen lainsäädäntö tulee, toisaalta yhtä riippuvaisia siitä, mitä maakunnassa tapahtuu, millä tavalla ja kuinka aktiivisesti siellä tällä hetkellä rakennetaan kuntarajariippumatonta palveluverkkoa. Aivan avainasema: miten maakunnassa rakennetaan kuntarajariippumatonta palveluverkkoa.

Demokratia on tärkeä asia. Mikä on demokraattinen päätöksenteko jatkossa sote-palveluissa? Meille tulee vaaleilla valitut toimijat, jotka vastaavat siitä, että julkisen vallan tehtävää käytettäessä huolehditaan, että palvelut ovat saatavilla. Tulee asiakirja, jonka nimi on "Palvelustrategia". Se on asiakirja, jolla tulee olemaan ratkaiseva merkitys siinä, millä tavalla ne palvelut syntyvät ja rakentuvat.

Monta kommentoitavaa asiaa, mutta, arvoisa rouva puhemies, tähän päivystyksen kokonaisuuteen: Tällä tietoa huomenna tulevat julki terveydenhuoltolain muutokset ja kolmen asetuksen muutokset siitä, miten päivystyksen kokonaisuus on tarkoitus tässä maassa rakentaa. Ydinasia on se, että kiireellistä hoitoa tarvittaessa sen saa niin suomen kuin ruotsinkin kielellä. Olennaista on se, että se palvelu on saavutettavissa niin, että päivystyspisteessä todella tapahtuu se, mitä luvataan. Yksi olennainen asia tulee olemaan se, että tämä lainsäädäntösäännöskokonaisuus lähtee huomenna — huom. — lausuntokierrokselle, joka tulee olemaan noin neljän kuukauden mittainen, jona aikana toivon ministerinä, että saan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

alueelliset esitykset siitä, miten tuo päivystyksen kokonaisuus rakennetaan esimerkiksi ruotsinkielisellä Pohjanmaalla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Berner, 3 minuuttia.

17.01 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! On paljon keskusteltu siitä, onko ollut puhetta aikaisemmin yhtiöittämisestä, onko mandaattia. Aikaisemmilla kausilla ja myös vaalien alla on ollut keskustelua Valtion infra Oy:stä, Karhu Oy:stä, Remontti Oy:stä ja erilaisista malleista, jotka ovat syntyneet juuri siksi, että on ollut huolenaihetta siitä, miten yhteiskunnassa turvataan kyky investoida, puhutaan sitten homekouluista, infrasta tai muista keskeisistä ratkaisuista.

Yhtiöittämisellä voidaan saavuttaa joitakin etuja. Sillä voidaan saavuttaa läpinäkyvyyttä ja parempaa hallintotapaa. Sillä voidaan myöskin saavuttaa se, että kun tulot ja menot kohdentuvat suoraan, niin silloin on myöskin mahdollista huolehtia siitä, että saadaan myös muita rahoittajia mukaan ja pystytään myöskin hyödyntämään täysimittaisesti EU:n mahdollistamia instrumentteja investointeihin, joita Suomessa tällä hetkellä pystytään vain vajavaisesti hyödyntämään. Samalla voidaan myöskin määritellä, minkälainen yhtiö on. Se voi olla erilaisissa muodoissa, kuten tässä on mainittu: se voi olla osuuskunta, se voi olla osakeyhtiö, se voi olla kommandiittiyhtiö. Samalla voidaan myös määritellä, onko yhtiö yleishyödyllinen vai onko se erityistehtäväyhtiö, miten siihen vaikuttaa lainsäädäntö, paljonko siihen vaikuttaa regulaatio ja miten siihen voidaan myöskin vaikuttaa demokraattisessa päätöksenteossa, miten omistajaohjaus rakennetaan ja mitkä ovat ne keinot, joilla siten ohjelmaa yhtiölle rakennetaan yhteisellä päätöksenteolla.

On keskeistä, että samanaikaisesti, kun tämäntyyppistä yhtiötä mietitään, pohditaan myöskin rinnakkain, minkälaista infraa ja minkälaista Suomea halutaan rakentaa. Tätä pohdintaa varmasti on syytä tehdä sekä ulkopuolisten osajien mutta myös parlamentaarisen keskustelun kautta. Se vaatii sen, jotta rinnakkain pystytään katsomaan, minkälaisesta nykyisestä väyläomaisuudesta ensinnäkin on kysymys, miten sitä tulisi hyödyntää, millainen logistinen Suomi olisi tulevaisuudessa, miten me suhtaudumme arktiseen, miten me suhtaudumme kiinteisiin yhteyksiin Manner-Eurooppaan, miten me kytkemme itäisen ja läntisen rajamme ja millä tavalla me huolehdimme, että meidän vientimme ja tuontimme pystytään aidosti turvaamaan kilpailukykyisesti meidän elinkeinoelämälle, miten lisätään turvallisuutta tien päällä ja väylillä ja millä tavalla huolehditaan työssäkäyntialueiden kasvusta. Mutta ilman että meillä on rinnakkain kehitteillä myöskin rahoitusinstrumentteja, nämä suunnitelmat jäävät vain haaveiksi, ja siksi on tärkeätä, että rinnakkain toteutamme useampaa pohdintaa. Tämä kaiken kaikkiaan vienee yhteensä vuoden. Mekään emme tiedä kaikkia ratkaisuja, mutta tarvitsemme paljon osaamista, ja sitä varten haluamme käydä siitä myös (Puhemies koputtaa) avointa keskustelua.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Jatkamme debattia noin puolen tunnin ajan vielä.

17.04 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on muuttamassa yhteiskunnan rakenteita perustavanlaatuisesti, enkä lainkaan pidä siitä vähättelevästä sävystä, joka tässä salissa on vallinnut, kun ollaan keskusteltu yhtiöittämisestä, siitä, mitä se tarkoittaa palveluiden ja demokratian näkökulmasta. Jokainen meistä ymmärtää, että se on aivan eri asia, omistaako Tampereen kaupunki Särkänniemi-nimisen yhtiön kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

se, että yhtiöitetään koko sosiaali- ja terveyspalvelutuotanto, siirretään se markkinaehtoiseksi markkinoiden armoille, tehdään kaikesta palvelutuotannosta yhtiömuotoista.

Sen takia on tärkeää, että SDP on tehnyt tämän välikysymyksen. Sen takia on tärkeää, että me täällä nostamme nämä huolet ja epäkohdat esiin, joita hallituksen esityksiin liittyy. Tämä on keskeinen syy sille, minkä takia tämä välikysymys on tehty. Me haluamme toimia ihmisten äänenä tässä salissa — ihmisten, joilla ei valitettavasti vaaleissa ollut sitä ääntä, sillä näistä suunnitelmista ei silloin avoimesti kerrottu. Onko teillä todella, (Puhemies koputtaa) pääministeri Sipilä, mandaattia ja valtakirjaa (Puhemies: Aika!) näihin uudistuksiin, kun näistä ei ollut ennen vaaleja puhetta?

17.05 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan mielenkiintoista, että vaikka välikysymyksen pitäisi koskea istuvan hallituksen politiikkaa, nyt me olemme kohta täällä käsittelemässä Svinhufvudin ykköshallitusta, sen tekemisiä ja tekemättä jättämisä.

Arvoisa pääministeri, nostitte vastauksessanne esiin digitalisaation ja avoimen datan keinona turvata liikennepalveluiden saatavuus kaikkialla Suomessa myös tulevaisuudessa, ja yksityiskohtiin on tarkoitus palata liikennekaaren valmistelussa. Hyvä niin, sillä digitalisaatio ja avoin data eivät suinkaan ole mitään taikasanoja, jotka itsestään ratkaisevat nämä ongelmat.

Esimerkiksi julkishallinnon liikennedatata on jo avattu — vuosien ajan — mutta avattuja tietovarantoja ei valitettavasti ole juuri hyödynnetty kaupallisten palveluiden kehittämiseen. Keskeiseksi haasteeksi liikenteen digitalisaatiolle onkin osoittautunut julkishallinnon tietovarantojen laatu ja saatavuus. Läheskään kaikki rekisterit eivät vielä käytä avoimia rakenteisia tiedostomuotoja, saati sovellusrajapintoja. Kysynkin: otetaanhan liikennekaaren valmistelussa sitten todella huomioon myös tämä liikenteen digitalisaatiolle välttämätön liikenteen tietovarantojen laatu ja saatavuus?

17.06 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä SDP:n esittämä välikysymys on ikään kuin ylileveä välikysymys, koska siinä käsitellään sote-asiat, liikennekaaret, valtion omistajapolitiikka, koulutuspolitiikka ja kaikki leikkaukset. En tiedä, onko SDP sitä mieltä, että nämä kaikki asiat ovat nyt yhtäkkiä menneet päälaelleen ja kaikessa on epäonnistuttu.

Keskustan edustaja Antti Kurvinen esitti keskustan ryhmäpuheenvuoron, ja siinä hän pyysi ministeri Sanni Grahn-Laasoselta tarkennusta näihin Savonlinnan opettajankoulutuksen tilanteisiin. Oli valitettavaa, että kokoomuksessa vedettiin siitä sellainen johtopäätös, että siinä olisi arvosteltu nimenomaan kokoomusta. Mutta se asia oikeni.

Se, mistä me olemme täällä kaikki olleet yhtä mieltä, on Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen lakkautuminen. Voitaissiinkin yhteisesti muuttaa tämä päätöslauselmaesitys sellaiseksi, että Itä-Suomen yliopiston hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta, ja pyytää, että se palaa päiväjärjestykseen, ja laitetaan muilta osin Suomi yhteisesti kuntoon.

17.08 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En henkilökohtaisesti iloitse näistä hallituksen uudistuksista, koska ne ovat tähän saakka tarkoittaneet vain leikkauksia pienituloisilta. Tästä suunnasta kertoo tälläkin viikolla tehty uusi päätös, peräti 134 miljoonan lisäleikkaus lääkekorvauksiin. Monet sairaat pohtivat varmas-ti, eikö vuodenvaihteessa 50 euron lisämaksu sairaalle riittänyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Täällä on paljon keskusteltu myös sotesta, ja sosialidemokraatit ovat esittäneet huolensa siitä, että samaan aikaan kun palveluiden tarve kasvaa, te leikkaatte 3 miljardia palveluista ja yhtiöittämisen kautta, markkinaehtoistumisen kautta, haette näitä säästöjä. Olemme esittäneet huolestamme julkisten palveluiden rapautumisesta, asiakasmaksujen nostosta ja lähipalveluiden turvaamisesta. Toivon, ministeri Rehula, että te selkeästi ja faktoilla kerrotte, että nämä huolet eivät pidä paikkaansa, koska tällä hetkellä en ole saanut ainakaan näihin vastausta. (Juha Rehula: Ettekä saa!)

17.09 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP, mainitsette täällä välikysymyksessä, että ihminen unohtui. Minä olen kuitenkin hieman eri mieltä, ja vastaan myös edellisen edustajan kysymykseen siitä, että leikataanko ja miten paljon kaikilta leikataan. Esimerkiksi takuueläke on se, jota vuoden 2016 alusta alkaen on korotettu. Sitä korotetaan myös vuodesta 2018 eteenpäin. Elikkä yksi iso asia etenee, ja tällä on köyhyyttä vähentävä ja ennalta ehkäisevä vaikutus. Se on myös osa Eurooppa-politiikkaa. Meillä on Eurooppa-strategia, jossa myös Suomi on sitoutunut erilaisiin toimiin, ja tämä asia on hyvin tärkeä, ja se kannattaa täällä mainita niin monta kertaa, että se varmasti menee perille. Elikkä tämä hallitus korotti takuueläkettä kaksi kertaa.

17.10 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rinne, te perustelitte äsken tätä jättämääne välikysymystä sillä, että olette eri mieltä hallituksen valitsemista keinoista Suomen ja suomalaisen hyvinvointivaltion pelastamiseksi. On kuitenkin tunnustettava, että SDP joutui oppositioon sen takia, että eduskuntavaaleissa ihmiset halusivat muutosta politiikkaan. Teidän tuloksenne eivät vakuuttaneet. Teidän valtiovarain- ja työministerienne jäljiltä Suomessa kasvoivat vain työttömyys ja velka. Viime vaalikaudella tuli 100 000 uutta työtöntä. Jos näin ei olisi tapahtunut, Sipilän hallituksen ei tarvitsisi tehdä näin monia kipeitä säästöjä. Nuorten työttömyys paheni 40 prosentilla ja pitkäaikaistyöttömyys yli 80 prosentilla. Olisi Suomen etu, että yhteistyössä hakisimme nyt ratkaisuja työttömyyden nujertamiseksi vastakkainasettelun sijaan.

Eilen sain osallistua Ääni työttömälle -tapahtumaan tuossa Narinkkatorilla, ja tiedättekö, työttömät ihmiset toivoivat, että antaisitte mahdollisuuden (Puhemies koputtaa) työnäytteelle ja perustulokokeilulle. Tätä toivovat työttömät, (Puhemies: Aika!) jotka eivät ole neuvottelupöydissä.

17.11 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on 460 000 ihmistä vailla normaalia työtä, noin suurin piirtein 330 000 ihmistä tuolla työttömyysturvan piirissä, joko ansio- tai peruspäivärahan piirissä. Meillä on 122 000 ihmistä — jos oikein muistan luvun — pitkäaikaistyöttöminä, ja näiden pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut merkittävästi ja nopeasti tämän viimeisen vuoden aikana, kun tämä hallitus on hallinnut. Tulevaisuuteen nähden on erittäin tärkeä havainto, että pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt, ja SDP esittää, että SDP:n ohjelma pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi otettaisiin nopeasti käyttöön ja sitä kautta saataisiin pitkäaikaistyöttömyys hallintaan. Meillä on konkreettisia keinoja tästä eteenpäin sille, miten korjataan tilannetta. Ihan kaikkia yksityiskohtia viime vaalikaudelta en muista tässä, että mitä kaikkea tehtiin, mutta paljon tehtiin. Tilanne saattaisi olla paljon pahempi tässä tilanteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

17.12 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uudistuksia tarvitaan. Se on täällä opposition puolellakin pakko myöntää, että maailma kehittyy, globaali yhteiskunta kehittyy — meidän on pakko uudistua, ja siinä mielessä hallituksen toimet ovat oikeita ratkaisuiltaan, että hakevat uudistuksia, mutta ainoa on se, että he toistavat sitä samaa, mitä on tapahtunut.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Terho kertoi siitä historiallisen kuvauksen, joka kiteytyi minulle sellaisessa muodossa, että jos naapuri lyö vaimoan, se antaa minulle oikeuden lyödä omaa vaimoani. Ja näin ei todellakaan voi olla. Meillä tulee josain kriittinen raja tarkastella sitä, missä leikkausten ja sopeutusten rajat menevät. Meidän pitää uudistaa koulutusta, meidän pitää keskittyä siihen, kuinka me sosiaali- ja terveyspalveluja uudistamme. Mutta nyt latu on karannut väärään suuntaan, ja siinä mielessä SDP:n välikysymys on oikeutettu. Nyt pitää tämä väärälle ladulle hiihtäminen lopettaa. Oikaisua ei ole, sillä siitä tulee virhe.

17.13 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että tässä debatissa kovin vähän on ministereitä paikalla — että esitä tässä sitten kysymyksiä tai odota niihin vastauksia. Tuossa muutamaa ensimmäistä tuntia kuunnellessani totesin, että meillä aikuisilla on kova huoli muun muassa koulukiusaamisesta ja siitä, kuinka sitä Suomessa on niin valtavasti nykyisellään, ja kun olen tätä keskustelua kuullut, niin olen todennut, että esimerkki kasvattaa ja sen vuoksi ehkä meidän aikuisten, kansanedustajienkin, tulisi opetella tätä toisten kunnioittamista ja toisten huolen kunnioittamista.

Valitettavasti Savonlinnan opettajankoulutuksen lakkautus on hyvä vaikkakin surullinen esimerkki siitä, kuinka ihminen ja alueet unohtuvat, kun tehokkuutta ja tuottavuutta haetaan. Tällaista aluepolitiikkaa ihmiset eivät vaaleissa hakeneet, ja on surullista, että täällä ministeri Sanni Grahn-Laasonenkin totesi, ettei edes halua puuttua yliopiston autonomiaan tällaisessa asiassa, jossa nimenomaan hallituksella olisi ollut mahdollisuus vaikuttaa.

17.14 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt on monessa puheenvuorossa puhuttu rakentavasta yhteistyöstä, niin minä jotenkin luulen ja ymmärrän, että tässä salissa joudutaan nytten kaikki menemään vähän peilin eteen niin oppositiossa kuin hallituspuolueissakin.

Siihen, millä tavalla nyt suunta on muuttunut, onko menty oikeaan suuntaan: Hallitus etenee kolmea eri tietä. Nyt on tehty valitettavat, ikävät säästöpäätökset. Sen lisäksi on lähdetty tekemään isoja rakenteellisia muutoksia, välttämättömiä rakenteellisia muutoksia, ja sen lisäksi on lähdetty hakemaan monia eri kasvuelementejä, joista totta kai tämä yhteiskuntasopimus on yksi kaikkein keskeisimpiä.

Itse henkilökohtaisesti en näe ristiriitaa näitten kolmen ison linjan kesken ja sen linjan kesken, mitä esimerkiksi keskusta puhui ja ajoi ennen vaaleja. Minusta ne ovat tasapainossa keskenään. Toki sitten se, mitä keinoja näitten linjojen sisällä on, on ehkä oman keskustelun paikka.

17.16 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri sanoi, jokaisen pitää saada terveyspalvelut yhdenvertaisesti. Sote-uudistus pyrkii siihen.

Nyt kun ministeri Rehula on paikalla, kysyisin häneltä seuraavaa: Sairauksien ennaltaehkäisyllä on suuri ja tärkeä rooli tulevaisuudessa. Sillä on valtava merkitys tulevaisuudes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

sa taloudellisessa mielessä yhteiskunnalle ja tietenkin kansalaiselle itselleen inhimillisesti kai ajatellen. Kuntien tehtäviä karsitaan, ja samalla kunnat miettivät, mihin panostetaan. Pitäisikö terveyden edistämisen panostamiseen osallistuvia kuntia huomioida jotenkin palkitsemalla? Nämä tärkeät ennalta ehkäisevät toimet eivät saisi jäädä taka-alalle. Elikkä mikä tulee olemaan terveyden edistämisen painotus sotessa? Sitä kysyisin ministeriltä.

Sitten sosialidemokraateille ja myös Myllykoskelle: On hyvä, että kansalaiset tietävät, mitä edellisillä hallituskausilla on tapahtunut, (Puhemies koputtaa) jotta pystymme ymmärtämään tämänhetkistä tilannetta enemmän. (Puhemies: Aika!) Rakentavaa keskustelua.

17.17 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa hallitus! Mielestäni uudistamistyötä tehdään muunkin kuin yhtiöittämisen kautta. Liikenteen puolella te, hyvä hallitus, olette laittamassa tiet, raiteet ja vesiväylät uuteen valtionyhtiöön. Aika näyttää, jakaako tuo yhtiö väylä- ja kunnostusrahoja tasaisesti tarpeeseen koko Suomessa. Minä itse uskallan sitä epäillä.

Mitä tulee VR:n tulevaisuuteen, hallitus on omilla toimillaan vähentänyt raideliikennettä tässä maassa ensin leikkaamalla ostopalveluliikenteestä ja sen jälkeen ilmoittamalla henkilöliikenteen nopeutetusta avaamisesta. Junaliikenteen palvelutaso on laskenut ja vuorojen määrä vähentynyt kansalaisille, ja meistä jokainen on varmasti saanut näistä aiheista palautetta. Ja kuinka ollakaan, liikenne- ja viestintäministeri Bernerin uusista kilpailijoista, kilpailun tavasta tai aikataulusta ei ole kerrottu mitään uutta puoleen vuoteen. Paikalla on oma luottoministerini, ministeri Rehula: kun puhutaan Suomen suunnasta, toivon teidän kertovan, mikä suunta teidän hallituksella on VR:n ja raideliikenteen osalta, ja toivon, että pidätte huolta, että se ei ole se, että VR pilkotaan.

17.18 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota, että välikysymyksessä syytetään hallitusta yhteiskuntasopimuksen kaventumisesta perinteiseksi työmarkkinaratkaisuksi. Tiedätkö te, sosialidemokraatit, enää itsekkään, mistä te puhutte? Ettekö te ole koko ajan haranneet yhteiskuntasopimusta vastaan? Ovatko sosialidemokraatit nyt sitä mieltä, että perinteiset työmarkkinaratkaisut ovat huono asia? Te puututte kymmenen kohdan ohjelmassanne yhteiskuntasopimuksen sisältöön olematta siinä edes neuvotteluosapuolena. Mikä on intressinne vastustaa ja heiluttaa työmarkkinasopua? Oletko ollenkaan suomalaisen työn ja isänmaan asialla? (Välihuutoja)

17.19 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tässä nyt jo ihan pakko toistenkin puolesta ruveta puhumaan. Äskeisellä puhujalla, kuinka nyt sanoisin kohteliaasti, mopo on nyt karannut kyllä käsistä tulkinnan suhteen. Juuri sosialidemokraattinen puolue on ollut erittäin aktiivinen tuodessaan esille sitä, että entisen ministeri Ihalaisen panosta otettaisiin mukaan tähän yhteiskuntasopimusneuvotteluun, panostaneet vasemmistolaisena puolueena sitä työmarkkinaosaamisen hallintaa, jota heillä on. Kyllä me vasemmistoliitosta yhtälailla tuetaan sitä näkemystä, että juuri niitä osaavia ihmisiä pitää tähän prosessiin tuoda. En ole kyllä kuullut yhtään puheenvuoroa sosialidemokraattisilta kansanedustajilta, jossa vastustettaisiin tai oltaisiin poikkiteloin sen kanssa, etteikö neuvottelutulosta yhteiskuntasopimuksesta saataisi jo aikaan.

17.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Mäkelälle täytyy sanoa, että hän on varmaan kuunnellut näitä kokoomuspuolueen edustajien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

kommentteja, koska käsittääkseni ainoastaan siellä puolueessa on tätä työmarkkinaratkaisua vastustettu, kun sen sijaan sosialidemokraattisessa puolueessa sitä on tuettu kaikin käytettävissä olevin toimin.

Tässä keskustelussa Suomen suunnasta toivon mukaan nyt todella enemmän katsotaan tulevaan kuin tuijotetaan siihen peruutuspeiliin. Yksi keskeinen kysymyshän liittyy nyt tähän työllisyyteen ja sen kehitykseen. Senpä takia nyt ihmettelen, että vaikka tässäkin keskustelussa SDP edustaja Rinteen johdolla esitti monta konkreettista esitystä sille, miten työllisyyttä voitaisiin tässä ja nyt parantaa, niin minkä takia hallitus ei näihin tartu: se että voimmeko esimerkiksi TEL-maksuja alentaa väliaikaisesti, se että loisimme uuden jalustayhtiön pk-yritysten vientiä edistämään, se että ottaisimme tämän Rinteen mallin käyttöön aktiivisen työllisyyden edistämiseksi tai se että helpottaisimme esimerkiksi ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Ne ovat hyvin konkreettisia esityksiä, mitkä hallitus voi laittaa toimeen saman tien.

17.21 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kovasti keskusteltu siitä, onko hallituksella ja eduskunnalla valtaa tehdä päätöksiä, valtakirjaa. Itse vaaleissa mukana olleena koin niin, että valtakirja saatiin, ja nimenomaan sille, että pitää tehdä päätöksiä ja uudistuksia ja uudistaa Suomea, ja Suomen kuntoon laittamiseen. Keinot toki ovat kompromisseja, ja ne ovat hallitusohjelmaan kirjattuja, ja siihen yhdessä lähdimme.

Tässä välikysymyksessä, missä on ainakin seitsemän eri kysymystä, nostetaan muun muassa tämä teiden maksullisuus. Tälläkin hetkellä ainakin itse liikenteenharjoittajana koen, että Suomen teillä ajaminen on maksullista, ei sinne ilmaiseksi mennä, se vain kerätään verovaroin, vakuutusmaksuin, dieselveroin ja tällaisilla asioilla. Tässä haetaan tätä uutta kuvioita yhtiöittämisen muodossa ja vuoden aikana selvittelään, löytyykö sitä vai palataanko vanhaan asiaan tässä yhtiömuodossa.

17.22 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin minua kyllä surettaa se neliraajajarrutus, millä SDP on lähtenyt tähän koko välikysymykseen. Minä toivoisin, että tekin etsisitte uudistamiskohtia ja haluaisitte vaikuttaa niihin, eikä niin, että kaikkea, joka ainoaa uudistusta vastustetaan. Luulisi, että myös SDP:lle on tärkeää, että saamme uutta työtä ja toimeentuloa tänne Suomeen, ja myös se asia, että laitamme yhdessä taloutta kuntoon, ja se asia, että saamme rakenteellisia uudistuksia eteenpäin. Nyt tuntuu siltä, että kaikessa nähdään mörköjä ja heitellään ilmaan sellaisia uhkakuvia, joilla ei ole mitään todellisuuspää. Minusta on sääli, että nämä uhkakuvat saattavat jäädä elämään, esimerkiksi se, että nyt ollaan myymässä kaikki Suomen maat ja vedet. Minusta on hävytöntä, että sen tyyppisiä heittoja tulee, että ihmisillä on tällainen mielikuva tuolla kentällä.

17.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme kyllä kriittisesti arvioineet monia hallituksen hankkeita ja erityisesti tätä yhtiöittämistä, mutta täytyy myöntää, että ihan sellaiseen ilmaisuun ei ole päästy kuin pääsi — edustaja Kalmari, siinä rivillä teidän edessänne — edustaja Hoskonen, joka kertoi järkyttyneensä, hän kertoi järkyttyneensä ministeri Bernerin linjauksista, ja vastustus siellä hallituspuolueen, maakuntien keskustaedustajissa meni niin pitkälle, että edustaja Kulmuni sanoi, että tähän ei ole Bernerillä eikä keskustalla valtakirjaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Mutta siinä olen samaa mieltä, että tämä työllisyys on ykkösasia, ja nyt meidän huolestamme, se aivan keskeinen huolestamme, tässä välikysymyksessä on se, että aina kun hallitukselle tulee mahdollisuus valita esimerkiksi alueiden elinvoiman tai työllisyyden ja markkinoiden väliltä, ihmisten hyvinvoinnin tai markkinoiden väliltä, niin hallitus valitsee markkinat. Varmasti tämän takia kokoomuksen puheenjohtaja, valtiovarainministeri Stubb sanoi, että nyt hallitus toteuttaa historian kokoomuslaisinta politiikkaa. Me toivomme, että nämä meidän kymmenen esitystä olisivat keinoja kääntää tätä hallituksen linjaa, (Puhemies koputtaa) Suomen suuntaa, inhimillisemmäksi. Toivottavasti te edes (Puhemies koputtaa) osaan näistä (Puhemies: Aika!) tarttute.

17.25 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismainen hyvinvointiyhteiskuntamallimme kaipaa uudistusta, se on selvää. Maailma ympärillämme muuttuu, ja meidän pitää tietenkin muuttua sen mukana, oli sitten kyse koulutuksesta tai sosiaali- ja terveyspalveluista. Tämä hallitus päätöksiä tehdessään valitsee kuitenkin aina markkinat ihmisten ja alueiden sijaan. Suomea ollaan muuttamassa nopealla aikataululla ilman vaaleissa saatua valtakirjaa markkina-Suomeksi. Tätä yksikään hallituspuolue ei kertonut vaaliohjelmassaan, ja tätä kehityssuuntaa me sosialidemokraatit emme voi hyväksyä. Suunta on väärä, ja siitä tässä on kyse.

Ihmisten valinnanvapaus on sote-uudistuksessa hyvä asia, mutta markkinoiden ja terveysbisneksen ylivalta ei ole. Miksi muutatte hyvin toimivan ja kansainvälisestikin vertailtuna kustannustehokkaan julkisen palvelutuotantomallimme yhtiömuotoiseksi demokraattisen valvonnan ulottumattomiin? Julkiset palvelut olisi pidettävä palvelutuotannon perustana, jota sitten yksityisillä ja kolmannen sektorin palveluilla voitaisiin täydentää.

17.26 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin tähän kesken keskustelun. Jos ulkopuolinen sen perusteella, mitä on kuullut, arvioisi, kuinka tässä käy, hän sanoisi, että tästä Suomen hommasta ei tule kerta kaikkiaan mitään. Suunnanmuutostahan tässä ajetaan sekä hallituksen että myös opposition puolella. Eihän sitä voi jatkaa, että työttömyys kasvaa ja velka kasvaa. Kyllä tässä haetaan suunnan muutosta, ei suunnan jatkamista. Nythän tässä hallitus on ottanut omalta puoleltaan ensiaskeleita suunnanmuutoksen osalta, ja moni asia on selvästi keskeneräinen, niin että emme vielä ihan tarkkaan tiedä, mitä hallitus lopulta oikein tulee esittämään. Ensimmäisiä askeleita on otettu ja suuntaa ollaan tässä mielessä hahmottelemassa.

Tässä kuitenkin näitten uudistushankkeitten tällainen kokoava teema on se, että hyvinvointiyhteiskuntaa täytyy uudistaa ja sen moottoria täytyy vahvistaa. Tämä moottori on liian hento pitämään hyvinvointiyhteiskuntaa ikään kuin koossa ja elinvoimaisena. Sitä pitää uudistaa.

Minä uskon, että yhteiskuntasopimus syntyy, sillä yhteistyöhenkeä näyttää olevan, ja demarit ovat olleet tämän hankkeen takana. En usko, että he perääntyvät tästä itsekin ajamastaan linjasta.

17.27 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen kyllä puuttuu naulan kantaan, kun hän sanoo tästä suunnan muuttamisesta. Mutta sitten on vain kysymys: mitä nämä hallituksen toimet käytännössä tekevät? Kun meillä on tämä työllisyysongelma, niin auttaako työllisyyteen se, että työttömille sanotaan, että täytyy vapaaehtoisesti olla valmis menemään palkattomaan työhön? Vapaaehtoisesti. Mitä se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tarkoittaa olosuhteissa, joissa meillä on puoli miljoonaa työtöntä, kun työnantaja sanoo, että hän antaa työpaikan sitten siellä sahalla 4 kuukauden kuluttua mutta ensin olet 4 kuukautta ilman palkkaa? (Hannu Hoskonen: Höpö höpö!) Onko vastaus siihen vapaaehtoisesti kyllä? Ei, se on pakolla kyllä, koska jos minä en ota, niin pelkoni on, että se seuraava siellä jonossa ottaa. Tämähän on tilanne tuolla aika monella työpaikalla: tulijoita on niin paljon, että joudutaan hyväksymään semmoiset ehdot, jotka ovat hädin tuskin laillisia. Nyt te muutatte ne lailliset ehdot sellaisiksi, että 0 euroa tunnissa 4 kuukautta, niin kuin on kerrottu, että on tämän teidän kokeilunne sisältö.

17.28 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula täällä kuulutti kuuntelemisen taitoa, ja se tulisi toistaa uudelleenkin, koska heti seuraava puheenvuoro salista kuultuna sisälsi niin paljon väärinymmärrystä kuin siihen vain mahtui. Se on inhimillistä, että ymmärretään asioita väärin, mutta se on suorastaan turmiollista, että ymmärretään tahallaan väärin ja maalataan tämmöisiä mörköjä seinälle, mitä edustaja Heinäluomakin tässä äsken maalasi. Tämä heikentää tämän yhteiskunnan vakautta, ja tämä väärin ymmärtäminen on paha taito, mitä nyt tässäkin koko välikysymys pitää sisällään.

Tämä mandaatti on noussut esille monta kertaa. Kaikki puolueet vaalilupauksenaan nosivat sen, että talous tulee tasapainottaa — myös demarit. Se on vastuutonta ja lupauksien pettämistä, että nyt sanotaan "ei" kaikelle tasapainottamiselle.

17.29 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jalonen käytti kyllä täsmällisen puheenvuoron, kun sanoi, että tämä on väärinkäsitys, mutta hän ei kertonut, missä minä olen ymmärtänyt väärin tämän hallituksen työkokeilun.

Olen ymmärtänyt, että hallitus — ja tätä loistavaa ideaa perussuomalaiset nyt kannattavat — kannattaa järjestelmää, jossa työttömälle sanotaan, että hän on kuukausia — on sanottu luku 4 kuukautta — töissä ilman että hänelle maksetaan palkkaa. Sitä kutsutaan työkokeiluksi. Ministeri Lindströmin mukaan se on loistava uusi idea — että kun vanhat ideat eivät ole toimineet, niin nyt otetaan käyttöön tämä uusi idea, jossa palkkaa ei makseta. (Välihuutoja) Ei edustaja Jalonen kumonnut tästä yhtään mitään, eikä hän voikaan tätä kumota, koska tämähän on se, mitä ministeri Lindström on meille täällä kertonut ja minkä pääministeri Sipilä on vahvistanut. Sitten sanotaan vain, että tämä on kokeilu. Kokeilu ilmais-työllä, sitähan tämä tarkoittaa. Ja tämä ei ole vapaaehtoinen olosuhteissa, joissa on näin korkea työttömyys.

Mikä, edustaja Jalonen, tässä minun tiedossani on väärin?

17.30 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että on ilmaistu esimerkiksi päivämäärä, minkä mainitsitte, mutta se voi olla paljon lyhyempikin. Jos nyt otetaan esimerkiksi pitkäaikaistyötön, joka hakee johonkin yritykseen töihin, niin se on kiistatta niin, kaikki tietävät, että se pitkä pitkäaikaistyöttömyysjakso siellä takana on taakka, joka monesti näkyy papereissa, kun haetaan työpaikkaa. Tämmöinen uusi keino hakea työpaikkaa, ilmaista vapaaehtoisesti omat taitonsa, että "minä osaan tämän homman niin kuin papereissa lukee, taakkana on ainoastaan ollut tämä pitkäaikaistyöttömyys", ja se mahdollisuus, että pääsee esittämään omat taitonsa sinne, voi päästää tästä palkkahästä ja auttaa saamaan työpaikan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa neljä vastauspuheenvuoroa, joiden jälkeen, jos ministeri Rehula haluaa vastata, on vastausten aika, ja sitten siirrymme ainakin hetkeksi aikaa tähän puhelistalle. Nämä neljä henkilöä ovat edustajat Lindtman, Mikkonen, Keränen ja Haatainen.

17.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteiskunnassa aika ajoin kuullaan kyllä semmoisia kantoja, että se, että tehdään ilmaiseksi työtä, olisi sitten automaattinen helpotus siihen, että esimerkiksi pitkäaikaistyötön pääsee työhön kiinni. Eihän se yhtään helpota sen pitkäaikaistyöttömän asemaa, jos jatkossa normi on se, että työnantaja sanoo, että ne, jotka ovat valmiita tekemään ilmaistyötä, tulevat tänne.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että tämä on teidän kantanne, edustaja Jalonen, mutta ilmoitan, että teidän kannallenne on myös aika kovia kritikkoja. Eräskin totesi näin: "Täyden päivän teettäminen jo ammattitaitonsa todistaneella on pirullista peliä. Tällainen meno syö sekä ihmiset että heidän sielunsa." Näin totesi oppositiojohtaja Soini. (Jukka Gustafsson: Oho!) Aika kovaa kritiikkiä tästä teidän hankkeestanne. Kumpi on oikeassa, ja mikä teidän linjanne on? (Jukka Gustafsson: Jos Soini on sanonut niin, niin sillä selvä!)

Vielä tähän mandaattiin: Teidän ryhmäpuheenjohtajannehan totesi, että hallituksella ei ole mandaattia tehdä näitä liikenneuudistuksia. Oletteko te hänen kanssaan eri vai samaa mieltä? Riittää "jaa" tai "ei".

17.33 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla menehtyi yksi Suomen merkittävimmistä tiedemiehistä, akatemiaprofessori Ilkka Hanski. Hanski on yksi yhteiskunnallinen keskustelija, joka on kritisoinut koulutusleikkauksia. Samaa huoleen näistä rajuista koulutusleikkauksista ovat yhtyneet esimerkiksi Jorma Ollila ja Sixten Korkman.

Hanski on nostanut huolen siitä, että sen lisäksi, että hallitus leikkaa koulutuksesta, se asettaa tieteelle tavoitteita, jotka vievät tutkimusta väärään suuntaan. Perustutkimuksen arvoa ei ymmärretä, vaan kaiken tutkimuksen pitäisi tuottaa välitöntä talouskasvua. Hanski varoitti tänä keväänä ennen kuolemaansa, että tutkimuksen yhä vahvempi ohjaaminen yhdistettynä vähätteleviin kommentteihin johtaa siihen, että nuoret tutkijat menettävät innoksensa ja intohimonsa tieteen tekemiseen, luottamus ja arvostus tutkijoiden ja päättäjien välillä menetetään, mutta samalla menetetään myös tulokset ja menestys. Tämä varoitus kannattaa ottaa vakavasti, sillä merkkejä tästä on jo olemassa.

On helppo yhtyä Hanskin kysymykseen: kaikki haluavat, että Suomen tieteen kärki yletyisi korkealle kansainväliselle tasolle, mutta miten tähän voidaan päästä, jos tuo kärki ensiksi leikataan pois?

17.34 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä puutun tässä puheenvuorossani yhteen väärinymmärrykseen, jonka edustaja Marin esitti tuossa 25 puheenvuoroa sitten. Hän totesi, että tarkoitus on yhtiöittää sotessa kaikki julkiset palvelut, kaikki palvelutuotanto. Sehän ei suinkaan pidä paikkaansa, vaan ajatus on näin, että keskeiset asiat, kuten päivystys, tehohoito, toivottavasti pääosa erikoissairaanhoidosta, kaikki viranhaltijapäätökset, pysyisivät suoraan maakuntien näpeissä. Minä en ole itsekään innostunut kovin paljon tuosta yhtiöittämisestä, mutta mahdollisiin yhtiöihin varmaankin käsittääkseni ovat tulossa ne asiat, joista asiakkaalla on todellinen valinnanvapaus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

17.35 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän sote-kysymykseen ja siihen, miten tässä on asetettu nyt markkinavetoisuus ja kilpailuttaminen keskiöön, ja tämän seurauksena sitten nämä nyt kunnalliset peruspalvelut maakuntien kautta yhtiöitetään. Tämän kautta ollaan menettämässä tämä integraatiotavoite, jota pidettiin kauhean tärkeänä, jotta myös niitä kustannussäästöjä saataisiin ja myös vaikuttavuutta. Kysyn ministeri Rehulalta: miten nyt on, mihin laskelmiin perustuu nyt sitten tämä 3 miljardin säästötavoite — siis kustannusten kasvun alenema, joka saataisiin kymmenessä vuodessa aikaiseksi — kun nyt menetetään se integraatio ja toisaalta sitten hajaanutetaan palvelut näihin erilaisiin yhtiöihin, joissa sitten kilpailevat yksityiset ja julkiset yhtiöt asiakkaista? Kilpailuhan tulee tapahtumaan siitä, kuka saa asiakkaat kirjautumaan omille listoilleen. Ja tämä on se suuri riski ja sudenkuoppa, (Puhemies koputtaa) joka saat-
taa uhata tätä koko tavoitetta, mikä oli asetettu.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ennen ministeriä, edustajat Heinäluoma ja Marin.

17.36 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ollut mahdollisuus puhua joitakin asioita vähän paremminkin, ja nyt yritän avata tätä pelotteluasiasiaa. Kun sanotaan, että pelotellaan, vaikkapa nyt tämän työnäytteen osalta, niin sillä, mitä edustaja Jalonen täällä hetki sitten kertoi, hänhän oikeastaan vahvasti sen, mitä sainoin, koska ette te kahdenkaan puheenvuoron jälkeen sanonut yhtään kohtaa, joka esityksessäni oli väärin. Te sanoitte vain, että ei ole päätetty, että se on neljä kuukautta. En minäkään sano, että se on päätetty, vaan että on mainittu teidän suunnitelmisianne, että neljä kuukautta pidetään työttömänä. Ette te kuvannut myöskään sitä, että jos on 500 työtöntä hakemassa työpaikkaa, niin sana "vapaaehtoinen" tämmöiseen työnäytteeseen sopii kovin huonosti olosuhteissa, joissa ensimmäinen tietää, että tilalle on tulossa 499 ja joku niistä varmaan ottaa sen palkattoman jutun. (Hannakaisa Heikkinen: Olisiko parempi maata kotisohvalla?) Meillä on koeaikajärjestely olemassa: koeaika tehdään, ja sinä aikana työnantaja voi ilman mitään syytä lopettaa työsuhteen.

Jäänkin odottamaan, hyväksyykö keskusta tämän menettelyn myös viljelijäaloilla, että otetaan sitten vastaan ilmaistuotteita ja katsotaan, että kun on otettu riittävän monta sataa kiloa perunoita vastaan ilmaiseksi, niin ehkä niistä sitten voidaan joku kauppakin tehdä. (Välihuutoja)

17.38 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula aikaisemmin kysyi, onko oppositio lukenut tätä sosiaali- ja terveydenhuollon linjausta, jonka hallitus on tehnyt. No minä olen sen huolella lukenut. On totta se, että tässä vaiheessa hallitus siis kaavailee yhtiöittämistä nimenomaan perusterveydenhuoltoon, sosiaalihuoltoon mutta myös erikoissairaanhoidon puolelle. Tässä on linjattu näin, että tämä yhtiöittäminen koskee myös toimintoja, jotka toimivat markkinoilla, eli jos tulee yksikin yksityinen toimija johonkin tiettyyn osaan vaikka terveydenhuoltoa, niin sen jälkeen se on markkinaehtoista, sen jälkeen pitää mennä yhtiöittämismenettelyyn.

Olen itse asiassa tätä tiedustellut hallituspuolueiden edustajilta, että voiko todellakin olla näin. Valitettavasti en ole saanut siihen selkeää vastausta, mitä se kirjaus todella tarkoittaa. Toivon nyt, että saan ministeri Rehulalta vastauksen siihen, mitä tämä markkinaehtoisuus, samalla viivalla oleminen yksityisten palveluntuottajien kanssa ja tämä yhtiöit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tämisvelvoite, todella koskee, koska nyt suuri huoli on se, että ensin peruspalvelutuotanto, sitten siirrytään myös jopa sinne erikoissairaanhoidon, yliopistotasaisen sairaanhoidon piiriin. Mitä tämä kirjaus tarkoittaa? Miten tämä uudistus tullaan toteuttamaan?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri, olkaa hyvä, kolmisen minuuttia, jos se riittää. Sitten me siirrymme puhujalistaan, olemme käyneet debattia yli kaksi tuntia, ja joksikin aikaa puhujalistalle.

17.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Työnäytteestä: Minä olen ollut paikalla viime viikon torstain kyselytunnilla, jolla tästä asiasta käytiin kohtuullisen runsas keskustelu, ja sen keskustelun aikana sosialidemokraatit vaativat, että tämä esitys pitää vetää pois. Ministeri Lindström vastasi: miten voi vetää sellaisen esityksen pois, jota ei vielä ole? (Ari Jalonen: Juuri näin!) Kun sitä asiaa ollaan valmistellessa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa, miten voi vetää sellaisen esityksen pois, jota ei vielä ole? (Ari Jalonen: Tahallista väärinymmärrystä!)

Sama koskee isoa asiaa — en vähättele tätä, tämä voi olla hyvinkin merkittävä kysymys, pienet asiat voivat joskus kaataa isojakin asioita: Tämän sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen osalta tämä hallitus on valinnut sen toimintatavan, että me kerromme, kun on kerrottavaa, hyvin avoimesti ongelmiseen. Hyvin avoimesti ongelmiseen. Ainakin minä tässä roolissa, missä itse olen ja koko hallituksenkin osalta tätä junaa yritän raiteillaan pitää ja eteenpäin viedä, tunnistan tässä monta vaaraa, uhkaa ja riskiä. Mutta sekin on vaara, uhka ja riski, että me jäämme piehtaroimaan niiden ongelmien alle. Pitää kyetä pääsemään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tämän muutoksen tavoitteet ovat ihan ennallaan: asiakaslähtöiset palvelut, integraatio. Meidän pitää saada tieto paremmin kulkemaan. Meillä on EU-paine, potilaiden liikkuvuusdirektiivi. Tässä on mahdollon määrä tavaraa, mutta ykkösasia on se, että ihmiset saavat palvelut siellä, missä he asuvat, mahdollisimman lähellä ja mahdollisimman laadukkaita. Ei tämä ole mihinkään hävinnyt. Miksi meillä on sote-muutos menossa? Siksi, että perustason palvelut ovat rapautuneet. Se on se ydinasia. Ei integraatiota ole heitetty romukoppaan eikä tulla heittämään, koska se on yksi olennainen osa tätä, miten tätä rakennetaan.

No sitten kysymys siitä, mikä pitää yhtiöittää. Ne palvelut, jotka tulevat valinnanvapauden piiriin. Toistan: ne palvelut, jotka tulevat valinnanvapauden piiriin. (Välihuuto) — Suomi on erilainen. Meillä tulee olemaan maakuntia, joissa on järkevää, fiksua ja kannattavaa yhtiöittää koko toiminta.

Myös yksi asia on, josta minä en halua jättää testamenttia tässä roolissa, missä olen: että me olemme ykskaks tilanteessa, missä jatkossakin julkisen palvelun kovaa ydintä olevan päivystystoiminnan osalta tulisi sellainen päivä, jolloin EU:sta lähetetään kirje, jossa kyseenalaistetaan se meidän toimintamalli. Sellaista sote-ratkaisua ei saa tehdä. Julkisen palvelun esimerkiksi kovaa ydintä jatkossa on päivystystoiminta.

Sitten, arvoisa puhemies, aivan lopuksi: Paljon tulee palautetta ja paljon tulee moitteita, mutta puheenvuoroni jälkeen, jossa toivoin, että myös kuunneltaisiin, jokseenkin seuraava puheenvuoro alkoi: hallitus on leikkaamassa sotesta 3 miljardia. (Naurua) Jokseenkin seuraava puheenvuoro, kun me olemme tekemässä sen takia sote-muutosta, että me pärjäisimme kymmenen vuoden päästä 3 miljardia pienemmällä euromäärällä, ettei tarvitsisi leikkauksia tehdä. Käy tässä keskustelua, mutta sitä varten täällä ollaan, että perusasioita kerta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

toisensa jälkeen toistetaan. (Puhemies koputtaa) Osaampa ennustaa, että huomenna jatketaan. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies!

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän yhden ainoan vastauspuheenvuoron.

17.43 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Rehula totesi tuossa, että — se oli uutinen — tulee olemaan maakuntia, joissa koko sote voidaan yhtiöittää, niin haluaisin nyt ihan tarkennuksen: tarkoittaako ministeri, että ne peruspalvelut ja myös erityistason palvelut, erikoissairaanhoido, kaikki yhdessä voitaisiin yhtiöittää, ja tulevatko tämän yhtiön palvelut sitten kilpailemaan muiden yksityisten toimijoiden kanssa?

Ja, arvoisa ministeri, totesitte aivan oikein — arvostan sitä, että jaksatte toistaa — sen, että kyse on kustannustason nousun hillitsemisestä. Eli ikääntyminenhan aiheuttaa sen, että meillä palvelujen tarve tulee kasvamaan sillä 2,4 prosentin kasvulla vuosittain, ja sitä lasketaan 0,9:ään. Mutta kyllä sekin säästö pitää jostain saada, ja siinä toivon nyt menestystä, että voidaan muun muassa tätä erikoissairaanhoidon päällekkäisyyttä ja rakenneuudistusta viedä hallitusti eteenpäin niin, että sieltä sitä säästöä voitaisiin saada ilman että palveluja leikataan.

Mutta kysyisin: onko tämä näin mahdollista, että kaikki joissakin maakunnissa yhtiöitetään?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä ministeri Rehula, 1 minuutti.

17.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tänäinkin noin kolmen tunnin aikana käydyssä keskustelussa on tullut erilaisia näkökulmia. Yksi asia, josta olen kahteen eri kertaan sanonut ja nyt totean kolmannen kerran: yhtä tärkeää kuin se, että valmistellaan lainsäädäntöä eteenpäin, on, että alueellinen valmistelu menee eteenpäin: tehdään palveluketjuja, rakennetaan rakennetta, jossa tehdään kuntarajariippumattomasti sitä työtä.

Edustaja Haatainen totesi, että tämä on uutinen. En minä tiedä, mikä uutinen siinä on, että meillä on esimerkiksi Etelä-Karjalan Eksote, jossa on rakennettu 7—8 vuotta kuntarajariippumattomasti palveluja, (Tuula Haatainen: Yhtiöittäminen!) ja kannattaako Eksote hajottaa tilanteessa, johon nyt ollaan menossa. Vastaukseni on ehdottomasti ja jyrkästi "ei kannata", jolloin pitää miettiä joku muu tapa toimia. En minä tiedä, mikä uutinen tässä oli. Se olisi uutinen, jos sanoisin täältä aitiosta, että Eksote pitää hajottaa. Eksotea ei pidä hajottaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

17.45 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Talouden vaikeat ajat pakottavat meidät päättäjät pohtimaan arvoja syvemmältä kuin nousukaudet. Tämän kuluva vaalikauden ensimmäinen vuosi on ollut raskas. Vaikeiden päätösten lisäksi koen niin, että oppositio tarttuu vähän epäolennaisiin asioihin, ja tämän päivän tällainen synkeä syytte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

levä sävy on vallinnut näissä meidän väliaikaisissa tiloissamme melkein koko ajan. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Anteeksi, edustaja Katainen. — Jos saan ihan rauhallisuutta ja hiljaisuutta sinne saliin, niin kuullaan, mitä edustaja Kataisella on asiaa.

Kiitoksia, puhemies! — Nyt tämä SDP:n yksin tekemä laaja ja siksi hieman hahmoton kysymys Suomen suunnasta tuntuu lähinnä hätäiseltä roiskaisulta, ja keskustelu on ollut sitten sen mukaista, ei niinkään rakentavaa. Tämä aikahan haastaa kaikki vastuulliseen ja pitkäjänteiseen päätöksentekoon. Vääristelyn ja pelottelun tie on lyhyt, ja vain oikeudenmukaisuus kestää. Vain sillä pitäisi olla merkitystä, mikä on oikein, ei sillä, kuka on oikeassa.

Hallitus on vaikeasta tilanteesta huolimatta uudistanut. On oikein, että sote- ja maakuntauudistus toteutetaan. Yhteiskunnassamme heikoimmassa asemassa olevat tarvitsevat toimivat sosiaali- ja terveystalvet. He tarvitsevat niitä eniten. Näillä ihmisillä jo yksi sairaus tai onnettomuus voi vakavasti rikkoa arjen tai muutoinkin elämässä pärjäämisen. Oikein on sekin, että työntekijät otetaan mukaan uudistusta toteuttamaan. Näin varmistetaan myös se, että parhaat käytännöt jokapäiväisestä työstä voivat levitä. Myös tulevaisuuden kuntia rakennettaessa on huomioitava työntekijät ja etenkin ne suomalaiset, joiden ääni muutoinkin kuuluu kaikkein heikoimmin.

Arvoisa puhemies! On välttämätöntä, että yhteiskuntasopimus viedään liittojen neuvotteluissa mahdollisimman laajasti työehtosopimuksiin. Suomessa on yli 360 000 ihmistä työttömänä, ja heidät on pakko saada takaisin työn syrjään kiinni. Yhteiskuntasopimus on työntekijöiden kannalta poikkeuksellinen ja osin kipeäkin. Moni heistä on pienipalkkainen nainen. Yhteiskuntasopimuksen vastapainoksi onkin edettävä harppauksin myöskin samapalkkaisuudessa, työn ja perhe-elämän paremmassa yhteensovittamisessa ja työelämän turvan parantamisessa. Nämä asiat on vihdoin otettava myös Etelärannassa ja Hakaniemessä ihan tosissaan.

Oikein on myös se, että teemme nämä säästöt Suomen velaksi elämisen lopettamiseksi. Säästöpäätökset ovat vaikeita, mutta jos emme tee niitä itse, tekee ne puolestamme ennemmin tai myöhemmin joku muu. Siinä tapauksessa päätökset osuisivat kaikista kovimmin kaikkein heikoimpiin, kuten esimerkit Euroopastakin osoittavat.

Lopulta on niin, että työllisyyden paraneminen ja talouden kuntoon laittaminen ovat yhdessä kestävin tapa vaalia oikeudenmukaisuutta ja pitää huolta ihmisistä. Teemme nyt päätöksiä, jotka parhaiten turvaavat heikoimpien aseman suomalaisessa yhteiskunnassa myös tulevaisuudessa. Minusta se on arvo, josta ei pidä tinkiä.

Arvoisa puhemies! Myös tässä keskustelussa keskustan tavoite koko Suomen asuttuna pitämisestä on noussut kritiikin kohteeksi, niin kuin se tekee aina tasaisin väliajoin. Olemme aina kannattaneet hajauttamista keskittämisen sijaan. Monien suomalaisten halu maaseudulla asumiseen ei ole pois heiltä, joiden elämä tiivistyy ihan yhtä luontevasti kaupunkeihin. Pidän yhä itseisarvona sitä, että tässä maassa ihmisillä on mahdollisuus valita asuinpaikkansa. Koko maan elinvoimaisuudessa on kyse poliittisista linjauksista, mutta yhtä paljon asenteista. Energia- ja elintarviketuotannon rooli maaseudun elinvoimaisuudelle on vahva ja kasvattaa tulevaisuudessa merkitystään. Etätyötä pitää kannustaa ja luoda teknologian keinoin uusia mahdollisuuksia sille. Keskittymisen väitetään olevan luonnonlaki. Ei se ole. Koko Suomea pystytään kehittämään, jos vain tahtoa on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

17.50 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan keskittyä puheenvuorossani työllisyyteen, mutta aloitan kuitenkin tästä yhtiöittämisestä. Erityisesti sosialidemokraateille ja muillekin, jotka tätä yhtiöittämistä ovat täällä keskustelussa pitäneet yllä, minä suosittelisin, että pyytäisitte eduskuntaryhmäänne kuultavaksi Rauno Ihalaisen, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtajan. Nimittäin Pirkanmaalla erikoissairaanhoito päätettiin yhtiöittää jo ennen kuin Sipilän hallitus sen keksi. Sen tavoitteena ei ollut yksityistää, sen tavoitteena oli nimenomaan se, että Pirkanmaalla toimivat kolme sairaalaa — tai jos Hatanpääkin laskeetaan, neljä sairaalaa — yhdessä tuottavat tehokkaasti julkisen sektorin tarjoamia palveluita niin, että ne pärjäävät kilpailussa. Tämä oli lähtökohta, ja tältä pohjalta itse asiassa on pitkälti muotoutunut se, mikä nyt täällä Sipilän hallituksen esityksenä on keskustelussa ollut. Eli tämä yhtiöittäminen todellakin on ihan eri asia kuin yksityistäminen.

Arvoisa puhemies! Kuten aiemmin jo sanoin, pidän ykkösasiana tässä Suomen tiessä, Suomen suunnassa, sitä, että työllisyyden asiassa pääsemme eteenpäin. Tärkein osa sitä on ilman muuta yhteiskuntasopimus. Jos se menee maaliin — jälleen on saatu hyviä uutisia tänään — niin ainakin 35 000 työpaikkaa saavutetaan pelkästään sillä. Uskon, että se voi olla enemmänkin, koska viime aikoina Ruotsissa palkat ovat nousseet 2,2 prosenttia ja Saksassa joillakin aloilla jopa lähes 5 prosenttia — toki, koska siellä asioista sovitaan enemmän paikallisesti, palkkojen nousu vastaa siellä paremmin tuottavuuden nousua ja sen takia myöskin vaikutukset työllisyyteen ovat toisenlaiset kuin meillä olisivat vastaavassa tilanteessa. Kuitenkin Suomen kilpailukyky tulee tällä sopimuksella merkittävästi paranemaan, ja se aivan varmasti tulee tuomaan töitä monille sellaisille suomalaisille, joilla tällä hetkellä töitä ei ole. Mutta se ei yksin riitä.

Tässä tullaankin sitten siihen kysymykseen, missä hallituksella ja oppositiolla on ollut koko tämän matkan ajan, mitä tässä on vuosi tätä hallitusta ollut, hyvin erilainen näkemys. Joka ikistä sellaista hallituksen esittämää toimea, jolla suomalaisen työn kilpailukykyä parannetaan, jolla työllistämisen kynnystä alennetaan, oppositio on pääosin täällä vastustanut, on sitten kyse siitä, että lomalla sairastamiseen palautetaan omavastuu — joka siellä aina oli ollut, kunnes viime vaalikaudella tehtiin se virhe, että liikuttiin toiseen suuntaan — on kyse koeajan pidentämisestä, on kyse siitä, että määräaikaista työsuhteita voitaisiin käyttää nykyistä joustavammin. Jokaisella tällaisella toimella on työllisyysvaikutus. Joka ikinen toimi, joka näistä tehdään, vie meitä kohti tavoitetta. Sen takia pidän varsin outona, että jokaista tällaista toimea myös kritisoidaan ja lähtökohtaisesti suuri osa oppositiosta vastustaa. Silloin kun vastustaa — sama koskee tätä työnäytettä — olisi hyvä tuoda joku oma vaihtoehto esille, ja se pelkkä vaihtoehto ei voi olla se, että lisätään työvoimapolitiittisen koulutuksen määrärahoja. Minulla ei ole mitään sitä vastaan — työvoimapolitiittinen koulutus ja palkkatuet ja se, että voi starttirahaa käyttää yrittäjyyteen, ovat omalla tavallaan hyviä asioita — mutta tämäntyyppisillä asioilla me olemme yrittäneet kääntää meidän työllisyyttä jo vuosia, ja se ei ole kääntynyt. Kuten täällä aiemmin todettiin, viime vaalikaudella menttiin takapakkia 100 000 tässä työllisyystilanteessa.

Se on vakava viestini, että nyt pitää vihdosta viimein tosiasiat tunnustaa, ja se edellyttää sitä, että jotta niitä työpaikkoja syntyy, niin sekä työllistämisen että työn tekemisen pitää olla kannattavaa. Sen takia tämä hallituksen ja kokoomuksen työlinja on se ainoa keino, millä viime kädessä turvataan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ja sitä kautta ne peruspalvelut, on ne sitten yhtiötetty tai ei — jos niihin ei ole rahaa, niin siinä ei paljon vaikuta, mikä on toimintamalli. Tämä on se kaiken lähtökohta, ja toivon, että oppositio myös siinä lähtee tukemaan hallituksen toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

17.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Rinteen esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle.

Puhemies! Hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Hallituksella ei ole mandaattia toimia näin, sillä etenkin keskustan ja perussuomalaisten puheet ennen vaaleja olivat jotain ihan muuta kuin nykyinen hallituspolitiikka. Kysymys ei ole vain pienistä nyansseista tai siitä, että monipuoluehallituksessa pitää aina joustaa omista vaatimuksistaan. Näiden kahden puolueen toiminnassa on tapahtunut niin täydellinen suunnanmuutos, että voidaan kysyä, mikä on äänestäjän oikeusturva.

Esimerkkejä olisi vaikka kuinka paljon, mutta otan tässä vain muutaman asian esille.

Keskusta ja perussuomalaiset eivät ennen vaaleja puhuneet sosiaali- ja terveydenhuollon yksityistämisestä, johon nyt sitten pyritään yhtiöittämisen kautta. Esimerkiksi Juha Sipilä korosti vielä vuonna 2014, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa "kirkkaana tavoitteena pitää olla julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon vahvistaminen". Nyt kuitenkin näyttää, että tämä hallituksen esitys vie ihan toiseen suuntaan. Palveluja tarvitseva ihminen ja palvelujen integraatio ovat unohtuneet. Useiden asiantuntijoiden mukaan palvelujen järjestämisen ja tuottamisen jyrkkä erottaminen toisistaan eri oikeushenkilöille sekä valinnanvapauden piirissä olevien peruspalvelujen yhtiöittäminen haittaavat palvelujen integraatiota ja tekevät palvelujärjestelmän hallinnan hyvin vaikeaksi.

Melko varmuudella voidaan myös asiantuntijoiden mukaan ennustaa, että sirpaleisessa palvelurakenteessa palvelujen ohjaus sekä palvelujen tuottajien toiminnan arviointi ja valvonta vaativat maakunnissa jatkossa lisäresursseja — eli byrokratia lisääntyy. Kilpailu potilaista voi johtaa siihen, että mainonnan ja mielikuvien avulla vaikutetaan kansalaisiin. Sosiaali- ja terveyspalvelut eivät koskaan saisi olla markkinoitavaa kauppatavaraa. Suuret monikansalliset yritykset voittavat kilpailussa ja jättävät oman alueen pienet yritykset ja kolmannen sektorin toimijat nuolemaan näppejään.

Kokoomuksen pitkään unelmoima laaja valinnanvapauden toteuttaminen, joka hallituksen mukaan edellyttää yhtiöittämistä, uhkaa jättää alleen kaikki muut tärkeät tavoitteet. On surullista, että keskusta luopui aiemmista periaatteistaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten suhtautuminen työttömyyden hoitoon ja pitkäaikaistyöttömiin on muuttunut suuresti verrattuna viime kauteen. Viime kaudella perussuomalaiset ryhmän puheenjohtajan Lindströmin johdolla puolustivat työttömien ja pitkäaikaistyöttömien ihmisarvoa. Nyt tuntuu, että perussuomalaisetkin ovat sitä mieltä, että meillä on paljon laiskoja ihmisiä, jotka on patisteltava töihin keppiä käyttäen.

Eräällä kyselytunnilla tänä keväänä perussuomalaisten ryhmän puheenjohtaja Sampo Terho totesi, että tempputyöllistäminen ei kerta kaikkiaan kannata. Aiemmin tempputyöllistämisestä on puhunut vain kokoomus. Tämä asennoituminen näkyy hallituksen toimenpiteissä. Hallituksen keinovalikoimassa ovat muun muassa hyviä tuloksia saaneen kuntakokeilun lopettaminen, vuorotteluvapaan poistaminen, työn vastaanottamisen edellytysten kiristäminen, välityömarkkinoiden alasajaminen — jolloin järjestöjen työllistämismahdollisuudet supistuvat — nuorisotakuun alasajaminen, te-toimistojen ja ely-keskusten työvoimapalvelujen supistaminen ja niin edelleen. Listaa voisi jatkaa vaikka kuinka pitkälle. Ei näillä keinoilla pitkäaikaistyöttömyyttä nujerreta. Nyt pitäisi panostaa pitkäaikaistyöttömien palvelujen kehittämiseen ja heidän työkykynsä ylläpitämiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana aluepolitiikasta. Ministeri Vehviläinen totesi 14.4. kyselytunnilla seuraavasti: "Minä ajattelen niin, että on vähän vanhanaikaista vain hokea sanaa aluepolitiikka, vaan se tulee nimenomaan tekojen kautta." No, teot ovat var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

maankin osoittaneet, mitä aluepolitiikka hallitukselle on. Pääministeri Sipilän toteamus, että keskusta haluaa pitää koko Suomen asuttuna, ei kyllä vakuuta, kun katsoo hallituksen päätöksiä. Raideliikennettä lopetetaan sekä posteja, poliisiasemia ja käräjäoikeuden toimipaikkoja lakkautetaan. Liikenneyhteyksien heikentäminen on erityisen vaarallista maakuntien kilpailukyvyille. Pohjois-Karjalasta käsin katsottuna hallitus tuntuu unohtaneen koko maakunnan oman onnensa nojaan. Olemme esimerkiksi pyytäneet ministeri Berneriä useita kertoja keskustelemaan liikennepolitiikasta paikallisten toimijoiden ja päättäjien kanssa, mutta hänellä ei ole ollut aikaa tulla paikalle. Siitä huolimatta hän on tehnyt päätöksiä, joiden johdosta lukuisten ihmisten elämä on vaikeutunut suunnattomasti esimerkiksi junayhteyksien heikentymisen johdosta.

18.01 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan muutama sana on pakko sanoa tässä.

Tämä koko päivä on keskusteltu siitä, että historiaa ei pitäisi kaivella SDP:n mielestä ja pitäisi kunnioittaa muita. Tämä koskee ilmeisesti kuitenkin vain muita puolueita paitsi SDP:tä. Kuten huomasimme, edustaja Mäkisalo-Ropponen aloitti puheenvuoronsa arvostelemalla historiassa perussuomalaisia ja keskustaa. Itse en ole täällä ollut todentamassa näitä puheenvuoroja enkä rupea niitä vertailemaan. Minulla nyt on ehkä vähän parempaakin tekemistä.

Tänään tuossa katselin aikaisemmin, kun edustaja Heikkinen keskustasta puhui, ja pyysin puheenvuoroa, en saanut. Puhuttiin arvostuksesta. Edustaja Heikkinen puhui kansan äänestä vaaleissa ja siitä, että nämä puolueet ovat nyt tulleet valituiksi, ja tuossa edustajat Heinäluoma ja Rinne naureskelivat pilkallisesti. Muistakaa se, että täällä on kamerat, täällä on ihmisiä. Se kunnioittaminen koskee myös teitä, ja jos te ette halua kaiveltavan historiaa, niin älkää sitten itsekään kaivelko sitä.

18.02 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en arvostellut äskeisessä puheessani ketään ihmistä henkilökohtaisesti. Minä kerroin ainoastaan faktoja ja tein vertailua, mitä hallituspuolueen edustajat puhuivat ennen vaaleja ja vaalien jälkeen. Epäasiallinen puhe on sellaista, jossa puhutaan ihmisestä jotain huonoa, ja tässä ei puhuttu mitään huonoa ihmisestä vaan puhuttiin politiikasta. Nyt ei saisi sotkea näitä ilmiöitä toisiinsa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Meri vielä vastaa.

18.03 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Sen verran vastaan, että voidaan vaikka katsoa sieltä nauhoitteelta. En puhunut, että ihmisiä on loukattu. Puhuin siitä, että jos vaaditaan hallituspuolueilta, että ei saa puhua historiasta eikä varsinkaan SDP:n historiasta ja pitää kunnioittaa, niin niin pitää itsekkin silloin toimia, ei voi yksipuolisesti odottaa toisten toimivan niin kuin te haluatte.

Ja vielä minun on pakko lisätä, että te sanoitte, että perussuomalaisten puolue suhtautuu nykyisin työttömiin niin, että he ovat laiskoja. Nyt kyllä en tämmöistä allekirjoita. Haluan nähdä, missä meidän ministeri tai kukaan meidän kansanedustajista on sanonut, että työttömät ovat laiskoja. Pyydän edustaja Mäkisalo-Ropposta esittämään sen kohdan, missä olemme todenneet työttömien olevan laiskoja. Tämä ei pidä paikkaansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

18.04 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoin, että se kuulostaa siltä, koska ne toimenpiteet, joita hallitus esittää, ovat sitä kepin käyttämistä, ja se tuntuu siitä työttömästä ihmisestä siltä, että heitä ei arvosteta.

Sen voi myöskin tarkistaa sieltä pöytäkirjasta suoraan, minkä sanoin sitten suorana lainauksena. Eli edustaja Terho sanoi, (Eduskunnasta: Että työttömät ovat laiskoja vai?) että tempputyöllistäminen ei kannata, ja hän puhui silloin juuri pitkäaikaistyöttömien työllistamisestä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

18.04 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensin kannatan edustaja Ville Niinistön esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Talous on tasa-arvokysymys. Ei ole olemassa tasa-arvon kannalta neutraalia talouspolitiikkaa. Talouspolitiikalla joko vahvistetaan tasa-arvoa tai heikennetään sitä. Talous on tasa-arvovalintoja. Ja mitä tekee Sipilän hallitus? Se leikkaa yhteiskunnan sosiaalisesta infrasta — koulutuksesta, hoivasta ja terveydenhuollosta — juuri niistä palveluista, joilla tasa-arvoa edistetään ja ylläpidetään. Samaan aikaan määrärahoja riittää kyllä toisaalle: ympäristölle haitallisiin tukiin, kannattamattomien yritysten, ympäristöä likaavien yritysten tekohengittämiseen.

Hallitus ei ymmärrä eikä tunnusta, että panostaminen yhteiskunnan julkiseen infrastruktuuriin, kuten tasavertaiseen koulutukseen ja hoivapalveluihin, edistää talouskasvua, työllisyyttä ja tasa-arvoa. Hallituksen talouspolitiikka noudattaa kaikessa naisvihamielistä ja tasa-arvovihamielistä linjaa. Sipilän hallituksen talouspoliittiset päätökset ajavat naiset takaisin hellan ääreen, tasa-arvossa kun otetaan pelkkiä taka-askeleita. Hallituksen valitsema sopeutustie lisää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja yhteiskunnallista epätasa-arvoa. Hallitus leikkaa kaikkein pienimpiä sosiaalietuuksia ja korottaa palvelumaksuja, mikä heikentää erityisesti naisten taloudellista asemaa. Naiset kun keskimäärin ovat miehiä riippuvaisempia sosiaalietuuksista ja julkisista peruspalveluista, kuten päivähoidosta ja muista hoivapalveluista.

Keskustan, kokoomuksen ja perussuomalaisten leikkaukset kohdistuvat kovimmin naisvetoisiin kotitalouksiin ja erityisesti yksinhuoltajaperheisiin ja yksin asuviin eläkeläisnaisiin. Hallitus leikkaa julkisen sektorin palkoista, mikä heikentää etenkin naisten työoloja, palkkoja ja työllisyyttä, sillä valtaosa julkisen sektorin työntekijöistä on naisia. Julkisen sektorin leikkaukset osuvat naisvaltaisten opetus-, kasvu- ja hoiva-alojen työllisyyteen. Työttömien ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien naisten määrä kasvaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan hallituksen päätökset lisäävät pienituloisten naisten määrää. Muun muassa lääkkeiden ja matkakorvausten omavastuun kasvattaminen heikentää etenkin pienituloisten ikääntyneiden yksin asuvien naisten toimeentuloa. Entä mitä tapahtuu, kun hallitus korottaa päivähoitomaksuja, lopettaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja heikentää päivähoidon laatua ja saatavuutta? Naisten työssäkäynnin edellytykset heikkenevät. Hallitus kehuu politiikkansa noudattavan työn linjaa, mutta naiset hallitus ajaa kotiin. Miksi? Eikö naisten työllisyysaste kiinnosta hallitusta?

Mikä dramaattisinta, tuloloukkuun joutuvat etenkin osa-aikatyötä tekevät pienituloiset naiset, joiden työssäkäynti ei enää päivähoitomaksujen korottamisen jälkeen välttämättä taloudellisesti kannata. Osa-aikatyötä tekevät äidit pudotessaan työn ulkopuolelle vetävät köyhyyteen valitettavasti myös lapsensa. Näin lisätään lapsiperheköyhyyttä. Näin lisätään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

lapsena koetun köyhyyden dramaattisia vaikutuksia: ulkopuolisuuden kokemuksia, masennusta, heikkoa koulumenestystä. Lapsiperheiltä leikkaaminen tarkoittaa, ettei pienituloisella perheellä ole enää varaa lapsen maksullisiin harrastuksiin. Harrastusten puute heikentää koulumenestystä, ja näin varakkaiden lapset saavat kilpailuetua köyhiin verrattuna.

Se, miten hoiva yhteiskunnassa järjestetään, on aivan keskeinen tasa-arvokysymys. Hoidon ja hoivan yhteiskunnallinen järjestäminen vaikuttaa merkittävästi naisten mahdollisuuksiin osallistua työelämään ja elättää itsensä omalla työllään. Hallitus heikentää näitä mahdollisuuksia. Päivähoitopalveluita heikennetään, päivähoitomaksuja korotetaan, subjektiivinen päivähoito-oikeus lakkautetaan, vanhushoidossa laitoshoidoa ja tehostettua palveluasumista vähennetään.

On hyvä, että omaishoitoa kehitetään, mutta yhtä aikaa toteutettujen vanhuspalveluiden leikkausten kanssa näin lisätään sukupuolten välistä eriarvoisuutta, sillä omaishoitajista valtaosa on naisia. Omaishoidon mittava laajentaminen työikäisten parissa luo kannustimen jäädä pois työelämästä hoitamaan lapsia sekä iäkkäitä ja sairaita omaisia. Tällä on vahingolliset seuraukset työelämän tasa-arvolle ja Suomen kokonaistyöllisyydelle.

Hallituksen valitsema suunta on väärä, sillä hallituksen päätöksillä lisätään eriarvoisuutta ja edistetään luokkayhteiskuntaa. Tästä syystä hallitus ei tosiaankaan ansaitse eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Andersson. — Otetaan nyt samalla vastauspuheenvuoro, edustaja Laitinen-Pesola, ja Andersson valmistautuu.

18.10 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin kuulevinani, että edustaja Alanko-Kahiluoto totesi äskeisessä puheenvuorossaan, että hallitus leikkaa julkisen sektorin palkkoja. Hallitusta on syytetty tänään monesta asiasta, mutta toivoisin, että oltaisiin tarkkoja. Hallitushan ei leikkaa julkisen sektorin palkkoja. Jos tarkoitetaan sitä 30 prosentin määräaikaista vähennystä julkisen sektorin lomarahoihin, niin senhän ovat palkansaajakeskusjärjestöt sopineet tässä raamissa, jota nyt sitten liittokohtaisesti myös julkisen sektorin liitot ovat tällä hetkellä neuvottelemassa. Jos oli kysymys tästä, niin haluan vain tarkentaa, että tähän hallitus ei kuitenkaan nyt ole syyllinen.

18.11 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on yksi suurimmista ja tärkeimmistä uudistuksista, mitä tässä maassa pitkään aikaan on yritetty saada aikaiseksi. Suomessa on suuri tarve vahvistaa julkisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Kansalaisilla pitää olla oikeus luottaa siihen, että apua niin fyysiseen kuin psyykkiseen pahoinvointiin on saatavilla nopeasti ja tarvittaessa lompakon paksuudesta riippumatta.

Tänään on puhuttu Suomen suunnasta. Sote-uudistuksella oli perustuslaillisesta kompromissista huolimatta selkeä suunta. Se suunta oli sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio sekä julkisten peruspalveluiden vahvistaminen. Nyt tämä hallitus on muuttanut sote-uudistuksen suunnan täysin. Linjauksilla valinnanvapaudesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhtiöittämisestä hallitus on tuhonnut uudistuksesta vallinneen poliittisen yhteisymmärryksen. Uudet linjaukset ovat muuttaneet uudistuksen luonnetta, ja aikataulukin vaikuttaa muuttuneen. Odotamme vieläkin lisätietoa siitä, miten valinnanvapaussäädäntö käytännössä tullaan toteuttamaan ja miten se tulee eroamaan siitä mallista, joka Ruotsissa on käytössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Mitä valinnanvapaus sosiaali- ja terveydenhuollossa voisi tarkoittaa? Minusta siinä pitäisi olla kyse mahdollisuudesta valita se palvelu, joka itselle sopii, vapaus valita erilaisia pedagogisia suuntauksia painottavista päiväkodeista, kotihoidon palveluiden eri laajuuksista tai erilaisten palveluasumisen mallien välillä. Kyllähän palvelun laatu ja sisältö on se, mikä on meille kansalaisille kaikista keskeisintä, mutta julkisen vallan näkökulmasta myös järjestäjällä ja järjestäjärankenteella on paljon väliä. Valtion näkökulmasta on tärkeää luoda sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä, jossa varoja käytetään tehokkaasti ja ohjataan tavalla, joka on niin terveyserojen kaventamisen, kansalaisten perusoikeuksien toteutumisen kuin kansanterveydenkin kannalta perusteltu. Juuri tässä piilevät hallituksen kaavaileman valinnanvapausmallin suurimmat uhat.

Olemassa olevien tietojen ja linjausten perusteella kuulostaa mielestäni siltä, että Suomeen ollaan kaikista puheista huolimatta luomassa samankaltaista järjestelmää kuin mitä Ruotsissa on käytössä eli Ruotsin kaltaista valinnanvapausjärjestelmää, jossa julkiset varat seuraavat potilasta hänen valitsemaansa sosiaali- ja terveyskeskukseen. Korvaukset ja asiakasmaksut ovat samat tuottajista riippumatta. Juuri tähän Ruotsin malliin liittyy isoja ongelmia.

Ensimmäinen on, että palveluiden tarjonta alkaa ohjata kysyntää. Kun julkinen raha seuraa potilasta lääkäriin joka kerta kun hän siellä käy, kiihtyy palveluntarjoajien välinen kilpailu potilaista. Raha seuraa potilasta -malli johtaa siihen, että resurssien ohjaaminen vaikeutuu. Ne ohjautuvat potilaiden mukaan. Käytännössä tämä on Ruotsissa johtanut siihen, että hoidon rahoitus- ja resurssipriorisoinnit määritellään potilaiden kysynnän, ei kansanterveyden tai tiettyjen potilasryhmien tarpeiden, mukaan.

Tämän lisäksi tällainen malli johtaa helposti myös kustannusten nousuun. Äsken uutisoitiin siitä, kuinka valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden kustannukset ovat nousseet jopa 50—100 prosenttia Tukholman alueella. Näin uhkaa käydä, jos yksityisille palveluntarjoajille syntyy liian merkittävä markkina-asema. Haja-asutusalueilla taas valinnanvapaus ei välttämättä toteudu. Siellä julkinen valta vastaa edelleen kaikkien kansalaisten perustuslaillisista oikeuksista hoivaan.

Kolmas ongelma on hoitoketjujen katkonaisuus. Mikäli nykyistä suurempi osa perustason palveluista siirtyy yksityisten järjestäjien hoidettavaksi, ei tavoite integraatiosta tule toteutumaan. Tämän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhtiöittäminen tarkoittaa, että demokraattinen valvonta ja päätöksentekomahdollisuudet heikkenevät.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksessa on syytä palata alkuperäisiin lähtökohtiin ja rakentaa julkiseen palvelutuotantoon ja integraatioon pohjautuva malli, jossa valinnanvapaus taataan erilaisilla palveluvaihtoehtoilla ja julkista palvelutuotantoa täydentävillä yksityisillä palveluilla, joita hankitaan nykyistä paremmalla hankintalailla ja hankintaosaaamisella.

Tässä muodossa hallitus uhkaa luoda järjestelmän, joka jopa on huonompi kuin nykytilanne. Siksi kannatan edustaja Pekosen esittämää epäluottamuslausetta suunnanmuutoksen puolesta.

18.16 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole tässä sosialidemokraattien välikysymyksessä mukana eikä kaikilta osin allekirjoita niitä näkökohtia, joita välikysymyksessä esitetään, mutta tässä keskustelussa on kyllä nousut erittäin tärkeitä kipukohtia esiin ja niitä huolia, joita jaamme. Ryhmämme on erityisen huolestunut siitä, että hallitus on päätöksillään murentamassa suomalaisten tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

denuskoa lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvilla leikkauksilla, samoin painottamalla leikkauksia koulutukseen ja tutkimukseen ja sillä tavalla syömällä näitä tulevaisuuden eväitä sekä ryhtymällä merkittäviin sosiaali- ja terveyspalvelujen yhtiöittämistoiimiin, joilla ei ole laajaa yhteiskunnallista tukea, enkä itse ole löytänyt niille riittäviä perusteluja.

Täällä on paljon keskusteltu nyt tästä sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksesta, ja vetoaisin nyt voimakkaasti hallitukseen, että hallitus vetäisi pois sen päätöksen, joka on tehty julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden yhtiöittämisestä. Tämä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus on erittäin tärkeä ja välttämätön uudistus, jotta pystymme palvelut turvaamaan myös tulevaisuudessa, ja uskon, että kaikki eduskuntapuolueet ovat tämän tavoitteen ymmärtäneet, ja ainakin itse haluan kaikin voimin olla tukemassa hallitusta siinä, että tällä kaudella saataisiin tämä sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistus aikaan. Kiitän hallitusta siitä, että se otti vihjeestä vaarin ja luopui siitä 15 sote-alueen mallista, joka olisi aivan turhaan sekoittanut tätä uudistuksen etenemistä. Siitä vähin äänin luovuttiin. Mutta nyt tehtiin sitten uusi poliittinen kompromissi tämän valinnanvapauden toteuttamiseksi niin, että edellytetään ja veloitetaan yhtiöittämään nämä julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Ja pelkään, että tämä on juuri se sudenkuoppa, joka saattaa kaataa — tai ainakin hidastaa — tämän uudistuksen toteutumisen. Herää kysymys: miten huolehditaan sujuvista hoitoketjuista, miten kannetaan kokonaisvastuu potilaasta, miten huolehditaan demokraattisesta päätöksenteosta ja avoimuudesta, jos tuotannosta vastaa yhtiöhallitus? Eikö nyt olisi parempi mieluummin kehittää tätä valinnanvapautta palvelusetelijärjestelmän kautta ja huolehtia erityisesti siitä, että myös pienillä, paikallisilla sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajilla olisi mahdollisuus niitä palveluja olla järjestämässä? Nyt on suuri vaara, että kun nämä sosiaali- ja terveyspalvelut suurina kokonaisuuksina maakunnissa yhtiöitetään, suuret monikansalliset yhtiöt ikään kuin kaappaavat tätä palvelutarjontaa yhä enemmän ja kiihdyttävät tätä kielteistä kehitystä, jossa pienet yritykset jäävät jalkoihin.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Essayah'n epäluottamuslause-ehdotusta, jossa kiinnitetään huomiota juuri näihin kipukohtiin, joita puheessani mainitsin.

18.21 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Alkuun haluaisin hieman pohtia tätä keskustelua, mitä tänäänkin täällä salissa on käyty tästä sote-uudistuksesta ja valinnanvapauden laajentumisen möroistä. Tuossa äsken debatin aikana edustaja Lindtman erityisen voimallisesti pelotteli sillä, kuinka markkinat tulevat syömään meidän hyvin toimivan sote-järjestelmämme.

Ekanakin haluaisin kiinnittää huomiota siihen, miksi sotea tehdään. On aivan totta, että erikoissairaanhoido on meillä maailman huippua, mutta peruspalvelut eivät ole. Yksi sote-uudistuksen tarkoitus on se, että me pystymme saamaan ne pitkät lääkärijonot pois, koska ihmiset eivät pääse missään järkevässä ajassa tällä hetkellä tapaamaan lääkäriä, jolloinka toimintakyky ja sairaudet kerkeävät pahentua. Tämä sama ongelma on myös sosiaalipuolen peruspalveluissa.

Toiseksi sote-uudistusta tarvitaan sen takia, että me pystymme muokkaamaan rakenteita niin, että näitä palveluja on kaikkialla saatavilla, ja nimenomaan niin, että tästä isosta potista, joka meidän verovarostamme kuluu sosiaali- ja terveyspalveluihin, isompi osa menisi ennaltaehkäisyyn, että ihmiset eivät sairastuisi, ja sitten niiden peruspalvelujen saamiseen, ja erikoissairaanhoido ei kuormittuisi ja sitä ei tarvitsisi kasvattaa niin kuin tällä hetkellä käy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Toinen huomio tästä markkinoitten möröstä. Eivät markkinat ole yksi hahmoton mörkö, joka syö meidän järjestelmämme, vaan siltä osin, minne jo sote-linjauksessa 7.11. on ha-luttu suunnata valinnanvapautta, siellä paperissa on linjattu niin, että se valinnanvapaus tu-lee toteuttaa sillä tavoin, että paikalliset pienet ja keskisuuret yritykset pystyvät tarjoa-maan palveluja nykyistä paremmin. Tässä tulee se asia, juuri niin kuin edustaja Räsänen nosti esille tämän pelon, että tulevat monikansalliset yritykset, jotka vievät myös verotulot pois Suomesta: nimenomaan hallitus haluaa ja keskusta haluaa sellaisen valinnanvapau-den mallin, joka tukee paikallista yrittäjyyttä ja myös niin, että verot maksetaan Suomeen.

Ne markkinamöröt ovat ihan tavallisia ihmisiä, yrittäjiä. Alle kymmenen työntekijän yrityksiä on Suomessa tällä hetkellä yli 264 000. Yrityksistä 93,4 prosenttia on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, ja minä ilolla haluan sellaisen sote-uudistuksen, jolla nämä eri puo-lille Suomea asettuneet pienet alan yritykset pystyvät tarjoamaan töitä ja pystyvät tarjoa-maan nykyistä parempia palveluja. On tunnustettava ne kohdat, missä meillä eivät tällä hetkellä julkiset palvelut pysty hyvin toimimaan. Juuri näihin halutaan sitten valinnanva-pauden kautta kaveriksi yksityistä sektoria ja kolmatta sektoria, että me pystymme parem-min palvelemaan meidän ikäihmisiämme, vanhuksia, niitä ryhmiä, joihinka meidän julki-semme ei tällä hetkellä hyvin taivu.

Totean myös tästä edustaja Anderssonin äsken käyttämästä puheenvuorosta, että mitä il-meisimmin hän ei kyllä kuulu tähän sote-uudistuksen parlamentaariseen seurantaryh-mään, koska sellaisia kommentteja ja pelkoja, joita hän nosti tuossa esille, ei nostaisi esille henkilö, joka saa seurata läheltä sote-uudistuksen etenemistä. Siinä seurantaryhmässä on varmasti valotettu näitä asioita niin, etteivät hänen esille mainitsemansa asiat ole mahdol-lisia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ihan toiseen aiheeseen, tähän työnäytteeseen, josta viimei-seksi tuossa debatissa kovin huolta kannettiin. Haluan korostaa, että tämä hallituksen esit-tämä työnäyte olisi täysin vapaaehtoinen. Työtön ihminen voi itse päättää, haluaako hän tarttua tällaiseen tilaisuuteen vai ei. Tarkoitus on, että työvoimaviranomaisella ei olisi roo-lia tässä päätöksessä eikä mahdollisuutta myöskään asettaa uhkaa työttömyysetuuden leik-kaamisesta. Työnäytteen tekemiseen ei myöskään ohjattaisi te-toimistosta käsin.

Arvoisa puhemies! Työnäyte olisi siis työn hakemisen, ei työn tekemisen muoto.

18.27 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! SDP kysyy välikysymyksessä, aikooko hallitus yhtiöittää valtion vastuulla olevat tiet, rautatiet ja meriväylät. SDP myös kysyy, aikooko hallitus muuttaa Suomen teillä kulkemisen maksulliseksi. Mitä sanoo perussuomalaisten puheenjohtaja Soini? Soini sanoo "ei". Mutta Rinne sanoo "kyllä", oli hallituksessa tai ei.

Arvoisat edustajat, Infra-yhtiön isänä ja henkisenä visionäärinä on oikeasti Antti Rinne, ja yhtiöittäminen on sosialidemokraattien pitkäaikainen tavoite. Ministeri Bernerin ehdo-tus sisältää nimittäin Live Oy -nimisen yhtiön, mutta muistavatko sosialidemokraatit ja heidän äänestäjensä enää, että nimenomaan Antti Rinne esitti Remontti Oy -nimisen yhti-ön perustamista? SDP:n mallissa rahoittajana toimisi veronmaksaja, vain nimi on vaihtu-nut. Valtiovarainministerinä toimiessaan edustaja Antti Rinne vaati valtionyhtiöiden myyntiä, jotta Infra-hankkeelle saataisiin rahoitusta. Valtion omaisuuden ajaminen re-monttikuntoon on puolueelle tuttua, erkaantuihan 2000-luvun taitteessa puolueesta erityi-nen Remonttiryhmäkin. "Remonttiryhmä tuo kevään kansalle", sanottiin, mutta nyt näyt-tää siltä, että sosialidemokraatit haluavat vain yksityistää ja yhtiöittää. Ja sitä, mitä ei voi-da, halutaan myydä. Suomi remonttiin, ja lasku seuraa äänestäjää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Demareiden hallituskausilla Fortumin myydyt osakkeet alihinnoiteltiin ja yhtiön sikari-porras sai ruhtinaalliset optiot. Tämä hallitus sen sijaan puolittaa valtionyhtiöiden johdon erorahat ja vahvistaa johdon sitoutumista yhtiöön.

Edustaja Rinne kritisoi hallituksen toimia myyntiohjelmaksi, vaikka nimenomaan SDP on ansioitunut kansallisomaisuutemme myynnissä. Lipposen toisen hallituksen omistaja-ohjauksesta vastasi muun muassa edustaja Tuomioja. Mitä yksityistäminen tarkoittaa? Yksityistäminen tarkoittaa valtion omaisuuden myyntiä. Lipposen toinen hallitus teki suomenennätyksen: valtion omaisuutta yksityistettiin 6,8 miljardilla eurolla. Eikä tässä vielä kaikki, sillä vuoden 2014 syksyllä SDP vastasi omistajaohjauksesta, ja arvatkaa mitä, hyvät edustajat: heti myytiin TeliaSoneran ja Outokummun osakkeita. SDP toimii kuin pörssimeklari: myy kaiken, minkä käsiinsä saa, ja yhtiöittää loput.

Arvoisa puhemies! SDP:n välikysymys olisi pitänyt esittää oppositiolle itselleen, sillä niin monen kritisoitavan asian jäljet johtavat syytöntehtäälle, niin kuin edustaja Terho hyvin toi esille. Kansallisomaisuutta on kaupattu. Yhdessä asiassa edustaja Rinne oli oikeassa: Hän lausui lehdistölle, että SDP ei ole ei-liike, SDP ei vastusta yksityistämistä. Tämähän ei varmasti tullut kenellekään yllätyksenä. Toveri Tuuliviiri kääntyy siihen suuntaan, mihin tuuli vie.

Nyt kun olemme kuitenkin tietysti vakavan asian äärellä ja käsittelemme sosialidemokraattien tekemää välikysymystä, niin olisi erityisen mielenkiintoista kuulla, mitä omaisuutta demarit haluavat myydä. Puheenjohtaja Rinne on erityisesti yksilöinyt, että Solidiumin yhtiössä on sellaista omaisuutta, jota voitaisiin myydä. Voisiko Rinne nyt tässä — ei voi, koska ei ole paikalla — kertoa, mitä kaikkea te oikein haluatte myydä? Mikä on demareiden kauppalista? Kertokaa se kansalle.

Pitää muistaa, että demareiden eduskuntaryhmän puheenjohtajana viime kaudella toiminut Jouni Backman suorastaan korosti, ettei suunniteltu yhtiö, eli Remontti Oy, saisi olla vain kertapanostus. SDP korosti, että yhtiö toteuttaisi mittavia tie-, rata- ja vesirakennushankkeita, oikein yhtiömuotoisena Infra Oy -yhtiönä, joka syntyi valtiovarainministeriössä valtiovarainministeri Rinteen ollessa käskynhaltijana. Hankkeen taakse oli tarkoitus kasata julkisten rahojen takausmekanismi. Kuulostaa aika paljon jo paikalliselta Kreikalta. Moniko muistaa, että Backman halusi takaaajaksi eläkeyhtiöitä? Ei siis riitä, että SDP leikki pörssimeklaria valtion omaisuudella ja kansalaisten käyttämällä tieverkostolla, vaan myös eläkeläisten varat ja perussuomalaisten korottama takuueläkekin oltaisiin haluttu sosialidemokraattien jättiyhtiön rahoittajaksi.

En usko, että suomalaiset haluavat lisää Sonera-sekoilua ja lisää vastuuta poliittisten päättäjien pyörittämästä pörssikaupasta. Tämän vuoksi hallituksen tekemä omistajaohjaus on perusteltua ja järkevää, eikä sitä sälytetä tulevien sukupolvien maksettavaksi ja työtä tekevien ikäluokkien rasitteeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käytämme muutaman puheenvuoron ja sen jälkeen otamme debatin tähän väliin.

18.32 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Elo hyvin koulutettuna nuorena ei ehkä sittenkään ole syvällisemmin ymmärtänyt, mistä tässä demarien välikysymyksessä Suomen suunnasta on kysymys. Minulla on tässä kädessäni Helsingin Sanomien kulttuuriolosuhteesta iso juttu "Onko sivistys epämuodokasta?" Se käsitteli säveltäjä Kalevi Ahon paljon julkisuutta saanutta puhetta, jossa hän kantoi huolta siitä suunnasta, mihin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Suomi on menossa. Minä olen viimeinen vähättelemään valtionyhtiöitten myyntipolitiikkaa, mutta — edustaja Elo, jos kuuntelisitte ja jättäisitte viehättävän edustaja Sanna Marinin hetkeksi rauhaan siellä, puhun nimittäin teille — ette ole ymmärtänyt tämän välikysymyksen syvintä olemusta Suomen suunnasta. Valtionyhtiöpolitiikka on todella tärkeää, mutta on kysymys isommasta, syvällisemmästä asiasta.

Ehkä tässä yhteydessä otan yhden hyvin konkreettisen esimerkin. Kaikki me pidämme työllisyyttä tärkeänä. Ymmärrän, että pysyvät työpaikat ovat kaikkein tärkeimpiä, mutta kun on kysymys Suomen suunnasta ja kannamme huolta nuorista ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevista nuorista, niin mitä tekee tämä porvarihallitus? Viikko sitten työpajayhdistys julkisti tietoja, miten hallituksen leikkaukset vaikuttavat työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Te, porvarit, olette leikkaamassa kolmasosaa näistä määrärahoista, mikä tarkoittaa, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevilta nuorilta vietään ne aktiivipaikat, jotka näissä työpajoissa ovat. Se on osa tätä Suomen suuntaa, jota me sosialidemokraatit emme hyväksy.

Tämä Helsingin Sanomien artikkeli "Onko sivistys epämuodikasta?" itse asiassa pitää sisällään erittäin merkittävän huomion: yksin sosialidemokraatit eivät ole huolissaan Suomen suunnasta vaan laajasti ottaen meidän koko sivistyneistömme. Totean tässä muutamia sellaisten nimiä, jotka ovat suhtautuneet kriittisesti hallituksen talous-, koulutuspolitiikkaan: Sixten Korkman, professori Ilkka Niiniluoto, Etlan toimitusjohtaja Vesa Vihriälä, entinen kulttuuriministeri Tytti Isohookana-Asunmaa, professori Hämeen-Anttila ja niin edelleen. Eli henkilöt, jotka herkällä, tutkimuksellisella, analyyttisellä otteella katsovat Suomea, näkevät, että tämä valittu suunta on väärä ja se ei vie Suomea siihen suuntaan kuin säveltäjä Kalevi Aho esittää Hesarissa: "Pohjoismainen yhteiskuntamalli pitää ihmiset samassa veneessä ja säilyttää yhteiskuntarauhan. Sellainen yhteiskunta on erittäin kilpailukykyinen. On katastrofi, jos se ihan tosissaan tuhotaan askel askeleelta." Nämä ovat taiteilijan voimakkaita sanoja, tämä verbi "tuhota" on vahva, mutta hän on sitä käyttänyt.

Sitten ihan lopuksi tästä Savonlinnan kampuksen lakkauttamisesta — jos se nyt näin on. Minä olen siitä sekä surullinen että vihainen. Tein aikanaan opetusministerinä kovan työn, että se säilyi, ja olisin halunnut, että se laadukas koulutus olisi jatkunut siellä. Saimme sosialidemokraateille laajan tuen tänään professori Kaarlo Tuorin lausunnosta: "Yliopistojen toimintayksiköiden sijaintipaikkakunnasta päättäminen ei ole sellainen perustuslain 16 §:n 3 momentissa turvattuun tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapauteen liittyvä kysymys, jota yliopistojen itsehallinto suojausi." Tämän takia olen hämmästynyt, (Puhemies koputtaa) että hallitus ei kyennyt tekemään sellaista päätöstä, että tämä Savonlinnan kampus olisi voinut jatkaa (Puhemies koputtaa) toimintaansa. Toivon, että vielä suunta kääntyisi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hänninen. — Otamme vielä kolme puheenvuoroa tämän jälkeen, ja sitten pieni debattiosa, edellisestä debatista jääneet noin 20 puheenvuoroa, ei enempää.

18.38 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Tänään on käyty aika kiivasta keskustelua siitä, onko hallitus viemässä Suomea oikeaan suuntaan. Vuoden olemme jo seuranneet hallituksen toimia, ja näihin ovat kuuluneet esimerkiksi yritys saada aikaan pakkolaki-paketti sekä yritys leikata roimasti sunnuntailisiä ja ylityökorvauksia. Nämä jäivät onneksi vain yrityksiksi, mutta paljon pienituloisia kurittavia esityksiä hallituksen työkalupakista edelleenkin löytyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Valitettavasti on heti sanottava, että Suomen suunta on hallituksen politiikalla menemistä taaksepäin monella eri tavalla. Esimerkiksi palkattoman työn lisäämisen olisi jo toivonut jäävän jonnekin viime vuosituhannele, mutta ei. Olemme saaneet nähdä, että tämän hallituksen toimiin se kuuluu vielä vuonna 2016:kin.

Kun puhumme Suomen suunnasta, itselleni tärkeää on puhua eriarvoisuuden lisääntymisestä, joka näkyy esimerkiksi tulo-, terveys- ja koulutuserojen kasvuna. Kaikille on varmasti selvää, että jos hallitus saa tahtonsa läpi, niin se suuntaa Suomea kohti suurenevia tuloeroja. Tukien leikkaaminen ja maksujen korottaminen kohdistuvat kohtuuttomasti pienituloisiin. Tämä siittääkin huolimatta, että perustuslain mukaan jokaisella on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Julkisen vallan tehtävä on perustuslain mukaan turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistää terveyttä. Voidaan hyvin ja perustellusti kysyä, onko hallitus viemässä meitä suuntaan, jota perustuslaki edellyttää.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon maksut nousevat monissa kunnissa, ja järkyttävää on, että lääkarissa käynti saattaa olla jopa yli 40 prosenttia kalliimpaa kuin aikaisemmin, jos mukaan lasketaan myös esimerkiksi lääkkeiden alkuomavastuun nouseminen. Viime viikolla ilmestyneessä selvitysmiehen raportissa ehdotetaan, että kakkostyyppin diabetesta sairastavat suomalaiset laitetaan maksamaan osa lääkärin määräämistä lääkkeistä itse. Tämä nostaisi peräti 300 000 ihmisen lääkekustannuksia ja kolahtaa tietenkin pahiten pienituloisiin. Tämä on valitettavasti se suunta, mihin hallitus meitä nyt vie ja on jo vienyt.

Arvoisa puhemies! Lapsista me näemme huomenna, mikä meille aikuisille ja tälle yhteiskunnalle on ollut tärkeää tänään. Näin on sanonut lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila. Olen kantanut paljon huolta siitä, miten hallituksen politiikka vaikuttaa lapsiperheköyhyyden syvenemiseen. Syrjäytyminen, joka monesti siirtyy sukupolvelta toiselle, alkaa jo aivan liian monella varhaislapsuudessa. Tämä kehitys pitää pysäyttää, mutta hallitus vain syventää sitä. Jo nyt yli 100 000 maassamme asuvaa lasta elää pienituloisissa perheissä. Huolestuttavaa on, että köyhyys on meillä syventynyt ja pitkittynyt aina 1990-luvulta alkaen. Yksi merkittävä tekijä köyhyyden syvenemisen taustalla on, että lapsiperheille suunnatut tulonsiirrot, kuten lapsilisä, ovat jääneet ostovoimaltaan jälkeen yleisestä hintojen ja ansiotulojen noususta. Ja mitä tekee hallitus tämän ongelman ratkaisemiseksi? Hallituksen ei pitänyt koskea lapsilisään, mutta nyt se on kuitenkin päättänyt leikata niitä 0,85 prosentin tasasuuruksella vähennyksellä. Tämä on siis se suunta, johon hallitus on meitä viemässä.

Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta olen huolestunut myös siitä, minkälainen ilmapiiiri Suomessa nykyään vallitsee. Sananvapauden nimissä on joidenkin mielestä aivan sallittua huudella netissä ja kaduilla rasistisia, naisvihamielisiä ja erilaisiin vähemmistöihin kohdistuvia viestejä. Kehitysapua leikataan ja maahanmuuttajien perheenyhdistämistä vaikeutetaan. Suomesta leviää maailmalla kuva takapajulana, joka ei halua auttaa hädänalaisia, vaikka on yksi maailman rikkaimmista maista. Vaikea näiden päätösten jälkeen on nähdä enää vilaustakaan siitä kansainväliseen yhteistyöhön ja auttamiseen sitoutuneesta Suomesta, joka on ollut aktiivinen esimerkiksi YK:ssa rauhanturvaamisessa ja ihmisoi-keuksien edistämisessä.

Arvoisa puhemies! Hallitus harjoittaa kovaa ja säälimätöntä leikkauspolitiikkaa, jolla se ajaa Suomea kohti menneisyyden luokkayhteiskuntaa, jossa kaikista heikoimmassa asemassa olevat, lapset, vanhukset ja sairaat, maksavat kaikista kovimman hinnan. Se on selvää, että hallituksen "kaikki on kaupan" -linja ja -suunta eivät ole vasemmistoliiton linja tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

meidän arvojemme mukaista. Me, toisin kuin hallitus, haluamme uudistaa Suomea kohti tasa-arvoisempaa ja oikeudenmukaisempaa tulevaisuutta.

Tärkein kysymys on: mihin suuntaan ja kenen ehdoilla Suomea uudistetaan? Teemmekö uudistuksia markkinoiden vai ihmisten ehdoilla? (Puhemies koputtaa) Me tarvitsemme uudistuksia, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen tai Suomen infran yhtiöittäminen eivät ole mielestäni oikeanlaista uudistamista.

18.43 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun kuulin tästä välikysymyksestä, ajattelin ensimmäisenä, että on tietysti hyvä, että tällaista suuntakeskustelua ja arviointia käydään. Tällaista keskustelua tarvitaan vaikeassa tilanteessa yhtenäisyyden aikaansaamiseksi ja yhteisen ymmärryksen löytämiseksi. Mutta tunnustan, että kun luin sitten tämän välikysymystekstin, niin hämmästyin monellakin tavalla, toki sen laajuudesta mutta myös siitä, että tuon välikysymyksen perusteella hallitus on 11 kuukauden aikana tehnyt kaiken väärin ja vastoin vaalilupauksiaan. Myönnän miettineeni siinä tilanteessa, antavatko tämän viime kauden näytöt allekirjoituspuolueelle sitten millaisen mandaatin tämän välikysymyksen sisältöön, mutta totean nyt vain menemättä historiaan, että tästä suunnasta on todella hyvä keskustella, mutta tietysti tämänkin päivän keskustelu on osoittanut sen, että rakentavuutta tässä kaiken kaikkiaan tarvittaisiin. Ja tähän rakentavuuteen on pakko sanoa tässä, että arvostin kyllä pääministerin hyvin rakentavaa yhteistyön otetta näissä puheenvuoroissaan, joita hän täältä aitiosta piti. Siihen rakentavan yhteistyön käteen on kyllä hyvä rakentavassa mielessä tarttua.

Kun kritiikkiä esitetään, niin on totta kai hyvä, että esitetään myös niitä vaihtoehtoja, ja jos kuuntelin oikein, niin SDP esitti 10 tai 11 erilaista teesiä suunnan muuttamiseksi. Niitä tietysti pitää analysoida vähän tarkemmin, mutta noin lyhyellä kuulemisella ainakin toteaisin sen, että osa niistä ideoista ja teeseistä on sellaisia, että niillä ei tapahdu mitään erityyppistä muutosta. Muun muassa maahanmuuton osalta esitettiin näissä teeseissä ajatuksia, joita hallitus jo käytännössä tällä hetkellä toteuttaa. Sitten yhteen näistä teeseistä, joka liittyy tähän yhteiskuntasopimukseen, toteaisin vain sen, että nyt on kyllä tärkeää, että annetaan työmarkkinajärjestöille mahdollisuudet jatkaa näitä yhteiskuntasopimusneuvotteluja eikä mennä tässä vaiheessa pelottelemaan.

Tuon välikysymyksen totaalisesta tyrmäyskritiikistä huolimatta itse uskon hyvin vahvasti siihen, että hallituksen usealla linjalla etenevillä toimenpiteillä päästään siihen tilanteeseen, että työllisyys lähtee nousuun, talous lähtee nousuun ja käänne kaiken kaikkiaan parempaan on täysin mahdollinen. Ongelma on siinä, että me olemme kovin syvällä. Suomessa on aikailtu talouden saamiseksi euroaikaan, ja tästä maksetaan nyt sitten hitaana talouden kasvuna ja korkeana työttömyytenä, ja tämänkin osalta kyllä heitän vähän palloa välikysymyksen tekijöille. Viime kauden aikana olisi pitänyt pystyä tekemään paljon, paljon enemmän.

Välikysymys lähtee siitä, että työllisyyden hoito on laiminlyöty. Valitettavasti meidän on tunnustettava Suomen talouden heikon kehityksen taustalla vaikuttavat tekijät. Me emme myöskään selviä vain kotimaista kysyntää tukemalla, vaan me tarvitsemme isoja ratkaisuja myös tämän maan rakenteellisiin ongelmiin. Hallituksen linja edetä kolmea isoa tietä on minusta erittäin viisas. Eli valitettavasti joudutaan ja on jouduttu tekemään näitä isoja säästöjä — itse uskon, että ne on pyritty tekemään mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Toinen tie on tehdä isoja rakenteellisia muutoksia, joista tunnetuin on tietysti tämä sosiaali- ja terveydenhuollon ja aluehallinnon uudistus. Kuten ministeri Rehula on täällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

monesti todennut, niin nämä molemmat etenevät tällä hetkellä. Ne vaativat toki edelleen valmistelua hyvin hyvin paljon, mutta muun muassa tätä paljon puhuttua yhtiöittämistä on syytä kyllä arvioida ilman ideologista paatosta. Tavoitteena on turvata ihmisten tarvitsemat palvelut kustannusnousua loiventaen. Toisaalta tarvitaan myös muun muassa työelämän rakenteellisia uudistuksia. Niissä myös edetään. Työllisyyden näkökulmasta iso kokonaisuus on tietysti sitten tämä hallituksen kolmas linja. Eli haetaan kasvuelementejä, joista tärkein on tietysti yhteiskuntasopimus. Se edesauttaa ennen kaikkea viennin kilpailukykyä, ja on todella toivottavaa, että yhteiskuntasopimuksen linjaukset myös menevät työehtosopimuksiin sisään. Kasvuelementejä on monia: normien purku, tarvitaan työllisyyttä ja yrittäjyyttä helpottavia toimia, ja niitähän hallitus on monella tavalla esittänyt, tarvitaan vahvaa infrapäätöksentekoa, jossa hallitus myös on tehnyt päätöksiä. Mutta itse uskon kaiken kaikkiaan, (Puhemies koputtaa) että nämä hallituksen linjaukset ovat täysin oikeita tässä tilanteessa, arvoisa puhemies.

18.49 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Välikysymys liikkuu hyvin yleisellä tasolla ja on sen vuoksi äärimmäisen poikkeuksellinen. Poikkeuksellinen se on myös sen vuoksi, että sen allekirjoittajat koostuvat pelkästään suurimman oppositiopuolueen eduskuntaryhmän edustajista. Kun tämä välikysymys liikkuu näin yleisellä tasolla, niin voidaan sanoa, että tämä on eräänlainen SDP:n oppositiopolitiikan summa tai oppositiopolitiikan kootut teokset. Tähän liittyen, puhemies, voidaankin vertailukohta ottaa Stephen Hawkingista, joka yrittää luoda tällaista kaiken teoriaa. Mutta kaiken teoria liittyy fysiikkaan. Politologia on erilainen tieteenala.

On välttämätöntä, että Suomen tulevaisuudesta, Suomen suunnasta käydään jatkuvaa keskustelua. Tärkeitä elementtejä on nimenomaan se, että keskustellaan turvallisuudesta, niin sisäisestä kuin ulkoisesta, oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvon kunnioittamisen periaatteista kaikissa mahdollisissa olosuhteissa. Mutta vastaus yhteiskuntapolitiikassa ei voi olla se, että jatketaan entisellään, ettei tehdä mitään, ettei reagoida yhteiskunnallisiin muutoksiin. (Eero Heinäluoma: Oikein!) Uudistukset liikauttavat, uudistukset saavat seisovat vedet käyntiin, ja se on välttämätöntä, jotta yhteiskunta voi kehittyä ja uudistua. Tämä on myös perussuomalaisuuden linja, onhan puolueemme ohjelma esimerkiksi jatkuvasti kehittyvä. (Eero Heinäluoma: Ja käytäntö myös!) — Juuri näin.

Mutta, arvoisa puhemies, eräisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin meidän on ilman hallitus—oppositio-rajoja tartuttava todella vakavasti yhdessä toimeen. Tämänpäiväinen keskustelu ei todellakaan ole ollut mitenkään kunniaakasta eikä politiikan uskottavuutta tai kiinnostavuutta vahvistavaa. Sen sijaan me tarvitsisimme kansanvallan itsepuolustusta, ja itsepuolustuksen me voisimme aloittaa tukemalla sitä työtä, minkä ministeri Lindström on jo aloittanut: uudenlaiset työllistämistoimenpiteet. Työttömyys on keskeisin yhteiskunnallinen ongelmamme. Työttömyyttä pahempaa on vain sota. Työttömyys ei ole pelkästään taloudellinen tai toimeentulokysymys, se on monessa kohtaa myös ihmisarvokysymys. (Eero Heinäluoma: Ollaanko taas ilmaistyössä?)

Arvoisa puhemies! Meillä on 122 000 pitkäaikaistyötöntä. Työttömyys muuttaa monella tapaa muotoaan. Ei enää eletä siinä todellisuudessa, jossa elettiin vaikka 90-luvun laman aikana, että perustettiin työttömien yhdistyksiä ja niin edelleen. Tänä päivänä työttömyys piiloutuu, yksityistyy, jää monessa mielessä näkymättömäksi. Nyt tarvitaan voimakkaita toimenpiteitä, jotta työttömyyteen tartutaan, ajetaan ihmisyyden kunnioittamista ja sitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

että päätöksentekijät ovat todella kiinnostuneita ihmisistä. Jokainen työtön on oma, ainutlaatuinen elämäntarina. Ihmisyydestä on kaikissa olosuhteissa pidettävä kiinni.

18.54 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Isoja uudistuksia tehtäessä voi aikaa ja energiaa kulua moniin muihin asioihin kuin siihen, mikä alkuperäisenä tavoitteena koskaan olikaan. Kun ympäri Suomen nyt yritetään tulkita, mitä hallituksen sote-linjaukset tarkoittavat Suomen suunnaksi, on palautettava omatkin ajatukset alkuperäisiin tavoitteisiin. Mikä oikein sosiaali- ja terveyspalveluissamme olikaan rikki, mitä lähdettiin aikoihin muuttamaan?

Kansalaiset ovat tyytyväisiä erikoissairaanhoidon palveluihimme: sydänsairas katetri-läppäleikkauksen jälkeen, leukemiaa sairastava tai keskoslapsen vanhemmat eivät pääsääntöisesti valitse sitä, etteivät ole saaneet itse valita useista vaihtoehdoista paikkaa, jossa heitä hoidetaan. He eivät myöskään ajattele, että julkisena tuotettu palvelu olisi ollut huonompaa siksi, että se on julkista palvelua, tai siksi, ettei sitä ole tuotettu yhtiön kautta. Päinvastoin, he kertovat usein osaavista lääkäreistä ja ammattitaitoisista hoitajista, uuden mahdollisuuden saamisesta tai jatkohoidon suunnitelmista.

Sen sijaan kansalaiset kokevat, että terveyskeskukseen ei saa varattua aikaa, hoitoon pääsee vasta huolen uuvuttamana tai taudin ollessa jo pahentunut ja että vanhuksen riittävästä hoivasta joutuu taistelemaan. Näitä ongelmia lähdettiin korjaamaan. Nyt korjattavaksi ovat joutuneet nekin julkiset palvelut, jotka toimivat nykyisellään hyvin.

Uudet sote-linjaukset herättävät huolen siitä, että lapsi menee pesuveden mukana. Linjausten perusteella voisi ajatella, että Suomen pahin ongelma on nyt ollut liian vähäinen yhtiöiden määrä sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Eero Heinäluoma: Hyvä havainto!) Siksi halutaan pakkoyhtiöittää laajan valinnanvapauden nimissä myös julkiset palvelut. Vaatimus ei tule EU-lainsäädännöstä. Suomessa ollaan tekemässä kansallinen päätös asettaa laaja-alaisesti sosiaali- ja terveyspalvelut yhtiöihin ja siten myös kilpailutukseen.

On tietysti kysyttävä: haittaako se jotain? Jos valinnanvapaudeksi valitaan malli, joka hajottaa esimerkiksi paljon sairastavien hoitoketjut yksittäisiksi valittaviksi toiminnoiksi, mennään metsään, tai jos sosiaali- ja terveyspalveluihin ohjatut verovaramme menevät jatkossa amerikkalaisten eläkeyhtiöiden voittoa tavoittelevien omistajien taskuihin tai, uutena ilmiönä, terveydenhuollon yhtiöiden mainoskuluihin, olemme Suomessa väärällä tiellä.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa kyse on erittäin suuresta muutoksesta. Suurena vaarana on, että kokonaisuus ei pysy kenenkään käsissä, jolloin uhkana on myös kustannusten kasvaminen ja asiakkaiden hoitoketjujen katkeaminen. Kun jokainen yhtiö tavoittelee vain omaa menestystään, voi seurata juuri sellaista osaoptimointia ja kustannusten vierittämistä muille toimijoille kuin mistä sote-uudistuksen myötä on haluttu juuri päästä eroon. Kuinka varmistetaan, että nämä palvelukokonaisuudet pysyvät toimivina asiakkaan kannalta?

Epäselväksi jää myös se, mikä tulevan maakuntahallinnon demokraattisesti valittavien päättäjien rooli olisi tässä kokonaisuudessa, kun yhtiöiden linjat ja toiminta ovat pahimmillaan yrityssalaisuuden piirissä. Vaikka vallalla oleva yhtiöittämisinnostus ei rajoitu pelkästään sosiaali- ja terveydenhuoltoon, erityisen suuria riskit ovat juuri sosiaali- ja terveysalalla.

Arvoisa puhemies! On olemassa todellinen ja aiheellinen pelko, että lyhytnäköisillä säästö- ja muilla kehityspäätöksillä nakerretaan sellaisia yhteiskunnan rakenteita, jotka ovat olleet vaikuttamassa siihen, että Suomi on voinut menestyä ja kasvaa. Yhteiskunnan koheesio, yhteen hiileen puhaltaminen, yhdessä sopiminen ja luottamus toisiin ovat kor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

vaamattoman arvokkaita asioita. Niiden täyden arvon ymmärtää ehkä vasta sitten, kun ne menetetään. Siksi nyt SDP:n esille nostamat asiat eivät ole katseen siirtämistä menneisyyteen, vaan katseen siirtämistä tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mikkonen. — Mikäli debatin tarpeita on, edustaja Guzeninan puheenvuoron jälkeen pieni hetki niille.

18.59 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on ihmisissä — se, että kaikki on otettu mukaan, kukin kykynsä mukaan. Kun tänään puhumme Suomen suunnasta, yhtä suuri kysymys sen rinnalla on, ovatko kaikki mukana. Hallitus on unohtanut osan suomalaisista. Sen sijaan, että kannustettaisiin kaikkia mukaan, on hallitus sysännyt yhä useampia syrjään. Niiltä, jotka ovat jo ennestään heikoilla, on otettu vielä lisää. Niiltä, jotka tarvitsevat tukea arjesta selviämiseen, on sitä vähennetty. Ne, jotka asuvat kaukana, saavat sinne jäädä, kun kulkuyhteyksiä on heikennetty. Niille, jotka eivät ole saaneet hyviä eväitä elämälleen, ei yhteiskuntakaan halua tarjota sen parempia.

Hallitus on rakentamassa menestystä jo menestyneiden ehdoilla. Se on väärä keino. Menestystä syntyy silloin, kun sitä rakennetaan kaikille ja jokainen voi olla sitä rakentamassa omalla panoksellaan, kun ketään ei jätetä syrjään ja kaikista huolehditaan, kun kaikilla on mahdollisuus parempaan tulevaisuuteen. Eheä yhteiskunta on menestyvän yhteiskunnan tunnus.

Suuri haaste tänä päivänä on, miten saamme mukaan ne, jotka ovat tippuneet yhteiskunnan kyydistä, ne, joille tulevaisuuden näkymät ovat toivottomat. Erityisesti on varmistettava, ettemme työnnä uusia ihmisiä syrjään. Siksi erityishuomio tulee kiinnittää siihen, että nuoret pääsevät koulutukseen ja työelämään, ja siihen, että emme omilla toimillamme sysää maahanmuuttajia ulkopuolelle vaan he pääsevät mukaan rakentamaan Suomen menestystä.

Arvoisa puhemies! Suomen menestys on perustunut kaikkien mukaanottamisen lisäksi osaamiseen. Koulutuksen mahdollistaminen kaikille on ollut maamme menestystarinan avain. Meillä jokainen on voinut kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet ovat riittäneet, taustastaan tai varallisuudestaan huolimatta. Kaikentasoista koulutusta on ollut saatavilla ympäri maata, mikä on ollut tärkeää koko kansan osaamisen nostamisessa.

Tätä ollaan nyt murentamassa. Opintotuen leikkaukset johtavat siihen, että kaikilla ei enää ole varaa opiskella, vaikka kyvyt ja motivaatio riittäisivät. Oppilaitosverkon karsiminen nostaa kynnystä opintoihin sitä enemmän, mitä varhemmin ja kauemmaksi nuoren tulisi lähteä. Oppilaitosverkoston karsimisella on myös laajempaa merkitystä: Kun koulutuslaitos lähtee, lähtee paikkakunnalta myös osaamista, nuoria, yritysysteistyötä, kehittämistoimia ja ihmisten vaihtuvuus vähenee. Nämä kaikki ovat tekijöitä, jotka heikentävät paikkakunnan elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla menehtyi yksi Suomen merkittävimmistä tiedemiestä, akatemiaprofessori Ilkka Hanski. Suru-uutisen levittyä eräs Suomessa pitkään asunut puolalainen ystäväni ihmetteli Facebookissa: "Miksi niin vähän puhutaan mediassa Ilkka Hanskista? Laulaja Sorsa kuolee, ja media on täynnä tarinoita hänen urastaan. Suomen tunnetuin ja hienoin tiedemies kuolee, ja ei mitään, ei sanaakaan. Miksi? Koska hän oli yksi kaiken maailman dosenteista." Tämä ihmettely kertoo siitä välinpitämättömyydestä, millä yleinen ilmapiiri suhtautuu tieteeseen ja sen merkitykseen. Tämä sama suhtautuminen on levinnyt poliitikkoihin, erityisesti nykyiseen hallitukseen. Koulutuksesta, tieteestä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

ja tutkimuksesta on leikattu kovalla kädellä. Se ei ole ollut pakko, se on ollut hallituksen valinta. Lisäksi hallitus haluaa asettaa tieteelle tavoitteita, jotka vievät tutkimusta väärään suuntaan. Perustutkimuksen arvoa ei ymmärretä, vaan kaiken tutkimuksen pitäisi tuottaa välitöntä talouskasvua.

Akatemiaprofessori Hanski varoitti tänä keväänä, että tutkimuksen yhä vahvempi ohjaaminen yhdistettynä vähätteleviin kommentteihin johtaa siihen, että nuoret tutkijat menettävät innostuksensa ja intohimonsa tieteen tekemiseen. Luottamus ja arvostus tutkijoiden ja päättäjien välillä menetetään mutta samalla menetetään myös tulokset ja menestys. Varoitus kannattaa ottaa tosissaan. Merkkejä tästä on jo.

Arvoisa puhemies! 1970-luvulla Suomessa oli varaa rakentaa koko maan kattava yliopistolaitos, vaikka samalla vuosikymmenellä koettiin kaksi öljykriisiä. Seuranneiden 40 vuoden aikana Suomi on vaurastunut valtavasti. Siitä huolimatta olemme tilanteessa, jossa meillä ei ole varaa pitää yllä nykyisiä yliopistojamme. Miten tähän on tultu? Koulutukseen oli varaa panostaa 70-luvulla, siihen olisi varaa panostaa nytkin. Kysymys on arvovalinnoista. Osaamiseen meillä täytyy olla varaa panostaa tänäkin päivänä. Se on Suomen menestymisen perusta.

19.04 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tulin valituksi reilu vuosi sitten eduskuntaan teemoilla vapaus, vauraus ja vastuu. Isovanhempamme toivat meille vapauden ja vanhempamme vaurauden. Vauraudella tarkoitan niin taloudellista, sosiaalista, kulttuurista kuin sivistyksellistä ja henkistä vaurautta. Oman sukupolveni ylivoimaisesti tärkein tehtävä on toimia vastuullisesti, niin että vapaus ja vauraus siirtyvät myös omille lapsillemme. Velkaantumisen jatkuminen Euroopan ennätysvauhtia tai poliittinen kyvyttömyys tehdä uudistamispäätöksiä saati uudistuksilla pelottelu eivät edusta sellaista Suomea, jota voisin sanoa ylpeästi edustavani.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ensimmäisen vuoden aikana tekemät päätökset ovat lisänneet luottamusta Suomen talouteen ja siihen, että pystymme ratkaisemaan ongelmamme itse. Suomessa ei ole varaa toiseen vaalikauteen, jonka aikana talous, työttömyys ja velkaongelmamme vain pahenevat. Se mielessä työ hyvinvointiyhteiskunnan uudistamiseksi ja sen ihmisten parhaaksi jatkuu. On totta, että taloustilanne on pakottanut hallituksen moniin ikäviin leikkauksiin; 4 miljardin säästöjä on mahdotonta tehdä ilman, etteivät ne näkyisi ja tuntuisi jossain.

Oppositio on korostanut pitkin vuotta, että hallituksen leikkauksilla on vaihtoehto. Leikkaukset voi toki kohdentaa jonkin verran eri tavalla, mutta se, että tämän mittaluokan sopeutuksiin pystyttäisiin leikkaamatta lainkaan koulutuksesta tai sosiaali- ja terveystoimista, jotka ovat suurimmat hallinnonalamme, on kestävä väite. Jos taas leikkauksia olisi tehty vähemmän, siirtäisimme jälleen vain lisää velkaa tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Arvoisa herra puhemies! Tänään salissa on arvosteltu kärkevästi myös sitä, ettei hallitus ole saanut pidettyä opettajankoulutusta Savonlinnassa. Itse savonlinnalaisena olen asiaa hengittänyt erityisen syvästi ja raskaasti jo useita vuosia. OKL on pelastettu kerran 90-luvulla ja kahdesti tällä vuosituhannella. Itä-Suomen yliopiston hallitus päätti kuitenkin reilu kuukausi sitten, että Savonlinnan kampus lakkautetaan ja aloituspaikat siirretään Joensuuhun. Yliopiston mukaan he eivät edellisellä rahoituskaudella saaneet strategiarahoituksen mittareiden mukaisia tavoitteita täytetyiksi ja tämä on syynä päätökseen. Yliopiston toiminnan suhteen ilmassa leijuu paljon kysymyksiä. Millä tavalla Joensuu on tukenut Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

vonlinnaa mittareiden ja tavoitteiden täyttämässä? Millä tavalla yleensä strategiarahat käytettiin? Millä tavalla Savonlinnan OKL:n valtakunnalliseen tehtävään osoitetut resurssit näkyivät Savonlinnan kampuksella? Tätä tarkastusvaliokunta syystäkin selvittää. Itä-Suomen yliopistoon on vaikutettu kaikin mahdollisin keinoin koko talven, ja syksyinkin, ajan.

Uuden kauden strategiaraha sekä vielä tänä viikonloppuna tarjottu edullinen Savonlinnan vuokratarkaisu eivät Itä-Suomen yliopistoa kiinnostaneet. Päätös ei ollut rahasta kiinni. Raha ei kelvannut leikkauksia kritisoivalle yliopistolle. Esillä on ollut myös muut isäntävaihtoehtot kuin Itä-Suomen yliopisto. Näitä vaihtoehtoja on kartoitettu ja viety eteenpäin kampuksen pelastamiseksi. Niin Savonlinnan kampuksen työntekijät ja aktiivit kuin me muutamat poliitikot olemme käyttäneet vaihtoehtojen etsimiseen lukemattoman määrän työtunteja. Riittävän toimivaa ratkaisua ei ole kuitenkaan löytynyt.

Itä-Suomen yliopiston päätös on tuntunut sisuskaluissa saakka. Yliopisto vetoaa yliopistolakiin, jonka mukaan yliopisto saa päättää kampuksistaan itsenäisesti. Yliopiston yhteiskunnallinen vastuu tai lakiin tehtävänä kirjoitettu yhteiskunnallinen vuorovaikutus eivät tunnu painavan vaakakupissa minkään vertaa, kun yliopisto uskoo sokeasti keskittämisen ja suurten yksiköiden voimaan. Yliopiston ideologinen usko on nähtävästi jotain niin suurta, että sen kannattaa lakkauttaa yliopiston erinomaisesti toimivia osia ja saattaa siinä samalla yksi kaupunki henkitoreihinsa. Pian julkaistavassa selvityksessä selviää, minkälaiset vaikutukset taloudellisesti tällä tulee olemaan.

Arvoisa puhemies! Nyt täytyy toimia kahta eri reittiä. Olemme edustaja Kaj Turusen kanssa tekemässä lakialoitetta Savonlinnan yliopistosta, mutta toinenkin reitti täytyy nyt katsoa. Meidän täytyy toimia myös nopeasti Savonlinnan mahdollisuuksien, vahvuuksien turvaamiseksi. Esimerkiksi Lappeenrannan yliopisto voisi Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa yhdessä lisätä aloituspaikkoja Kuitulaboratorion ja 3K-tehtaan ympärille. Savonlinnan normaalikoulu täytyy säilyttää toimivana ja turvallisena yhteisönä, ensimmäisenä Suomessa digiloikan tehneenä kouluna, ja Tanhuvaaran urheiluopistollakin (Puhemies koputtaa) voitaisiin lisätä ammattikorkeakoulutusta liikunnanohjaajakoulutuksen muodossa.

Tässä muutamia toimenpiteitä akuuteiksi askelmerkeiksi. Vaikean tilanteen edessä emme saa Savonlinnassa jäädä polvillemme. Hallituksen on tehtävä kaikkensa (Puhemies koputtaa) Savonlinnaan jäävien vahvuuksien tukemiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajien Elomaa ja Guzenina jälkeen seuraa pieni debattiosuus.

19.10 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein päämäärä on työttömyyden vähentäminen. Lähes kaikki hallituksen toimenpiteet tähtäävät juuri siihen. Työ- ja elinkeinoministeriössä esiteltiin kuukausi sitten ministeri Lindströmin johdolla lukuisia hyviä malleja, joiden päämäärä on työttömyysloukkujen purkaminen ja työllistymisen helpottaminen. Nämä ovat historiallisen suuria muutoksia työllisyyden lisäämiseksi ja parantavat onnistuessaan merkittävästi työttömien työllistymismahdollisuuksia. Luulen, että tämä hallitus on jo nyt tehnyt työttömien eteen enemmän työtä kuin edellinen hallitus koko kautensa aikana.

Väläkysymyksessä kritisoidaan kovin sanoin hallituksen suunnitelmia yhtiöittämisestä. Väitetään, että kaikki yhteiskunnalliset toimijat yhtiöitetään ja luodaan Suomi Oy. Näin ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

suinkaan toimita. On hyvä muistaa, että yhtiöittämisessä ei ole kyse yksityistämisestä. Yhtiöittämisen jälkeen liikelaitos pysyy edelleen valtion ohjauksessa, rahoitus vain monipuolistuu. Tällöin veronmaksajat eivät joudu kustantamaan kaikkea eikä yhteiskunnallisten palvelujen toiminta ole pelkästään kiinni valtion budjetista.

Valtio-omistajuuden alkuperäinen tarkoitus oli teollistaa ja vaurastaa Suomi 1920- ja 1930-luvuilla, jolloin muualla ei ollut tarpeeksi pääomia tehtaiden perustamiseen. Järjestelyä ei alun perinkään tarkoitettu pysyväksi. Se vain tehtiin pakon edessä.

Perussuomalaiset eivät suhtaudu ideologisella palolla yhtiöittämiseen tai valtion omistamisosuuksiin, kuten SDP suhtautuu. Pyrimme tässäkin asiassa parhaimpaan lopputulokseen suomalaisten kannalta. Kaikki tässä maassa ei voi olla valtion omaisuutta.

On hyvä muistaa, että SDP myi Lipposen aikana huomattavasti enemmän valtion omistamia osakkeita. Silloin yksityistettiin oikein urakalla. (Eero Heinäluoma: Ei myyty Nestettä! Eikä Finnairia!) Silloin yksityistettiin oikein urakalla. Jos muistetaan historiaa vähän tässä, niin 1995—2015 välisenä aikana myytiin valtion omaisuutta 17,5 miljardilla, ja useimmiten omistajaohjauksen puikoissa oli SDP. Nyt toimitaan vastuullisemmin. Kun tarkastelee muita Euroopan maita, lähestymme omistajasuhteissa yleiseurooppalaista linjaa, ei sen dramaattisempaa. Kaikkea ei kuitenkaan tule asettaa yhtiöittämisen piiriin. Se, mikä on järkevää yhtiöittää, se yhtiötetään. Perussuomalaiset tukee tässäkin asiassa ratkaisua, joka palvelee parhaiten Suomen etua.

Arvoisa puhemies! Kuten SDP:n edustajat hyvin tietävät, poliittinen päätöksenteko on kompromissien tekoa. Perussuomalaiset ovat kuitenkin pystyneet pitämään lupauksistaan hyvin kiinni, paljon paremmin kuin SDP monissa hallituksissa. Esimerkiksi edellisessä hallituksessa demarien peukalonjälkeä oli hyvin vaikea erottaa. (Eero Heinäluoma: Harmaa talous!)

Lisäksi haluamme muuttaa Suomen suunnan parempaan. Maamme talous on kuralla, ja muutoksia tarvitaan nopeasti. Tämä vaatii ikäviäkin päätöksiä, joihin SDP ilmeisesti ei ole valmis. Mistään ei saisi heidän mukaansa säästää. Jatketaan vain niin kuin ennenkin ja toivotaan parasta, niinkö, sosialidemokraatit? Jos ja kun Suomen talous saadaan nousuun, siitä tulevat hyötymään kaikki. Erityisesti siitä hyötyvät haavoittuvassa asemassa olevat.

Välikysymyksessä väitetään myös, että hallitus heikentää alueiden ja maakuntien kehittämismahdollisuuksia. Päinvastoin, olen varsinaissuomalaisena hyvin tyytyväinen, että Turun seudulle tunnin junahanke Turun ja Helsingin välillä on saanut merkittävän rahoituspanoksen budjettiriihessä, ja hyviä esimerkkejä löytyy muistakin maakunnista. Vakka-Suomen alueella Varsinais-Suomessa on orastavaa elpymistä yritysrintamalla, mikä merkitsee työpaikkoja.

Nyt, kun on kerran puheenvuoro, niin sanon tähän loppuun, jos ei debatisa saa puheenvuoroa. Edustaja Heinäluoma, tämä työnäyttö ei ole ilmaista työtä. Te olitte muistaakseni viime torstaina suullisella kyselytunnilla, jolloin ministeri Lindström selvällä selkokielellä sanoi: työnäyttöä vasta kehitellään, se ei ole hallituksen esitys. Pääasia on, että työttömät saadaan töihin. Kun sitä kokeillaan, jos se osoittautuu huonoksi, sitä ei oteta ollenkaan käyttöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnetään edustaja Guzeninille puheenvuoro, ja sen jälkeen käymme debatin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

19.15 **Maria Guzenina sd:** Arvoisa puhemies! Mietin vain sitä, kun kuuntelin näitä puheenvuoroja, että jos tämän hallituskauden alussa olisikin käynyt niin, että perussuomalaiset olisivat päätyneet demareiden kanssa samaan hallituksen, niin olisiko mahdollista, että perussuomalaisten olisi helpompi katsoa äänestäjiään silmiin. (Eero Heinäluoma: Kyllä! — Jukka Gustafsson: Olisi ehdottomasti!)

Kun katsoo historiaa taaksepäin, kun täällä salissa on niin paljon historiaa tänään kerrattu, niin itse olen kolmannen kauden kansanedustaja ja muistelen, että silloin, kun tulin eduskuntaan, valtiontalous oli aika hyvillä kantimilla. (Eero Heinäluoma: Näin oli!) 3 miljardia oltiin plussan puolella, ja sitten keskustapuolue otti Suomessa hallituksen veturin paikan, ja sen jälkeen, kun se kausi oli ohitse, Suomen talous olikin miinus 8 miljardin paikkeilla. (Eero Heinäluoma: Oikeat luvut!) Eli aika nopeasti ja jyrkästi tuo lasku lähti liikkeelle, ja nyt oikeastaan ollaan sillä samalla laskusuunnalla, mikä on todella huolestuttavaa, kun ajatellaan ihan tavallisia ihmisiä, niitä, jotka joutuvat tämän kaiken maksumiehiksi. Että siinä mielessä ei tässä kannata kenenkään ilkkua toinen toisilleen, vaan hyvin vakavasti ottaa se huoli, mikä ihan tavallisilla ihmisillä on tämän hetken tilanteesta täällä Suomessa.

Minun mielestäni, ja meidän demareiden mielestä, vaikeinakaan aikoina luovuttaminen oikeudenmukaisuudesta ja yhteisen rakentamisesta ei voi olla vaihtoehto. Kaikki puolueet ovat joutuneet tekemään vaikeita päätöksiä, ja täällä salissa on puhuttu siitä, että koulutusleikkauksia joutuivat demaritkin tekemään viime hallituskaudella. No, mitä matematiikkaa se on sellainen, että jos on otettu kymmenestä miinus kaksi, niin sen jälkeen kun ottaa vielä miinus kaksi, niin se on oikeudenmukaisuutta? Ei se oikeudenmukaisuus kyllä sillä matikalla oikein toimi. Eli se, että leikataan jo sen päälle, että on leikattu, on aiheuttanut tämän kansalaisten huolen. Me demarit emme halunneet leikata niin paljon kuin mitä hallitus nyt on tähän ynnäämässä päälle, siis miinusta, koska me tiesimme, että se tulee johtamaan esimerkiksi koulutuksen puolella sellaisiin säästöihin, jotka eivät ole enää kohtuullisia.

Ja mitä tulee tähän riitelyyn tänään, niin kyllä se näin on, että suomalaisen yhteiskunnan kiistattomia saavutuksia ei olisi ikinä saatu aikaan tällaisella eripuralla, kun miettii, millä tavalla tämä meidän kansakunta on noussut maailman kärkimaiden joukkoon. Me olemme uskoneet työntekoon, yhteistyöhön, tasa-arvoon ja kaikista huolehtimiseen. Me olemme sadassa vuodessa nousseet Euroopan takamaasta todella moderniksi hyvinvointivaltioksi, josta on tultu hakemaan esimerkkiä todella kaukaakin. Tämä tehty työ on näkynyt peruskoulun maailmanlaajuisesti saavuttamista hienoista tuloksista, palkansaajien oikeuksien toteutumisesta sekä naisten ja miesten tasa-arvosta. Olette ehkä huomanneet, että tänä vuonna vietetään paitsi yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden 110-vuotisjuhlaa myöskin subjektiivisen päivähoito-oikeuden pyöreitä vuosia. 96 oli nimittäin se vuosi, kun päivähoito-oikeus laajennettiin koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä lapsia. Tämä on mahdollistanut naisten työnteon aivan uudentlaisissa mittakaavoissa, ja tämä on auttanut myöskin Suomea nousuun. Ja nyt tällä hetkellä hallituksen lyhytnäköinen perhepolitiikka on hyvin nopeasti lähtenyt romuttamaan näitä meidän peruspilareita.

On selvää, että kun maailma muuttuu, täytyy etsiä ratkaisuja siihen muuttuvaan maailmaan, mutta tämä sote-uudistuksen muuttuminen tämän hallituksen käsissä valtavaksi ja ennennäkemättömäksi yhtiöittämisoperaatioksi on kyllä kaukana siitä alkuperäisestä ajatuksesta, jossa ihminen oli tämän politiikanteon keskiössä. Edes markkinaliberalismin kiistaton kuningatar Margaret Thatcher ei olisi tohtinut Britanniassa aikoinaan lähteä yksityis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tämään heidän NHS-järjestelmäänsä, sote-järjestelmäänsä. Britit pitävät sitä edelleenkin mahdollisimman laajasti julkisen sektorin hallussa, ja britit ovat siitä tosi ylpeitä.

Jos mietitään, mitä tästä voi seurata, niin ihan vain esimerkkinä: lääkäriyhtiö Mehiläinen nousi muutama vuosi sitten otsikoihin, kun se oli maksanut 40 miljoonan euron liikevoitostaan veroa Suomeen vain 360 000 euroa. Miten me estämme, ettei tämä tapahdu nyt tässä laajassa yhtiöittämisprojektissa? (Eero Heinäluoma: Esitetään toiveita!) — Esitetään toiveita, salista huudetaan, ja kyllä tämä on iso huoli.

Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen päätökset ovat Suomelle raskaita, mutta Suomi on selvinnyt aiemminkin vaikeista ajoista, aivan kuten reilu sata vuotta sitten. Suomi on nyt jälleen taitekohdassa, ja jos me haluamme oikeasti löytää ratkaisuja, niin lyödään hynttyyt yhteen ja lopetetaan riitelemisen (Puhemies koputtaa) ja kuunnellaan toinen toisiamme. Hallituksen olisi syytä ottaa nöyrä asenne ja katsoa ympärilleen. Kuulkaa ihmisiä, kuulkaa asiantuntijoita, älkää olko jääräpäisiä.

Ja tähän loppuun, (Puhemies koputtaa) arvoisa puhemies, kannatan edustaja Rinteen tekemää epäluottamuslausetta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Vastauspuheenvuoro, edustaja Myller. — Niitä edustajista, jotka haluavat Myllerin lisäksi käyttää vastauspuheenvuoron, pyydän ylös ja painamaan V-painiketta.

19.21 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Guzenina oli aivan oikeassa siinä, että me tarvitsemme uudistuksia muuttuvassa maailmassa. Täällä on kysytty, minkä takia sosialidemokraatit eivät halua uudistuksia. Mutta me emme halua niitä muutoksia suomalaiseen yhteiskuntaan, mitä hallitus nyt esittää. Nimenomaan kysymys on tästä Oy Suomi Ab:sta. Täällä sanotaan, että yhtiöittäminen ei ole sama kuin yksityistäminen. Tästä ei ole hyviä esimerkkejä. Jos ajatellaan nyt vaikka VR:ää tai Postia: hyvin nopeasti siellä muuttuu sitten tilanne niin, että puhutaankin yksityistämisestä. Missä silloin on demokratia, missä on avoimuus? Silloin tullaan kermankuorintaan, ja tästä seuraa se, että tämän hallituksen politiikka on myrkyä reuna-alueille. Siellä missä on vähemmän ihmisiä, (Puhemies koputtaa) siellä eivät todellakaan yhtiöt myöskään halua toimia.

19.22 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hanna Kosonen tuli onneksi saliin. Olen ajatellut, edustaja, tätä viime päivinä ja viikkoina paljon, ja kun sanoitte, että tämä on koskettanut teitä sisuskaluihin, niin uskon sen. Sen on pakko olla ensimmäisen kauden kansanedustajalle voimakas takaisku, ja toivon, että tässä nyt vielä joitain ratkaisuja löytyy. Minua harmittaa se, että minua ei ole tässä viime viikkoina ja kuukausina uskottu, mutta nyt kun professori Tuori laittaa, että "yliopistojen itsehallinto ei estä valtion ohjaustoimivaltaa ja ohjaustoimivaltaa voidaan käyttää yliopistolain 48 §:n mukaisessa sopimusmenettelyssä ja siihen liittyvissä rahoitusjärjestelmissä", niin nyt uskotaan.

Sitten lopuksi, puhemies, sanon vain sen, (Puhemies koputtaa) että Sipilän luvut, mitä hän tänään esitti, asetetaan kyseenalaiseksi. Minulla on sellaisia lukuja nyt, jotka kertovat, että ensisijaisia hakijoita oli (Puhemies koputtaa) Savonlinnassa enemmän kuin niitä oli Joensuussa. Tämä selvitetään, arvoisa puhemies, vielä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

19.23 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Gustafssonia sanoista. Varmasti tunnemme tietynlaista sympatiaa toisiamme kohtaan tämän asian suhteen.

Professori Tuori tosiaan tuo tämän oman kantansa tästä lain tulkinnasta esiin, mutta sitten on olemassa myös Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää, joka sanoo, että hänen mielestään yliopistolle perustuslaissa turvattu itsehallinto estää valtion viranomaista määräämästä yliopistoa esimerkiksi toimipaikkaa koskevista kysymyksissä. Eli käytännössä voimme sanoa, että yliopistolaki ei välttämättä ole aivan helposti tulkittava, ja tämä on nyt meidän kaikkien suuri ongelma, varsinkin meidän, jotka olemme Savonlinnan puolella.

Sitten vielä näistä pääministerin luvuista: hän ei viitannut Joensuuhun — se on juuri näin, niin kuin edustaja Gustafsson sanoi, (Puhemies koputtaa) eli Savonlinna on vetovoimaisempi kuin Joensuu (Puhemies koputtaa) — vaan tässä hän käytti rehtorin lukuja, ja rehtori viittasi muiden opettajankoulutuslaitosten aloituspaikkojen hakuun.

19.25 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä iso kuva tästä, mitä minä olen kuunnellut, mistä nyt sosialidemokraatit tekivät välikysymyksen ja miten valtiontaloutta on hoidettu: Meillä meni nyt neljä tai viisi edellistä vuotta valtion vastuut, velat, vastuut maailmalla, ja valtion omaisuutta myytiin, ja myös pääoma laski keskimäärin 20 miljardia vuodessa. Se asia on nyt korjattava. Sosialismilla sitä ei korjata, koska se ei ole toiminut missään muuallakaan. (Jukka Gustafsson: Sosialidemokratia!) Sosialismi ei toimi missään, se nähdään maailmalla — kävin juuri Kiinassa, sielläkin on luovuttu. (Välihuutoja) Sama Suomessa. Katsokaa nyt, täällä sanoo edustaja Lindtman, että markkinatalous on hyvä renki, mutta nyt on renki lähtenyt tästä maasta ja lähtemässä, jos sille ei luoda edellytyksiä. Ja nyt hallitus (Puhemies koputtaa) tekee sellaisia päätöksiä, että renki saadaan takaisin.

19.26 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkaraisen kannattaa nyt nämä luvut kyllä tarkistaa, muualtakin kuin sieltä Kiinasta. Nimittäin jos 20 miljardia olisi vuodessa lähtenyt rahaa, niin sitten meillä kyllä budjetti olisi todella kehnolla pohjalla — jos näin olisi.

Mutta tulen tähän Savonlinna-kysymykseen, joka on tämän päivän suuri asia kuitenkin. Olin hyvin pettynyt myös, kun kuulin pääministerin suusta, että hän on siis hyväksynyt nyt tämän ratkaisun, että Savonlinnan opettajakoulutus loppuu, koska siinä kristallisoituu tämä hallituksen markkinalinja. Kaikki nämä päätökset, joihin ennen yhteiskunta (Puhemies koputtaa) on ottanut kantaa, siirretään yhtiöille ja autonomisille yksiköille ja sanotaan, että mitään ei voida tehdä — mitään ei voida tehdä. Tulen sen verran keskustaa vastaan, että sanon, että olen aivan varma, että jos varapuhemies Pekkarinen olisi hallituksessa, niin tätä päätöstä ei olisi hyväksytty, tämä olisi ollut poliittisen vaikuttamisen asia, tai jos varapuhemies Pekkarinen olisi vaikkapa keskustan eduskuntaryhmän johdossa, niin hän olisi sen verran pitänyt (Puhemies koputtaa) maakuntien kehityksen puolta, että näin ei olisi tapahtunut.

19.27 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa aikaisemmin hallituspuolueen eräs edustaja kysyi, perutteko te, sosialidemokraatit, sitten nämä hallituksen uudistukset ja muutokset, joita nyt ajetaan läpi, kun te olette sitten seuraavassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

hallituksessa, ja toivottavasti olemme. No, nyt hallituksen valitsevat linjaukset, joita ollaan tehty sosiaali- ja terveydenhuollossa, ollaan tekemässä väylien yhtiöittämisessä, ja myös tämä leikkauspolitiikka, joka kohdistuu koulutukseen, ovat ongelmallisia juuri siitä näkökulmasta, että ne on mahdotonta peruuttaa. Esimerkiksi näiden yhtiöittämisten osalta, jos kerran mennään palvelutuotannossa yhtiömuotoon, on siitä hyvin hankala pakittaa takaisinpäin. Sen jälkeen me elämme ja toimimme siinä todellisuudessa, että meillä on hyvin hankala näitä ratkaisuja enää sen jälkeen muuttaa. (Puhemies koputtaa) Sen takia näistä asioista olisi pitänyt kertoa ja keskustella ennen vaaleja, ennen kuin te teette näitä peruuttamattomia muutoksia yhteiskunnan perusrakenteisiin.

19.28 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdestä asiasta onneksi täällä salissa vallitsee hyvä yksimielisyys: uudistuksia tarvitaan. Siksi mielestäni hallituksen esitys uuden Live-yhtiön perustamiseksi, jossa valtion omistus olisi täydellinen, 100 prosenttia, ja jossa tämä talo hallitsisi muutenkin päätöksentekoa aika pitkälle, on minusta kannatettava ajatus, ja pitää tutkia, kuinka mahdollisesti nämä verkkoratkaisut voisivat sopia siihen yhtiöön.

Vielä lisäksi haluan puuttua siihen asiaan, kun SDP:ltä on tänään tullut tällainen "10 ideaa Suomelle", ja haluan kysyä paikalla olevilta opposition edustajilta: mitä käytännössä tarkoittaa tämä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen verotuki 20 000 euroa? Jos saisin tähän selkokiehisen vastauksen, niin voitaisiin keskustella siitä. — Kiitos.

19.29 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on yksi niistä uudistuksista, joita pidämme järkevinä ja jotka hyödyttävät sekä yhteiskuntaa, yrittäjää että työttömiä, näitä yrityksen ensimmäiseksi palkkaamia työntekijöitä. Sen ajatus on yksinkertaisesti, että yrityksellä on mahdollisuus vähentää tuloksestaan tämä mainittu enintään 20 000 euroa palkatessaan ensimmäisen työntekijän, jolloin firman täytyy kuitenkin olla voitollinen, sen täytyy tehdä tulosta. Tätä rahaa ei siis voi käyttää siihen, että tulee tappiolla markkinoille ja sitä kautta syrjäyttää jonkun sellaisen, joka toimii ilman tukia. Tämä tulee tuloksesta vähennettäväksi, ja silloin se automaattisesti pitää sen markkinoiden kannalta oikeana. Yksi esimerkki innovatiivisesta, uudesta ratkaisusta, joka helpottaa pienyritysten toimintaa. Näitä uudistuksia me kannatamme, niin kuin myös sitä Rinteen työllistämismallia, jossa voi ottaa työttömyysturvan mukaan ja antaa sen yritykselle ja käyttää näin työllistämisen hyväksi.

19.30 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivällisessä puheenvuorossaan edustaja Rinne totesi, että rikkaat osallistuvat talkoisiin vain vapaaehtoiselta pohjalta. Nyt eivät ole ministerit vastaamassa kysymykseeni, mutta täällä on kyllä henkilöitä paikalla, jotka pystyvät vastaamaan. Joulukuussa 2005 rikkaat vapautettiin — valtiovarainministeri Heinäluoma armahti rikkaat — varallisuusverosta. Näin se meni. Tänä päivänä se toisi noin miljardi euroa valtion kassaan. (Eero Heinäluoma: Vastauspuheenvuoro!) — Saat kohta vastata, kertoa, minkä takia tosiaan näin tehtiin. — Mutta miljardi euroa, se tarkoittaisi sitä, että hallitukselle, nyt kun oppositio kysyy, se olisi suuri apu nyt näihin teidän syytöksiinne, ettei hallitus välitä vanhusten, sairaiden ja lapsiperheiden arjesta. Miljardi euroa. Kertokaa: minkä takia vapautitte rikkaat tästä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

19.31 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen syrjäisimmän maaseudun asukki, ja nyt sitten kun olen vuoden verran täällä ollut, niin minä olen todella hämmästyneenä kuunnellut sitä, että meille on ilmestynyt uusi maaseudun puolue. Ei koskaan ole kuullut puhuttavan näin paljon meidän asioiden puolesta kuin te olette, sosialidemokraatit, puhuneet. Mutta edelliset neljä vuotta kun minä teitä kuuntelin, niin miksi minä en silloin kuullut mitään näistä asioista? (Riitta Myller: Sulla ei ollut korvat auki!) Elikkä nyt käytännössä tilanne on se, että nyt kun minä olen tuossa hallituspuolueessa sisäpiirissä, on muuten semmoinen tunne, että meillä on muuten tekemisen meininki. Nyt muuten oikeasti halutaan yrittää ja pyrkiä tekemään. Ja jos me emme jotakin oikeasti ala tekemään, niin meidän maaseudun tilannehan kuihtuu koko ajan alaspäin. Nyt on tapahtumassa. Aiheuttaahan se pelkotiloja paljon, että nyt on esitetty valtavan suuria muutosesityksiä, mutta minä näen myöskin, että on paljon mahdollisuuksia: tässä liikennekaariasiasa, taksiasiasakin oikein hoidettuna ja sitten kaikki nämä postiasiat, kaikki uudet palvelut. (Puhemies koputtaa) Meillä on mahdollisuuksia erittäin paljon.

19.33 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on moneen kertaan vastattu kritiikkiin koulutusleikkauksista sillä, että ensinnäkin edellinenkin hallitus leikkasi ja toiseksi ei ole ollut nyt mitään vaihtoehtoja. No, edustaja Guzenina tuossa jo kertoi, että se, että tälle hallitukselle eivät riittäneet edes ne leikkaukset, mitä viime hallitus teki koulutuksesta, on kyllä kummallista, varsinkin kun yksikään eduskunta-puolue ei vaalien alla sanonut, että koulutuksesta on vara leikata.

Toisekseen kerran tässä salissa pääministeri Sipilä on kertonut, että myös hallitusneuvotteluissa oli vaihtoehtoja. Se oli silloin, kun täällä oli Nuorten parlamentti ja nuoret kysyivät pääministeriltä koulutusleikkauksista. Pääministeri sanoi, että hallitusneuvotteluissa oli pöydällä säästövaihtoehtoja 6 miljardin euron edestä ja piti valita 4 miljardia euroa. Tästä olisi 2 miljardia euroa voinut jättää valitsematta, ne, jotka koskivat koulutusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma, lähinnä edustaja Mölsän aiemmin käyttämän puheenvuoron johdosta.

19.34 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Periaatteessa en kannata tätä eduskuntakeskustelun muuttamista historiakeskusteluksi, mutta kun on suora konkreettinen kysymys, niin on siihen nyt syytä vastata.

Varallisuusveron poistostahan päätettiin vuonna 2004 tuloratkaisujen yhteydessä. Silloinen hallitus, jossa ministerinä oli muun muassa nykyinen varapuhemies Pekkarinen, teki tämän päätöksen. En itse ollut silloin hallituksessa mukana. Varallisuusveron poiston menetys valtiolle oli 70 miljoonaa euroa — ei suinkaan miljardi euroa, niin kuin tässä mainittiin, vaan 70 miljoonaa euroa. Siinä on aikamoinen ero. Ja nyt täytyy sanoa, että samaan aikaan tehtiin ratkaisu, jossa osingot tulivat verolle — asia, jota kokoomus vastusti raivoisesti 2003 hallitusneuvottelujen yhteydessä ja myös vaaleissa — ja sen tuotto valtiolle oli lähes puoli miljardia. Eli oikeudenmukaisuus verotuksessa lisääntyi 400 miljoonaa euroa tämän kokonaisuuden ansiosta. Sitä kehtaa siis myös puolustaa, vaikka varallisuusveron poistosta voi esittää kriittisiä kommentteja.

19.35 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Guzenina tuossa äsken viittasi historiaan, kuinka Suomen talous kääntyi miinukselle vuonna 2008.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Mehän muistamme, mitä silloin tapahtui. Mutta vuoden 2008 romahduksen jälkeen muu Eurooppa on jo nousussa, mutta Suomi ei. Miksi Suomi ei ole nousussa? Minä viittaisin siihen — tästä saa nyt vähän aasinsiltaa edustaja Mikkosen puheenvuoroonkin — että onhan meillä erinomainen koululaitos, yliopistot ja ammattikorkeat. Miksi nämä eivät ole saaneet Suomea nousuun, koska osaaminen ja oppiahan ovat suomalaisen talouden perusta?

Herra puhemies! Jos yksityistalouksissa tulee pakollista säästöä, niin toimintasuunnitelmaa on muutettava, elintapoja on muutettava. Nämä koulutussäästöthän, mitä on tehty, ovat meille suurimmalle osalle hyvinkin vastenmielisiä, ja emme näitä haluaisi. Mutta täytyy toivoa, että osaltaan nämä säästötkin pakottavat muuttamaan ja uudistamaan myöskin tätä koulutussysteemiä, että Suomi pääsisi nousuun. Ja, herra puhemies, tällä en viittaa (Puhemies koputtaa) millään tavalla Savonlinnaan.

19.36 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tältä välikysymykseltä on itse asiassa jo viety pohja. Ryhmäpuheenvuorot olivat niin hyviä ja niissä argumentoitiiin todella hyvin ja vastattiin tähän opposition esittämään kritiikkiin, että eihän tässä enää olekaan jäänyt sitten oppositiolle muita vaihtoehtoja kuin toistaa niitä samoja asioita tai syyttää riitelystä.

Päivähoito-oikeuden rajoittaminen on täällä otettu tänään esille, ja 2013 silloisen hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa linjattiin, että subjektiivista päivähoito-oikeutta rajoitetaan. Päivähoito-oikeuden rajoittamisen valmistelu kuului SDP:n ministerin salkkuun. Tämä vedettiin takaisin, koska SDP ei pysty tekemään päätöksiä, mutta hyvä, että tämä hallitus vei sen eteenpäin, koska tämä on aivan erinomainen päätös.

19.37 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy sanoa, että sosialidemokraatit tekivät erittäin hyvän ratkaisun siinä viime käänteessä, etteivät lähteneet rajaamaan subjektiivista päivähoito-oikeutta, ja sillä linjalla me olemme edelleen. Toinen asia, josta täällä on syytetty sosialidemokraatteja, on, että emme olisi tehneet yhtään mitään viime kaudella. Haluan muistuttaa siitä, että meidän johdollamme tehtiin muun muassa historiallinen vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, sekä silloin me pysyimme myös, kaikki kahdeksan puoluetta, tekemään parlamentaarisesti yhdessä sotea, jossa meillä oli hyvin pitkälle yhteiset linjaukset mutta joka kuitenkin sitten kaatui. Eliikä siltä osin viime kaudella tilanne oli monella tapaa ihan erilainen.

Mutta olisin kommentoinut vielä edustaja Elomaata siitä, kun hän toteaa, että pakkoyhtiöittäminen ei ole riski, koska julkinen taho vastaa viime kädessä kaikesta. Nyt kuitenkin, kun me menemme yhtiölainsäädännön piiriin, joka on ihan oma, toisenlainen lainsäädäntö, (Puhemies koputtaa) niin haluaisin tarkempia perusteluja teiltä siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myöntäisinkin sitten puheenvuoron edustaja Elomaalle.

19.38 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtiöittäminen ei ole sama kuin yksityistäminen, ja toivottavasti myös edustaja Kiljunen ymmärtää tämän lauseen.

Menisin tässä kohtaa myös siihen, missä ja kuinka suurien vaikeuksien kanssa SDP silloin taisteli — se on ollut hyvin monessa hallituksessa, melkein kaikissa, mitä minä muistan tästä taaksepäin. Maailmantalous ei ollut niin huonossa kunnossa kuin mitä se on tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

hetkellä. On ylimääräinen maahanmuutto, mikä maksaa valtavasti. Tämä hallitus on todella suurien haasteiden edessä. Silti se on toimintakykyinen. Silti se yrittää tehdä erittäin hyviä ehdotuksia. Ja sosialidemokraatit ja erittäin monet opposition edustajat vain haraavat vastaan ja esittävät viatonta ja sanovat, että ne ovat huonoja esityksiä. Emmekö me nyt voisi lähteä yhteistyöhön? Eikös se Suomen etu (Puhemies koputtaa) ole kuitenkin kaikkien pääasia?

19.39 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään ollut jännä hokema, että yhtiöittäminen ei ole yksityistämistä, niin kuin edustaja Elomaa-kin juuri sanoi. Ei kukaan ole niin sanonutkaan. Mutta nyt keskiössä on yhtiöittäminen, ja huomio on haluttu kiinnittää nimenomaan siihen. Yhtiöittämisessäkin on seikkoja, joita tiedän, että myöskin hallituspuolueen edustajat pohtivat ja miettivät.

Esimerkiksi edustaja Elomaa sanoi omassa puheenvuorossaan, että yhtiöissä rahat eivät tule pelkästään veronmaksajilta eivätkä valtiolta. No, mistäs ne rahat tulevat? Kuluttajat ovat yhtä kuin veronmaksajia. Ikään kuin yhtiöistä rahat tulisivat jostain taivaasta ja pelastaisivat ja ratkaisisivat ongelmat. Ei tällaiseen voi kukaan uskoa, ei missään nimessä.

Sitten vielä, jos ajatellaan, mitä on tapahtunut sosiaali- ja terveystaloudessa viime vuosina: nimenomaan suuret monikansalliset yritykset ovat vallanneet alaa yksityisiltä pieniltä yhtiöiltä. Tämä on pelko, joka meillä tässä yhtiöittämisessä on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkelä, ja totean, että tässä debatissa kaikki vastauspuheenvuoroa pyytäneet ovat saaneet vähintään kerran käyttää puheenvuoron, enimmillään kolme kertaa. Ja nyt edustaja Mäkelä, ja sitten puhujalistaan.

19.40 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On väärin sanoa, etteivät sosialidemokraatit mitään saaneet aikaan viime hallituksessa. Kyllähän hallitus leikkasi valtionosuuksia ja samaan aikaan lisäsi kuntien velvoitteita, jos sen aikaansaannoksena haluaa esittää.

Salissa liikkuvan valituksen määrästä kuulee, että sosialidemokraatteja kyllä harmittaa olla oppositiossa. Hehän tietäisivät parhaiten, miten ihmisen pitää hoitaa lapsensa, elää elämänsä, ja nyt he tietävät senkin, kenen kanssa perussuomalaiset haluaisivat olla hallituksessa mieluiten. Se tuli aivan uutena asiana. Tämän teidän viisautenne, jota en välttämättä olisi halunnut kuulla, ohella kuitenkin haluaisin kuulla sen viisauden siitä, että mites teidän vaihtoehtobudjettinne? Siltä on pudonnut pohja: autoveron alennus tuottikin enemmän verotuloa kuin laskettiin. Millä te meinaatte nyt paikata sen 200 miljoonaa, jonka te olette jo moneen kertaan käyttäneet?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Totean tässä, että ajatus siitä, että debattia pitää jatkaa niin kauan että varmaan kaikki kysymykset, mitä edustajat toisilleen ovat esittäneet, ovat tulleet vastatuiksi, on päättymätön asia. Niin ei voi jatkua. Mutta tässä tilanteessa poikkeuksellisesti haluan nyt kuitenkin myöntää viimeisen vastauspuheenvuoron edustaja Heinäluomalle. Sitten varsinaiseen puhujalistaan.

19.42 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tästä demareiden linjasta oli puhetta, niin sehän oli hyvin selkeä suhteessa tämänkin vuoden budjet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tiin. Sehän lähti siitä, että katsotaan myös tulopohjaa, että kaikkia näitä ratkaisuja ei laiteta menojen vähentämisen puolelle. Sekin on ihan hyvä, mutta monella menolla on myös käytäjänsä, ja se on sitten pois yhtä hyvin ihmisten toimeentulosta kuin heidän palveluistaan, ja sen takia täytyy puhua myös tulopuolesta. Siksi olemme esimerkiksi tehneet ehdotuksen tästä rahoitusverosta, joka voisi olla ihan merkittävä lisätulojen antaja. Eli molemmat asiat on tässä pidettävä mielessä, niin tulo- kuin menopuolikin. Siitä voi tulla kokonaisuus, joka on huomattavasti parempi ja oikeudenmukaisempi kuin tämä hallituksen tekemä linja.

Kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että minusta oikea lausunto oli ministeri Stubbin toteamus, että tämä hallitus tekee kaikkien aikojen kokoomuslaisinta politiikkaa. Kuvaavaa on se, että ei heidän tarvitse edes olla täällä salissa läsnä. (Suosionosoituksia — Leena Meri: Se on heidän näkemys!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensinnäkin toivon, että pidetään siitä pelisäännöstä kiinni, että täällä ilon tai surun purkauksia ei ilmaista sen tapaisilla menettelyillä, mitä aplodien antaminen on, vaikka mielessään itse kukin voi niitä antaa. — Myönnän vielä edustaja Kososelle ehdottomasti viimeisen vastauspuheenvuoron. Hänen nimensä mainittiin sen verran monta kertaa.

19.43 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin edustaja Heinäluoman kommenttiin siitä, kuinka tässä Savonlinna-tapauksessa kristallisoituu hallituksen linja, vain kommentoida, että kyllä tässä vain kristallisoituu tämä yliopistojen autonomia. Jos edustaja Heinäluomakin on kuunnellut täällä tänäkin päivänä näitä puheenvuoroja, niin hän tietää, että ei hallitus kyllä kovin mielellään tätä Savonlinna-ratkaisua katsele. (Eduskunnasta: Vaihtoehtoja on!) — Mielelläni kuulen niitä vaihtoehtoja. Me olemme kyllä selvittäneet tätä hyvin laajasti. Käydään tätä debattia sitten lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.44 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksissä on paljon uudistuksia. Myös tässä välikysymyksessä on esitetty uudistuksia ja mahdollisuuksia tieliikenteeseen ja henkilöliikenteeseen. Niissä taustalla on kuitenkin vahvasti digitalisaatio, mitä ministeri Bernerkin on tuonut omissa puheenvuoroissaan esille. Edustaja Kasvi esitti omassa puheenvuorossaan kysymyksenomaisesti ministerille, ovatko Suomen valokuidut tai muuten yhteydet siinä kunnossa, että tämä digitalisaatio on mahdollista. Myös itse kiinnittäisin siihen huomiota, ovatko nämä puitteet ja olosuhteet siinä kunnossa, että tässä digitalisaatiossa voidaan edetä.

Vielä kuitenkin haluaisin palata tuohon äsken esittämäni kysymykseen demareiden kymmenestä vaihtoehdosta. Kun tuloksesta vähennetään 20 000 euroa ja se on ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta, niin esimerkinomaisesti jos on kirvesmieskaveri yrittäjänä ja hän palkkaa työntekijän ja hänellä on sellainen bisnes, että se on 100 tonnin liikevaihto vuodessa ja kulut 60 000, tulos on 40 000, ja siitä kun vähennetään 20 tonnia pois, niin minä en oikein näe sitä logiikkaa, missä välissä se 20 000 tuottaa niin paljon hyvää sille kirvesmiehelle, että hänen kannattaa työllistää toinen kirvesmies, jonka kulut ovat saman verran kuin hänen itsensä. Eli ei tämä demareitten työllistämispolitiikka ainakaan tässä yhteydessä avaudu minulle, koska itse olen pienyrittäjä ja ainakin minusta työllistämiseen tarvitaan aina kyllä ihan jotain muuta kuin tämmöinen 20 tonnin vähentäminen tuloksesta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

koska sillä kahdellakymppillä ei kukaan tule töihin. Vai onko kysymys sitten tämmöisistä halpatyömarkkinoista, mitä demarit haluavat sitten ajaa?

19.46 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Suomen suunta. On hyvä palauttaa mieleen, mitkä ovat valtion ydintehtävät. Yksi tärkeimpiä on turvallisuus. Koulutukseen pääsy ja sen laatu on turvattava. Ihmisestä on pidettävä huolta. Useamman hallituksen ajan verovaramme eivät ole riittäneet julkisen sektorin ylläpitämiseen, ja siksi maamme on velkaantunut hurjaa vauhtia.

Tällä hallituksella on oikean suuntaisia linjauksia. On linjattu, että valtionyhtiöissä yhteiskuntavastuu on otettava perusarvoksi. Vastuu on sitä, että verot maksetaan siihen maahan, missä tulos syntyy. Yhtiöiden johdon irtisanomiskorvauksia pienennetään. Hallitusohjelmassa on pienyrittäjien asemaa helpottavia kirjauksia, jotka tulee vielä saattaa käytäntöön, esimerkiksi yrittäjävähennys, joka tarkoittaa, että muiden kuin osakeyhtiöiden eli henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoittajien tuloista 5 prosenttia on verovapaata.

Hallituksen päätös laittaa EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille luku-kausimaksu oli erinomainen konkreettinen päätös. Tämä hallitus on myös tarttumassa digitalisaation mahdollisuuksiin. Pitää elää ajassa ja jatkuvasti ponnistella oppimisen kärki-maaksi. Tavoitteet ovat kohdallaan, ja Suomesta ei puutu kyvykkyyttä eikä lahjakkuuksia. Pienenä ja siksi joustavana maana meillä on mahdollisuus nousta yhdeksi maailman ihan-nevaltioista.

Ihmiset haluavat elää turvallisessa maassa, jossa rahat riittävät hyvinvointipalveluiden ylläpitämiseen. Sellaiseen maahan halutaan myös investoida. Investoinnit tuovat työtä, ja näin saadaan aikaan hyvä kierre.

Uhka Suomelle on, että meillä ei riitä verovarot. Uhka Suomelle on maahanmuutto ja se, että meille tulee no-go-alueita Ruotsin tapaan. Ruotsissa palaa jatkuvasti autoja. Palomiehille tehdään ansoja. Lisäksi palokuntaa jopa kivitetään, kun he yrittävät mennä autta-maan. Näistä Ruotsin maahanmuuton integraation ongelmista pitäisi uutisoida Suomessa paljon enemmän, jo pelkästään siksi, että se toimisi varoittavana esimerkkinä. Ei ole mi-tään järkeä ottaa tänne humanitaarista maahanmuuttoa, joka aiheuttaa turvattomuutta, ja vielä maksamme siitä kauheasti. Viisaat oppivat muilta.

Valtio määrittää alueensa rajoilla. Maailman kattava yhtenäisvaltio on täyttä utopiaa. On aika palauttaa uskottava rajavalvonta, jotta hallitseman kansainvaellus ei enää jatkuisi. Suomen ei tule ottaa ihmisiä vastaan turvallisista maista, kuten Ruotsista ja Venäjältä. Pa-kolaiskiintiö riittää.

Maailman saatossa on ollut erilaisia yhteiskuntamuotoja. Ideaalitilaan ei koskaan pääs-tä, koska ihmiset ovat ihmisiä. Demokratia on kuitenkin ainoa, joka on osoittautunut toi-mivaksi sekä teoriassa että käytännössä. Sveitsissä demokratiassa ollaan hyvin pitkällä, koska siellä on suora demokratia, joka on demokratiaa puhtaimmillaan.

Valitettavasti EU on mennyt antidemokratian suuntaan. Voisikin kysyä, missä se demo-kratia EU:ssa näkyy. Kansallisvaltion näkökulmasta se on ylhäältä sanelua. Sopimuksia on laadittu, kuten Dublin, ja sitten toimitaankin juuri päinvastoin. Jos iso maa kokee, kuten Britannia, että ei saa tärkeitä asioita läpi, kun Brysselin byrokraatit päättävät, niin miten sit-ten pieni maa? Onneksi demokratian kannattajia löytyy esimerkiksi Yhdysvalloista. The Telegraph -lehden mukaan Trump sanoo kunnioittavansa Britannian päätöstä, pysyvät he EU:ssa tai eivät, toisin kuin Obama, joka suorastaan varoittaa Britannian kansaa äänestä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

mästä väärin. Demokratiassa kansa ei voi äänestää väärin. (Riitta Myller: Jos se tietää, mutta jos se ei tiedä?)

Arvoisa puhemies! Jos Suomi ei olisi EU:ssa, Venäjän-kauppa kävisi. Venäjällä ei koskaan mene niin huonosti, ettei Suomi sinne saisi kauppaa tehtyä. Suomen suunnan tulee olla itsenäisyyden tavoittelu. Tanska jo pohtii kansanäänestyksen järjestämistä. EU:sta on aika jättänyt — kuinka moni jättää EU:n? (Eero Heinäluoma: Ulkoministeri Soini vastaa tähän puheenvuoroon!)

19.51 Niilo Keränen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kokonaisuudessaan tämä välikysymys tuo mieleen sen kuuluisan enon, joka putosi veneestä. Koska eno ei osannut uida, hän pääasiassa vain huijoi ja pääasiassa joka suuntaan.

Mutta, arvoisa puhemies, kun tässä on paljon puhuttu tänään, niin ajattelin puhua pelkästään soteista. Sote-uudistuksen perustavoitehan oli terveyserojen kaventaminen, tasapuoliset palvelut kaikkialla maassa sekä saumaton integraatio sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken. Nämä on mainittu myöskin tässä välikysymystekstissä, ja nämä ovat uudistuksen tavoitteet edelleen. Yksi sote-uudistuksen keskeinen tavoite oli kustannusten hillitseminen niin, että vuoteen 2029 mennessä saavutetaan vuositasolla noin 3 miljardin euron säästö. Jotta kaikkiin sote-tavoitteisiin päästään, siihen ei riitä pelkkä organisaatiouudistus, vaikka se poistaakin sen pienten kuntien ongelman, että talouden suunnittelu ei oikein onnistu vuosittaisten kustannusvaihtelujen vuoksi. Tavoitteisiin ei myöskään riitä digitalisaatio, vaikka sillä saralla onkin saavutettavissa paljon. Tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien muutosta niin, että korkeasti koulutettu henkilöstö tekee koulutustaan vastaavaa työtä, ja pakolliset aputoiminnot, kuten kirjaukset ja tilastointi ynnä muut, siirretään muulle henkilöstölle taikka mieluiten automatisoidaan. Lisäksi tarvitaan myös entistä enemmän kansalaisten oman vastuun ottamista omasta hyvinvoinnista, elämäntavoista, ravinnosta, liikkunnasta sekä myöskin sosiaalisesta kanssakäymisestä.

Mutta, herra puhemies, näiden lisäksi tarvitaan myöskin sellaisia keinoja, joita julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto ei ole vielä keksinyt. Ja tässä tullaan sitten välikysymyksessä esitettyyn yhtiöittämiseen. Välikysymys toteaa, kylläkin virheellisesti, että kaikki yhteiskunnallisetkin toimijat yhtiöitetään, ja että sote-palvelujen rakenneuudistuksesta on tullut hallituksen yhtiöittämishanke. Nämähän eivät pidä paikkaansa. Välikysymys antaa ymmärtää, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuolto yhtiöitetään, ja että demokraattisella päätöksenteolla ei sitten olisi enää mitään sanomista soten toimintaan. Julkinen valta, eli maakunnat, toimii kuitenkin uudistuksen jälkeenkin toimintojen järjestäjänä ja rahoituksen suuntaajana. Keskeiset kansalaisen terveydenhuoltoa palvelevat toiminnot, kuten päivystys, tehohoito ja toivottavasti pääosa erikoissairaanhoidosta säilyvät maakuntien suorassa ohjauksessa. Keskeisten virkavastuuta vaativien tehtävien on pakko säilyä maakuntien suorassa ohjauksessa.

Puhemies! Itsekään en ole kovin innostunut tästä peruspalvelujen yhtiöittämisestä, mutta kyllä sillä puolensa on. Jos annetaan yksityiselle tai kolmannelle sektorille mahdollisuus osallistua kansalaisten peruspalvelujen tuottamiseen nykyistä laajemmin, on mahdollista, että siltä puolen löytyy niitä keinoja, joita julkinen toimija ei ole keksinyt. Jotta näiden keinojen kustannusvaikuttavuutta voitaisiin mitata ja verrata julkisen tuottajan toimintaan, julkisen tuottajan toiminnan tulee olla toiminnallisilta osin verrannollinen näihin. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

verrannollisuus saadaan aikaan, kun otetaan mukaan mahdolliseen yhtiöittämiseen ne toiminnot, joista asiakas, kansalainen, voi tehdä sen todellisen valinnan.

Toki kansalaisten vapaa valinta voi olla uhka toimivalle sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiolle. Tätä vaaraa ei aiheuta se, että osa julkisesta toiminnasta mahdollisesti yhtiöitetään, vaan nimenomaan tämä vapaan valinnan periaate on se uhka. Tähän kuvioon integraatio tulee sovittaa takaamalla kansalaisten tarvitsemat palvelut niin, että ne ovat aina löydettävissä, olipa perusvalinta mikä tahansa. Tässä kohden järjestävän maakunnan panos on taas ratkaiseva. Jos pyritään täydelliseen ja idioottivarmaan integraatioon, tarkoittaa se tietenkin valinnanvapauden kieltämistä, ja sitähan on jo jossakin päin maailmaa keiltu.

Arvoisa puhemies! Valinnanvapaudessa sote-uudistus antaa oikean päätösvallan kansalaisille. Kansalainen valitsee itse, mistä hän ne palvelunsa hakee. Jos julkinen toimija, olipa se yhtiö tai ei, ei laadullansa pärjää, siinä on peiliin katsomisen paikka, mitä voitaisiin tehdä toisin, että palvelupaketti pärjäisi.

19.56 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä sosialidemokraattien tekemässä tavanomaista laajemmassa välikysymyksessä Suomen suunnasta väitetään, ettei hallitus ole tehnyt mitään työllisyyden parantamiseksi. Tämä väite ei pidä paikkaansa, onhan viime vuoden lopussa jo toteutettu muun muassa 450 miljoonan euron tuloveron kevennykset, jotka suunnattiin pääosin pieni- ja keskituloisille palkansaajille. Käteenjäävien nettotulojen kasvu on omiaan lisäämään suomalaisen työn määrää ja kannattavuutta ja kannustavuutta.

Myös pienyrittämisen edistämiseksi on esitelty lukuisia toimenpiteitä. Muun muassa starttirahan käyttömahdollisuuksia laajennetaan. Samoin tullaan toteuttamaan esimerkiksi yrittäjävähennys, ja myös investointivaraus on mukana toimenpidelistalla.

Hallitus on joutunut tekemään myös valitettavia leikkauksia pakon edessä, mutta pienituloisten elinolosuhteisiin on kohdistettu positiivistakin huomiota ja toimia. Esimerkiksi takuueläkkeeseen tehtiin 23 euron korotus ja kehysriihessä sovittiin 8 euron lisäkorotuksesta. Yle-veron maksamisesta vapautettiin kaikki alle 850 euroa kuukaudessa saavat suomalaiset, mikä ei todellakaan ole aivan pieni joukko. Lisäksi viisaasti peruttiin eläkeläisten asumistukeen kaavailtu, monen eläkeläisen tulotason kannalta varsin merkittävä leikkaus.

Myös byrokratiaa on tällä vaalikaudella jo purettu merkittävästi liittyen monelta osin kaavoitukseen ja rakentamiseen, mutta monella muullakin lainsäädännön saralla. Tärkeänä esimerkkinä mainittakoon vaikkapa jätevesiasetuksen järkevöittäminen. Tämänkaltaiset muutokset ovat välttämättömiä, onhan kansantalouttamme ja koko suomalaista yhteiskuntaa leimannut jo vuosien ajan tietynlainen kaavoihin kangistuminen.

Toisaalta hallitus linjasi viime viikolla, että jatkossa valtionyhtiöiden irtisanomiskorvauksia pienennetään merkittävästi. Veronmaksajien rahoilla maksettuja ylisuuria bonuksia, monesti vieläpä monopolistisella alalla, ei voida verrata kilpaillulla yksityisellä sektorilla maksettuihin korvauksiin.

Hallitus on myös saanut neuvoteltua verosopimukset muun muassa Espanjan ja Portugalin kanssa. Näitä verosopimuksia tavoiteltiin vuosikausia, nyt ne saatiin aikaan.

Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa Suomen suunnasta on sivuttu varsin monia tärkeitä aiheita, mutta viime syksynä todella pahaksi äityneen ja jopa hallitsemattoman maahanmuuttokriisin jälkihoito, ja tietysti myös se riittävä varautuminen vastaavan tilanteen uusiutumiseen ja välttämiseen, tulee kuitenkin itse asiassa määrittämään koko Suomen suunnan pitkällä tähtäimellä. Haaste on erittäin vaikea sekä taloudellisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

että kulttuurisesti, ja mikäli pahimmat uhkakuvat toteutuvat, on nykyisen hallituksen leikkauslista vain pelkkää alkusoittoa. Hallituksen tulee olla erittäin tarkka sen suhteen, mikä on maahanmuuttoon liittyvä kansallinen kestokykymme. Sitä silmällä pitäen hallituksen on toteutettava mahdollisimman ripeästi maahanmuutto- ja turvapaikkapoliittiset ohjelmalinjauksensa. Joitakin maahanmuuttopoliittisia tiukennuksia on jo tehty, mutta tahiä on yhä varaa, ja myös syytä, kiristää.

Arvoisa puhemies! Useassa Euroopan maassa harjoitettu yltiöliberaali maahanmuuttopolitiikka on osoittautunut epäonnistuneeksi. Edustaja Huhtasaari nosti äsken valitettavaksi esimerkiksi Ruotsin, mikä lienee myös lähin vertailumaamme. Ellei Suomen suuntaa pystytä tältä osin muuttamaan ajoissa, tulee muutos ravistelemaan myös meillä länsimaisia arvoja, kuten yksilönvapautta, demokratiaa ja sananvapautta. Siksi on erittäin tärkeää, että keskustelua maahanmuutosta ja siihen liittyvistä lieveilmiöistä voidaan käydä avoimesti myös täällä eduskunnassa.

20.01 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä SDP:n välikysymyksessä muun muassa Rinne sanoo näin, että miksi nyt huono-osaisilta leikataan. Kuka se huono-osaisen rahoittaja on? Se on valtio, jolta on koluttu kaikki rahat, ja velkaa on otettu, ei se pysty loputtomiin menemään ilman leikkauksia. Siinä syy, että niitä leikkauksia tehdään. Miksi rikkaitten pussille ei mennä? Koska niitä rikkaita kohta ei ole täällä. Ne lähtevät pois, ne pystyvät siirtymään. Ja on hulluutta mennä sille lihapadalle, joka meidän edessä on. Ne lähtevät pois, niin kukas sitten rahoittaa?

Elikkä täytyy käyttää ihan maalaisjärkeä näissä asioissa. Tietysti hyvä, että sosialismi on semmoinen asia, että se kasvaa kurjuudessa. Viime hallitus on vienyt meidät kurjuuteen, nyt on hyvä mennä torin laidalle huutamaan siitä, kuinka me tekisimme. Nyt on tehty. Se on näytetty sinne, viety ihmiset kurjuuteen. Mutta tämä sosialismi on todella paha asia siinä mielessä, kun puhutaan, mistä niitä investointeja tulee. Kuka rahamies tai -nainen sijoittaa sosialismiin? Ei kukaan. Vaan sinne sijoitetaan, missä se euro alkaa tuottamaan. Hallitus on tehnyt nimenomaan niitä päätöksiä, että nämä perusasiat saadaan kuntoon ja sitten, kun sitä kakkua on, niin jaetaan sitten. Niitä jakajia kyllä löytyy, varsinkin sieltä vasemmalta puolelta. Kun ensin tämä hallitus laittaa talouden kuntoon, niin olkaa hyvä, siinä on kakku sitten teille ja pöytä katettuna.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tuohon menneisyyteen, minä en halua siinä paljon elää, ei se tuota eikä elätä ketään, mutta pikkusen voisi muistella menneitä, niin kuin Huhtasaari puhui tuosta eurosta. Paavo Lipposen ensimmäinen hallitus teki keväällä 1998 päätöksen siitä, että Suomi liittyy euroon. Ilta-Sanomat kertoi maanantaina SDP:n kannalta karua faktaa: Puolue on ollut hallituksessa lähes aina, kun valtion omaisuutta on myyty. Suurimmat myynnit teki Lipposen toinen hallitus, joka istui vuosina 1999–03. Summa on lähes 7 miljardia euroa. Lipponen pisti yhteistä omaisuutta lihoiksi, jotta Suomi saatiin eurokuntoon — siis hyväksyttävästi. Kansalaisomaisuutta pistettiin lihoiksi ja saatiin eurokuntoon, ja tässä ollaan. Kovin kevyillä perusteilla kansaa saatiin euroon uskomaan. Hehkutettiin, miten kätevää on, kun ei tarvitse vaihtaa pesetoja ja liiroja. Jätettiin kertomatta, että yhteisvaluutassa olemme ansassa ja jumissa eikä meillä ole sen myötä enää juuri päätantävaltaa omiin asioihimme. Euro on ollut se menestystarina vailla vertaa — jota meille aikoinaan, ja varsinkin Lipposen suulla, hehkutettiin — vain niille harvoille ja valituille, jotka ovat siitä oikeasti hyötäneet. Meillä muilla on pelkkä sivustaseuraajan ja maksumie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

hen rooli. Kun välikysymyksen otsikko on Suomen suunta, on tärkeää muistaa euron merkitys.

Arvoisa rouva puhemies! Viime hallituskaudella, kun SDP:llä oli rahaministerin salkku, hupeni yhteistä kassaamme jälleen pohjattomaan eurokitaan. Valtiovarainministeri kiipaisi heti ensi töikseen kippaamaan Kreikkaan säkkitolkulla rahaa, suomalaisten veronmaksajien rahaa. Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—20 käy ilmi esimerkiksi se, että viime hallituskauden alussa valtion kassassa oli reippaat 10 miljardia euroa mutta viime vuonna enää alle 4,5 miljardia. Sieltäkin lähti. Valtion takausten suhteen tilanne on pahentunut muutamassa vuodessa huimasti. Vuonna 2011 summa oli reilut 28 miljardia, viime vuonna lähemmäs 50. Pääomavastuita Suomella oli vuonna 2011 vajaat 6 miljardia, seuraavana vuonna oli pompsahtanut tasan 17 miljardiin. Arvoisa rouva puhemies, aika loppuu.

20.06 Tuula Haatainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus linjasi huhtikuussa, että sote-uudistuksesta on tulossa pakkoyhtiöittämisuudistus, se on sanottu ääneen. Maakuntien pitää yhtiöittää valtaosa sosiaali- ja terveystalouksistaan. Ensi alkun tästä perusteltiin EU-lainsäädännöllä, mutta tämä argumentti tyrmättiin oitis useiden asiantuntijoiden toimesta. Pakkoyhtiöittäminen on puhtaasti hallituksen oma ideologinen päätös. Monissa muissa maissa valinnanvapautta on lisätty ilman yhtiöittämistä. Tätä vastuuta ei voi vierittää EU:n niskaan. Nyt yhteiset kuntien sosiaali- ja terveystaloukset viedään markkinoille ja kilpailemaan suuryritysten kanssa asiakkaita. Ne laitetaan samalle viivalle yksityisen kanssa.

Maakunnalla tulee olemaan suuri vastuu sote-palveluista. Sen pitäisi vastata muun muassa palveluiden järjestämisestä ja kokonaisuuden toimivuudesta, perusoikeuksien toteutumisesta, viranomais tehtävistä ja siitä, että kaikilla on palvelut saatavilla. Maakunta myös huolehtii tuottajana niistä palveluista, joita ei voida markkinaehtoisesti toteuttaa, esimerkiksi erikoissairaanhoidosta. Ja edelleen maakunnalla olisi päävastuu siitä, että integraatio toteutuu. Kysynkin: mitkä ovat nämä maakuntien välineet näiden tehtävien hoitamiseen? Niillä on hyvin vähän valtaa vaikuttaa siihen, miten palveluiden tuottajakenttä itse asiassa organisoidaan. Erikoisinta on, että ylhäältä säädetään yksityiselle tuotannolle minimitaso sekä maakunnille pakko yhtiöittää oma palvelutuotantonsa, halusivat ne sitä tai eivät, oli se järkevää tai ei. Palveluiden ohjauksen painopiste tulee olemaan valtiojohtoisessa resurssiohjauksessa, jolloin maakunnalle jää pelkkä omistajaohjauksellinen rooli. Tällaista itsehallintoa on nyt pääministeripuolue keskusta tarjoamassa tulevaisuuteen. Hallitus ei ole kyennyt kuitenkaan kertomaan, mitä lisäarvoa tästä yhtiöittämisestä oikein on asiakkaille, esimerkiksi potilaille. Ja pitää muistaa, että julkinen palvelutuotanto on myös perusedellytys sille, että julkinen valta voi kaikissa tilanteissa pitää yllä riittävää toimintavalmiutta esimerkiksi suuronnettomuus- tai epidemiatilanteissa, ja tässä myös perusterveydenhuolto on olennaisessa asemassa.

Hallitus on puhunut paljon pienten ja keski suurten yritysten mahdollisuudesta toimia palvelutuottajina, ja se onkin tärkeää pitää mielessä, että tämä kenttä säilyy. Siitä ei juurikaan ole puhuttu, miten näille yrityksille sitten tulee tosiasiasa käymään, kun suuryritykset valtaavat markkinoita. Tiedetään, että yksityiset terveystaloukset ovat jo nyt keskittyneet kovaa vauhtia. Suurten yritysten markkinaosuuden kasvu on tapahtunut nimenomaan mikroyritysten ja pienten yritysten kustannuksella, ja näin on tapahtunut myös Ruotsissa. On vaikeaa nähdä, että kehitys kääntyisi, kun palvelutuotanto alkaa kehittyä yksityisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

monialaisten sosiaali- ja terveystalvvelukeskusten ehdoilla. Lukuisat asiantuntijat ovatkin varoittaneet pakkoyhtiöittämisen tuomasta jäykkyydestä ja muun muassa transaktiokustannuksista. Minua eniten häiritsee se, että ei ole julkistettu mitään arvioita siitä, mitä kustannusvaikutuksia yhtiöittämisellä on tai mistä nämä kuuluisat 3 miljardin kustannussäästöt sitten tullaan keräämään, kun tämä palvelutuotanto hajaantuu ja pirstaloituu. Näyttää olevan julkinen salaisuus, että keskeinen säästväline tulee olemaan itse asiassa asiakasmaksujen korottaminen entisestään.

Arvoisa puhemies! Hallitukselle ei riitä, että sote-palveluiden järjestämisvastuu pannaan uusiksi. Samalla tehdään rahoituksen uudistus, alueuudistus, valinnanvapaisuudistus ja pakkoyhtiöittämisuudistus. Tämän kaiken toteuttaminen tehdään yhdellä kertaa, ja se on sellainen loikka tuntemattomaan, että tällaista ei ole ennen maailmassa nähty. Tätä riskiä kasvattaa se, että valmistelua tehdään nyt lähes paniikinomaisessa kiireessä, valtavia uudistuksia. Yksityistä sektoria mielestäni pitää hyödyntää enemmän, samoin kolmatta sektoria, jotta sote-uudistuksen kaikki tavoitteet saavutetaan. Perusterveydenhuollossa, peruspalveluissa saatavuutta pitää voida lisätä, hoitoketjujen pitää olla sujuvampia, digitalisatiota, ict:tä pitää voida hyödyntää, mutta tämä voidaan tehdä myös niin, että julkinen on se peruslähdekohta ja yksityinen on siinä ohessa täydentämässä ja mukana varmistamassa sitä, että palvelut ovat monipuolisia ja laajoja. Nyt vaikuttaa kuitenkin siltä, että porvarihallituksen yhtiöittämistä ja yksityistämistä rakastava ideologia on tehnyt tästä keinosta itse päämäärän.

20.11 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita on alusta saakka ollut kaventaa terveyseroja, vähentää ihmisten eriarvoisuutta, saada tarvittavat palvelut, turvata jokaiselle ihmiselle elämäntilanteesta ja kunnasta riippumatta laadukas, hänen tarvitsemansa palvelu tai palvelukokonaisuus. Tavoitteena on ollut vahvistaa perustason palveluita ja rikkoa tarpeettomia hallinnollisia rajoja ja vahvistaa integraatiota, yhteistyötä ja yhdessä tekemistä. Tarkoituksena on ollut saattaa yhtäältä perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido ja toisaalta terveydenhuolto ja sosiaalihuolto saman toimijan vastuulle. Tällä tavoin asiakkaiden hyvinvointia voitaisiin katsoa kokonaisuutena, eikä monipuolisia palveluja tarvitsevia ihmisiä enää pompoteltaisi paikasta ja palvelusta toiseen.

Nyt hallituksen pakkoyhtiöittämisellä ollaan menossa kuitenkin toiseen suuntaan. Palvelujen pilkkominen ja pakkoyhtiöittäminen vaikeuttaa näiden tavoitteiden saavuttamista, tekee ne osittain myös mahdottomiksi. Jo hallituksen aikaisemmat linjaukset tuottajajakehtän hajauttamisesta ovat vaarantaneet tämän tavoitteen. Viimeisimpänä käänteinä hallitus on päättänyt, että sote-palveluiden valjastaminen terveysbisneksen välineeksi ei enää riitä, vaan myös julkiset palvelut on yhtiöitettävä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus niin sanotusti ulkoistaa sosiaali- ja terveystalvvelut, minkä seurauksena riskinä on, ettei hallituksella ole mahdollisuutta enää vaikuttaa tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalvveluiden kehitykseen. Samoin rahoitusta ollaan siirtämässä kansainvälisille markkinoille eikä kotimaiseen kulutustuottoon.

Uudistusta tehdään nyt myös ihmisille, joilla on varaa ja valmiuksia pärjätä tässä palveluvidakossa. Nyt on jäänyt hyvin epäselväksi, mitä tämä kaikki tarkoittaa heikompiosaiten ja niiden ihmisten osalta, jotka tarvitsevat monia erilaisia palveluita, tai ihmisille, jotka eivät kykene huolehtimaan omista oikeuksistaan ja valinnanmahdollisuuksistaan. Mikä yhtiöistä kantaa kokonaisvastuuta sairaan ja palveluntarpeessa olevan ihmisen tilanteesta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Entä työnjako, jos jokainen yhtiö vastaa lähinnä omista toimista ja asiakkaistaan? Miten palveluita voidaan aidosti kehittää yhdessä kokonaisvaltaisesti, jos yhteistä kokonaisvastuuta maakunnan alaisuudessa olevilla yhtiöillä ei ole?

On paljon sellaisia tehtäviä ja virkamiespäätöksiä, joita ei voi siirtää sen enempää julkisen kuin yksityisenkään yhtiön tehtäväksi. Tästä esimerkkinä ovat muun muassa lastensuojelun huostaanotto, vammaispalvelu ja osa vanhuspalveluiden tehtävistä. Osa vanhuspalveluiden asiakkaista tulee kuitenkin valitsemaan osan palveluistaan myös itse vapailta markkinoilta. Miten turvataan palvelukokonaisuuden hallinta ja asiakkaan oikeusturva? Kuka tässä kantaa viime kädessä vastuun ihmisten palveluntarpeen mukaisista palveluista? Miten turvataan se, että yhteistyö toimii esimerkiksi lastensuojelun ja toisaalta neuvolapalveluita tuottavien eri yritysten ja yhtiöitten välillä? Kuinka näissä tilanteissa ennalta ehkäisevä näkökulma toimii, ilmoittaako neuvolayhtiö maakunnan sosiaalipalvelun toimijalle, että jotakin pitäisi tehdä? Miten pidetään huolta siitä, että pitkäaikaissairaiden tai vammaisten hoito- ja palveluketjut säilyvät ehjinä ja toteutuvat kustannustehokkaalla tavalla, vai rakennetaanko uutta sote-järjestelmää nyt yksinomaan niiden hyvinvoivien ihmisten ehdoilla, jotka ovat tottuneet toimimaan monimutkaisessa palvelujärjestelmässä?

Heikompiosaiten ja enemmän tukea tarvitsevien palvelut ovat vaarassa myös hallituksen säästötavoitteiden vuoksi. Sote-uudistuksella on määrä säästää 3 miljardia euroa. On hyvin epätodennäköistä, että tähän päästään, kun integraation toteutuminen on jäämässä toiveajattelun varaan ja pakkoyhtiöittäminen uhkaa pikemminkin lisätä kustannuksia. Nyt on jo puhuttu siitä, että potilaita tullaan asiakasmaksujärjestelmän avulla kannustamaan siihen, että he pitävät entistä enemmän huolta itsestään. Mitä tämä tarkoittaa asiakasmaksun osalta? Todennäköisesti asiakasmaksukorotuksia.

Arvoisa puhemies! Eikö keskusta luota tähän luomaansa uuteen hallintotasoon elikkä maakuntaan edes sen vertaa, että se antaisi maakuntien itse päättää, miten ne tuottavat itse omistamansa palvelut? Mielestäni meidän tulisi luopua pakkoyhtiöittämisestä ja maakuntien tulisi itse saada päättää, missä laajuudessa ne yhtiöittävät vai yhtiöittävätkö ne niitä lainkaan.

20.17 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Sosialidemokraatit kyselevät välikysymyksessään, mihin suuntaan Suomea ollaan viemässä. Pikemminkin voisi kysyä, mihin suuntaan Suomea on viety. Edellisten hallitusten jäljiltä Suomi on ollut tuuliajolla ja kapteenia ei ole löytynyt. Tämän seurauksena Suomi voi romahtaa euroalueen pohjalle.

Euroopan komission ennusteen mukaan Suomi on ensi vuonna euroalueen ainoa jäsenvaltio, jossa talous kasvaa alle prosentin vauhtia. Komissio arvioi Suomen bruttokansantuotteen kasvavan 0,7 prosenttia tänä vuonna ja yhtä paljon ensi vuonna. Jos ennuste pitää paikkansa, Suomen talouskasvu olisi ensi vuonna euroalueen hitainta. Tulevaisuudessa kasvu riippuu yhä enemmän mahdollisuuksista, jotka me itse luomme itsellemme. Tämä tarkoittaa, että meidän on lisättävä ponnistelujamme rakenneuudistuksen toteuttamiseksi, jotta pitkään jatkuneet ongelmat poistuisivat.

Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt ottanut suunnan, jolla Suomi saadaan kuntoon. Hallitus on muun muassa sopinut uusista linjauksista valtion omistajaohjauspolitiikkaan. Toimien tavoitteena on tehostaa nykyistä omistusta sekä luoda uutta kasvua. Tässä korjaillaan nyt Lipposen ensimmäisen hallituksen tekemiä päätöksiä, joilla hyväksyttiin valtionyhtiöiden holtittomat palkitsemisjärjestelmät. Nyt muun muassa valtionyhtiöiden johtajien bonuksia karsitaan. Muistutettakoon myös tässä yhteydessä, että Lipposen ykköshallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

leikkausohjelma oli nykyiseen verrattuna noin kaksinkertainen. Hyvä on muistaa myös se, että edellisen hallituksen opetusministerit valmistelivat koulutusleikkauksia enemmän kuin tämä hallitus. (Riitta Myller: No ei kyllä pidä paikkaansa!) — No, niin minä tässä luin, että kai se sitten pitää. (Naurua)

Nykyinen hallitus leikkaa, koska Suomen rahat eivät riitä. Olemme saaneet luottoluokitajilta ja EU:n komissiolta viimeisen varoituksen siitä, että välttämättömiä päätöksiä ja uudistuksia ei voi enää perua tai lykätä. Suosittelen oppositiolle ja erityisesti sosialidemokraateille tutustumista hallituksen reilu kuukausi sitten päivitettyyn toimintasuunnitelmaan strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi vuosina 2015—2019. Suunnitelma on rakennettu painopistealueittain. Osaamisen ja koulutuksen painopistealueella uudistetaan suomalaista koulutusta peruskoulusta korkeakouluun sekä tiivistetään koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta. Näillä toimilla nostetaan osaamisen tasoa, vähennetään syrjäytyneiden nuorten määrää, lisätään tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta sekä luodaan uutta koulutusvientä.

Hyvinvoinnin ja terveyden painopistealueella toteutetaan palveluiden ja tietojärjestelmien sekä tiedon laajaa integraatiota niin, että ihmiset saavat palvelunsa yhteensovitettuna. Lisäksi tehdään sosiaaliturvaan merkittäviä uudistuksia sekä uudenlaista palveluiden ja etuuksien yhteensovittamista. Näillä toimilla vahvistetaan julkisen talouden tasapainoa ja lisätään palveluiden ja asioiden sujuvuutta, kokonaisvaltaisuutta ja oikea-aikaisuutta.

Tässä pari esimerkkiä suunnitelmasta. Nyt on aika tehdä töitä Suomen pelastamiseksi ja lopetettava valittaminen.

Arvoisa rouva puhemies! Sosialidemokraattien tekemä välikysymys on alusta loppuun asti kansalaisten pelottelua ja huomion kääntämistä pois hallitusohjelmassa olevista lukuisista kärkihankkeista, joilla Suomea laitetaan nyt kuntoon. Ettekö te demarit enää keksi muuta kuin toimia jarrumiehenä?

Kirjailija, toimittaja, tohtori ja SDP:n entinen kansanedustaja Lasse Lehtinen ruoti raajusti puolueensa tilaa viime viikonvaihteen kirjoituksessaan Ilta-Sanomissa. Sinänsä Lehtisen analyysissa ei ollut mitään uutta. Demareiden aatteellinen pohja on kadonnut jo vuosia sitten. Hienon historian omaavasta uudistusliikkeestä on Lehtisen mielestä tullut yhteiskunnan kehityksen jarru. Demareiden jäsenkirjan omistava Lehtinen pitää oikeana kansanedustaja Timo Harakan näkemystä, jonka mukaan SDP pitää kiinni menneisyydestä ja vastustaa tulevaisuutta.

Tervetuloa, demarit, tähän päivään ja luomaan Suomelle tulevaisuutta. Tällaisilla välikysymyksillä ei Suomea pelasteta.

20.23 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole hakenut tai saanut kansalaisilta valtakirjaa niille suurille muutoksille yhteiskunnassa, joista se on nyt vaalien jälkeen ilmoittanut. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon yhtiöittämispakko ja markkinaehtoistaminen, Suomen väyläomaisuuden, teiden, raiteiden ja vesiväylien, siirtäminen yhtiöön laajan avoimuuden ja demokratian ulottumattomiin, väylien kunnossapidon ja investointien muuttaminen käyttömaksuilla rahoitettavaksi, työllisyyden hoidon laiminlyönti, työttömiin kohdistuvat kiristykset ja ilmaistyöluokan luominen sekä alueiden näivettäminen muun muassa koulutuksesta tehtyjen leikkausten kautta ovat esimerkkejä niistä perustavanlaatuisista muutoksista, joista hallituspuolueet eivät ennen vaaleja kertoneet kansalaisille. Tämä on syy sille, miksi sosialidemokraatit ovat tehneet hallitukselle välikysymyksen Suomen suunnasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Arvoisa puhemies! Koska välikysymyksen aihepiiri on edellä mainituista syistä laaja, keskityn tässä ja seuraavassa puheenvuorossani ensisijaisesti niihin linjauksiin, joita hallitus on tehnyt sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen on vaikea kokonaisuus. Tämän on jokainen puolue saanut huomata. Yksikään eduskuntapuolue, ei myöskään sosialidemokraatit, ei voi olla tyytyväinen siihen, miten uudistusta on viety eteenpäin. Koska uudistus on jo nyt vähintään vuosikymmenen jäljessä, on politiikalla ollut ymmärrettävästä syystä tarve ajaa kerralla läpi suuri, kaiken kattava kokonaisuudistus ja tavoitteita uudistukselle on asetettu enemmän kuin tarpeeksi. Tämä on varmasti yksi syy sille, miksi uudistuksen läpivieminen on ollut äärimmäisen hankalaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus koskettaa jokaista suomalaista, kaikkia Suomen kuntia ja alueita. Laajuutensa vuoksi uudistusta on mahdotonta tehdä ja toteuttaa yhden vaalikauden ja hallituksen aikana. Siksi uudistus tulisi valmistella parlamentaarisesti, eri näkökulmat huomioiden ja konsensukseen pyrkien. Yhtä lailla olisi järkevää jakaa uudistus pienempiin kokonaisuuksiin, porrastaa sen toimeenpanoa ja antaa alueille mahdollisuus kokeilla erilaisia tapoja päästä yhteisiin tavoitteisiin. Eri alueilla, kunnissa ja kaupungeissa, on valtavasti osaamista, hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja, joita meillä ei ole varaa sivuuttaa tai hukata muutoksen keskellä.

Valitettavasti hallitus on valitsemassa toisen tien. Se on toteuttamassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta yksittäisten puolueiden ja tahojen intressien pohjalta sivuuttaen uudistuksen onnistumisen kannalta kriittisiä näkökulmia, kokemuksia, osaamista ja asiantuntemusta. Yhtä lailla se on sivuuttamassa ne keskeiset tavoitteet, joita uudistukselle alun pitäen asetettiin. Näitä ovat hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen sekä kustannuskehityksen hillitseminen. Tavoitteisiin vastaamisen sijaan uudistusta toteutetaan puoluepoliittiset intressit ja keinot edellä. Keskusta saa maakuntahallintonsa, kokoomus palvelutuotannon pakkoyhtiöittämisen ja markkinaehtoistamisen sekä yksityisen sosiaali- ja terveysbisneksen osuuden merkittävän lisäämisen. Perussuomalaiset saavat jäädä hallitukseen. Virheet maksetaan tavallisilla kansalaisilla.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattinen liike on uudistanut suomalaista yhteiskuntaa viimeisten sadan vuoden aikana ehkäpä enemmän kuin yksikään muu puolue. Haluamme olla uudistamisen ja muutoksen eturintamassa myös tulevaisuudessa. Emme kuitenkaan pidä hallituksen valitsemaa tietä uudistukselle oikeana tai järkevänä. Emme halua yhteiskuntaa, jossa peruspalvelut alistetaan sokealle markkinauskolle ja monikansallisten yritysten voitontavoittelulle; yhteiskuntaa, jossa ihmisen arvo mitataan euroissa ja tuottavuudessa; yhteiskuntaa, jossa työtä tehdään ilman palkkaa ja jossa keskeinen kilpailuetu ei suinkaan ole korkea osaaminen vaan halvat työvoimakustannukset; yhteiskuntaa, jossa yhteinen omaisuus, esimerkiksi väyläomaisuus, on yhtiöitetty ja lopulta todennäköisesti myös yksityistetty.

Suomen suunta on tällä hetkellä väärä, ja siksi kannatan edustaja Rinteen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

20.27 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Halusin tähän puuttua sen vuoksi, koska edustaja Marin toi esille sen, että emme ole hakeneet mandaattia kansalta, ja hän käytti muun muassa tällaisia sanoja kuin työllisyyden laiminlyönti ja ilmainen työ. Emmehän me semmoiselle ole voineet hakea mandaattia, kun emme semmoisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

aja. Olipa se erikoista, jos SDP näin ajattelee ja haluaa tulkita, ottaen huomioon, että täällä esimerkiksi edustaja Heinäluoma kertoi, ettei haluta pelotella, että tuodaan faktat esille. Mielestäni minä en ole nähnyt missään hallitusohjelmassa, että "työllisyyden laiminlyönti" ja "ilmainen työ". Se on teidän tulkintanne asioista. Älkää tehkö siitä hallituksen politiikkaa.

Maahanmuutto myös ryöpsähti kesällä käsiin, ja me olimme ainoa puolue, joka siihen oli valmistautunut. Tilanteita tulee jatkuvasti eteen. Ei kaikkeen ole voinut varautua.

20.28 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En suinkaan väitä enkä myöskään pidä siitä, että täällä hallituspuolueiden edustajat ovat väittäneet, että tämä heikko työllisyystilanne olisi yhdenkään yksittäisen hallituksen syytä. Se on ennen kaikkea sen syytä, että me olemme olleet hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja Suomea on kohdannut myös vaikea rakenteellinen tilanne. Mutta hallitus on laiminlyönyt työllisyyden hoidon, ja se näkyy kouriintuntuvasti esimerkiksi Pirkanmaalla erittäin korkeissa työttömyysluvussa siinä, että me emme saa esimerkiksi palkkatukipäätöksiä tarpeeksi tehtyä. Tampereen kaupunki muun muassa haluaisi ja haluaa panostaa työllisyyden hoitoon, mutta ongelma on siinä, että hallitus on myöntänyt niin vähän työllisyyden hoidon rahoitusta alueille, että me emme käytännössä pysty tekemään sitä kaikkea, minkä me haluaisimme tehdä. Toivon todella, että hallitus herää tähän hyvin vakavaan tilanteeseen esimerkiksi työllisyyden hoidon puolella ja myöntää lisää määrärahoja työllisyyden hoidon kokonaisuuteen, koska niille on kipeästi tarvetta alueilla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan.

20.30 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Olen välikysymyksen laatijoiden kanssa yhtä mieltä ainakin kahdesta asiasta: Suomen suunnassa on korjaamista, eikä yritysjohdon tyyppinen ajattelu sovi valtakunnan johtamiseen. Siihen se yksimielisyys melkein sitten päättyikin. Suurimmat ongelmamme jonkinlaisessa järjestyksessä ovat työttömyys ja näköalan puute siinä, mistä saataisiin talouskasvu taas käyntiin, jo toteutunut ja tulevaisuudessa uhkaava massiivinen haittamaahanmuutto, alueellinen epätasa-arvo, tuloerojen ja hyvinvoinnin erojen kasvu sekä kiristynyt kansainvälinen tilanne. Näissä asioissa on korjattavaa, ja monissa pitäisi suunnan muuttua, mutta se, mitä SDP ja muu vihervasemmisto esittää korjaukseksi, joko ei korjaa asioita tai vie niitä suorastaan huonompaan suuntaan.

Jos hallituksessa ollessaan joutuukin hyväksymään kompromisseja, opposition esitysten hyväksyminen olisi suorastaan mahdotonta. Erityisesti olen pettynyt opposition toimintaan maataamme kohdanneen laajamittaisen turvapaikkajärjestelmän hyväksikäytön torjunnassa. (Eero Heinäluoma: Tuetko hallitusta?) Kun perussuomalaiset ovat hallituksessa saaneet eteenpäin kansallisen etumme kannalta välttämättömiä tiukennuksia, oppositio on reagoinut niihin arvostelulla. SDP:n linjasta ei tässä asiassa saa mitään selvää. (Eero Heinäluoma: Rinnehän kertoi sen!) Tässä salissa syytetään hallitusta kokoomuslaisesta politiikasta, koska kokoomuslainen on niin sanonut. Kova on luotto kokoomuslaisen puheisiin. Itse haluan luottaa enemmän RKP:n vilpittömään kiitokseen siitä, että hallituksen maahanmuuttopoliittinen linja on perussuomalainen ja että siihen kokoomus ja keskustat ovat myöntyneet.

Arvoisa puhemies! Tämän maan tarvitsemaan suunnanmuutokseen eivät eväät löydy vasemmisto-oppositiosta. Retoriikkaan työllisyyden tukemisesta tai työllisyyden hoita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

misesta on paljonpuhuvaa. Ei pysyviä työpaikkoja synny vettä kaivoon kantamalla, temp-putyölistämisellä tai työvoimahallinnon byrokratiaa paisuttamalla. Juuri nämä ovat niitä toimia, joiden takia ihmiset ovat menettäneet uskonsa siihen, että he voisivat saada työtä. Ei se ole motivoivaa. Siinä välikysymys on oikeilla jäljillä, että työtön tarvitsee töitä. Tämän itsestäänselvyyden ymmärtämiseen ei kovin suurta nerokkuutta tarvita. Työttömyys poistuu työtä lisäämällä, se on toinen yksinkertainen asia. Ja työmies on sellainen mies, jolla on töitä, niinkin sanonta menee. Nyt kuitenkin vasemmisto-oppositiolta puuttuvat täysin keinot tuottavan työn luomiseen. (Riitta Myller: No niin näyttää hallitukseltakin puuttuvan!) Päinvastoin, kun mitä tahansa edes etäisesti työn kilpailukykyä lisäävää ja työllisyyden esteitä mahdollisesti poistavaa esitetään, on hetkessä käynnissä valtakunnallinen mustamaalaus- ja pelottelukampanja ajatusten torpedoimiseksi.

Sosialidemokraatit puhuvat yhtiöittämisestä eivätkä pahastu, jos syntyy sekaannus yhtiöittämisen ja yksityistämisen välillä. Tätä muunneltua totuutta Metsähallitus-lain vaikutuksista joutuivat jopa vihreät korjaamaan oppositiosta. Se oli erikoinen näytelmä seurattavaksi. Vanhan kansanviisauden mukaan vihreiden ei tarvitse tuottaa energiaa, koska sähköä saa töpselistä. Onko nyt niin, että sosialidemokraatit ovat rakentaneet työväentalon seinään ehtymättömän raha-automaatin? Ei, kyllä ne rahat on osattu kaivaa vaikkapa kansallisomaisuuden myynnistä tai leikata vähäosaisilta. Kun katsotaan historiaa, yhtiöittäminen ja yksityistäminen ovat käyneet käsi kädessä SDP:n hallitusvastuun kanssa. On kohtalon ivaa, että Paavo Lipposen kannatus presidentinvaaleissa 2012 oli prosenteissa lähes sama kuin hänen ennätysleikkaushallituksensa myymä kansallisomaisuuden määrä miljardeissa. (Eero Heinäluoma: Kyllä ollaan kaukana välikysymyksestä!) Kysynkin sosialidemokraateilta: Miksi johdatte Suomen kansaa harhaan näillä puheilla? Teettekö sen paremman tiedon puutteessa vai peräti tahallanne? Sanotte välikysymyksessä, että kansa on huolestunut viime aikojen päätöksistä. Oletteko katsoneet peiliin tämän huolen aiheuttamisen suhteen? Se on kuitenkin todettava, ettei realismi ole kokonaan hävinnyt SDP:stä. Johan täällä on ensimmäisen kauden kansanedustajan suulla todettu, ettei SDP tule muuttamaan tämän hallituksen tekosia. Melko reilua jo neljä vuotta ennen kuin siihen on edes mahdollisuus. (Eero Heinäluoma: Kukahen niin sanoi?)

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisisessa järjestelmässä ei voi äänestää epäluottamusta oppositiolle. Oppositio oli kyvytön olemaan edes yhtenäisesti välikysymyksen takana, joten on ihan selvää, että maan edun nimissä jokaisen vastuullisen poliitikon tulee tämän kuulun jälkeen äänestää hallituksen luottamusta. Haluan silti korostaa, että hallituksella on koko ajan näytön paikka myös omiensa suuntaan. Esitysten on tultava eduskunnan käsittelyyn ilman tätä jatkuvaa vatulointia. Tiedon on kuljettava eduskuntaryhmien suuntaan paremmin. Jatkuvasta tietovuodosta ja sovittua hallitusohjelmaa haastavasta irtopisteiden keräilystä on päästävä eroon. Erityisesti tätä tiedonkulkua sekä yhteistyötä tulee parantaa suurissa kysymyksissä, kuten meitä kaikkia koskevassa sote-järjestelmän uudistuksessa ja liikenteeseen liittyvissä asioissa. Uudistukset täytyy pystyä jatkossa perustelemaan paremmin ja avoimemmin, niin ettei SDP:n vastuuttomalle pelottelulle ja lietsonnalle anneta tilaa kasvaa ja paisua.

20.34 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Oli melko hämmäntävää kuulla tämän istunnon alussa hallituspuolueitten puheenvuorot sosialidemokraattien esittämään välikysymykseen. Harvoin ollaan niin epäasiallisia puheenvuoroja kuultu ja niin vähän itse asiaan puuttuvia kuin tänään kuulimme. Se on itse asiassa hyvin surullista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Sosialidemokraatit ovat tehneet tässä ajassa hyvin tarkoituksella tämän välikysymyksen Suomen suunnasta. Täällä on puhuttu, että nämähän ovat vasta ensiaskeleita, ei vielä tiedetä, mihin loppujen lopuksi tämä hallituksen politiikka johtaa. Juuri siitä syystä halusimme tehdä nyt tämän välikysymyksen, koska on niin paljon asioita, jotka johtavat hyvin epävarmaan tulevaisuuteen, hyvin epädemokraattiseen tulevaisuuteen ja hyvin eriarvoista-vaan tulevaisuuteen. Meille on sanottu, että yhtiöittäminen ei tarkoita yksityistämistä, mutta me olemme nähneet, että yhtiöittämisestä on hyvin pieni askel siihen, että yksityistetään ja kilpailutetaan. Ja kun me tiedämme, että jos julkisia palveluja, yhteisiä palveluja, kaikille välttämättömiä palveluja kilpailutetaan, silloin siinä on aina mahdollisuus kermankuorintaan, ja tätähän jo tapahtuu postilaitoksen osalta. Me tiedämme, että esimerkiksi VR:n tapauksessa me emme poliitikkoina pysty puuttumaan siihen, miten VR palvelee. Tätäkö me haluamme sosiaali- ja terveystaloukselta? Tätäkö me haluamme pelastuspalveluilta, jotka ovat osa sote-palveluja? Esimerkiksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on äärimmäisen huolissaan siitä, että nyt tällä hetkellä hyvin toimiva julkinen palvelu muuttuu yksityiseksi, kilpailutettavaksi palveluksi, jolloin sitten kermankuorijat tulevat mukaan. Ja miten käy sitten Ilomantsissa, Tuupovaarassa, Valtimolla, Kesälahdella — kuka hoitaa siellä nämä kansalaisille välttämättömät asiat? Näitä asioita ei tuoda meille kansanedustajille tiedoksi, jos niistä ei todella olla huolissaan.

Sosialidemokraatit tietävät varsin hyvin, että työ syntyy tekemisestä ja että meillä pitää olla sellaista työtä ja tekemistä, jolla on kysyntää maailmalla. Sitä varten sosialidemokraatit esittivät, että Suomeen pitää luoda pienten ja keskisuurten yritysten viennin edistämiseen uusi yhtiö, mahdollisesti valtionyhtiö. Sanottiin, että sitä ei tarvita, meillä on Team Finland — mutta se ei kykene toimimaan sellaisissa tilanteissa, joissa esimerkiksi tarvitaan tällaisia isoja konsortioita osallistumaan kilpailuun vaikkapa pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhankkeista. Ne ovat kymmenien miljardien, satojen miljardien hankkeita, sinne tarvitaan järeämpiä toimia. Me haluamme edistää Suomessa cleantechiä, ympäristöosaamista. Tälle osaamiselle meidän täytyy löytää kohteita, ja siihen päästään sillä, että olemme yksi niistä osajista maailmalla. Esimerkiksi tämän meidän esittämämme yritysten viennin edistämisen alustan kautta tähän voidaan päästä.

Olen myös erittäin huolissani tästä sotien pakkoyhtiöittämisestä ja siitä, että raha seuraa potilasta. Täällä ovat monet hallituspuolueiden edustajat sanoneet, että sotea kehitetään niin, että tämä integraatio lisääntyy ja että myöskin ennalta ehkäisy on iso osa tätä perusterveydenhuoltoa. Ihmettelen vain: miten tilanteessa, jossa raha seuraa potilasta — mikä tarkoittaa sitä, että yritykset kilpailevat potilaista — edistetään ennaltaehkäisyä? Tämä so- tii tätä itse ajatusta vastaan.

Itse asiassa on erittäin paljon niitä asioita, minkä vuoksi oli välttämätöntä, että sosialidemokraatit tämän välikysymyksen tekivät. Toivon, että hallituspuolueitten edustajat aidosti miettivät, mitä nyt ollaan tekemässä, mikä on se Suomen suunta, joka rakentaa tasa-arvoa eriarvoisuuden tilalle. Nimittäin hyvinvointivaltion kautta Suomi on pärjännyt tähän saakka. Se on luonut meille kilpailukykyä, ja se tulee tekemään sitä myös tulevaisuudessa, jos tätä ei pilata.

20.40 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Suunta, johon Sipilän hallitus on meitä viemässä, huolestuttaa aidosti. Hallituksella on kova tarve tehdä päätöksiä, jotka muuttavat Suomea radikaalilla kädellä. Yksittäisten linjausten vaikutuksia on hankalaa arvioida. Vieläkin vaikeampaa on hahmottaa sitä kokonaisvaikutusta, joka näillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

linjauksilla on. Viestit maakunnista kertovat, että hallituksen aikeilla ei ole kansalaisten tukea. Viestit eduskunnasta kertovat, että hallituksen aikeilla ei ole kovinkaan laajaa kannatusta myöskään hallituspuolueiden eduskuntaryhmissä.

Näiden megaluokan ratkaisujen valmistelua leimaa yksi sana, ja se on kiire. Hallituksella on itsellään tuoreita kokemuksia siitä, mitä kiireellä tehtyjen päätösten kanssa helposti tapahtuu. Päätöksiä joudutaan pyörittämään ja vetämään takaisin. Välikysymyksessä mainittujen asioiden kanssa ei pitäisi tällä tavalla pelata. Meillä ei mielestäni yksikertaisesti ole varaa romuttaa kaikkia olemassa olevia rakenteita ilman, että meillä on selkeä käsitys siitä, että niiden tilalle voidaan luoda jotain selkeästi parempaa.

Pääministeri Sipilä totesi omassa välikysymysvastauksessaan: "Etenemme määrätietoisesti hallitusohjelman mukaisesti. Suomi oli liian pitkään uudistamatta, nyt uudistuksia tehdään rytinällä." Herää kysymys, kumpi on tärkeämpää, rytinä vai hallittu muutos, joka ottaa huomioon ihmiset.

Arvoisa puhemies! Välikysymys puuttuu asioihin, jotka ovat ihmisille tärkeitä, asioihin, jotka liittyvät jokaiseen arkipäivään, kuten terveys. On esitetty perusteltuja huolia sote-uudistuksen yhteydessä tapahtuvasta yhtiöittämisestä ja niin sanotun valinnanvapauden lisäämisestä. Alistetaanko ihmisten terveys bisnekselle, vai voiko hallitus taata, että jatkossakin ihminen saa ne terveyspalvelut, joita hän tarvitsee, riippumatta siitä, minkä paksuinen rahakukkaro hänellä on?

Oma lukunsa tässä hallituksen yhtiöuskon paksussa kirjassa on liikenne. Siihen liittyy tieinfran yhtiöittäminen, joka äkkiseltään kuulostaa siltä, että tavallisen autoilijan maksutaakka kasvaa entisestään. Samoin herää huoli siitä, että panostukset tieinfrastruktuuriin kohdistuvat tieosuuksille tiukasti käytön mukaan. Tällöin on kysyttävä, miten käy alempi-arvoisen tieverkoston harvempaan asutuilla alueilla.

Postin laittaminen myyntikuntoon epäilyttää itseäni myös kovasti paljon. Postiin liittyviä viimeaikaisia uutisia kun selaa, ei voi kuin ihmetellä, mitä täällä tapahtuu. Posti laajentaa toimintaansa aktiivisesti ruohonleikkaamiseen ja joutuu miettimään jopa ikäihmisten hoivapalveluiden tarjoamista. Samalla perustoimintaa eli postipalvelua heikennetään.

Junaliikenteen suunnitelmia on käsitelty jo aiemmin omassa välikysymyksessään. Mutta täytyy todeta, että tuolloinen keskustelu ei onnistunut hälventämään huolta junaliikenteemme tulevaisuudesta. VR on tässä välillä tehnyt useita päätöksiä muun muassa hinnoittelun ja vuorojen nopeuttamisen suhteen. Näistä voidaan toki olla monta mieltä, mutta antavat ne kyllä paremman kuvan yhtiön johdon valmiudesta vastata kilpailutilanteen kiristymiseen kuin esimerkiksi Postin kohdalla. Silti kiistämätön tosiasia on, että junaliikenteen palvelutaso on heikentynyt ja junavuorojen määrä vähentynyt.

Hallitus kantaa tästä vastuusta myös merkittävän osan. Se on omilla toimillaan vähentänyt raideliikennettä ensin leikkaamalla ostopalveluliikenteestä ja sen jälkeen ilmoittamalla henkilöliikenteen nopeutetusta avaamisesta kilpailulle. Lakkautettavien reittien liikenne sai osin jatkoaikaa joulukuuhun asti velvoiteliikenteen kautta. Uusista kilpailijoista, kilpailun tavasta tai aikataulusta ei ole kerrottu mitään uutta puoleen vuoteen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnitelmat huolestuttavat kansalaisia. Ei tämä välikysymys ole tehty pelottelun vuoksi, vaan sen takia, että me olemme kuunnelleet kansaa. Siksi on hyvä, että tämä välikysymys on tehty. Hallituksen rakentama yhtiöiden Suomi uhkaa jättää maantieteellisin tai taloudellisin perustein merkittäviä osia kansasta muun muassa hyvinvointipalvelujen ja liikkumiseen liittyvien palvelujen ulkopuolelle. Mitä enemmän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

hallituksen suunnitelmista paljastuu, sitä enemmän vahvistuu käsitys siitä, että hallitus vie Suomea selkeästi väärään suuntaan.

Paljon on vielä hämärän peitossa, mutta vauhti on päästä huimaava. Välillä tuntuu, että hallitusjunaan lisätään hönkää, vaikka edessä hämmöttävän kuilun yli johtaneen ja puretun sillan tilalle ei ole edes vielä ehditty rakentamaan uutta siltaa.

20.46 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Täällä on aikaisemmin todettu, että välikysymys on poikkeuksellinen, ja se on totta. Tällä välikysymyksellä todellakaan ei tartuta yksittäiseen hallituksen päätökseen tai tekemättömyyteen, vaan siinä esitetään huoli koko hallituksen viime aikojen uudistuspolitiikan linjasta — tai politiikan, jota sanotaan uudistuksiksi. Tämä keskustelu tänään on osoittanut, että tämä välikysymys on tarpeellinen, koska on todellakin tämmöinen rytinävaihe menossa, jossa kansalaisten on jo vaikea nähdä, mitä ollaan tekemässä, eikä tämä ihan helppoa ole myöskään päätöksentekijöille.

Hallituspolitiikan suunta on selvästi kevään aikana saanut uuden vauhdin, ja se suunta on myös muuttunut siitä, mitkä olivat hallituksen alkuperäiset linjaukset hallitusohjelmaa tehtäessä. Näihin uusiin päätöksiin kuuluvat yhtä hyvin terveydenhuollon uudet linjaukset kuin myös sitten nämä uudet liikennehankkeet. Yhteisenä näille molemmille on kuitenkin se, että koko suomalaista yhteiskuntaa viedään yhä kovemmin markkinayhteiskunnaksi, ja tähän liittyvät myös sitten eräät hallituksen kaavailemat työelämän hankkeet, kuten muun muassa tämä ilmaistyon teettäminen työttömillä.

Ensin tästä sosiaali- ja terveystieteiden hankkeesta. Tänä keväänä hallitus linjasi, ilmeisesti pitkällisen poliittisen kädenväänön jälkeen, että lähtökohtaisesti kaikki julkisen sektorin tuottama toiminta, jossa on kilpailua, on yhtiötettävä. Ja kun hallitus päätti tästä niin sanotusta valinnanvapaudesta, se samalla sitten astui sille tielle, että laajasti terveydenhuolto ollaan siirtämässä yhtiöiden maailmaan. On ymmärrettävää, että herää huoli, miten loppujen lopuksi tulee käymään julkisten palveluiden ja kaikkien tasapuolisesti saatavilla olevien julkisten palveluiden.

Tämä kilpailutuksen markkinoiden kautta tapahtuva tehonhakuhan on ihan mahdollinen malli. Siitä tosin ei ollut puhetta ennen vaaleja, että tämä on se terveydenhuollon suuri uudistuslinja. Ei siitä ollut vielä suoraan puhetta myöskään hallitusohjelmassa. Maailmalta me tiedämme maita, jotka ovat rakentaneet omat mallinsa voimakkaasti yhtiöiden varaan, kärjessä amerikkalainen terveydenhoitojärjestelmä. On kuitenkin aihetta sanoa, että tämä markkinamalli Yhdysvalloissa on selvästi osoittanut, että se ei ole hyvää terveydenhoitoa kaikille takaava malli, eikä se ole myöskään kilpailun kautta tehokas ja kustannuksiltaan edullinen. Tiedämme, että Yhdysvaltain terveydenhuollon kustannukset ovat yli kaksi kertaa niin suuret kuin Suomessa, kun katsotaan, kuinka paljon sinne tarvitaan rahaa. Sitten lisäksi se on tuottanut huonomman väestön terveydentilan ja huonommat palvelut, kun katsotaan väestöä kokonaisuudessaan.

Tämä on malli, johon ei eduskunnassa ole päässyt poliittinen oppositio vaikuttamaan, koska tätä mallia ei olla avoimesti tuotu käsittelyyn eikä sen rakentamiseen ole kutsuttu kaikkia mukaan. Tästä seuraa, että ainut vaihtoehto haastaa tällaista valmistelua on tehdä se välikysymyksen kautta, kun tavoitteena on vaikuttaa aitoon päätöksentekoon, ettei käy niin, että hallituspuolueet tekevät omat poliittiset kompromissinsa ja sitten tuovat vaihtoehdon tänne ja sanovat, että tämä on ainut mahdollisuus.

Sitten on tämä liikennehanke. Kyllä pidän aika kummallisena sitä linjausta, joka nyt on keskustelun pohjana, että kaikki valtion tiet, vesireitit, rautatiet yhtiötettäisiin ja sen jäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

keen liikkuminen muutettaisiin maksulliseksi, niin että joutuisi esimerkiksi autoa käyttäessään maksamaan joka ikisestä kilometristä tiellä kulkiessaan. Pidän tästä hankkeesta perussuomalaisten esittämää kritiikkiä oikeutettuna, että ei tällaisesta ollut ennen vaaleja puhetta, ei edes hallitusneuvotteluissa.

Joten välikysymyksellä hallituksen linjan haastaminen on perusteltu teko.

20.51 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosiin saakka moni yhteiskunnallisen keskustelun ja päätöksenteon seuraaja kantoi huolta konsensuspolitiikasta. Poliittiset puolueet ja liikkeet eivät tuoneet vaihtoehtoja, eikä kansalaisilla ollut valinnanvaraa. Kaikki olivat samaa laveaa keskustaa, tai niin kuin sanottiin, kaikki olivat sosialidemokraatteja. Hallitusten erot olivat — siis näin väitettiin — vähäisiä, ja kysymys oli teknokraattisesta hienosäädöstä.

Sipilän oikeistohallitus on tuonut jyrkän ideologisuuden takaisin politiikkaan. Monessa asiassa ollaan tekemässä täyskäännöstä, jyrkkää kurssinmuutosta. Näkymä on kyllä useimmille meistä suorastaan liian jännittävä. Kaipuu konsensukseen kasvaa. Ideologinen valinta, kova oikeistopolitiikka, näkyy selvimmin suhteessa työllisyyteen ja työttömyyteen. Kun Suomea 20 vuotta sitten nostettiin lamasta, valtio otti oman vastuunsa. Työllistämisen tuen taso turvattiin ja sitä kehitettiin. Työmarkkinaratkaisut haettiin yhteistyöllä, ei uhkailulla. Tutkimukseen ja koulutukseen panostettiin lisää, vaikka suuria säästöjä tehtiin. Perheenäitien, yksinhuoltajien työllistymistä tuettiin takaamalla subjektiivinen lasten päivähoito. Tästä politiikasta on nyt tehty pesäero.

Arvoisa puhemies! Hallituksen linja on viemässä meitä tuntemattomille teille, vaarallisille vesille. Lisäksi monet sen esityksistä ovat suorastaan vaikeita ymmärtää edes hyvällä tahdolla. Tästä esimerkki on ehdotus väyläverkon yhtiöittämisestä. Mitä hyötyä yhtiöittäminen tuo? Tieverkkoyhtiön ottama velka ei missään tapauksessa ole halvempaa kuin sen sataprosenttisena omistajana toimivan valtion velka, ja parhaassakin tapauksessa rahoituskustannukset ovat jonkin verran suurempia, kun rahoittajat ottavat korkoihin yhtiön teoreettisen maksukyvyttömyysriskin. Yhtiölle otettava velka ei myöskään tuo lisää liikkumavaraa julkiseen talouteen.

Julkisten tehtävien ja niiden rahoituksen siirtäminen kokonaan valtion omistamalle yhtiölle merkinnee sitä, että velanotto lasketaan EU:n kasvu- ja vakaussopimuksen tarkoittamaksi julkiseksi velaksi. On myöskin toiveikasta odottaa yhtiöltä erityisiä tehokkuusetuja — sehän on monopoli, joka noudattaa monopolihinnoittelua ja toimii muutoinkin kuin monopoli. Väyläverkon yhtiöittäminen on keino siirtää liikennepoliittinen päätöksenteko pois eduskunnasta, pois poliitikoilta. Pohjoisen Suomen edustajana suhtaudun tällaiseen tavoitteeseen varauksella. Joka tapauksessa olisi ollut reilua, että aluepolitiikalla koko olemassaolonsa ajan ääniä kalastanut keskusta olisi ennen vaaleja vihjannut, että politiikka, myös ja erityisesti aluepolitiikka, otetaan pois liikennepoliitiikasta.

Arvoisa puhemies! Markkinatalous on paras tapa hoitaa taloutta. Markkinat tuottavat innovaatioita, joilla sopeudutaan muuttuvaan toimintaympäristöön. Markkinat huolehtivat toiminnan tehokkuudesta. Kuitenkin tarvitsemme myös julkista valtaa, valtion toimia markkinapuutteen korjaamiseksi. On edettävä varoen, jos emme tiedä, millaisia tuloksia markkinat tuottavat.

Hallituksen päätökset lopettaa 20 vuotta voimassa ollut subjektiivinen lasten päivähoito-oikeus ja tehdä varhaiskasvatuksesta monelle perheelle päivähoitomaksujen kohtuutto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

min korotuksin kovin kallista voidaan perustella toki valinnanvapaudella. Perheet itse valitsevat kotihoidon tai lasten päivähoidon. Markkinat ratkaisevat asian. Markkinoilla, siis työmarkkinoilla, kuitenkin vakiintuu varmuudella järjestelmä, jossa erityisesti pienipalkkaiset naiset ovat vain osittaistyövoimaa. Työurista tulee katkonaisia, eläketurva järjestetään merkittäviltä osin puolison palkasta säästetyn eläkevakuutuksen tai muiden säästöjen avulla.

Kotiäitiyhteiskunnassa työnantajat sopeutuvat siihen, ettei äitiyttä ja uraa soviteta yhteen. Naisille tarjotaan vähemmän vaativia ja vähemmän sitouttavia tehtäviä, pienempää palkkaa, ja lopulta tämä kiertyy tyttöjen ja nuorten naisten odotuksiin tulevasta elämänurasta. Markkinat eivät tuota tasa-arvoa. Ja oleellista on, että tässä yhteiskuntamallissa jäädään pahasti hallituksen työllisyystavoitteista, erityisesti nuorten naisten kohdalla. Irtaanumme pohjoismaisesta yhteiskuntamallista, siitä hyvinvoinnista, joka rahoitetaan niin naisten kuin miesten työllä. Suunta Suomelle on väärä.

Arvoisa puhemies! Konsensuksen rapautuminen on kansainvälinen ilmiö. Euroopassa ja Amerikassa ja muuallakin ollaan menossa maailmaan, joka on meille tuntematon. Pohjoismaisuuskaan ei enää merkitse samaa kuin ennen. Toivon kuitenkin, että Suomea kehitetään yhteiskuntamme parhaita ominaisuuksia vahvistaen. Kaipaen yhteistyön henkeä. Sosialidemokraattien välikysymys ei ole tarkoitettu pelottelun ja epätoivon lietsomiseen. Sillä kiinnitetään huomiota siihen, että hallituksen esitysten seuraukset ovat kaukana siitä, mistä kansa uskoi vuosi sitten vaaleissa päättävänsä.

20.57 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Sipilän, Soinin ja Stubbin porvarihallituksen tahdilla Suomi on menossa väärään suuntaan. Hallituksen kaukovalot sammuiivat jo viime syksynä. Talven aikana sen lähivalot sammuiivat. Nyt se menee eteenpäin enää vain parkkivaloilla. Ei ole tullut hallituksen esityksiä siitä, kuinka ihmisten terveyseroja saadaan kavennettua, kuinka taloudellista eriarvoisuutta ja köyhyyttä pienennetään ja työllisyyttä parannetaan. Hallitus ei kykene vastaamaan EU:n köyhyyden vähentämisen tavoitteeseen vuodelle 2020. Parkkivaloilla ei näe kauas.

Sosiaalipolitiikka ja yhteiskunnan palvelut, kuten eläkkeet, perheiden tuet, asumisen tuet, koulutus, varhaiskasvatus ja terveyspalvelut, ovat olleet hallituksen hyökkäyksen kohteina julkisen velan hallinnan nimissä. Näiden heikentäminen massatyöttömyyden ja aneemisen kasvun aikana saa kaikki ihmiset katsomaan toisiaan epäluuloisesti ja käpertymään itseensä ja ajattelemaan, että vain muilla on, minulla ei ole mitään. Tämä on myös äärioikeiston polttoainetta.

Arvoisa puhemies! Hallitus siirtää velkaantumisen ihmisten harteille. Pienituloiset kotitaloudet eivät kuitenkaan kestä velkaantumista, asumiskustannusten ja asiakasmaksujen nousua ja työttömyyttä. Monilla kaikki rahat menevät asumiseen tai heikkoon terveyteen liittyviin maksuihin. Hallituksen pitäisi paljon reippaammin lisätä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjontaa. Palvelumaksuja ja lääkekuluja tulisi alentaa eikä nostaa, koska pienituloisimmilla sairastavilla ihmisillä ne näkyvät välittömästi pakollisten menojen jälkeen käteenjäävissä tuloissa.

Suomea on tämän hallituksen aikana monessa yhteydessä verrattu veneeseen. Pääministerillä on ollut omien sanojensa mukaan tulppa irti ja kaunis toive, että kaikki soutavat ja ovat samassa veneessä. Todellisuudessa pienituloiset soutavat ja suurituloiset vain nauttivat kyydistä. Suomalaiset eivät enää koe olevansa samassa veneessä. Sipilän hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

tulisi olla tästä huolissaan ja muuttaa kurssia nopeasti. Kun kaikki ei ole kunnossa, on elintärkeää tilkitä arvokas vuotava vene eli Suomi, mutta on aivan järjetöntä heittää sitä romuttamolle parin reiän takia. Suomea pitää korjata ja kehittää mutta ei alasajaa ja upottaa koko hyvinvointivaltiota. Se ei saa aikaan kuin ihmisraunioita. Jo tällä hetkellä pienituloisten ihmisten keskuudessa, yhteiskunnan ruohonjuuritasolla, vallitsee anarkia ja kytee. Nuorisotyöttömyys ja köyhyys radikalisoii ihmisiä Välimeren rannoilla ja ympäri Eurooppaa. Sipilän kannattaisi miettiä, mikä estää sitä tapahtumasta Suomessa. Työttömyys, koulutuksen, terveydenhuollon ja toivon puute ja eriarvoisuus ovat vihan kasvualusta. Jos ihmiset kokevat, että heidät on hylätty oman onnensa nojaan, niin tällöin ei millään ole enää mitään väliä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni Suomessa tulee vahvistaa ja kehittää pohjoismaisen hyvinvointivaltion ydinominaisuuksia, kuten julkisia sosiaali- ja terveystalouksia, varhaiskasvatusta, koulutusta, nuorisotakuuta, työvoimapalveluja ja laajaa osallistumista työelämään, verotuksen progressiivisuutta sekä työmarkkinoilla sopimista. Ihmisille pitää taata perustoimeentulo, vähentää byrokratiaa ja kannustaa työntekoon ja yrittämiseen. Tarvitaan paljon enemmän ongelmanratkaisua, tasapainoa ja oikeita uudistuksia. Yhteiskunnan kolot ja railot tulee tilkitä niin, että toimenpiteistä hyötyvät eniten heikoimmat. Se on kaukokatseista.

21.02 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamallimme, josta me kaikki niin kovasti pidämme, kaipa päivitystä. Maailma ympärillämme muuttuu automatisaation, digitalisaation, robotisaation ja kaiken uuden edessä, ja on selvää, että meidänkin pitää muuttua sen mukana, oli sitten kyse koulutuksesta tai sosiaali- ja terveystalouksista.

Ei ole kuitenkaan oikein, että tämä hallitus valintoja tehdessään tuntuu valitsevan aina vaihtoehdoksi markkinat ihmisten tai vaikkapa alueiden sijaan. Suomea ollaan nyt muuttamassa hyvinkin nopealla aikataululla, ilman vaaleissa saatua valtakirjaa jonkinlaiseksi markkina-Suomeksi. Tästä ei yksikään hallituspuolue kertonut vaaliohjelmassaan, ja tähän kehityssuuntaan me sosialidemokraatit emme voi olla menossa.

Ihmisten valinnanvapaus on sote-uudistuksessa hyvä asia, mutta markkinoiden ja terveystalouden ylivalta ei kuitenkaan sitä ole. Julkiset palvelut on meidän mielestämme pidettävä palvelutuotannon perustana, jota sitten yksityisillä ja kolmannen sektorin palveluilla voidaan täydentää. Miksi ihmeessä hallitus muuttaa hyvin toimivan ja kansainvälisesti vertailunakin kustannustehokkaan mallimme yhtiömuotoiseksi, demokraattisen valvonnan ulottumattomiin? Sehän se suurin riski tässä juuri on, että valvontaa on vaikeaa tehdä sen jälkeen, kun julkinen sektorikin on yhtiömuotoinen.

Yhtiöittäminen voi tehdä palveluista myöskin vaikeasti hallittavia. Uhkana on myös hallintokulujen ja turhan byrokratian lisääntyminen. Miten pystytään huolehtimaan hoidon kokonaisuudesta, kun palvelut ja hoitoketjut pirstoutuvat? Nimenomaan tavoitteena piti olla yhtenäiset palveluketjut, ihmisten parempi hoitoon pääsy ja muun muassa niiden suurien terveyserojen kaventaminen. Oliko se nyt 12 vuotta peräti, se rikkaan ja köyhän miehen elinajanodotteen ero. Pelkona on, että tuo ero tulee näillä suunnitelmilla vain kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että hallitus on tulostavoitteissaan ja yksityistämisen suunnissa unohtanut tavallisen suomalaisen ihmisen. Pienituloiset ja keskiluokka on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

laitettu hallituksen kovan oikeistolaisen politiikan maksumiehiksi samalla kun hyvätuloisille annetaan mahdollisuus osallistua hyvinvointipalveluiden rahoittamiseen hyväntekeväisyydellä. On hämmästyttävää, miten keskustavetoisessa hallituksessa aluepolitiikka ja alueiden elinvoima on hylätty käytännössä kokonaan — siltä vähän tuntuu. Pääministeri johtaa maata kuin yrityssaneerausta, missä tuottamattomat rönsyt karsitaan ja ihmiset laitetaan kortistoon. Aina kun hallitus tekee valintoja, se valitsee markkinat ihmisten tai alueiden sijaan.

Suomi ei ole kuitenkaan yritys, ja demokraattista kansakuntaa ei voi johtaa toimitusjohtajana. Suomea ollaan muuttamassa nopealla aikataululla ilman vaaleissa saatua valtakirjaa markkinaehtoiseksi. Tätä ei tosiaankaan vaaliohjelmissaan yksikään puolue ollut lupamassa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen koulutuspolitiikka on tästä linjasta hyvä esimerkki, valitettavasti. Päätös Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen lakkauttamisesta aiheuttaa yhteiskunnalle kymmenien miljoonien eurojen välittömän laskun yliopistokampuksen ja opiskelija-asuntojen alasajona. Lisäksi Joensuuhun muuttavat opettajat ja opiskelijat jättävät valtavan aukon Savonlinnan kaupunkikuvaan, kulttuuriin ja talouteen. Säästöt Itä-Suomen yliopistolle ovat tässä kokonaisuudessa hyvin pienet.

Suomessa on alueellisesti riittävän laajalla opettajankoulutusverkostolla pystytty turvaamaan pätevien luokanopettajien saatavuus myös maakuntien Suomessa. Samalla maakunnallisissa toimipisteissä on pystytty esimerkiksi Helsingin yliopiston opettajakoulutukseen verrattuna sekä nopeammin että myöskin kustannustehokkaammin kouluttamaan luokanopettajia omien alueiden lisäksi myös pääkaupunkiseudulle. Esimerkiksi Savonlinnassa koulutus on tutkintojen yksikköhinnan avulla tarkasteltuna noin 30—40 prosenttia edullisempaa kuin Helsingissä.

Suomessa ei missään muualla kouluteta yhtä laaja-alaisesti eri opettajia — lastentarhan-, luokan- ja aineenopettajat — samassa yksikössä, siten että jo opiskeluvaiheessa eri koulutuksissa olevat opiskelevat läheisessä yhteistyössä samoilla opintojaksoilla. Savonlinna on valtakunnallisesti johtava yhtenäisen peruskoulun opettajien kouluttaja. Noin kolmannes valmistuvista maistereista on saanut kaksoiskelpoisuuden sekä luokan- että aineenopettajan tehtäviin. Tämä onkin erityisen tärkeää, sillä me olemme juuri tänä keväänä sivistysvaliokunnassa kuulleet opettajankoulutuksesta, ja asiantuntijat ovat todenneet, että juuri näitä kaksoiskelpoisuuden omaavia opettajia tarvitaan erityisesti, kun yhtenäinen peruskoulu yleistyy.

Opettajankoulutusyksiköllä on Savonlinnan kaupungille myös erittäin suuri aluetaloudellinen vaikutus. Kaupunki on menettänyt viimeisten 15 vuoden aikana yli 300 valtion työpaikkaa, ja kaupungin tuloveroprosenttikin on nyt sitten jo nousemassa, ja varmaan tämän jälkeen vielä edelleenkin.

Arvoisa puhemies! Paljon jäi sanottavaa, mutta taidan lopettaa tähän, kun aika on jo täynnä.

21.07 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies ja ne henkilöt, jotka vielä täällä ovat! Tässä nyt on kovasti tuotu monissa puheenvuoroissa esille sitä, että hallituspuolueet eivät ole hakeneet mandaattia harjoittamalleen politiikalle. Uudistuksista puhuttiin hyvin paljon vaalien alla ja siitä, että Suomen talous tulee saada kääntymään ja velkasuhde taistumaan. Täällä on käytetty tänään sanoja "ilmaistyo" ja "työllisyyden hoidon laiminlyönti" ja sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

todettu, että sille ei haettu mandaattia. Kun me emme ole sitä mieltä, että me näin toimimme, niin miten me olisimme tämmöiselle politiikalle voineet hakea mandaattia? Se on SDP:n tulkinta siitä, miten hallitus toimii.

Heinäluoma otti tuossa illan päätteeksi vielä esille "ilmaistyön teettämisen työttömillä", jolla hän ilmeisesti tarkoittaa tätä työnäytettä. Tässä on koko päivän kello kahdesta asti nyt puhuttu näistä kysymyksistä ja varmaan kymmeniä kertoja kerrottu, mikä se työnäyte on ja että se on valmistelussa. Siitä puhuttiin viime viikolla. Kuten ministeri Lindström kertoi, se on alun perin Sitran kehittämä malli. Sitä valmistellaan yhteistyössä työmarkkinaosa-puolten kanssa, kuunnellaan huolella, kokeillaan sitä, jos se on hyvä. Ei tuoda sitä, jos ei se ole hyvä. Odotetaan se malli nyt kuitenkin ennen kuin kutsutaan sitä teettämiseksi, koska vapaaehtoista se tulee joka tapauksessa olemaan.

Huhtikuussa kävimme keskustelua, kun hallitus toi tämän työllisyyspaketin. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä lasketutti tietopalvelussa SDP:n Rinteen mallin, ja se olisi tämän laskelman mukaan maksanut 350 miljoonaa. Tämä hallituksen työllistämispaketti on kustannusneutraali. Sitäkin tulee ajatella. Mutta niin kuin ministeri Lindström kertoi, kaikki hyvät ideat sieltä on otettu huomioon.

Itse kun olen perustuslakivaliokunnan jäsen, niin tästä keskustelusta on tänään puuttunut sellainen perustuslaillinen näkemys, joka käytiin perustuslakivaliokunnassa läpi erään lain valmistelun yhteydessä. Elikkä on tämmöinen perustuslaillinen ajatus, että meillä on velvollisuus myös, kun me teemme päätöksiä tänä päivänä, huolehtia siitä, että me emme käytä kaikkia munia korista tässä ja tällä hetkellä, vaan meillä on myös velvollisuus siihen, että on tulevaisuudessa, mitä jakaa, ja hallitus yrittää nyt juuri sitä toimenpidettä. Toki me voisimme ottaa aivan älyttömästi lainaa, niin kuin täällä on esitetty myös — ja erityisesti vasemmisto on kovin lainavetoinen — ja sitä kautta vain velkaannuttaa Suomea, mutta se ei olisi kovin järkevää politiikkaa, ja olen aivan varma, että pääsisimme myös komission valvontaan ja ohjaukseen. Mutta tämä on hyvä muistaa, että meillä on myös perustuslaillinen velvollisuus huolehtia siitä, että varat riittävät tulevaisuuteen, eivät vain meille, ketkä tässä salissa istumme.

Sotesta sen verran: Siitä on puhuttu tänään todella paljon, ja ainakin edustaja Haatainen totesi tuossa, että sitä valmistellaan paniikissa. Minä en ole täällä ollut, mutta seurasin sitä televisiosta viime kaudella, ja kyllä se oli aikamoista vempulointia, ja sitä on vuosikautia tehty. Hyvä, että sitä viedään eteenpäin. En minä nyt ole huomannut mitään paniikkia, mutta en minä nyt oikein ymmärrä, mitä hyötyä siitä olisi, että se aloitettaisiin taas kerran ja jälleen alusta. Ymmärrän toki, että siinä on paljon huolia ja se on tosi iso kokonaisuus. Sainoin, että varmaan tässä salissa ei ole yhtään ihmistä, joka sen ihan täysin ymmärtää, mitä kaikkea mahdollista siihen voi tulla vielä tulevaisuudessa — eivät edes ne, jotka täällä ovat 20 vuotta ehkä istuneet.

Innovatiivisuudesta oli tänään myös puhetta ja siitä, että pitää panostaa innovaatioihin. Olin kaksipäiväisellä Energia-akatemian Lahden-reissulla, ja kävimme muun muassa Oilonilla ja St1:llä, ja siellä oli energiateollisuuden osaajia. He puhuivat, että melkein suurimpana ongelmana — tällä hetkellä meillä ei puutu innovaatioita eikä oikeastaan aina sitä rahaakaan — on se, että tukea tarvittaisiin nimenomaan sen innovaation viemiseksi, erityisesti biotekniikassa, maailmalle. Että siinä meillä on osaamisen puutteita, ja se olisi erittäin erittäin hyvä. Olisinkin ministeriltä tätä kysynyt, onko meillä joitakin ideoita tähän, mutta valitettavasti en silloin päivällä saanut puheenvuoroa, kun ministerit olivat vielä pai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

kalla. Mutta ei se mitään, keskusteluhan jatkuu, ja minä voin tätä huomenna kysyä vaikka kyselytunnilla. — Kiitoksia.

21.13 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten hallitus tunnusti tosiasiat ja ryhtyi töihin. Tämän jälkeen olemme edenneet määrätietoisesti hallitusohjelman mukaisesti, vaikka se ei kaikkia miellytä. Suomessa on liian pitkään istuttu käsien päällä saamatta aikaan mitään merkityksellistä Suomen talouden hyväksi. Teemme samanaikaisesti useita uudistuksia, muun muassa yhteiskuntasopimusta sekä työllisyys- ja yrittäjyyspakettia, sote- ja maakuntauudistuksesta puhumattakaan. Edellisen kauden huonon työllisyyskehityksen vuoksi nykyinen hallitus joutuu tekemään useita ikäviä leikkauksia ja hakemaan kasvun eväitä uusilla keinoilla, kuten olemme tänään viimeiset seitsemän tuntia kuulleet.

Liikenneverkon korjausvelkaa on vuosien varrella kertynyt jo yli 2 miljardia. Nykyinen hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia korjausvelan kuromiseksi. Hallituksen päättämä 600 miljoonan korjausvelkapaketti näkyy jo tällä hetkellä tietyömaina koko maassa.

Taksiliikenteen vapauttaminen on vain yksi osa valmistelussa olevaa hallituksen liikennekaarihanketta. Asia on lausuntokierroksella, jonka jälkeen hallitus muodostaa kantansa kokonaisuuteen. Pääministerin ilmoituksen mukaisesti hallitus on sitoutunut turvaamaan joukkoliikenteen ja taksin kulun koko maassa myös tulevaisuudessa. Tätä lupausa tulen itse seuraamaan erityisen tarkasti.

Mielestäni hallituksella ei kuitenkaan voi olla tärkeämpää asiaa tehtävänä kuin työllisyyden parantaminen. Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin ja samalla noin 110 000 uuden työpaikan luominen. Yhteiskuntasopimuksella saisimme jo arviolta noin 35 000—45 000 uutta työpaikkaa. Jostain ihmeen syystä tätäkin sopimusta vastustetaan. (Eero Heinäluoma: Kokoomuksessa!) Hallitus on linjannut myös lukuisia muita työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä toimia. Näistä voidaan mainita esimerkiksi se, että työttömyysturvaa on jatkossa mahdollista käyttää starttirahana ja palkkatukena. Erityisesti tarvitsemme toimia, joilla parannetaan työnantajien kynnystä palkata uusia työntekijöitä, sekä toimia, jotka parantavat työttömien työnhakijoiden työllistymistä. Nämä ovat hallituksen — ja toivottavasti meidän kaikkien — tavoitteita. Tulen erityisesti seuraamaan aktiivisesti uuden työnäytepalvelun kokeilemistä, mikäli sellainen on tulossa.

Itä-Suomen yliopiston päätös Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen siirtämisestä Joensuun kampukselle on Savonlinnan kannalta erittäin ikävä ja Joensuun kannalta hyvä asia. Lakkauttamisella on negatiiviset vaikutukset koko Savonlinnan alueen talouteen. Päätöksen tekee tässä asiassa lain mukaisesti Itä-Suomen yliopisto, ei nykyinen Suomen hallitus. Joka tapauksessa, jos opettajankoulutus Savonlinnasta päätetään lakkauttaa, tulee hallituksen etsiä uusia mahdollisuuksia korvaaviin toimintoihin, jotka tukevat Savonlinnan alueen kehitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän välikysymyksen ovat tehneet sosialidemokraatit. Heillä näyttäisi olevan varsin valikoiva muisti. Edellisessä hallituksessa ollessaan he yksityistivät valtion omaisuutta, leikkasivat lapsiperheiltä sekä koulutuksesta ja jäädyttivät indeksikorotukset heikoimmassa asemassa olevilta. Tällä hetkellä he katsovat oikeudekseen kritisoida hallitusta samanlaisista päätöksistä ja lisäksi pelottelevat sellaisillakin päätöksillä, joita ei ole edes tehty. Kuka siis puhuu valikoitua totuutta ja jättää osan kertomatta? Kysyn vain.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

Lopuksi täytyy vielä todeta, että nyt kun hallitus rakentaa, sosialidemokraatit repivät. Arvostamani 80-luvun valtionhoitajapuolue on hajonnut kaikkea vastustavaksi vastustuspuolueeksi, valitettavasti.

21.17 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Mikä on hallituksen valitseman linjan keskeinen ongelma sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisessa? Keskeisin nyt tekeillä oleva virhe on palvelutuotannon pakkoyhtiöittäminen ja markkinaehtoistaminen. Tämä linjaus on ongelmallinen useastakin syystä. Se muuttaa perustavanlaatuisesti julkisen palvelutuotannon roolia ja asemaa. Kun muutos on kerran tehty, ei siitä enää ole paluuta nykyiseen julkiseen palvelutuotantoon, ei edes siinä tapauksessa, että hallituskokoonpano muuttuisi täysin.

Siksi asia olisi pitänyt olla ihmisillä tiedossa ennen vaaleja. Kansalaisille on annettava mahdollisuus kertoa näkemyksensä yhtiöittämiseen ja palveluiden markkinaehtoistamiseen. Nyt tätä mahdollisuutta ei ole ollut. Yhtiöt, ovatpa ne sitten julkisessa tai yksityisessä omistuksessa, toimivat eri logiikalla kuin julkinen toiminta ja palvelu. Osakeyhtiölaissa todetaan, että yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Maakunnallisten yhtiöiden tapauksessa siis maakunnille, kansainvälisten terveysjättien tapauksessa näiden osakkeiden omistajille. Julkisen toiminnan tarkoitus on puolestaan toteuttaa niitä yhdessä sovittuja päämääriä ja asioita, joista demokraattisesti on päätetty. Tällä on valtava ero.

Palvelutuotannon yhtiöittäminen pirstaloi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ja uudistuksen keskeinen tavoite niin sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiosta kuin perus- ja erikoistason integraatiosta vaarantuu. Myös kustannukset uhkaavat karata, ja asiantuntijat — muun muassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin HUSin toimitusjohtaja Aki Lindén — varoittavat, että laaja yhtiöittäminen voi johtaa ylihoitoon ja kustannusten nousuun, ei suinkaan laskuun, kuten hallitus tuntuu uskovan tai ainakin kertoa.

Yhtiöittäminen myös eriyttää palvelun ja viranomaistoiminnan, mikä on hyvin ongelmallista erityisesti sosiaalipalveluissa mutta myös terveydenhuollossa ja sairaanhoidossa. Tuottajien pirstoutuessa myös valvonnan tarve kasvaa. Tämä edellyttää lisää resursseja valvontaan, ja tämä resurssi on pois itse palvelutuotannosta, siis hoidosta ja huolenpidosta.

Yhtiöittäminen ja koko sosiaali- ja terveydenhuollon organisointi, tilaaja ja tuottaja erottamalla, uhkaa myös demokratiaa ja avoimuutta. Tämän jälkeen kansalaisten ja maakunnallisten luottamushenkilöiden vaikutusmahdollisuudet palvelutuotannosta kaventuvat omistajaohjaukseksi, palvelusopimuksiksi ja asiakaspalautteeksi. Demokraattinen ja avoin päätöksenteko siirtyisi yhtiöverhon taakse.

Voin avata tätä syntyvää demokratiaongelmaa esimerkillä. Tampereella joukko asukkaita teki kuntalaisaloitteen, jonka yli 2 prosenttia kaupunkilaisista allekirjoitti. Tavoitteena oli kuntalain 23 §:n mukaisesti saada aloite valtuuston käsittelyyn 6 kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Koska asia koski kaupungin omistamaa yhtiötä, kaupunginhallitus päätti, ettei se vie asiaa valtuuston käsiteltäväksi, sillä se ei kuulu valtuuston toimivaltaan ja asian käsittely julkisesti voisi vahingoittaa yhtiötä. Tällaisiin tilanteisiin joutuvat myös maakuntien luottamushenkilöt. Asioita ei voida enää samalla lailla tuoda demokraattisille areenoille keskusteluun ja päätöksentekoon esimerkiksi peruspalveluiden tuotannon osalta, jos ne siirretään yhtiörakenteen alle.

Tilaaja—tuottaja-malliin liittyy muitakin ongelmia. Siksi kunnissa, esimerkiksi Oulussa ja nyt Tampereella, on tällaisista toimintamalleista luovuttu tai ollaan luopumassa. Suh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

taudun hyvin kriittisesti peruspalvelutuotannon yhtiöittämiseen. Mutta jos yhtiöittäminen halutaan runnoa läpi, olisi hyvä, että kunnille, erityisesti isommille kaupungeille, annettaisiin mahdollisuus toimia näiden yhtiöiden omistajina ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottajina. Tämä mahdollistaisi paremmin niiden hyvien käytäntöjen ja toimintamallien säilymisen, joita kunnissa tällä hetkellä on. Nyt tällaisen erityisaseman olisi saamassa vain pääkaupunkiseutu. Kanssani samankaltaisen näkemyksen ovat esittäneet myös keskustan kokenut kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttila ja eduskunnan varapuhemies, kokoomuksen Paula Risikko. Toivon, että saatte näkemyksellenne tukea hallituksen sisällä.

Arvoisa puhemies! Yhtiöittäminen on keskeisin ongelma hallituksen kaavailemassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa. Se on puhtaasti ideologinen valinta ja synnyttää ison joukon uusia ongelmia, ei suinkaan ratkaise niitä ongelmia, joita sosiaali- ja terveydenhuollossa toki on ja joiden ratkaiseminen on ollut myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lähtökohtana.

21.22 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa on ollut se erikoinen piirre, että siinä hallituspuolueiden osalta on aika paljon aikaa ja energiaa mennyt siihen, että on haluttu käydä keskustelua menneestä historiasta, mutta vähemmän siitä, mitä hallitus on nyt tekemässä. Ja sehän on kuitenkin se asia, miksi meidät tänne on valittu: tekemään päätöksiä Suomen hyväksi, myös kansalaisten hyväksi. Tässä historiaosuudessa on ollut niin paljon vääriä tietoja, että oikeastaan se vaatisi ilmeisestikin semmoisen oman varjohallituksen, joka voisi sitten saada riittävän määrän vastauspuheenvuoroja, jotta nämä historiankirjoitukseen liittyvät asiat tulisivat oikealle tolalle. En siis kuitenkaan lähde käsittelemään sitä vaan jatkan vielä tästä välikysymyksen peruslogiikasta.

Tähän mennessä meille ei ole kerrottu, minkä takia tässä terveys- ja sosiaalipalveluiden uudistuksessa valittiin runsas kuukausi sitten linja, jossa julkinen tuotanto on päätetty yhtiöittää, jotta se voisi jatkossa toimia, ja lisäksi päätettiin, että vain maakunta voi olla tällaisten yhtiöiden omistajana. Se ei ole tullut ilmi myöskään tämän hallituksen nyt tänään esittämän vastauksen jälkeen. Me tiedämme, että tämä ei tule Euroopan unionin lainsäädännöstä, niin kuin asiantuntijat ovat meille kertoneet. Ja me tiedämme, että tällä tulee olemaan erittäin suuri vaikutus palvelujen tuotantoon, ja kun tähän yhtiölogiikkaan mennään, niin sitten tämä kannattavan toiminnan ensisijaisuus ajaa lävitse. Se tietysti asettaa suuren kysymyksen, millä tavalla jatkossa palvelut tuotetaan. Olemme jo nähneet ilmiön, jossa yksityisten terveysyhtiöiden osakkeet ovat lähteneet huomattavaan nousuun, siinä oletuksessa, että tästä tulee kohtuullisen hyvä bisnes, tietysti niillä alueilla, joilla kansalaisia asuu paljon ja joilla sitä kautta markkinaehtoiseen toimintaan on paremmat edellytykset. Mutta miten tullaan sitten hoitamaan tämä kaikkien kansalaisten palvelu ja eri alueilla, se on aikamoinen mysteeri tälläkin hetkellä.

Sitten joudun jatkamaan tätä yhtä erikoista kummajaista, joka tässä edelleenkin pyörii, ja se on tämä työkokeilu. Ei sitä tee sen laillisemmaksi eikä hyväksyttävämmäksi, että Sitra on sitä esittänyt — päinvastoin, sanoisin. Kun tällainen valtion säätö tekee tällaisia esityksiä ja käyttää aikaa ja 750 miljoonan euron tasetta tällaiseen puuhasteluun, rohkenen kysyä: mihin tällä tähdätään? Nimittäin ei sellaisia asioita kannata mielestäni lähteä edes kokeilemaan, jotka ovat perustavaa laatua olevien ihmisoikeuksien kannalta kyseenalaisia. Kysyn sen perään, mikä on työelämän tuntemus, jos sanotaan, että työtön voi vapaaehtoisesti päättää, meneekö hän tähän ilmaistyöhön, jota työnantaja tarjoaa. Jos on olosuhde, jossa siellä työhönoton ulkopuolella on useita tulijoita, niin eihän se ole todellisuudes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

sa vapaaehtoinen päätös, vaan jokainen, joka työpaikan haluaa, joutuu sitten toteamaan, että ilmeisesti tämä ilmaistyö on ehto sille, että voisin myöhemmin päästä palkattuun työsuhteeseen. En ymmärrä, miten voidaan sanoa, että tänä aikana sitten nähdään, soveltuuko työpaikkaan, koska sitä vartenhan meillä on voimassa oleva koeaikamenettely, joka on toiminut iät ja ajat. Koeajan puitteissa voi työntekijä itse nähdä, onko työpaikka oikea, mutta myös työnantaja voi nähdä, soveltuuko henkilö tähän työhön. Kun koeaika nykyisellään on jo neljä kuukautta ja sitä ollaan peräti pidentämässä, on vaikea nähdä, mihin tämä ilmaistyö on tarkoitettu. Mutta sekin tarkoittaa kyllä sitten sitä, että ne, jotka ovat joutuneet työttömäksi, joutuvat kärsimään yhä kovemmasta kohtelusta, ja kansalaisten tasa-arvon ja ihmisoikeuksien kannalta se tekee kyllä aika lailla surullisen mielen.

Näistähän meidän pitäisi puhua, millä uudistuksilla ajatellaan Suomea vietävän eteenpäin ja pelastettavan, ja antaa näihin ne vastaukset, joita ihmiset odottavat. Ja sitten täytyy hyväksyä, että tässä voi olla niin, että tässä jää meille erilaisia käsityksiä. Me emme esimerkiksi kannata tällaista ilmaistyön teettämistä, koska minusta se on teettämistä ja tämä vapaaehtoisuus on korkean työttömyyden oloissa vain silmälumetta.

21.28 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä nyt pitää sanoa suoraan, että hallitus petti Savonlinnan. Tällainen pääministerin pelastukoon ken voi -politiikka tuottaa rumaa jälkeä Etelä-Savon maakunnassa. Itä-Suomen yliopiston Savonlinnan kampuksen opettajakoulutuksen lakkauttaminen kriisiyttää kokonaisen kaupungin. Savonlinnan OKL:n lakkauttaminen on satojen työpaikkojen, miljoonien verotulojen ja ostovoiman menetys Savonlinnan kaupungille ja koko Etelä-Savon maakunnalle. Lähes tuhannen opiskelijan ja heidän opettajiensa lähtö heikentää alueemme vetovoimaa, aluetaloutta, opetuksen ja kulttuurin tasoa ja pätevien opettajien saamista töihin päiväkoteihin ja kouluihin.

Viime kaudella, Jukka Gustafssonin ollessa opetusministeri, erillisrahoitus Savonlinnaan hoitui. Yliopistojen autonomian taakse on aivan turha vetäytyä, sillä se oli voimassa silloinkin kun Gustafsson asioita hoiti. Hän ajoi asioita koulutuskylki edellä ja teki asian eteen silloin kaiken sen, minkä ihminen voi. Hänellä oli toiminnalleen maan hallituksen tuki, koska aluepoliittisesti asia nähtiin tärkeänä.

Minulla on tässä lausunto, jonka on kirjoittanut oikeustieteen tohtori, professori Kaarlo Tuori. Hän tässä lausunnossaan kertoo, että "yliopistolain 49 §:n 5 momentin mukaan ministeriö voi rahoitusta myöntäessään asettaa rahoituksen käyttämiselle ehtoja ja rajoituksia" ja että "yliopistojen toimintayksiköiden sijaintipaikkakunnasta päättäminen ei ole sellainen perustuslain 16 §:n 3 momentissa turvattuun tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapauteen liittyvä kysymys, jota yliopistojen itsehallinto suojaisi". Lisäksi hän sanoo, että "yliopistojen ja niiden toimintayksiköiden alueellinen sijainti on sellainen aluepoliittisesti mutta myös valtakunnallisesti merkityksellinen tiede- ja koulutuspoliittinen kysymys, jossa yliopistojen itsehallinto ei estä valtion ohjaustoimivaltaa". Eli kyllä tämä Savonlinnan OKL:n lakkauttaminen on aivan täysin Sipilän hallituksen käsissä. Aluepolitiikkaa Suomessa ei tee yliopiston hallitus vaan maan hallitus.

Arvoisa puhemies! Keskustan kansanedustajien puheet eivät vastaa tekoja. Maakuntien ihmisille annetaan ymmärtää, muttei ymmärretä antaa. Puhutaan korulauseita, että "keskustan on asetuttava koko voimallaan puolustamaan tasapainoista aluekehitystä ja vastustamaan keskittymiskehitystä". Maakuntien yritysten menestymiselle kaksi tärkeintä asiaa ovat hyvät liikenneyhteydet ja koulutuspaikat. Näihin molempiin Sipilän hallitus tekee hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

kennyksiä. Hallituksen suunta Suomelle on alaspäin, ja Sipilän johtamistyyli on halki, poikki ja pinoon.

Päätän puheenvuoroni siteeraamalla ministeri Sanni Grahn-Laasosta. Tänään täysistunnossa, tässä alkupuolella, hän sanoi näin: "Aluepolitiikka ei ohjaa tämän hallituksen yliopistopolitiikkaa." Ja tämä kyllä Savonlinnassa huomattiin.

21.33 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyksessähän on nimenaan kyse Suomen suunnasta ja siitä, viitoittaako hallitus sitä oikeaan suuntaan. Tätä suuntaa voisi tarkastella vaikkapa luovan tuhon näkökulmasta. Luova tuhohan tarkoittaa rakennemuutosta, jossa vanhat rakenteet murtuvat ja uusia korvaavia syntyy tilalle uusien teknologioiden ja uusien toimintamallien myötä. Työpaikkoja häviää, mutta menetykset alkavat muuttua uusiksi työpaikoiksi uusille aloille. Tämä näkyy tänä päivänä työelämän rakenteen muuttumisessa globalisaation, digitalisaation ja robotisaation myötä. Sanotaan, että tekninen kehitys uhkaa jopa 36:ta prosenttia ammateista seuraavan parinkymmenen vuoden aikana. Ihminen saattaa joutua elämänsä aikana kouluttautumaan useampaan eri ammattiin ja vaihtamaan alaa monta kertaa. Elämänikäisestä koulutuksesta on tullut välttämättömyys.

Tästä näkökulmasta katsottuna onkin erityisen ikävää, että hallituksen leikkaustoimenpiteet tulevat kehyskaudella kohdentumaan erityisen voimakkaasti ammatilliseen koulutukseen. Kaikkiaan hallitus leikkaa ammatillisen koulutuksen rahoitusta neljän vuoden aikana 248 miljoonaa, ja tämä leikkaus vastaa suuruudeltaan jopa 24 000 ammattikoulutuksen opiskelijapaikan kustannuksia. Tänä vuonna yt-neuvotteluja on käyty jo noin 750 henkilötyövuoden vähentämiseksi.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistamista valmistellaan siten, että uusi ohjausjärjestelmä voidaan ottaa käyttöön vuoden 2018 alusta lukien, ja se on tietenkin ihan hyvä asia sellaisenaan, mutta ikävää on se, että kuitenkin nämä isot säästöt tulevat voimaan vuotta aikaisemmin. Ei ole erityisen järkevää, että ohjaava lainsäädäntö tulee vasta säästöjen jälkeen. Tarkoitus on uudistaa ammatillista koulutusta perin pohjin. Muutoksessa ovat ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö, koulutuksen järjestäjän ohjausjärjestelmä, rahoitusjärjestelmä, tutkintorakenne ja työpaikalla tapahtuva oppiminen. Tavoitteena on sinänsä hyvä osaamisperustainen ja asiakaslähtöinen kokonaisuus.

Tänä vuonna kuitenkin jo yli 30 koulutuksenjärjestäjää on käynyt yt-neuvottelut, joiden arvioitu vähennystarve on ollut yli 1 000 henkilötyövuotta, ja tällä hetkellä vähennyksistä on päätetty jo yli 500 henkilötyövuoden osalta. Vähennykset ovat suurempia siellä, missä säästöjen lisäksi vaikuttaa myös ikäluokan pieneneminen. Erityisen ikävää on se, että myöskin lähiopetustunnit ovat pienentyneet. Kun ne takavuosina olivat ammattikoulussa noin 36 tuntia viikossa, niin näiden vähennysten jälkeen joissakin kouluissa mennään jopa vain noin 20 viikkotuntiin viikossa.

Aluehallintoviraston huhtikuun tietojen mukaan toisen asteen koulutuksen saavutettavuus on jo nyt — vuonna 2015, viime vuoden puolella — laskenut sillä tavalla, että Etelä-Suomessa tilanne oli paras ja sitten taas pohjoiseen ja itään mentäessä saavutettavuus on heikentynyt sillä tavalla, että alle 10 kilometrin päähän pääsi vain 62 prosenttia itäsuomalaisista nuorista ja kolmen koulutusalan piiriin pääsi vain 55 prosenttia nuorista. Elikkä tämä kertoo aika karulla tavalla siitä, miten tämä hallituspolitiikka vaikuttaa sitten tuolla maakunnissa. Huolestuttaa myös se, minkälainen ammatillinen koulutus meillä on kasis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2016 vp

sämme näiden säästöjen jälkeen, ja se, minkälaiset elämänikäisen oppimisen eväät sitten saavat nämä opiskelijat, joilla on pitkä matka kouluun.

Pitää kuitenkin muistaa, että laadukas koulutus alkaen sieltä varhaiskasvatuksesta ja perusasteelta aina tuonne toiseen asteeseen saakka luo kuitenkin tänä päivänä sen osaamis- pohjan, josta me ponnistamme eteenpäin. Elikkä myöskin tästä näkökulmasta katsottuna hallituksen suunta tuntuu olevan hukassa.

21.37 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kuunneltuani tätä keskustelua ja myös hallituspuolueiden edustajien vastauksia olen päätenyt siihen, että tulen kannattamaan edustaja Rinteen tekemää epäluottamuslausetta ja äänestämään hallituksen epäluottamus- sen puolesta perjantaina.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.